DE BOERDERAI VAN SIEWERT KLOMP

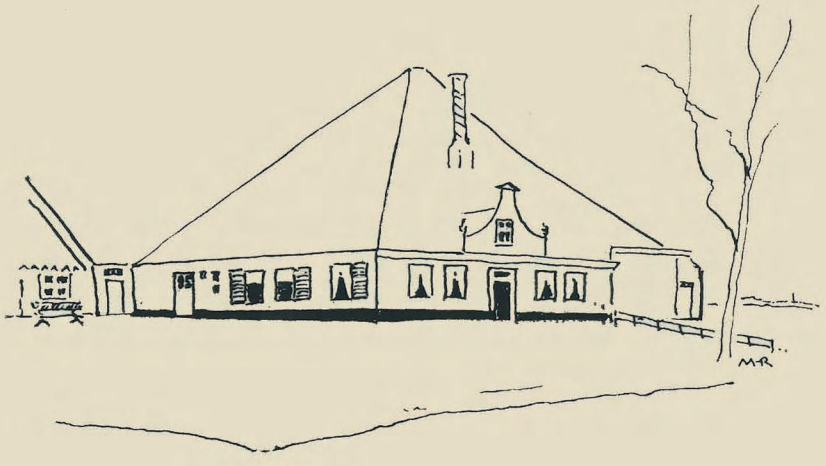

door

A. C. ter HORST - HOEKSTRA

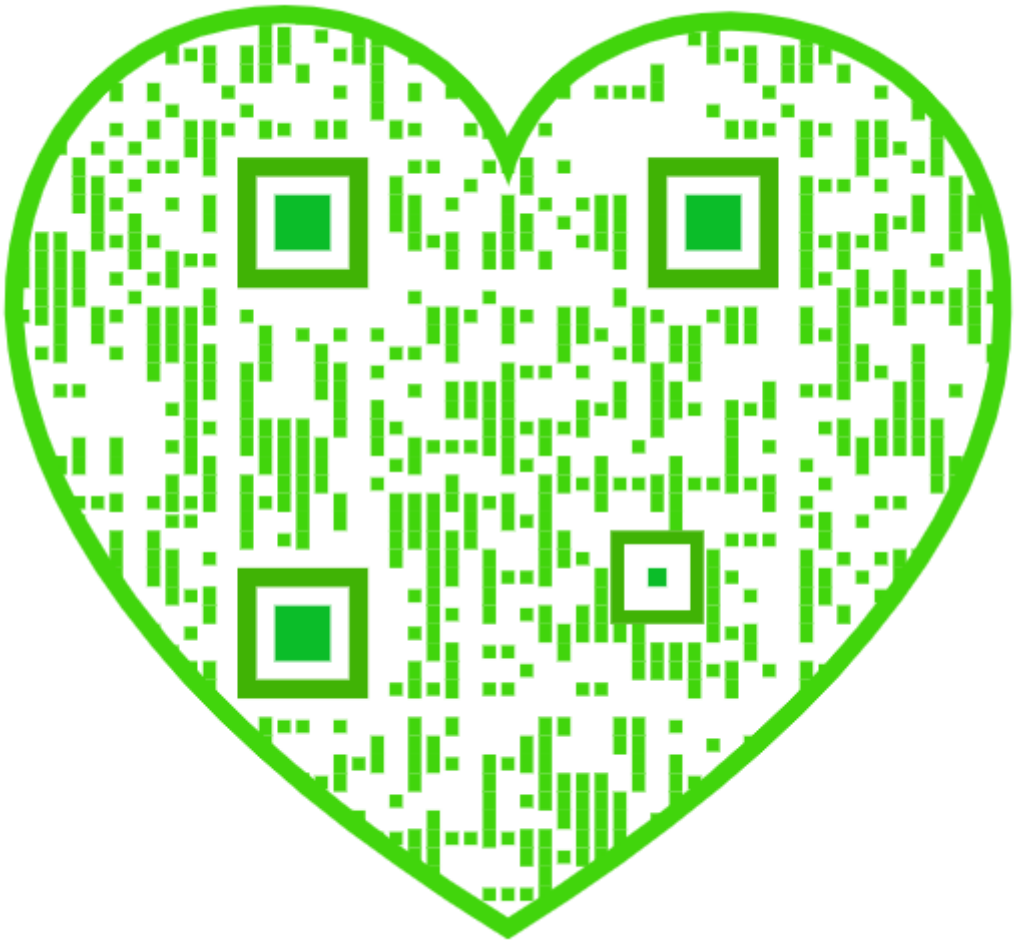

DE BOERDERAI

VAN

SIEWERT KLOMP

A. C. TER HORST—HOEKSTRA

DE BOERDERAI
VAN
SIEWERT KLOMP

Boerelief en -leid in Westfriesland
1860 — 1885

1961

UITGEGEVEN DOOR HET HISTORISCH GENOOTSCHAP
'OUD WEST-FRIESLAND'

Tekening door
M. HOFKER—RUETER

GEDRUKT BIJ DRUKKERIJ 'WEST-FRIESLAND' N.V. TE HOORN

VOORWOORD

Kunnen vertellen is een gave die slechts weinigen bezitten. En de gave het vertelde op schrift te zetten zó dat we, al lezende, vergeten dat we lezen is nog zeldzamer. Wie genoten heeft van de schetsen van Mevrouw Ter Horst en van haar eerste boek 'Kloin Pittichie' zal ook aan dit boek genoegen beleven. Al lezende worden we weer kinderen en luisteren in de schemeravond naar grootmoeder, wanneer ze vertelt van vroeger, van een tijd die we niet zelf beleefd hebben, maar die nu, door haar woorden, werkelijkheid voor ons wordt. Knappe beschrijvingen van het leven in vroeger eeuwen laten ons soms onberoerd, omdat wij ze alleen met het verstand kunnen begrijpen. Maar de verteltrant van deze schrijfster raakt ons dieper, het is of we verplaatst worden in de tijd zelf en toeschouwer worden van dit lief en leed, zoals de dorpelingen van toen toeschouwers waren. Maar al lijken de personen, die in het boek optreden, levende mensen, op een enkele na hebben ze niet in werkelijkheid bestaan.

Het boek is geschreven in het dialekt, zoals de schrijfster het in haar jeugd in Hauwert heeft gesproken. Wat ons dikwijls als geschreven dialekt wordt aangeboden is niet meer dan Nederlands, waarin wat woorden en klanken zijn veranderd. Dít is echter vrijwel zuiver dialekt, zoals het in werkelijkheid werd gesproken. Daardoor is het boek dubbel waardevol: voor de Westfries, die zich gemakkelijker zal inleven in het vertelde dan wanneer het in het Nederlands was geschreven; voor de dialektkenner, die zich verheugt dat op deze wijze het Westfries wordt vastgelegd voor de toekomst, nu het hoe langer hoe meer moet plaatsmaken voor het Nederlands. Noordholland is arm aan gedrukte vertellingen in goed dialekt. Hierdoor is het boek voor de dialektwetenschap van niet te onderschatten betekenis. Ik hoop dat dit boek andere Westfriese vertellers de moed geeft hun verhalen ook op schrift te zetten. Nu zijn ze er nog. Maar of ze er over vijftien jaar nog zullen zijn? Ik betwijfel het.

Onder de Westfriezen zal wel eens twijfel rijzen aan de juistheid van een klank, een woord, een uitdrukking. In het Westfries zijn echter

vele schakeringen, van dorp tot dorp zijn er kleine of grotere verschillen. Bovendien is het dialekt in de loop der jaren veranderd. Een aantal woorden en uitdrukkingen wordt achterin verklaard, over de spelling en uitspraak volgen hier alleen de allernoodzakelijkste opmerkingen.
De schrijfster is spaarzaam geweest met tekens ter aanduiding van de uitspraak. Terecht, want de juiste uitspraak van een dialekt kan men met schrifttekens maar bij benadering aanduiden. Zo is de *i* van *hille* (hele), *kirrel* (kerel) enz. niet precies de klank van Nederlands dik, maar lijkt erop. De *e* van *legge* (leggen) enz. is soms wat langer dan de Nederlandse, maar dat is in de spelling niet uitgedrukt; *ôo* is ongeveer de klank van Nederl. oo vóór r, b.v. in door, met een lichte naslag.
De beide korte o's worden onderscheiden als *ó* (Nederl. hond) en *o* (Nederl. hok). Daar deze klank voor m, n en ng altijd gelijk is aan de Nederlandse in dezelfde positie, is het accent, in deze gevallen als overbodig, weggelaten. Er is dus gespeld *om, donker, jong* i.p.v. *óm, dónker, jóng*. In alle andere gevallen is het teken *ó* gebruikt om de klank van Nederl. hond, de meer gesloten, korte o-klank aan te duiden, bv. *ók* (ook), *kóffie, kórt,* enz.
ê b.v. in *hè'je* is de spelling voor de klank van Nederl. bed. Het accent is hier gebruikt omdat men anders een ee, bv. van been, zou kunnen lezen.
u, b.v. in *spul,* klinkt als de u in Nederl. put. Vóór *r* gelijkt de klank meer op de Duitse ö van Köln, b.v. in *durrep, wurref,* enz.
e in onbetoonde lettergroep wordt gebruikt waar, in afwijking van het Nederlands, een zogenaamde onduidelijke klinker wordt gehoord. Bv. *netuur* (natuur), *petent* (patent). In het achtervoegsel *-ig* is de spelling van het Nederlands gehandhaafd, ook al zegt de Westfries hier, evenals de Nederlander, deze zogenaamd onduidelijke klinker.

Het Historisch Genootschap 'Oud West-Friesland', dat de uitgave mogelijk maakte, doet hiermee een daad van piëteit tegenover het verdwijnende Westfries. Ik hoop dat de Westfriezen hiervoor dankbaar zullen zijn. Het doet zijn naam van historisch genootschap eer aan door dit stuk intieme geschiedenis vast te leggen, geschreven in een taal die we in een verre toekomst waarschijnlijk niet meer kunnen horen. Daarmee bewijst het aan de taalwetenschap een grote dienst.

Dr. JO DAAN,
Hoofd van de afdeling Dialectologie van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen.

't Is zundegeivend teugen elleven; óp 't staltje van Siewert Klompes boerderai hoor je, behalleve 't driftige klokkie an 't blauwe skot, nag wat are geluidjes: gesmoes, gestommel, wat zacht gelach en.... wat je niet hore, dat is der ók vast: gestrouk en zacht gedol. 't Is vast en zeker, dat deer de liefde, of wat deer voor deurgaat, bedreven wórdt. Maar gien mins hoeft te dinken, dat 't niet bai rechtuit is.... wie zou Lointje, de dochter van Siewert, deervan betichte wille? Hoe der vraier is, nou ja, 't is een jôon, ei, maar 't moidje is standvastig, gelukkig maar.

„Wat verlegen laat al", zoit ze, as 't klokkie ellef slaat. „Je moste in moin zin nou maar 's óp huis of gaan en ik moet ók te bed, murregen waskersdag, moet je rekene".

„Ja," antwoordt Toimen, „'t is voor moin ók nôodig toid, 't is temet al weer mellekerstoid". Hai zoit er niet bai, dat z'n moeder 'm nei een kórt nachie oftig legge leit, hai is niet sterrek, zien. „Maar", gaat Toimen veerder, „as je ok eres wiste, hoe verdaid verveulend 't is, om bai jou vendaan te gaan; we kinne 't ók zôo goed mit mekaar rooie, hew'k nou murreken. Maar an alles komt een end, ei. We moete 't maar deres gauw verdoen, te beginnen den alvast mit ankomde zundeg, bai 't besvat van de nuwe kasteloin, zôo-as we net ofsproken hewwe en veerder nag een hilleboel kere. 't Zel deer in de kollefbaan wel een reurige boel weze, dink, de meiste jongelui gane der hene vanzellef, de vertering voor niks ók, dat beurt niet veul. Jij hewwe zeker nag wel een voordracht of zuk of zuk, want je kinne toch niet almaar drinke en danse, der moet een kluchie bai, ei. Zellef hew'k er ók ientje, van „Koupman Kers", mit z'n petente lucifers.... ien cent een dôos. Dat Joodje neemt een agent, die om z'n petent vraagt, der zôo lekker tussen.... 't is echt lollig, maar je moete Joods prate kinne vanzellef."

Lointje het ók wat, ze dinkt an die trouwe hond óp 't graf van z'n baas.

„Veuls te huilderig," mient Toimen, „de moide zitte den maar te snóffen en dat óp 'n besvat, niks dein."

„Nou, den weet ik wat aars, deer kin je nag erres om lache. 't Is van een Domenie, die óp bezoek komt bai een weduwvrouw en toe

zoi ze, óp roim vanzellef: Domenie, as 'k je hoor preken, den dink ik zôo sebiet an m'n overleden Piet, weer 'k zóo merakel grôot van houwen hew. Domenie in z'n sas vanzellef. Hai docht, dat ze der overleden man bedoelde, maar 't kwam hil aars uit óp lest, want toe zoi ze: as 'k je hoor praten, Domenie, den dink 'k dalek an m'n trouwe Piet, die alderbeste ezel, die zôo mooi balleke kón."

„Nou, dat is pittig, dat moet je doen, moid."

„Goed, den doen 'k 't, ik hew nag een week om 't uit m'n houfd te leren. Maar steek nou eres efkes een lucifertje óp.... koik deer nou, hallef twaalf temet, 't is meer as toid. En den gane ze hand an hand in 't donker over de koegang óp derle tôontjes, want vader mocht eres wakker wórre, nei de achterdeur toe.

Nag een leste omhelzing en Toimen zoekt z'n sundese wit-skuurde klompe óp en verdwoint in de donkerte. Lointje, voordat ze sleipen gaat, nag efkes nei moeders bed, in de hoop, dat vader deursleipt, wat ie meistens wel doet. Moeder is veulal wakker, as de vraierai ofloupen is. Weer sleipt ze den zôo licht deur? Dat weet ze zellef gieniense. Het komt miskien, deurdat ze zôo mit der ienigste dochter in alles mee leeft. Maar Lointje is ók merakel óp moeder steld en ze vertelt 'r van alles.... dat hè'je niet veul, are moidjes binne meist zôo dicht as een pot, wat die sundese belevenisse anbelangt.

„Bin je deer, zus?" vraagt moeder Antje, as ze de weuningdeur hoort piepen en ze roist mitien al overend.

„Is 't nag al anvallen mit Toimen?"

„Ja oor, 'n echte jôon, moeder, hai het m'n vroegen ankomde zundeg te besvatten, immes."

„Nou, dat kin je den waarneme, koind, maar je moete toch niet al te veul mit 'm anpappe."

„Weerom niet, moeder, wat mankeert er den an die jôon?"

„An die joôn mankeert miskien niks, teminste wat z'n netuur angaat, maar weet je, dat z'n vader an de tering sturreven is? Toimen was toe nag een skôolloupertje. Die vader hew'k goed keunen, 'k hew vroeger oftig mit 'm skost, een fidele vent, maar deurdat ie al jare niet al te goed was, gong de boel in z'n trouwen zienderouge achteruit. Enkelde zoide, dat ie de lange letter óp de reg had, maar niks oor, die ziekte haalde al de fut uit z'n loif; óp lest was 't: lang sleipe en temet niks doen. De kwaadsprekers haalde der skouwers óp: „liever koud as louf", smaalde ze.... maar zôo mag je een ziek mins niet bekladde. Vanzellef kon z'n vrouw mit de knecht en de werrekman alles niet goed bementenere, 't wier deer een misse boel. Later, mit Loipes tweide man is 't weer hillekendal terecht komen en nou is hulle boerderai weer een gnap spul. Maar weet je, weer ik nou zôo bang voor bin, zus.... dat de zeun de kwaal van z'n vader onder de lede het. Van anzien rooit ie óp z'n vader, ók zôo mager as een

brandhoutje en hè'je welderes ópmurreken, dat ie zôo wit achter z'n ore ziet, dat binne de teikene, koind."

„Maar moeder, dat kin hai toch niet hellepe, 't is evegoed een merakel aardige jôon, in moin zin."

„Dat kin," zoit moeder, „maar je moete veerder koike as je neus lang is, later meskien een zieke man en of je den zellef vrailoipe zelle, want 't is besmettelijk, zôo-as je wete. Ik zien al dat gemadder al voor m'n, ik wou 't je bespare koind."

„Maar moeder, je doene nou net, of 'k al verkering mit 'm hew en hai is nag maar ien keer bai m'n weest.... te besvatten zel den de tweide keer weze."

„Nou ja, maar je loike 'm nag al te maggen, zien, dat ik hew je nou waarskouwd, 't is alles om je bestwil, zus."

„Vanzellef moeder, ik begroip je wel, maar we zelle de toekomst maar ofwachte, meskien trouwe we wel nooit."

„Dat zou den ók maar 't best weze," zoit moeder Antje zuchtend, „maar koom, je moete nou te bed, moid, sleip maar lekker en prakkezeer niet te veul, murregen is 't weer pôot-an speule. Nou, genacht oor."

„Wel te rusten, moeder."

Maar Lointje kin zôo gauw de sleip niet te pakken kroige. Moeders woorde spouke almaar deur der houfd. Ópiens dinkt ze: 't is allegaar gelammenteer óp niks of, hai bloift meskien zôo gezond as een vis en 't is ommers nag hillegaar niks mit ôos en 't is ók niet de ienigste vraier.... kórt ternei sleipt ze as een rôos.

Nei, 't het niet der ienigste vraier weest en der zelle der nag wel meer kome ók. Ze het nag alderes 'plezier', ze is in trek, dat pittige Lointje, gnap van pestuur en vrôolijk van netuur, ja, gerust, een snókker moidje. Bai dat het ze nag hil wat te wachten ók, as vader en moeder 't houfd ienmaal deres neerlegge. Dat ze zel gerust wel trouwd rake, meskien wel gauwer as ze nou dinkt, al is ze nag maar negentien. Ze zou ók niet graag een ouwe vraister wórre wille. Harrejakkes nei.... een oigen bedoening, de biene onder de oigen tafel, man en kindere, zôo ziet ze 't beloup van der leven. Vader en moeder, al binne ze nag reddig genóg, konne den mooi renteniere en zai den mit...., nou ja, mit ientje, weer ze verlegen veul van houdt en die heur ók merakel graag laie mag, óp de boerderai. Of, as vader en moeder hulle nag te jong vinde om niks omhande te hewwen, den konne ze ók gerust nag jare bai mekaar bloive, 't huis is ommers grôot zat. Ze zou nag anhoud hewwe an moeder en gemak ók, moeder is nooit wend om mit lege hande te zitten en voor vader is 'r altoid wel wat te verhapstikken.... óp een boerderai is er meistens wel ien of aar weerwerrekie. Maar die man most 't den mit vader goed rooie kinne vanzellef, want die is niet altoid zôo makkelijk, zien. Vader

zou meskien dinke, dat ie, net as vroeger, nummer ien was en overal wat over te kerdiezen had en dat most die man den maar goed vinde.

Zukke gedachte gonge oftig deur der houfd, al leek ze in der geweune doen ók nag zôo'n vrôolijk 'hupsa-Jannetje', altoid vol skik, soms om niks. Dat is ók net, wat de jôos zôo antrekt, die klucht om die dinge, weer een aar hillegaar gien erreg in het, 'zin voor humor' noem je zuk, as je grôosk prate wille. Deervan houwe de moidjes ók grôot van der. Mit heur in gezelskip hè'je altoid de meiste lol, oftig bai 't malabelige of.

Dat zien je zundegeivend óp 't besvat ók weer. De jongelui binne der om een uur of zeuven komen. As de moidjes hulle swarte omslagdoeke, want 't is 's eivens nag puur hufterig, al is 't mai, en hulle hoedjes gnappies in 't vores van de kasteloin neerloid hewwe, stappe ze mit erle vraiers nei de kollefbaan toe en zitte ze weldrei óp banke an de gedekte tafels, die enkeld maar planke óp skrage binne. Al dalek kroige ze een bakkie thee mit een ulevel, weer een leutig roimpie bai verpakt is. Vanzellef doene die versies de rondte en 't gelach is niet van de lucht. Lointjes skateren hoor je boven alles uit. Om een uur of acht kome de tinnen koffiekanne mit de kraantjes; de gaste zelle nou een koppie doen mit een brôodje mit ham en breiden vleis, want 't eet-en-drinken van thuis loupe ze ommers mis.

„Boit ze maar raak en proef ze mit andacht," nôodt de kasteloin lachend, „as je maar zurrege, dat jullie je niet vereize, oor, want aars zou ik de skuld nag kroige, dat 't eten niet goed was."

Maar nei oor, de jongelui hewwe niks te fórten, alles is eerste klas en dat 't niks kost, maakt 't dubbeld zóo lekker. Ja, ze binne bon-of, de buk gaat óp de leest, dat begroip je. Nou, strakkies zelle ze 't er wel weer uit danse.

Wat gezellig zitte ze deer, een snókker gezicht: dat drokke beweeg van stoif-plooide kante, van goud en zullever achter blauw gaas, van 't geflonker van rôod en goud om de blanke halze en 't geskinster van de lange bagge in de ore. De kleidjes, in stemmige kleure, binne ienvoudig: een kórt strak jakkie boven een waie rimpelde rok, 't zaien boezeltje voor. Dat alles speurt verlegen mooi of teugen de swartlakense pakke, weer gouwen en zulleveren kettinge pronkerig óp heen en weer skompele, somwoilen nag versierd mit een bungelend singenet. Zôo zien je ze allegaar broederlijk en zusterlijk bai mekaar. Is dat zôo? Is hier den niet 't goud van 't zullever skaien? Ja zeker, maar wie het deer skuld an? Gienientje, 't is ommers 't stansverskil, dat an ellekien vanzellefsprekend z'n plaas anwoist, 't het altoid zôo weest, moet je rekene en gien mins stôot 'm er an, ze hewwe evegoed skik onder mekaar, 't loikt net brulleft, zelles de tulleband ontbreekt niet. Ja, de kasteloin het óp dorstige kele en gruizige monde rekend. Maar

oindelijk binne ze toch dik en konne ze nou welderes een versie zinge. Lointje zet al vast in:

Toen ik op Neerlands bergen stond,
Keek ik er het zeegat in.
Daar zag ik een scheepje zeilen,
Daar zaten drie ruitertjes in.
Een van de drie was naar mijn zin.

Den begint een aar:

Voor de traliën van een venster,
Aan een hoge kloostermuur,
Zat een jongeling te wenen
In het stil en nachtelijk uur.
En hij zeide: „mijn lieve beminde,
Waarom scheidet gij toch van mij?
Kom, verlaat dit treurig klooster
En kom, zuster, aan mijn zij".
Maar de stem van een maagdelijk wezen
Klonk door de traliën uit.
't Was een stem, verstikt van tranen:
„Nooit, nooit, nooit
Wordt Laura, Laura uwe bruid".

Ók Toimen weet nag een liedje:

Wat wordt het laat,
De klok slaat acht
Waar of mijn Dorus blijft?
't Is moeilijk, als men iemand wacht
En als de vrees ons drijft,
Te twijf'len aan zijn trouw.
Misschien heeft hij berouw,
Dat hij er een meisje zonder geld
Gevraagd heeft tot zijn vrouw.

Toch kin de errenst van deuze liedjes de glans van skik en klucht óp de jonge, glande gezichte niet verjage. Veneivend kin der gienientje zuchte om die ongelukkige vraier, die z'n bruid in 't klooster weet en der is ók gien medeloiden mit dat arreme moidje, dat voor niks óp der Dorus zit te wachten. Nei oor, de lach en de luim viere hier hougtai. En toch - een ougenblikkie stilte voor een psalm. De gezichte verstrakke, 't is of ze in de kerrek zitte.... ja, ók dut hoort bai een feist.

Maar hoor: de fiedel roept voor de skosse-drie, de boeredans bai

uitnemendhoid. Veruit den, nei de ontruimde gelagkamer toe: hupsa-Keetje, in de rondte, hand an hand, mit verende gang. Nou ópiens an pare.... den wissele van vraiers en vraisters en zôo draaie ze om mekaar en ze zinge:

Bin je mit je moeder nei de brand geweest?
Vórt jou lillekerd, vórt jou lillekerd
Bin je mit je moeder nei de brand geweest?
Vórt jou lillek beest.

en aldeur mit buigend en wiegend gedraai van de loive en swierig geswaai van de waie rokke, mit of zonder breie strouke en koddig gewaaier van de pande an de lakense pakke en bai dat ók nag uitbundig handgeklap en luidruchtig gestamp mit de biene.

Den weer wat aars: nou draaie mit z'n vieren om mekaar hene, onderwoil zingend de plechtige gelofte:

Ik zel nooit meer dronken weze,
Ik zel nooit meer dronken zoin.

Maar as de viool swoigt, toch as de weerlim terug nei de kollefbaan, weer nou de flesse stane te wachten mit woin en jenever en liemerig-zoete anisette, een echt zacht vrouweslókkie.... en nag alderhandjes derbai ók. De lange Gouse poipe geve de jonge jôos een waardig oud-Hollands uiterlijk.... of hewwe ze liever segare, ze binne der ók oor, goeie, van de acht, nou, wie doet je wat?

Die kasteloin weet, hoe 't hoort; hai is gien kneert, al weet ie vanzellef: de kost gaat voor de baat uit, later haal ik m'n skade wel weer in, 't is een kloin beersie om een grôote skellevis te vangen, een kloinigoidje in ruil voor levenslang brôod óp de plank. Zôo dinkt de nuwe kasteloin, as ie bai de tapkas dat reurige vollekie in ougenskouw neemt. Hai mient nou al, dat ie bai de jongelui in de flank valt. Ja, 't is altoid hoe 't anvalt, as je as vreemdeling in een durrep mitteweun kome. Ze moete 't mit mekaar hele kinne, want as 't niet buttert, den komt 't bekaaid of voor de kasteloin, den kin ie wel óphokkele, want de jôos gane zôo nei een aar toe en geef ze deres ongeloik. Deervan doet ie ók merakel z'n best en z'n vrouw en twei dochters, die al te man binne, hellepe 'm trouw, 't is hulle oigen belang ók.

Maar hoor, wat is 't nou stil. Dat is nag al glad, want nou staat er ientje óp 't tôoneel, een stukkie voor te dregen: 'één cent een dôos'. 't Loikt wel een joodje óp de marrekt en de kasteloin komt er bai om mee te genieten van wat er boden wórdt om 't jonge vollekie te vermaken. Wat een geklap, as 't dein is en uit alle monde hoor je

instemming mit dat snókkere stukkie en „wat doet die Toimen dat verlegen pittig." Ók Lointje en mienig aar wórdt bewonderd om die leutige voordrachte en van uit de kollefbaan hoor je elleke keer weer:

Da's mooi gedaan, da's mooi gedaan,
Jandoppie dat was mooi.
Wie had dat ooit van hem (haar) gedacht,
Dat hij (zij) zo iets had voortgebracht.
Da's mooi gedaan, da's mooi gedaan,
Jandoppie dat was mooi.

Deer moet vanzellef óp dronken wórre en de skale mit alderhandjes doene ók weer de rondte, totdat de ceremoniemeister - en wie konne ze deer beter voor kieze as Toimen - een nuwe voordracht ankóndigt: „Houwe jullie je ore goed open, want deer komt meziek uit de ouwe dôos".

Wat zel dat weze, ze binne allegaar benuwd. Den ópiens een bulderend gelach, want deer staat er ientje óp 't tôoneel, mit een blauwe kiel an, een rooie zaddoek om z'n nek, een ouwe pet, mit de klap van achteren skuin óp z'n houfd, óp elke wang een swarte plek. Nou jôos, wat kakkelollig. „Wie is dat?," vrage sommige, want de meiste kinne 'm gieniense. „Dat is de nuwe knecht van de bakker uit Opperdoes vendaan," gaat 't langs de raie. „Wat het ie deer in z'n hand? Een Keuls potje, mit een verrekensbleis, en in de middend een gat, mit een stokkie der in? Ja, verempeld."

As 't lachen efkes bedaart, begint Jan z'n 'meziekinstrument' te bespeulen: foeke-foeke-foeke mit dóf-brommend geluid. Wat is deer nou an vongen en toch.... de zaal skatert 't uit. Nag eres: foeke-foeke-foeke.... en nou mit skorre stem, of ie zellef een rommelpot in z'n keel het, begint Jan 't ouwe deuntje te lieren:

'k Heb zoo lang met de rommelpot gelopen,
'k Heb geen cent om een broodje te kopen,
Rommelpotterij, rommelpotterij,
Geef m'n een centje, dan ga ik voorbij.

En almaar doet de rommelpot van foeke-foeke-foeke. Nou vervóllegt Jan mit een errenstig gezicht en deer moet 't vóllek in de kollefbaan nag 't meist om lache:

Rommelpotterije, steek 'm in je zije,
Steek 'm in je hoed,
Dat je de koekoek hale doet.

Foeke-foeke-foeke.... en mit een houterige buiging verdwoint ie tussen de koelieze. As ie strakkies, nei een grondige wasbeurt mit groene zeip in de keuken van de kasteloines, verom komt in de zaal, wórdt ie deur sterreke arreme om de hougte tild en óp z'n plaas brocht onder gierend gelach van de anwezige. Zôo is de nuwe knecht in ien keer in de durrepskring ópnomen.

Nou moet ie deres vertelle, weerom ie mit die ouwe vergeten rommelpot hier óp de proppe komen is.

„Ik wist niks aars," zoit ie, „en ik wou toch wat doen. Toe dat ik nag een snotbriebel was, toe hew ik welderes mit de rommelpot loupen, mit Vasteneivend altoid, zien - dat ik docht: zuk doene ze hier vast gien meer, want in moin durrep binne ze altoid nag efkes ouwerwisser. Vonde jullie 't mooi?"

„Nou, merakel, jôon, dat hè'je toch wel hoord, 't is 't kluchtigste weest van de hille eivend," deer binne ze 't allegaar over iens. "En magge wai nou ók eres perbere mit die skorre rommelpot?" vraagt er ien. Maar gienientje kin der wat geluid uithale, 't loikt verdikkie nag een kunst.

De ceremoniemeister vraagt nou, nei al dat lewaai, stilte. „'t Is zôo lienigan toid om óp huis af te gaan," zoit-ie - maar de jongelui binne 't deer niks mee iens, hoor maar, wat ze zinge:

Niet nei huis gaan, niet nei huis gaan,
Of de fles moet óp z'n kop staan,
Want er is nag olie in.
Olie, olie van de vrome,
Deer moet je weze, deer moet je kome,
Deer moet je weze, deer moet je zoin.

Maar toch, is dut niet altoid 't end, as 't óp een ofsnaier loupt?

„Ja, ja," vervollegt Toimen, „dat kinne we, maar we gane toch maar zoet nei moeder toe, ze zel gerust wel thuis weze, dink. Ien ding moet m'n toch eerst nag van 't hart," en hai zoekt mit z'n ouge de kasteloin achter in de zaal. „Een bedankie is hier wel óp z'n plaas, zou 'k miene. Allegaar hewwe we merakel genoten van je gulle ontvangst en 't zel an ôos niet legge, as je hier niet veul goeie jare beleve zelle. Hiep, hiep, hoera, voor de nuwe kasteloin en ók voor z'n vrouw en z'n twei pittige moide, hiep, hiep, hoera!"

De kasteloin bedankt knikkend: „Wel bedankt oor, ik bin bloid, dat 't zôo goed anvallen is, van baie kante en ik bin ók vast van plan, 't jullie in 't vervolleg nei 't zin te maken, zôo veul as ik kin."

Nou is een lang en luid handgeklap toch werrekelijk 't end van deuze gezellige eivend en den gane ze allegaar in de beste stemming

óp huis of. Onder gezang wórre de moidjes thuisbrocht en bai de deur is 't: „Nou, wel te rusten oor, tot over veertien dage." En mienigien van de reurige troep droomt die nacht over de ronkende rommelpot van Jan van de bakker.

Dat wórdt een kórt nachie voor de feistvierders, al is 't daags ternei ók zundeg. Voor sommige is 't, net as aars, al weer vroeg mellekerstoid, want wat trekke de koeie der oigen an van besvat of van zundeg, ze wille mólleken wórre. De vaders, voor zôoveer ze boere binne, loupe te fórten, as 't over toid is. „Ja, m'n knecht," zegge ze, „'t breist komt achteran, ei." Maar as zeunlief 'm nag erres óp z'n are zai omkere wil, is 't: „Wat weerlim, der uit! As je 't iene wille, moet je 't are ók neme, wat donder nag toe."

Ók de moidjes, al is hulle vader nou boer, werrekman of ambachsman, moete baitois óp en nei 't óproden van de boel, allegaar te kerrek. En as er ientje niet veul zin het, zoit moeder: „Wou je de kerrek verzuime deur dat besvat, niks oor, je hewwe nag zôoveul als plichte, je binne toch vleden jaar pas annomen".

En zôo zien je deimee 't vrôolijke troepie van gustereivend, nou versproid onder 't are kerrekvollek, mit lodderige gezichte boven 't boek mit zulleverwerrek. 't Loikt verdikkie wel, of ze niet goed zien kinne, of is 't allegaar sleiperigoid?

Onder de preek ziet Domenie dan ók mienige ankomeling van ien of meer jaar leden hier en deer an 't knikkebollen en voor zôoveer ze wakker binne, merrekt ie óp, dat de sundese plooi, die in de kerrek past, deuze keer wel wat al te strak óp de jonge gezichte loit. Maar vast dinkt die goeie Domenie wel an vroeger, toe ie as student ók welderes z'n tuul uittuuld hewwe zel.

Lointje waagt bai de tussenzang efkes een ougie an Toimen, die skuin voor der in z'n vaders bank zit. 't Past wel niet in de kerrek, maar as je jong binne, doen je zuk welderes, ei. Den kroigt ze een kleur as een boei, want tegeloikertoid koikt Toimen ók nei heur.... knipougies in de kerrek, foei, hoe kin 't bestaan.... en mit een effen gezicht koikt ze weer sebiet in der gezangeboek, ofskôon ze dut vers wel drome kin.

„'t Loikt wel, of deuze preek merakel lang duurt," vindt mienigien van de jonkies, maar oindelijk komt er toch een end an en as 't kórte gebed nei de slotzang uit is, komt alleman overend. De ouwere loupe nag wat stoif, ze moete nag efkes beradde, zôo lang don óp je plaas zitte ók. Maar óp 't kerrekepad binne ze al weer óp dreef komen en ze prate mit mekaar over de preek, weer ze dutmaal weer veul genoegen in had hewwe. „Vind je ók niet, Lointje?" vraagt moeder Antje.

„Wat zel ik deervan zegge, moeder, die preke loike allegaar zôo veul óp mekaar."

„Ja, zôo net moid, jij hewwe 't besvat nag in je houfd, dink," zoit moeder lachend.

Thuis wacht de konkel mit koek, een hille plaat janhagel van de bakker. Guurtje, de moid, is thuisbleven, want allegaar te kerrek, dat kin vanzellef niet. Ankomde zundeg zel moeder weer deres in huis bloive en den is 't Lointjes beurt en as der swerigoid is mit de beiste, moet Jan, de knecht, een ougie in 't zoil houwe.

Hè ja, een kompie leut zel smake, deer lubber je altoid zôo van óp, maar ze moete nag efkes wachte óp de baas, die altoid wat later komt, hai zit in de kerrekereid, zien. In die tussentoid kinne moeder en Lointje hulle kerrekekleidjes verwissele teugen de sundegse ópgnappertjes.

Ha, deer komt Siewert thuis en weldrei zitte ze an de sundese konkel. Maar Jan, weer is die? Zeker in de boet. „Roep 'm efkes, Guurtje."

Jonge ja, die Jan, wat is die al lang bai hullie, hai wórdt zoetjesan een ouwe vraigezel, vast wel teugen de veertig. Wel ja, want toe Lointje nog een kloine dreutel was, het Jan in z'n vraie toid oftig mit 'r speuld, hai 't peerd en zai permandig óp z'n reg: Huut, huut peerdje, mit je vlassen steertje! Hai moet toe al achttien weest hewwe.

„Weerom trouw je toch nooit eres, Jan?" het Antje in de loup van de jare oftig vroegen.

„Wat zel ik deer nou van zegge, vrouw," was dan stroik en zet z'n antwoord, „om te trouwen, deer binne der twei voor nôodig, ei en ik hew nou ienmaal gien moidjesvleis an m'n, zien."

„Ik weet aars een goeie voor je, m'n jôon."

„Zeker die mottige Neel, die moid van ôos, die gatepetiel, ik had nag liever."

„Foei Jan, 't is een best moidje, al is ze wat van de pokke skonden en ze koikt welderes mit een erregie nei je, je zouwe der een goeie vrouw an hewwe, zôo weerbaar en zôo zuinig, 't kon wel slechter in moin zin."

Maar dat alles was an douvemansore zoid. Jan most 'r niks van hewwe. „Goed voer en een warreme stal," zoid'ie, „wat wil je nag meer, ik bloif hier tot 'k haald wór, as ik mag vanzellef.... en praat m'n der nou gien meer van, vrouw."

Nou is er al drie jaar een are moid, Guurtje, maar die is al verkocht, ankomde jaar trouwt ze meskien, maar al was ze nag te kroigen, hai most 'r niet, heur niet en een aar ók niet, al wazze ze in goud

besloegen. Ze zegge, dat Jan vroeger kennis had het an een moidje, dat an de tering sturreven is, nou ja, ze zegge zôo veul. Ondertussen binne de baas en vrouw goed of mit zôo'n trouwe werrekezel as die Jan is en hai kin ók zôo best mit de dissel overweg. Ja, gerust, je kinne alles an 'm overleite, maar baas Siewert houdt toch het heft in hande, deer is ie een veuls te goeie boer voor; hai leit 'm deur gien knecht of werrekman gezegge, hai zel zellef wel vertelle, hoe 't moet. Zelles vrouw Antje en Lointje hewwe, as 't nipt en weer nipt, niet veul te kerdiezen, al perbeert de dochter ók welderes óp de ketting te springen, as 't ien of 't aar niet nei 't zin is. Maar veul beurt dat niet, ze het are wapens, zien, die meist altoid de overwinning bringe en dat is der lieve lachie en een aaitje over vader z'n ruige toet: „Je doene 't vast wel voor m'n, ei vader?" Nou vraag ik, wie kin deer nou teugen, as vader van zôo'n pittige moid? En mit een zuur-zoete gloim en de ópmerking, dat ze niet zôo nesk doen moet, is 't den meist altoid: „Nou, veruit den maar, omdat jij 't binne" en de zege is behaald. Zôo is 't lest ók gaan mit die jewelen voorneeld van Lointje. Is 't meist zôo niet: as je an vaders buul kome, den koom je an z'n leven? En toch, ze het 't klaar speuld: „Je hewwe ommers dut jaar zôo goed boerd, nou den?"

En kórt ternei, mit ringsteken te Hoorn, zat ze kuin mit kap en dek naast Bram Kieft en ze stak mienig moidje de ouge uit vanwege 't geskinster óp der voorhoufd. As 't weer ringsteken is, den hoopt ze even kroes naast Toimen te zitten, want gienientje mag ze zôo graag laie as hum, al het moeder der ók nag zôo bang maakt.

Vendaag, zundeg, is 't een echte dag, gien gewerrek, behalleve 't keizen den. Nou kin ze deres goed ópskiete met 'r lappedeken van alderhande mooie lappies, ze is al over de halleft. 't Is een deel van der uitzet, weer ze al lang mee doende is, want stekie voor stekie, dat gaat niet in een handomdraai. Vanzellef kroigt ze, as ze trouwt, ók een mooie watten deken en witte wóllen mit rooie rande - die bedelaarsdeken is maar een aardigoidje. Twalef kussensloupe het ze al klaar mit gehaakte tussenzetseltjes en twalef lakens ók. Twei deervan binne mit een foin-bewerrekte breie leugenneid, allegaar kloine stekies naast mekaar, voor 't warskippersbed vanzellef. Dat het een gepriegel weest, uittered, maar ze het nag jonge ouge. Je hoefde der aars niet an te werreken bai de staande petrumlamp, den kon je 't niet bemiereke; nei, 't most bai 't volle daglicht beure. Alles loit nou óp geloike stapeltjes in moeders kammenet in 't vores, weer ók der oigengemaakte ondergoed óppakt is. Zôo nou en den moet ze alles weer deres bekoike: der kleurige streipte onderrokke voor de zeumer mit van onderen 't kloskoordje - wat een werrek het dat weest. Den aait ze over 't

zachte baai van de winterse dracht en bewondert ze voor de zôo-veulste keer die mooie bloemde demasten bovenrok, de bovenste van der drie onderrokke, van grópmoeder nag. Die het 'm vroeger voor best droegen bai een kleurig bloemd jak. 't Is nou uit de mode, maar voor een bovenrok onder der kleidje duurt ie nag jare en bin je der echt kuin mee. Vast wil ze ók nag eres een mooie foin-linnen zaddoek merreke voor der trouwdag, een zaddoek mit een open zoom, mit rood geren naaid en ók rooie feguurtjes in de hoeke, kruisies over twei dreidjes, een hil kerwai, oor, want zôo'n zaddoek is toch wel een el in 't vierkant. Maar dat is niks, ze doet zuk werrek merakel graag. Een paar mooie servette het ze ók al klaar mit een spreuk der óp in de vier hoeke: 'Goed gewassen - net gevouwen - 't is een sieraad - voor de vrouwen'. Ja, der uitzet begint al aardig óp te skieten. Nou nag verkering, wie zel 't weze? Ze kin der niks an doen, maar aldeur het ze, as ze over zuk dinkt, Toimen in der gedachte. Zou hai ók zôo oftig an heur dinke? Over veertien dage komt ie te kóffieóphalen, ze het er nou al moed óp, den kinne ze nag eres echt neiprate over 't besvat.

En dat doene ze den ók, als ze over twei weke weer loeker bai mekaar óp 't staltje zitte. 't Past niet om alles an de grôote klok te hangen, wat die twei deer overzacht smoeze. Een beetje nesk doene ze meskien wel, maar gien mins hoeft dat te weten ommers. Maar zeker en gewis is 't, dat ze alweer efkes meer nei mekaar toe groeie. Wat moet dat, moet deer vaste verkering van kome? Is Toimen den trouwbare waar?
Toimen hoest efkes. „Wat zit je te hoesten en te proesten," zoit Lointje, „je hewwe zeker een koud te pakken" en ze dinkt iniens an moeders woorde. Maar gekked, alleman het welderes een verkouwenis, 't zel wel weer over gaan.

En 't wórdt ók beterder, maar wat niet overgaat, dat is 't verlangst nei mekaar. Deimee wórdt 't zôo, dat Lointje alle vraiers blauw geeft, behalleve Toimen. De jôos hewwe 't gauw in de smieze: „Toimen loit an 't voorspeen, dat zai kinne gerust wel wegbloive. Bram Kieft is deer ók bai, Bram, die zôo oftig óp zundegeivend bai Lointje weest het. Vader en moeder wazze deer altoid zôo voor, zien. Meskien omdat z'n vader zôo roik is? Zellef vond ze niks an 'm vongen, al was ie wel een goeie-me-goeie, maar veerder een houten Klaas, een dooie diender." Moeder zoi altoid: „Hai is wel efkes onnôozel, hai durreft niet al te goed, maar aars een beste jôon, deer koom je gnap mee deur 't leven, beter as mit zôo'n poering-en-windzak. Maar moeder

had goed praten, zôo'n zundegeivend, mit Bram naast 'r, was temet niet om deur te komen. Hai zoi nooit niks eres uit 'm zellef en z'n antwoorde van de hille eivend konne wel óp een skeurkelenderbriefje staan. 't Was: „Nou, nou" of „ja, zôo net" en as ie erregens verwonderd over was, sloeg ie welderes mit de iende hand óp z'n knie. „Deer," zoi die den, de are hand lag om Lointjes middel, dat was al puur wat voor zôo'n bleue jôon. Ien keer skoot ie uit z'n slof, toe ie teugen Lointje zegge wou, dat ie 't begreep, mit een gezegde, dat z'n vader ók oftig gebruikte: „Deer hoor ik je, zoi douve Jaap" - en toe Lointje der dalek achteran: „en toe liep er een muis óp zolder", want dat hoorde der ók nag bai; ô, ô, wat het ze toe lacht en verempeld Bram ók mit z'n ‚hù-hù", dat Lointje most al gauw zegge: „Hou óp mit je gegrinnik, aars wórre vader en moeder nag wakker ók". „Ja, zôo net, moid, deer had ik niet an docht."

Toe wier 't efkes stil. Lointje docht: „Zou 't waar weze, wat ze welders zegge, dat de liefde gien woorde van nôoden het, maar den is ze de echte liefde nag nooit teugen komen, want deuze stilte, niks, oor," en ze praatte mitien weer honderd uit.

„En nou jij Bram, je binne altoid zôo stil."

„Wat zel ik deer nou van zegge, moid, ik bin voor niks gien zeun van stille Gert."

„Een goed zeun, die nei z'n vader aardt," zoi Lointje lachend.

„Ja, zôo net, maar nou moet ik maar es óp huis of, jij zelle ók wel te bed wille, dink. Kewan, den gaan ik maar, ik zel m'n hullefte maar weer deres thuis bringe," en deermee skoot Bram verempeld alweer uit z'n slof.

„Hè, hè," Lointje gaapte en gong die eivend mit een ontevreden gevoel te bed. Die stille jôon ók, al is ie den meskien merakel degelijk.

Mit Toimen is alles aars wórren. Al hewwe ze 't oftig pittig mit mekaar an de praat óp zundegeivend, der binne ók taie, dat hulle liefde om stilte vraagt - ja, dut is vast de echte.

Moeder Antje houdt 'r hart vast, wat moet dat wórre? Vader Siewert is der ók niks over te spreken. Toimen is wel een snókkere jôon, deer niet van, maar hai steekt dinkelijk in gien goed vel en zou der wel een goeie degelijke boer in zitte? Praatjes zat, bai skik en klucht haantje-de voorste en bai de moidjes valt ie in de flank. Maar z'n dochter, z'n ienigst kind an hum toevertrouwe, niks oor, hai het er gien zinnigoid an. Bram Kieft, die zou 'm beter anstaan - degelijk, weerbaar, stil en bedaard, net as z'n vader, die bovendien nag voor gien zeuven ton óproist. Toimen zel meskien maar een futje inbringe, z'n vaders versterref en dat is vast niet veul. Dat zou nou niet zôo erreg weze, Lointje kroigt later ommers de hille mikmak. Maar zôo'n

slapdarrem as hai, nei en nag eres nei. As ie an Toimenes vader dinkt, zôo-as ie deer vroeger kikkerig langs de weg liep, mit houge skouwers, den loupe de riebels over z'n reg en ziet ie de zeun al net eveliens deur 't durrep flenteren. Nei, Lointje zel niet zôo in de beroerdigoid kome, as ie der wat an doen kin.

Maar hoe gaat dat, ei, as een moidje nou ienmaal der zinne zet óp d'ien of d'are manspersôon? Deer kin gien vader of moeder wat an verandere. Zôo'n liefde weet van gien woiken en de trane van een beminde dochter make 't hart van liefhebbende ouwers weik as was. Zôodat ik maar zegge wil: 't wórdt vaste verkering en net teugen kerremis.

Sundes, bai 't eerste deuntje in de herreberreg, praat alleman der al over. Van Bram zien je niks, maar 's eivens is ie der bai. Hai zit an een tafeltje, mit een glasie voor 'm - den vol, den leeg - den vol, den leeg. Weer moet dat heen? Hai skost niet mee, hai pluurt maar, hai vollegt Lointje en Toimen met hallef-dichte ouge en z'n mond loikt een groins, weer je temet bang voor wórre zouwe. Lointje het 'r dalek erreg in en as de fiedel swoigt, trekt ze Toimen mee, hil nei 't are end van de zaal, weg van die ouge, die der miezerabel make. Maar koom, zuk skud je van je of, je kinne der toch niks an doen, hai het heur nooit wat vroegen en zei het hum nooit wat beloofd. Hai zel wel bezeeuwe. Maar niks, oor, nei gelang de eivend vordert, wórdt Bram hoe langer hoe verveulender. 't Is al twalef uur, Bram staat nou bai de tapkas, tussen de are jôos in, te maaien mit z'n arreme. Hai lalt en hai bralt over Lointje en Toimen: „Een pittig stel, jawel, maar hai loupt mit de dôod in de skoene.... veul plezier Lointje, veul plezier".

Nou groipt ie in z'n diesek. Een mes? Hai skiet ópiens mit een onzekere stap ópzai nei Toimen toe, mit 't mes open. „Wat let m'n?," skreeuwt ie, „je gane der an!" Maar zôo gaat dat niet, hande groipe Bram vast: „Niet doen, jôon, hou je fesoen, wou jij de kas in?"

„Lointje, Lointje," skreeuwt ie mit een dikke tong, „Lointje."

„Leit loupe die moid, der binne are zat en gaan nou maar nei huis toe, wai zelle je wel thuisbringe," zôo is de reid van z'n beste kammerade. Bram leit ze begaan, hai is te veer heen om 'm te verzetten, de dronkemanstrane rolle uit z'n ouge: „Ja, are moide zat, maar der is maar ien Lointje".

Lointje en Toimen gane nou ók nei huis, de stemming is der uit, 't mooi is van 't gasten of. En thuis zitte ze nag wat bai mekaar óp 't staltje. „Der is maar ien Lointje, het Bram zoid, zôo dink ik der ók over," zoit Toimen overzacht an Lointjes oor. „En der is ók maar ien Toimen, m'n jôon."

In de maismaand van 't vollegende jaar wórdt er brulleft houwen bai Siewert Klomp en Antje Boeder. 's Óchens begint de drokte al vroeg. Van weg en weer kome de brullefsgaste ópperdan, fermilie van weerskante. Om tien uur al zel 't trouwen beure óp 't Reidhuis. En deimee zien je den ók achter, boven en bezaien de hórtjes nuwelijke ouge gluren nei al dat gerai en geros bai de weg. Vooróp een stik of wat vrinde van de bruigem te peerd, de speulnôote ontbreke, want der wazze gien broers van gien van baie kante, te bót, want die zouwe aars mit hulle witte kouse en kuitebroek en houge hoede puur swiet sloegen hewwe. Maar bruid en bruigem in de mooie sjees binne evegoed 't ankoiken wel weerd. Bles is guster terdege ópgnapt, roskamd en skuierd, dat 't stof der ofvloog. Z'n glimmend-swarte hoeve binne net skoene óp z'n sundes. Een kleurige pluim het ie óp z'n kop, 't mooie houfstel mit de bikkelebave is voor deuze feistelijke gelegenhoid te voorskoin haald en de loiste binne spierwit van nuwigoid. En wat is er met die steert? Nou, die is vanzellef ópstoken, dat hoort toch óp een dag as deuze. De swuup is mit bloempies versierd.

Toe Lointje en Toimen ópstapte, begon Bles merakel luid te hinniken. „Zou ie ôos filesetere?" het Lointje lachend zoid.

„Ik dink van al, moid."

't Overkomt 'm ók niet alle dage, om mit een bruispaar an de reed te gaan en den nag wel mit zôo'n kuin stel - Lointje in de swarte zai en der duurste kap óp, mit jewelen voorneeld en deer boven der nuwe boerehoedje, mit bloemde zai in de luifel, de tas van krale mit zulleveren beugel óp zai, een ruikertje óp de borst, de rooie bloedkrale, zôo grôot as knikkers in twei stringe mit 't gouwen bootje strak om der hals en lange gouwen bagge in der ore en deerbai een gezicht, weer 't geluk óp te lezen staat. Toimen, ók mit bloempies óp z'n swart-lakense pak, het z'n zulleveren singenet an z'n gouwen orlozieketting hangen en z'n zulleveren tebaksdôos, mit van die ribbeltjes steekt een endje uit z'n vessieszakkie. De houge hoed staat 'm mit z'n skriebelig gezicht wel wat kakkelollig, maar die hoort er nou ienmaal bai, ei - z'n glunder uiterlijk vergoedt veul.

Achter hullie kome de ouwelui van het bruispaar in de tentwagen. En koik, deer komt verempeld de ouwe speulwagen van Siewert ók nag óp de proppe. Lointje was deer zôo óp steld, zien. Hai is oud en hai raakt uit de mode, maar wat geeft dat, der kinne veul minse óp, leutig voor de kloine tafelbroertjes van Toimen en veerder nag wat nichies en neefies.

Jan, de knecht en Dirrek de werrekman, hewwe de ouwe wagen danig ópgnapt en vurrefd. 't Houge achterkret is vol lofwerrek in vrôolijke kleurtjes. Te bót, dat 'r gien roimpie óp de spiegel sting, zôo-as je vroeger oftig zagge. Maar gien nôod, Toimen wist wel reid, want in een handomdraai had ie wat in mekaar flanst:

Alliendig voor klucht en skik,
Rai ik deur dun en dik.

Pittig ei? De wagen het in 't durrep veul bekoiks, je ziene ze niet zôo veul meer, moet je rekene. Verskaiene wagens en karre kome der nag achteran. Ze binne allegaar 't ankoiken wel weerd, net eveliens as de inzittende boere en boerinne, óp z'n mooist ópdiggeld vanzellef.

„Foine pik," zegge de vrouwe achter de hórtjes en de manjes óp 't land. En mienigien voegt er nag an toe: „Die Toimen draait z'n gatje der maar lekker in."

En as nei de plechtigoid óp 't Reidhuis de stoet verom komt, den stane óp de boerderai de hande klaar om al 't gerai en de peerde te bestellen. En Guurtje, de moid, mit Trointje van Dirrek hewwe in huis alles reid voor de ontvangst.

Óp een eivend hewwe de kammerade van 't bruispaar doende weest om alderhande pampieren rôosies te maken voor de versiering van 't vores, dat nou mit z'n groene slingers van klimóp tot een feistzaal omtouverd is. Zelles de spiegel roept een 'welkom' toe mit keersevet.

De kóffie mit koek nôodt nou tot gezellig konkelen en de manjes dampe deimee as kallekovens uit de lange Gouse poipe. De bruigem het een bezondere, mit slingers van groen en pampieren rôosies om de staal, de bruigemspoip.

Nei 't kompie leut komt 'r een slókkie óp tafel en de tonge van de manjes kome al gauw los, ofskôon de vrollie der ók mee terecht kinne, oor. 't Is een getater en geskater van jewelste. Hoor, nou is de oom van Toimen an 't woord, oom Knelis. Lointje het 'm nooit maggen, hai is een kneert óp tweierlai meniere: hai praat deur z'n neus, zien en deervan is ie een kneert. Nou deer kin ie vanzellef niks an doen. Den is ie nag gierig ók en deervan noeme ze 'm ók een kneert. Nou, dat hoefde niet, want hai zit er goed bai. Maar hoe 't ók is, Lointje het zôo maar een hekel an 'm. „'t Het 'm vast wel an z'n hart gaan," dinkt ze, „om mee te doen an 't kedo, dat ze van de fermilie kregen hewwe: een mehoniehouten tafelkassie, dat tussen de rame staan moet.

Maar weer het ie 't nou toch over? Lointje luistert.

„Een gnap durrep is dut wel," zoit ie, „maar julle hewwe een naaroug van een smid."

„Niks van ôos smidje zegge, oor, oom Knelis," roept Lointje over tafel hene, „hai is een goed vakman en een goed mins ók, alliendig welderes efkes te poestig, maar een aar het ók wat ,ei en hai houdt van recht en minselijkhoid."

„Nou Lointje, ik wil je niet al te veul teugenspreke, omdat je nou

de bruid binne, maar ik zel je toch eres een boekie over 'm open doen, hai is een halleve duvel, moid. Moet je hore: iemeslesten, toe ik hier een bôoskip had, gong ik mit peerd en kar nei huis toe. Ik bin efkes onderweeg, toe zag ik een kloinige kirrel voor m'n uitloupen. Ik docht: ik kin jou.... ja, net, de smid vanzellef, die moet zeker nei z'n ouwelui, die in moin buurt weune. En ja, oor, toe 'k geneiven 'm was, riep ie: 'mag ik meeraie?'. Maar ik had niks gien zin om voor hum ho te houwen, ik had veuls te veul haast, omdat 'r een koe óp kalleven sting en ik skudde vanzellef m'n houfd van nei."

„Dat sting je niet gnap, Oom," voegt Lointje 'm toe.

„Dat kin," zoit Knelis, „maar 't is toch hier en gunter moin peerd en kar en 'k kin toch zeker doen en leite, wat ik wil, of niet soms?"

„Nei, oom, je moete altoid mins bloive."

„Nou, nou, jij durreve wat, maar 't is zonde, dat ik 't zeg, je kome nag pas koiken, moid, al bin je nou ók trouwd. Maar nou moete julle veerder hore: ik had den nei skud en ik gaf m'n peerd mitien een tik mit de swuup en dalek deeróp voelde ik m'n kar heen en weer slingeren en gien kloin beetje ók. Deer liep die verdomde smid vlak achter en hai greep de vere beet en swuupte zôo de kar van de iene kant van de weg nei de are toe. Dat was een benauwd hallefellefie en ik docht: weer zel ik nou bedare.... nag in de prutslôot dink. Bruin stak z'n ore ók al om de hougte, hai wier kolderig vanzellef. Toe skreeuwd'k luid: je magge meeraie! En wat zoi toe die weerlimse vent: 'nei, mit jou wil ik niet, ik red m'n oigen'."

„Efkes ternei zag 'k deur 't koikglasie, dat de kirrel in de wal lag uit te bleizen, omdat ie 'm zôo verweerd had, moet je rekene. En nou vraag ik: is dat nou gien rare snuiter?"

„Nou ja, oom Knelis, 't was wel efkes snókkerig van de smid, maar 't is je oigen skuld, je hewwe 't uitlokt en hai wou je toe een lessie geve, dink."

„Ja oor - vanzellef - dat zel wel," zôo hoor je van alle kante, ze binne 't glad mit Lointje iens.

„Nou," zoit de vader van de bruigem, „de smid hoort bai de bure, ze kome om zeuven uur, dat je kinne 't veneivend mit 'm ofdrinke, Knelis."

„Maar gien mot make, oor Oom," voegt Lointje der bezurregd an toe.

„Vanzellef niet, moid, zôo fesoendelijk bin 'k nag wel, om óp m'n nichies brulleft gien herrie te skóppen."

Deur al dat gelol is de toid puur ópskoten, 't is gauw al weer etenstoid. Ja, 't is vendaag hougtai voor tong en maag. Grôote skuttels kome dampend óp tafel mit 't gerecht, dat jare her as de echte brullefskost golden het: greeuwe urte mit grôote zachte gerzoine, roikelijk

mit smolten butter begoten en dik bezuikerd, een makkelijke pot voor de huisvrouw, maar deervan niet minder lekker.

„Je ete as een muis, zôo'n piezeltje," zoit Toimen teugen z'n bruid.

„Nou ja, jôon, aars lust ik vemiddeg en veneivend van 't are spul niks, want de buk moet óp de leest vendaag, moet je rekene."

„Ja, zôo net, den zel ik ók maar lienigies an doen," antwoordt Toimen, „want zukke kost staat in je maag."

Dut is 't voorspul van de echte brulleft, die vemiddeg om drie uur in de kollefbaan van de nuwe kasteloin eerst goed begint. Hil wat vrinde van de ouwelui kome der en ók de kammerade van bruid en bruigem vanzellef. De bure binne voor 's eivens nôod, an weerskante van de boerderai een vast getal, dat is geweunte. Bram Kieft is niet vroegen. Lointje dinkt, dat ie van binnen te veul bezeerd is, te rekenen nei z'n doen en leiten van de leste toid, want temet iedere zundeg kómt ie dronken thuis, uit beloordigoid meskien, vroeger nooit, die arreme jôon. Maar ze kin der niks an doen. Toch wil ze, as alle drokte verbai is, mit z'n moeder prate. Maar koom, ze wil der gien meer an dinke, 't is nou heur dag, de mooiste van der leven.

Domenie is er ók, hai is de goeie vrind van ellekien, hai hoort er bai en hai houdt ók wel van de reuring.

Een gezellig gezicht, al die gaste rondom de lange tafels, in hoefoizervurrem ópsteld. De theemiddag verloupt kallem onder 't geroezemoes van drok gepraat en gerinkel van kom-en-bakkies en ondertussen rouke de manne weer uit de lange poipe.

Maar nou efkes stilte voor Luwe en Vok, die zelle een samenspraak houwe ter ere van 't jonge paar. Ze stane al vlak voor bruid en bruigem, wel efkes onnôozel vanzellef, want allegaar koike ze nei hullie. Toch hapere ze niet en as 't uit is, klappe de gaste allemaal: „Jandoppie dat was mooi!"

„'t Is pittig, oor, dat het meister zeker voor mekaar brocht, die het deer altoid zôo'n rooi óp," miene ze. Lointje geeft de broertjes alle twei een hand - een zoen, dat kin ze zukke grôote jôos niet andoen. „Wel bedankt, oor," zoit ze, as ze de zegenwens óp mooi pampier en mit swierige krulle, in ontvangst neemt, „en pak nou maar gauw wat bruidzuikers." Toimen geeft z'n broertjes een mannelijke klap óp de skouwer, „dat hewwe jullie 'm flikt, jôos, merakel mooi, oor en gane jullie nou maar gauw nei de nichies," want ellek het vanzellef een brullefsvraistertje.

Nag meer zegenwense kome der an de orde en den komt uit de hoek van de jongelui 't eerste bedeisde zingen, want de oigelijke klucht begint pas 's eivens, zien. Maar vanzellef, ei, almaar rustig zitte te praten, dat houdt zuk jonggoed niet uit. En deervan mient Arend, ien van de kammerade, dat ie z'n mond erres open doen moet, wat weerlim, 't is toch brulleft en hai begint:

„Was muziek en zang er niet,"

en alleman valt in:

„'t Leven had geen waarde...."

Koik, dat bringt de stemming der efkes in en deimee vollegt er een aar mit:

„Schilder, 'k wou mezelf graag zien,
Op het doek getekend...."

en as ze kome an:

„Grietje en Trijntje beiden,
Zijn een paar knappe meiden,"

den wórdt er meer lacht as zongen, want vanzellef binne hier ók wel een Grietje en een Trointje en die binne toevallig ók nag al gnap. Nou, nou, wat kroige ze een kleur, as ellekien nei hullie woist.

Al die versies hewwe niet veul te maken mit 't foit, dat Lointje en Toimen nou trouwd binne, maar wat jong is, zingt graag en zôo vollegt 't iene lied óp 't aar. Jong en oud, allegaar kinne ze die versies, alliendig Vok en Luwe niet, die hewwe nag niet zôo veul feiste meemaakt, moet je rekene.

Hè, hè, ze wórre nou wat fleeuw van al die thee, bruidzuikers en alderhandjes en de manjes legge derle poipe nou maar deres neer. Een bakkie kóffie en lekkere brullefsstikke, deer zelle de gaste hillekendal van ópkikkere. En as ze allegaar óp slot genóg hewwe van al die goeie dinge, is 't zôo zoetjesan toid wórren voor 't verkleiden. 't Nuwe brullefskleid wórdt verwisseld teugen 't sundese ópgnappersgoed, dat kin der beter teugen, as ze 's eivens en 's nachs soms wat malabelig wórre.

't Is zeuven uur, de bure kome nou ók ópperdan. De slókkies wórre intapt, de poipe weer ópstoken.

„Wil Domenie ceremoniemeister weze?" vraagt de vader van de bruid. Nou, vanzellef, 't is net een kollefie nei z'n hand, maar buiten een cantor kin ie niet. Z'n ouge dwale langs de lange rai en bloive rusten óp de oom van de bruigem. Oom Knelis het bedinkinge: „Hai is zôo skor as een kraai," mient ie, „maar as de gaste genoegen neme wille mit z'n geblèr, den zel ie die taak wel óp 'm neme." Handgeklap vollegt óp de benoeming van de twei loidende fegure en al hil gauw zet de cantor 't lied in, dat óp iedere brulleft zongen wórdt:

„Welkom, vrienden bij elkander
.....;....."

't Lied is ientonig deur z'n herhalinge en 't wórdt nog loizig zongen ók en toch.... deur z'n errenst en plechtigoid doet 't je wat. Lointje voelt: dut is een lied van vrindskap en harmonie. 't Is, of vrindehande nei der uitstoken wórre van alle kante. Wat houdt ze veul van al deuze minse, ja, ók nag wel van oom Kneert, die het ómmers ók nag wel z'n goeie zai. Zachies loit ze der iene hand óp Toimenes knie. Hai, zeker in dezellefde stemming, loit er zoin hand bovenóp en drukt den efkes. Ja, dut lied is een waardig begin van deuze mooie eivend, te midden van „deez' vriendenkring', zôo-as 't lied zoit.
Maar zouwe ze bai alle aarse vrindskap de Liefde Gods vergete? Nei toch.... Domenie nôodt al tot ópstaan en zôo klinkt uit alle monde een toepasselijke psalm. Nou is een ieder efkes stil, een traan blinkt in moeder Antjes oug.
En nou komt weer de reuring. De vaders van baie kante houwe een toespraak, der wórdt klonken en dronken en neidat de eivend vordert, rake de gaste allegaar vraier en losser en mienige, deurgaans stugge boer, wórdt nei een stik of wat slókkies een oubollige pretzak en van alle kante komt de Westfriese humor óp je af en 't kin niet te mal of te gek.

Nou, koik oom Knelis deer deres mit de smid! Ze slane mekaer vrindskappelijk óp de skouwer, ze klinke mit mekaar, ze drinke de voiandskip of en alles is vergeten en vergeven.

't Wórdt nou zôo zoetjesan toid om voor de tweide keer te genieten van de roik-voorziene brullefstafel: Kóffie, tulleband, skôotjesbol mit snakkerigoidjes, zoet krentebrôod en spouwers, deer gnap je weer hillekendal van óp. Maar den kin je ók weer overnuw beginne mit zingen, drinken en snóbben en luisteren nei de pittige stukkies, die nag dein wórre.

Hoe gezellig dat ók is, je kinne toch niet aldeur don óp je stoel zitten bloive en deervan nou maar deres overend en de biene van de vloer: skosse en grofkoppe en Patertje-langs-de-kant nei al-ouwe trant. De viool begeloidt en óp slot make al de gaste mekaar „vet mit gemalen bôone, gemalen bôone mit garstemeel, haal 't sop maar deur je keel!".

Je ziene 't eerst de bruigem in de middend van de bonte kring, mit de brandewoinskom in z'n hande, weer een lepel tussen de lekkere boerejôos wacht óp de hapgrage mond. Toimen mag er 't eerst van proeve en ondertussen zinge ze uit de kring:

„Hap, zoi bruigem, hap zoi bruigem
En altoid het ie tierelier, en altoid het ie dórst.
En kom, smeer jij je keel en kom, zallef jij je bórst.
En altoid het ie tierelier en altoid het ie dórst."

Nou Lointje in de kring en de gaste beginne weer:

„Weermee make we bruidje vet?
Mit gemalen bôone,
Gemalen bôone mit garstemeel
Haal 't sop maar deur je keel
Hap, zoi bruidje, ...".

En zôo kroigt alleman z'n beurt. 't Is een reurige boel en zôo lang de lepel in de braipot staat, den treure ze nag niet.

Nei, treure, dat doene ze nag lang niet. De klucht gaat de hille nacht deur, om bai 't eerste hanegekraai te besluiten mit:

„Haze jage deur de bome,
Haze jage deur de dauw,
Ik zel jou, jij zel moin,
't Haasje zel de jager zoin".

En deerbai gane ze de weg óp onder gelach en misbaar.

Die vroeg óp binne óp 't durrep, hore 't getier van de brullefsgaste langs de weg. „'t Feist van Lointje en Toimen loupt óp een ofsnaier," zegge ze. En later wórdt er nag lang over praat: „Siewert en Ares hewwe een grôote brulleft geven, nou ja, dat hoort ók bai hulle stand."

Zôo binne Toimen en Lointje man en vrouw wórren, al is 't ók niet mit de volle zin van de ouwers van de bruid. Maar je kónne der óp de brulleft niks van merreke.... nag al glad, de minse hewwe der toch ommers niks mee van nôoden en ze wouwe 't feist van hulle ienigste kind ók niet vergalle. Vader en moeder binne wel woizer, ze hewwe 't overgeven, meskien komt alles nag goed. Ze hewwe maar nei zus te koiken, nei der glande ouge, ze is vast gelukkig en den binne zai 't ók. En bai dat, ze binne vlak bai, ze kinne een ougie in 't zoil houwe. As de boel skeef gaat, zelle vader en moeder wel een rókkie geve, dat 't zakie weer recht komt. Deervan is 't merakel best, dat ze, mit goedvinden van baie kante, vooreerst óp de plaas bloive. Efkes hewwe ze nag docht an 't vores as dagelijkse weuning, maar niks oor, 't vores mit 't mooie kammenet, de damspiegel en de glazekas, dat zou toch te bót weze. Nei, 't vores moet pronkkamer bloive. Hougstens wórdt ie gebruikt bai brulleft of begrafenis of as ze mit kerremis vollek hewwe. 't Is al erreg genóg, dat ze der nou sleipe zelle, want der binne ók twei bestede in die mooie kamer; de jongelui hewwe den 't roik alliendig in de weuning. Maar veerder zel alles óp 't oud of gaan. Ja, gerust, der zel niet zôo veul verandere, al komt

er nou een nuwe baas en vrouw. Zôo dinke Jan en Guurtje der over en Dirrek is ók van dezellefde gedachte. Alliendig zel 't nag wel efkes moeielijk weze, nei welleke kant ze koike moete, as der wat te vragen valt. Maar dat zel 'm allegaar wel redde: Wie 't sterrekste is, die zel 't meist te kerdiezen hewwe en die wórdt den 't meist nei de ouge keken.

Voor Lointje zel 't ók niet veul aars wórre as vroeger. Moeder en zai konne 't altoid al goed mit mekaar rooie.

Zôo is Toimen oigelijk de ienigst, die een verandering te weeg bringe kin. Hai is toch een jong-kirrel mit werreklust zeker, mit nuwe inzichte wellicht, mit planne voor de toekomst meskien?

Nou, onder ôos gezoid, deer mankeert veul an. Thuis is ie oftig ontzien. Hai mocht de kwaal van z'n vader deres onder de lede hewwe, hai moet maar zoetjesaan doen; leit 'm nag maar wat te bed en veerder gien ledebrekerswerrek. Zôo was ie deur moeder ópbrocht, hai was nou ienmaal gien jôon mit merreg in z'n knoke. Harsens het ie wel, leze deid'ie graag. Deervan het ie altoid veul te praten.... en zels, dat ie is, deerom mocht alleman 'm graag laie. In 't rederoiken het ie altoid een best weest, meist kreeg ie een houfdrol. Hai had de planke van 't tôoneel niet onder de biene, of hai voelde 'm thuis in de grôote wereld van grave en beronne, of in 't harnas van de ridder zonder blaam of vreis, ja, zelles ók in de ongure onderwereld van Perois. Z'n Westfriese spraak - nou ja, zôo nauw moet je 't niet mikke. 't Luidruchtig en langdurig handgeklap uit de kollefbaan zoi ommers genóg: „Merakel, wat kin die jôon speule". Maar wat koup je deer voor, wór je deerdeur een goeie boer?

Nei, een volle werrekkracht zel der óp Siewertes spul niet baikome. Toimen staat te veul an de vrôolijke en luchtige kant van 't leven: zôo-as de wind waait, zôo waait z'n jasje. Verantwoordelijkhoids-gevoel het ie bitter woinig, ze hewwe 't 'm thuis nooit baibrocht. Maar wat nou kemiek is, gien mins koikt 'm deer lillek om an. Toimen is de vrind, de vrôolijke kammeraad van iederien, behalleve óp heden van Bram Kieft, maar die zel wel bezeeuwe.

Nag ien is er óp de plaas, die niet veul weerd is en dat is Dirrek, de ouwe werrekman. Hai wórdt mit de jare minder, ja, gerust, Dirrek wórdt oud, Dirrek wórdt stoetelig. Koik z'n hande deres trillen. Ók het ie 't elleke winter óp z'n bórst. Een greeuw pampier mit keersevet geeft wel wat, maar de kwaal gaat niet weg, hai wórdt een ouwe róchelpot. Vroeger, toe ie jong was en toe ie nag werrekte bai Siewertes vader, kon ie puur wat verzette. Hai pakte an, hai was poestig, niks gong 'm gauw genóg. Nou is ie krom van 't werreken, 't loupt óp een end mit ouwe Dirrek, hai is nou maar een halleve kracht. De

baas ontziet 'm, 't swere werrek is gaandeweg voor Jannes rekening komen. Dirrek voelt, dat ie niks meer as een bailouper is, dat ze 'm uit medeloiden lichte kerwaitjes doen leite en 't doet 'm zeer tot in z'n binnenste. Maar ja, as je negenenzestig binne, hè'je niet veul meer te kerdiezen. 't Arremehuis zel deimee z'n toevlucht weze, want, al hewwe ze een kloin centje, toch kinne ze deer aans niet van kome. Zuk is hard, as je baiegaar je hille leven lang je best dein hewwe. Jôos hewwe ze niet, dat deer kinne ze niet óp steune. De ienigst, die ze had hewwe, loit al lang in z'n graffie. Trointje, z'n vrouw, had een duitje, toe ie mit 'r trouwde, ze had wat urreven, zien, van der ouwelui. Dat ze kwalijk liep an baie kante het ie toe maar óp de koup toenomen. 't Was veerder een pittig woif, maar niet sterrek, dat uit werreken kon ze vanzellef niet, wel wat lichte werrekies doen. Maar weerbaar het ze evegoed altoid wel weest, want wat 'r biene niet konne, dat deide der hande: gien beter hulleplooier en kappenaaister as zai, dat kon ze óp der gat redde vanzellef, en der braipenne touverde, ók óp de stoel, 't iene paar sokke nei 't are. De vrouw had deer een hille steun an en 't brócht bai Dirrek en Train wat geld in 't laatje.... maar niet genóg minse, niet genóg. As een swarte skaduw loit 't skrikbeeld van de toekomst óp hulle ouderdóm. Maar vrouw Antje is ók niet van guster. Ze voelt best de zeerte van 't ouwe span en ze praat eres mit Siewert. Dat óp een keer, as Dirrek mit trillende hande z'n eivendstikke van de vrouw anpakt, om mee nei huis te nemen, zoit Antje: „Je loike wel te trillen, Dirrek".

„Ja, vrouw," zoit ie, „ik wór' oud, 't best is der of, dat hè'je al wel murreken, dink."

„Jawel," zoit Antje, „maar weet je, wat jij moste, Dirrek? Je moste uitskaie in moin zin, voordat je hillegaar ofwerrekt binne, man. 't Is ienmaal wel, zoi Harmen Kramer. As je je rust neme, kin je nag wat van je ouwe dag geniete.... je skarrele wat in je huisie en in je tuintje en zôo haal je rustig je endje."

„Ja, zôo net vrouw," antwoordt Dirrek, „maar 't breist komt achteran, ei.... we hewwe niet genóg om van te leven en de huishuur is ók nag puur wat, as je niet in de verdienste binne.... deer zit 'm de kneep, zien."

„Dat is wel waar Dirrek, maar wai binne der zeker ók nag, we leite je niet an je lot over, deer kin je vast óp rekene, je hewwe ôos altoid zôo trouw diend, dat Siewert zel wel make, dat je in 't arremehuis een plaassie kroige, meskien in 't huisie van ouwe Gert, die ommers pas sturreven is. Deer is ók nag, zôo-as je wete, een lappie grond bai, dat ik zien je deimee je oigen eerappeltjes en slabôontjes telen. Nou man, hak de knoup maar deur, 't is voor julle oigen best. En as Trointje den nag wat brait en hulle plooit, nou, den kome jullie der nag wel. Je hale je butter en mellek en zuk en zuk hier maar en

Guurtje bringt jullie zôo nou en den deres een keisie of eres wat van de slacht, nou, zôo komt Jan Splinter deur de winter en kinne jullie nag een pittig leven mit mekaar hewwe, dat zel je zien. Koom Dirrek, snóf je nou.... kop óp man, je binne 't niet alliendig, oor, die oud wórdt.... wai hope 't ók te wórren, azze we toid van leven hewwe, maar 't is nou ienmaal zôo: gien mins wil oud weze, ei. Ik weet wel, oud en arrem, dat is erreg, maar je moete maar dinke, d'ien is 'r om d'aar te hellepen."

„Nou, vrouw, ik dank je wel, jou en de baas ók. Ik hew hier altoid mit veul genoegen werrekt en een beste baas en vrouw an jullie had en wat je veerder nag voor ôos doen wille, deer bin ik merakel dankbaar voor. Der is een pak van m'n hart, dat je zôo mit m'n praat hewwe en ik dink, dat Trointje van dezellefde gedachte is."

En zôo gaat Dirrek mit een ópgelucht gemoed óp huis of. Wat zel moeder de vrouw wel zegge? Ze zel der meskien eerst van verskiete, maar 't end zel weze: berusting en dankbaarhoid. Arrem en roik leeft naast mekaar, zôo het 't altoid weest en mooi is 't, as ze ók voor mekaar leve. Maar dat beurt omteven niet zôo veul.

Ja, ja, zôo het 't ouwe stel in 't werrekmanshuisie naast Siewertes boereplaas ofdein. En 't jonge span, Lointje en Toimen? Nou, ze kinne 't best mit mekaar rooie - nou ja, ze binne ók nag maar in de wittebrôosweke, en as je den al mot hewwe, den is 't een misse boel vanzellef. Maar niks oor, ze binne zôo grôot mit mekaar, as een jong paar maar weze kin. Ze houwe baiegaar merakel van de lol en de klucht. Ja, ja, maar de dagelijkse bezigheden, die binne der den toch zeker ók nag? Zô net, bai een boer gaat 't werrek altoid voor alles, zôo is Lointje ók ópbrócht. De tweide óchend nei de brulleft wou ze al vroeg 't bed uit; ze wist toch, dat moeder 't drok hewwe zou mit de keismakerai en dat 't huiswerrek den veur heur rekening kwam. Maar Toimen was 't deer niks mee iens.

„Bin je mal, moid," zoid'ie, „zôo vroeg óp, 't is toch mórtel of - mórtel an, bloif nag maar efkes bai m'n, ik hew de toid."

„Nou jôon," antwoordde Lointje, „je binne toch niet mit een mórtje trouwd en je binne 't werreken toch ók wel wend, docht 'k, je moeder is toch ók gien kladdige tiet."

„Nei," zoi Toimen, „om de weerlim niet, maar deervan weet ik ók te goed, wat skôonhouwen betekent: vroive, skure, skróbbe, boene en 'n skróbbering, as je efkes kladde of slóbbe. Nei oor, dat gewerrek het mienig man de deur uitwerrekt. Ik zeg maar: Tussen dut en dat is ók wat".

En toe besweek Lointje; moeder had ók ommers nag niet roepen en vader was nag niet verom van 't melleken, dat 't kon nag efkes

laie. Toch nam ze der hoilig voor, niet altoid toe te geven an der lust en Toimen an te zetten, dat ie niet altoid vader voor alles ópdraaie leite zou. Hai most toch tôone, dat hai nou de baas was en niet vader.

Maar 't is niet makkelijk, as je de baas weze moete en je diene den een aar óp zai te douwen en 't wordt dubbeld zôo sweer, as die aar Siewert Klomp is, ientje, die altoid wend weest het, dat ellekien zoin zin doet. En toch, al stane z'n ore ók don an z'n houfd en al kin ie ópspeule as de rouk, Siewert is in 't interessieke niet zôo'n kwaaie. Lointje wou mit alle verdól Toimen hewwe, nou vader zel z'n skôonzeun een kans geve - hai mag gerust baas weze, de ouwe moete voor de jonkies ópzai, dat is 's werels beloup. Ja, zôo net, maar den moet dat jonkie baas weze kinne. Deervan zoit ie teugen Jan en Guurtje, as ze om reid vrage: „Gaan maar nei de jonge baas toe, die het 't nou voor 't zeggen". Maar wat antwoordt Toimen den? Hai zoit lachend: „Gaan maar nei de ouwe baas, die zit 'r beter in, hai is een ouwe rot en ik nag maar een kukel, later zel ik alles wel bestrukke". En deermee skudt ie de verantwoordelijkhoid voorloupig van 'm af. 't Is wel makkelijk, zôo'n goeie steun in je reg.

Maar Lointje is zuk niks nei 't zin. „Ik wou, dat je wat meer bloed in je ore hadde," zoit ze nei verloup van toid, as 't 'r duidelijk wórren is, dat vader mit alles z'n gang gaat, net as vroeger. „Óp zôo'n menier bin jij niks aars as een bailouper, in moin zin."

„Dat zeg je nou, moid," verdedigt Toimen z'n oigen, „maar je wete toch, dat ik nou de boeke baihouw, dat wil je vader graag overgeve, deer het ie altoid een mier an had en ik doen 't graag. Je wete ók, dat ik van sweer werrek poin in m'n reg en in m'n borst kroig en ik wór ók zôo gauw louf."

Den is Lointje uitpraat en ze dinkt an de woorde, die moeder voor der trouwen sproken het. Zou ie den toch wat onder de lede hewwe? Maar den mag ze 'm niet zôo achter de vódde zitte, ze moet 'm z'n oigen kalleme gang gaan leite, meskien redt ie 't den en is 'm nag een lang leven beskoren. Gelukkig, dat vader 'm zôo in alles skikt, en dat ie zôo reddig is. Maar somwoilen mient ze an vader te zien, dat ie proentje in z'n loif wórdt, as Toimen zôo trut, maar hai zoit niks, al hoort God 'm zeker brommen. Ok moeder praat nerregens over, al het ze der ouge niet in der diesek. Ja, ze het een beste vader en moeder, die alles doene en leite om heur bestwil. Toimen loikt 'r aars wel gien erreg in te hewwen, dat alleman 'm ontziet, hai is dat thuis ommers ók wend weest, 't loikt wel, of 't zôo hoort.

Toch kin je niet zegge, dat ie niks voor een aar doen wil. Nei oor, 't is 'm nooit te veul, as ze 'm vrage: „Toimen, m'n vader en moeder binne aans voifentwintig jaar trouwd, kin jij nou niet eres een zegenwens voor m'n ópstelle?" - Of: „Grófvader is gauw jarig,

hè'jij nou niet een pittig versie voor kloine Jan?" - 't Komt voor mekaar," zoit ie den. En 't komt ók voor mekaar, want zuk is net z'n windje. In sierlijke krulle staat 't deimee óp 't mooie pampier, dat 't zulleveren bruispaar een kwart eeuw lief en leid samen deeld het en de wens wórdt uitsproken, dat ienmaal 't goud de huwelijkskrans mag siere. 't Is makkelijk genóg, 't gaat bai hum van een laien dakkie: wense en mense - ere en filesetere - lieve vrouw en huwelijkstrouw - mienig jaar en zulleveren paar - de roimwoorde kome zôo maar in z'n houfd. Hai doet 't meskien nag wel mooier as de bovenmeister.

„Je móste dichter of skroiver wórren hewwe," zoit Lointje den bewonderend, „maar deer is gien droug brôod mee te verdienen en wai hewwe der nag keis en spek óp, 't boereleven is nag niet zôo kwaad."

Nei, 't boereleven is nag niet zôo kwaad. Dat vindt Toimen ók, as ie mit vader kuin óp 't kret van de bakwagen zit, om mit keis of te gaan, nei Hoorn toe. 't Is een echt uitje, as 't weer teminste gnap is. Mit hufterige dage moet Siewert maar alliendig gaan. „Ouwe peerde moete eerst of," zoit vader den mit een zuur-zoete gloim, maar van binnen doet 't 'm zeer om Lointje, dat pakt ommers óp den duur niet goed uit mit Toimen. Maar mit mooi weer óp de keismarrekt, zôo as vendaag, dat is wel nei Toimenes zin. Deer is ommers reuring en deer is 't leven.

Eerst den maar een bós stro uit de wagen uitlegge óp 't plekkie van 't grôote ploin, dat voor hullie bestemd is. Zie zôo, nou kinne de keize deer óp. Ze hewwe altoid een vaste zetter - deer komt ie al an en nei een groet begint ie, vollegens de regele van de kunst, de keize gnappies óp temet vierkante stapels te leggen. Nou, nou, hai kin 't, gien keisie rolt 'r over de kinderhoufies van 't marrektploin. 't Witte dek en 't oliekleid, weer Siewertes naam óp staat, zurrege der voor, dat zon en regen gien kwaad doen kinne an moeder Antjes lekkere keize.

„We zelle peerd en wagen efkes stalle, m'n jôon," zoit Siewert en mit z'n tweien neme ze den in hulle vaste herreberreg een lekker bakkie kóffie. En nou weer nei de marrekt terug. Ondertussen is 't hille ploin temet al vol komen, maar gien keisie zien je, 't is nag gien toid, de marrekt is nag niet begonnen. Siewert en Toimen stane te wachten bai hulle stapel, totdat de klok 't soin geeft. Maar den, as mit touverslag onthulle de dekke 'Hollands glorie', een echt gezicht, al die kleurige stapels en ópiens zien je de here keiskoupers mit snor en beerd deer tussen deur loupen, al keurend, al proevend.

„Ja, laat ik deze maar boren," zoit een grôote meneer teugen Siewert. En as ie mit andacht proefd het, neemt Toimen 't woord: „Nou,

wat zeg je deer van, goed van zoutte, ei en smelt ie niet óp de tóng? 't Is keis, die je smere kinne, zukke maakt gien aar."

Koik, 't gaat Toimen goed of, 'n kwinkslag doet wondere. Siewert hoort 't an en hai koikt maar nei z'n skôonzeun mit hallef-dichte ouge en een gloim om z'n mond. Leit 'm z'n gang maar gaan, want gerust, der steekt een handelsman in de jonge baas en zôo loikt ie toch wat te bezitten, dat bai een goeie boer hoort. Der komt skot in: een vraag - een bod - ze hele 't mit mekaar - een handslag - verkocht. De keisdregers neme 't vrachie mee nei de waag. Een snókker gezicht, die kerels mit hulle witte pakke en strooien hoede óp, zôo glimmend as de keize zellef, die glanze van de olie. 't Loikt niet makkelijk, dat loupen mit die berries, al binne de dreegbande ók breid - kloine geloike stapies, manne en uit de pas vanzellef en óp een kwikkeldraffie, aars gaat 't niet. Mooi zôo, een goed gewicht en een goeie prois, de hougste marrekt, wat wil je nag meer. Siewert en Toimen binne tevreed.

Nou moete de keize 't pakhuis van de keiskouper in, maar deer hewwe hullie niet mee van nôoden. Toch magge ze 't welderes zien, hoe dat in z'n werrek gaat, 't pakhuis is vlak bai. Ja, koik, deer stane de hande klaar. De weerskoen! Dat gaat, of 't smeerd is: Hup!, de keize vliege deur de lucht, as de balle van een goochelaar, een aar vangt ze óp, om ze dalek weer mit een handige swaai deur te geven. En zôo verhuize in een handomdraai al de keize nei de grôote ruimte mit planke langs de kante, weeróp ze strakkies netjes in 't gelid stane. Der binne der ók veul van ouwer datum, groen uitsloegen, harrejakkes, wat een ouskige lucht, maar skimmele moete ze, aars is 's gien goeie waar. Later kinne ze wel weer ofboend wórre.

Deer gane Siewert en Toimen weer óp huis of, mit een dikke buul.

„Dat hè'je 'm lapt, m'n knecht, wat zelle ze thuis bloid weze," zoit Siewert en hai vroift in z'n hande.

„Nou ja, maar wie maakt 'r ók zukke keis as moeder Antje?" zoit Toimen.

't Is merakel mooi weer voor september, 't zontje skoint, 't is een echt ritje. Vader en zeun prate honderd uit. Van Toimen bin je zuk wel wend, maar Siewert, die aars an de stillige kant is, het die meskien wat óp, weerdeur ie nou zôo spraakzaam wórdt? Nei oor, of je 't gelouve wille of niet, in de herreberreg, mit geld vangen, moste ze wel een slókkie neme, dat vloide wel, maar te veul drinke ze gien van tweien, ze passe der voor om sikker thuis te komen. Der binne voorbeelde zat, dat deer niks aars as beroerdigoid deur komt. Hoe mienigien het 'r niet deur z'n kloine keelgat een grôote boereplaas jaagd? Nei oor, zuk barrelen, deer moete ze niks van hewwe, ze wille bekwaam bai moeder de vrouw kome.

En thuis binne ze merakel bloid - de hougste marrekt ók - ja, geld speult een grôote rol in 't boereleven, ók bai de vrouwe vanzellef,

want deer moet 't van kome, ei? Maar der is nag wat aars, weerdeur moeder Antje een bórst ópzet: is de keismakerai niet in houfzaak heur werrek? En Lointjes ouge, glanze die meskien zôo, omdat ze zôo grôosk is óp der man, die nou toch tôont, dat ie boerebloed het? Ja, ja, zôo net, dat zel 't weze.

Zôo kinne Siewert en Toimen 't al beter mit mekaar rooie. Der is ók een hil are geist óp de boerderai komen, sund Toimen der is, der wórdt meer gekked maakt, der wórdt meer lacht. „Je voele, dat je weer leve," zoit Guurtje, de moid, die oftig huilt, ómdat 'r verkering of is. Maar kin die lol den allegaar maar bai al de bezigheden, die toch de andacht van de hille mins ópoise? Nou ja, boer Siewert is der ók nag. As 't 'm al te malabelig wórdt, steekt ie der een stokkie voor en zoit ie strabant: „Nou is 't mooi genog, manne, dut kerwai moet nag plat, voordat 't donker wórdt." Den koikt ie Toimen goed an en zoit: „Ik mien, dat 'r voor jou in de toeteboet nag wat te verhapstikken is," of: „Zou je 't kippehok niet uitmissen?" De ouge van de ouwe baas zegge den zôo veul as: hokkel nou maar óp! En Toimen is zôo wois om deer gevolleg an te geven, hai het gien bord voor z'n kop.

Deur geven en nemen kinne der zôo twei kappitoins óp ien skip weze en 't huwelijksbôotje van Lointje en Toimen vaart deer wel bai. 't Stille gemeutel in z'n oigen, as Siewert hier een graaf vindt, deer een greep, óp een are plaas weer een pols, weer de druif van kepot is, allegaar deur die weerlimse slóffigoid van z'n skôonzeun, deer merrekt gien mins wat van, hai houdt alles voor 'm, om Lointje, zien. Alliendig as 't 'm al te bar wórdt, is moeder Antje 's eivens 't kind van de rekening. In de bestee hoort ze z'n gefoeter an. „Die donderse jôon ók, hai maakt maar grappies en houdt zôo doende 'n aar van z'n werrek of. En 't erregste is, dit ik der zellef ók nag om lache moet. Maar as 't m'n verveult, den stuur 'k 'm hier of deer nei toe. Hai het 't meskien wel in de smieze, maar hai gaat. En den, alles achter z'n gat legge leite, wat duvel, je wórre welderes wiedes."

„Nou," zoit Antje vergoelijkend, „as je 'm deer den deres óp woize, den betert ie z'n oigen meskien."

„Ja, ja, Toimen kin bai jou een potje breke, dat hew'k al lang murreken. Maar der is ók nag wat aars, dat m'n ók niet zint: dat uiten aldeur, ze gane veuls te veul de dam uit, in moin zin, den hier of deer te kerremis, den te ringsteken, den nei de harddraverai, den nei Hoorn toe om een kakbôoskippie, den om de thee of te gast, 't is bar-en-bôos."

„Maar man, je vergete, dat ze nag zôo jong binne; Lointje is amper twintig en Toimen net drieëntwintig. Wai gonge vroeger toch ók oftig uit, dat bin je vergeten, dink. Maar zuk wórdt omteven mit de

jare minder. Leit ze der tuul nou maar uittule, ze kinne later nag genóg werreke. Je moete dinke, ze hewwe nag gien zurrege, zôo lang wai der binne, 't gaat alles ommers óp 't oud of. Wees bloid, dat we Lointje nag wat onbezurregde jare geve kinne, wie weet, hoe gauw ze in de beroerdigoid kome zel, want Toimen staat m'n toch niks an. We moste maar net doen, as z'n moeder, 'm in alles ontzien, om zus vanzellef. Maar meskien groeit ie der wel overheen. As ie de dertig maar haalt, den is 't gevaar wel verbai, dat hew'k teminste welderes hoord. Heerik!, deer slaat de klok al negen, we moete nou sleipe, murregen is 't weer vroeg dag."

„Ja, zôo net," zoit Siewert, „as 'k maar sleipe kin, 't spoukt zôo, ik hoor hulle almaar stoetelen en praten. Toimen is, mien 'k, an 't voorlezen, ze hewwe ók nooit haast om te bed te gaan. Doen de deurtjes maar dicht vrouw, den is 't niet zôo gehorig. Weerom gane ze nou ók niet toidig te bed en stane ze murregenóchend niet baitois óp."

Dat zou nou wel kinne, maar de jongelui vinde 't zôo echt, om 's eivens nag wat samen bai tafel te zitten, loeker mit z'n tweien. Hai leest den uit de Enkuizer allemenak voor en zai zit stil, al luisterend, te braien. De staande lamp geeft pittig licht, Toimen het 'm nei 'm toehaald, braie kin Lointje wel mit 'r ouge dicht. Wat aars een zei van licht, vergeleken bai 't tuutlampie of de vetkeers in moeders jonge toid. Den mos' je mit de donkere dage wel vroeg te bed. Ja, de wereld gaat wel veruit; moeder zat vroeger in de winter bai de heerd, zai hewwe al een kachel van plaatoizer, de smid het 'm maakt en 'n fernuis het de vuurpot van vroeger verdreven. Een paar kloine vuurpotjes het ze nag wel, echt om óp te steuren, voornamelijk baispul óp een kloin vuurtje, mit een smoorvód over het deksel en den maar zachies meuke leite. Lang suddere, dat is 't gehoim van een goeie middegpot. Ze het in der trouwen 't koken van moeder overnomen, omdat ze wel houdt van dat gesteur. En as ze den 's middes om twalef uur allegaar rondom de tafel zitte, de grôote skuttel mit eerappele in de middend en om beurte een bloemige pieper in 't vetlokkie doupe, onderwoil een bónkie spek of vleis van 't etensbord oppikke en een lekkere hap smeuige rooie kôol, den voelt ze 't genot van elleke goeie huisvrouw, dat 'r lekkere potje wel in de flank valt. Maar ô wee, as de brai zangerig is, den het ze stierlijk 't land.

Opiens verskiet ze, want Toimen het ophouwen mit lezen. „Luister je nou nag, Lointje! Je loike mit je gedachte wel bai wat aars."

„Ja oor," zoit ze, „ik hew alles hoord, 'eenzaamhoid' was 't leste woord."

„En veerder?"

„Nou ja, een mins kin toch welderes dinke."

„Ja, zôo net, zeg maar eerlijk, dat je zatte te suffen, je binne zeker

sleiperig, den gane we maar sebiet te bed, we moete murregen ommers ók nag uitverdan."

En zôo gaat het jonge stel de are dag kuin mit peerd en kar an de reed, dat is altoid ópnuw een feist. Toch moet Lointje nag wel efkes dinke an 't werrek thuis. „Kin dat allegaar wel," gaat 't deur der heen. Maar moeder en Guurtje redde 't best samen, het moeder zellef zoid. En vader? Die het toch ommers Jan en de nuwe werrekman, ók een weerbare kerel, nei, thuis gaat alles of 't smeerd is. 't Is nou nag gnap weer, dat ze kinne 't nou nag waarneme; wie weet, hoe gauw de herrest mit wind en regen der een skotje voor skiete zel.

't Is katjeskerremis in een plaas, weer fermilie van hulle weunt, deer gane ze nou hene, zien. Dat wórdt vast weer een echt daggie, vól skik en klucht. En der binne nag verskaiene uitjes in 't verskiet. Deer tussen deur binne der vanzellef taie van anpakken, al moet Toimen ók lienigan doen en zurrege, dat ie niet al te louf wórdt. As 't deimee koemarrekt is, dan is ie vanzellef van de pertai. Nag een paar weekies geduld en den is 't zôo veer.

Ze binne nou al voif maande trouwd, wat vliegt de toid. „Dat doet ie altoid as je 't nei 't zin hewwe," dinkt Lointje. Maar nou komt iniens Bram Kieft in der gedachte, niet voor 't eerst nei der trouwen, oor. Oftig moet ze an 'm dinke, as ze over 'm hoort, dat ie nag altoid niet in 't goeie spoor is. Den kroigt ze echt mit 'm te doen, hai is te goed, om een barrel te wórren. Ze het altoid nag erres nei z'n moeder gaan zellen. Ja, zôo net, maar alsmaar was der wat aars vanzellef. Zou ze vemiddeg de stoute skoene maar deres antrekke? Ze kinne nou wel zegge: wat hè'je der mee van nôoden, maar moet een mins 'm den van 'n aar z'n verdriet niks antrekke? Bram is gerust wel weerd, dat 'r een hellepende hand nei 'm uitstoken wórdt, meskien wil ie van heur wat anneme, ze zel 't den maar wage.

Deervan gaat Lointje deuze middeg, nei 't goeskôomaken vanzellef, mit een skôon hultje óp en der gnappe boerehoedje, nei Brechie Kôol, Brammes moeder. As ze nou maar niet om de thee is. Maar nei oor, as Lointje verbai de glaze loupt, ziet ze Brechie in der hoekie zitten, oiverig an 't braien. Lointje tikt efkes teugen de glaze.... och'eer, Brechie verskiet er van, maar den gloimt ze efkes, as ze ziet, dat 't de dochter van Siewert Klomp is.

„Nou, nou, jij hier, dat mag wel an de ballek," zoit Brechie, as ze de koegang óploupen het, nei de achterdeur toe. „Koom der in, Lointje. Dat vind ik merakel aardig van je, dat je m'n deres ópzoeke, of hè'je een bôoskip meskien?"

„Nou, een bôoskip en een bôoskip, dat is twei.... ik zel 't den maar dalek zegge: ik koom oigenlijk voor Bram."

„Nou, jôos, is 't weer, hoe dat zôo?"

„Ja, zien, Brechie, oftig kin ik niet in sleip kome, vooral sundes, den dink ik an Bram, hoe of ie altoid nag niet in z'n geweune doen is. 't Begrôot m'n zôo, om jullie ók vanzellef. Hai was toch altoid zôo'n goeie-me-goeie. Je dinke nou meskien, dat ik skuld had hew, maar niks oor, nooit hew' we 't over verkering had, hai het 't zellef zeker in z'n houfd zet, dat ie mit moin trouwe zou en toe dat misliep, nou, je wete 't zellef 't best, ei."

„Koind, skai uit, we hewwe der alle twei zôo'n atlast over. Alles hew' we der an dein, mit zachtigoid, mit kwaaie woorde, niks het hóllepen. Weer moet dat hene, dink ik oftig. Je wete, hoe z'n vader is, goedig, stil en bedaard, maar as zukke minse óplest kwaad wórre, den binne ze zôo óbstenaat, den loike ze wel niet goed wois. 't Het 'r ofgaan tussen die twei, vader speulde óp as de rouk, gelouf dat maar, en wat is der van komen? Dat ze gien woord meer teugen mekaar prate. Dat is wat voor een vrouw en moeder. Deur de weeks gaat 't wel mit Bram, den werrekt ie as een ezel, dat verzet de zinne, moet je rekene. Maar sundes, den is ie 't boekie zoek. Ik zeg den welderes: gaan nou veneivend nei 'n moidje, m'n knecht, maar den koikt ie m'n an mit zukke aardige ouge, je wórre der koud van, en den gaat ie zonder boe of bah de hort óp. 's Eivens, azze wai te bed legge, zonder te sleipen, hore we 'm stoetelen óp de leer nei 't zólder-kamertje. Den hou ik m'n hart vast en ik doen de hille nacht gien oug meer dicht. 't Is hard Lointje, vroeger was ie zôo'n gnappe, óppassende jôon. Maar hoor, ik louf, dat ie deer ankomt."

En ja oor, deer komt er ientje an de look van de mulder, den een paar zachte stapies in 't hossie en deer doet Bram óp sokke en in z'n blauwe werrekkiel de weuningdeur open. Maar as ie Lointje ziet, bloift ie iniens stokstoif staan en hai wórdt zôo wit as een doek.

„Jij?" zoit ie en z'n stem trilt. Toch steekt ie z'n hand uit. „Gedag Lointje, hoe gaat 't er mee?"

„Dat skikt nag al, mit jou ók?" En Lointje voelt, hoe z'n eeltige werrekhand trilt. Den plóft Bram neer in vaders leuningstoel. Efkes is 't hillekendal stil in de weuning. Den zoit Brechie iniens: „Kewan, ik moet de kippe nag voere," ze wil de jongelui zeker alliendig leite mit hulle swerigheden.

't Bloift nag stil, je hore enkeld de steertklok tikken en buiten kraait een haan. Bram het 't iene ougenblik z'n ouge dicht en den koikt ie Lointje weer verstolen an, hai is mit z'n houding verlegen vanzellef en Lointje zit er ók mee, hoe ze beginne zel. Maar óp lest, al gaat 'r hart ók as een lammeresteertje, begint ze: „Hoor es Bram," en der stem trilt, „ik koom hier oigelijk om jou."

„Zôo," zoit Bram, „hè'je nag wat mit moin van nôoden?"

„Ja zeker, oftig dink ik an je, voornamelijk sundes. 't Begrôot m'n

zôo merakel, dat je je den zôo te buiten gaue, zuk hè'je vroeger toch nooit in je bestaan had. Der binne minse, die zegge: hai doogt niet, die Bram Kieft, maar ik zeg: hai doogt wel, hai is alliendig óp een zaispoor komen, maar 't komt allegaar vast en zeker terecht. Maar Bram, 't duurt moin veuls te lang, jôon, je moste nou mitteraast uitraasd weze, in moin zin. Je rooie toch ommers óp je vader, je hewwe 't zellef zoid. En zôo zien ik je in de toekomst ók: stil en bedaard en goed voor alleman. Maar nou rooit 't 'r nag niks óp, oor. Zôo-as ik van je moeder hoord hew, is 't bien erreg stikkend tussen jou en je vader. Je hewwe 't ók lillek van de lôode loupe leiten, Bram. Je moete maar gauw zien, dat 't weer buttert. En dat kin maar óp ien menier, dink: dat je weer wórre net as vroeger. En den gong ik sundes, as ik je was, maar weer deres nei een moidje. Betje, m'n beste kammeraadje, kin dat niks weze?"

„Ja, zôo net," zoit Bram, „je loike Domenie wel, maar kewan, ik gaan weer deres an 't werrek." Mitien staat ie óp en geeft Lointje een hand. „Nou, gedag oor, je wórre bedankt en doen Toimen de groetenis."

Lointje koikt 'm mit grôote ouge nei. Is dut alles, wat ze der mee wonnen het? Nou ja, vanzellef, Bram is nou ienmaal wat snókker, die leit 'm van binnen niet zien, maar dat ie an Toimen de groete doet, dat wil toch wel wat zegge.

Mitien komt Brechie ók al weer terug. „Nou," zoit ze, „hewwe jullie 't uitpraat? Wat zoi Bram?"

„Niet veul, maar hai wier niet kwaad en ik moet Toimen van 'm gedag zegge."

„Koik eres an, dat is een goed teiken, we zelle den maar ofwachte."

„Zie zôo," zoit Lointje mit een oug óp de klok, „'t wordt zoetjesan toid om óp huis of te gaan. Ik hew m'n bôoskip dein en ik hoop, dat 't wat uitwerrekt. Nou, gedag oor, ik zien je nag welderes bai de kerrek."

„Wel thuis, moid, en doen je vollek de groete."

Vendaag is 't koemarrekt te Hoorn, dat is altoid in de eerste halleft van november. Voor dag en dauw het Jan de koeie, die deer heen moete, al uit 't land haald. Ze binne niet mólleken, den ziene ze der beter uit mit zôo'n dik jaar, moet je rekene. Mit een jôon van de bure, die verlegen graag mee wil, droift ie nou die koebeiste voor 'm uit. Hórt bonte, vórt rooie! Een klappende knal mit de swuup.... nei, niet raak oor, Jan houdt van diere, ze binne z'n kammerade, die hai zellef mee ópfokt het; hai zel ze nooit kwaad doen. Het gaat 'm zelles an z'n hart, deuze goeie lobbesse uit erlui rustige leventje óp te jagen en ze te droiven deur dik en dun langs 's Heren wege, weer ze ellek

groen plekkie an de wal verbai moete, zónder ien mals sprietje keure te kinnen, want vórtmake is de bôoskip.

„Vórt, hórt, ho, hui!" Nei, begroipe doene ze 't niet, die stomme beiste, je ziene 't an hulle domme koeieouge. Ze wete der ommers ók gien harrel van, dat vleden jaar vier van hulle vrinde diezellefde weg óp moste en dat er ankomde jaar weer are an bod kome en zôo gaat het maar deur. „De veistapel moet óp poil bloive," zoit Siewert Klomp. En krek zôo dinke al de boere uit de omtrek. Koik maar deres: van weg en weer kome ze ópperdan. Ja, langs al de wege, die óp Hoorn angane, knalle de swupe, jage de droivers mit grôot misbaar en bulleke de koeie om alles, wat hulle niet nei 't zin is. Van benauwdigoid plóft 't en plast 't, maar de klompe klosse onverskillig deur die berzie hene. En de spatte óp het blauwe werrekgoed....?, nou wat kin dat verskele?

Deimee in de stad is der weldrei gien plaas genóg óp de geweune marrekt. Het wórdt den rondom koemarrekt, zelles in sommige stille winkelstreite. Nei, vrouwvolk óp gladde muiltjes of gnappe skoene, bloif vendaag gerust maar thuis, want je kinne hier mit skik niet loupe, zonder te glissen of over 't ien of 't aar te stróffelen. Vendaag is de stad enkeld voor koeie en manvollek: voor boere vanzellef, maar ók voor de kramers in de koektentjes en, niet te vergeten, voor de herreberregiers. Die zelle veneivend vast wel in derlui hande vroive, as ze ziene, wat ze vendaag allegaar vongen hewwe.

Maar we loupe de toid veruit, want 't is nou nag maar acht uur in de óchend. Bai Siewert is 't melleken al lang dein. De manjes doene nag effies een koppie óp 't staltje en dan spant de baas 't peerd voor de kar.

„Doen je duffel maar an, m'n knecht," zeit ie goedig teugen Toimen, „want 't weer is nag al hufterig."

Ja, Siewert weet, dat Toimen nag al vatbaar is en bai 't minst of geringst een verkouwnis te pakken het. Maar vendaag kin ie 'm niet misse, hai is een geboren handelsman, die z'n praatje weet, dat het Siewert al lang in de kiere. Nou, Toimen zoit gien nei, hai wil veuls te graag te koemarrekten. 't Is deer een reurige boel en as 't meeloupt, gaan je vanzellef mit een dikke buul weer óp huis an.

Óp de marrekt vinde ze al hil gauw Jan bai hulle koeie. Wat een drokte van koupers en verkoupers. Wat een geswes rondom, soms loikt 't wel houggaande ruzie, maar 't end van 't loven en bieden is óp slot toch de handslag.... ze hewwe het mit mekaar hele kinnen, wat de prois anbelangt en baie pertaie binne tevreed. Zôo gaat het ók mit Siewert en Toimen. 't Geld vangen beurt vanzellef in de herreberreg onder een glasie en den óp huis of, mit z'n drieën in de kar. 't Is niet al te ruim óp een plekkie voor twei, maar 't gaat net an. Toimen zit wat nei vorenen mit z'n dikke duffel. Gelukkig dat ie

nag al een dundas is. Hai knoupt z'n jas tot bovenen toe dicht en toch gane de grille nag over z'n reg. As dat maar goed uitpakt mit de jónge baas. Murregen zeker weer mit de biene rechtuit.

En ja oor, daags teran, Toimen kin temet z'n bed niet uitkome. 's Eivens den maar een greeuw pampier mit keersevet óp de bórst. Moeder Antje trekt kemille en Ierske mos. Dat alles hellept 'm weer gauw óp de bien. Ondertussen binne de koeie óp stal komen. In 't lauwe koejes is 't nou goed voor Toimen. Hai loupt deer wat te dangelen mit z'n hande in z'n dieseke, der is ommers nou niet veul te verhapstikken, althans niet voor hum, 't werrek wórdt wel deur de are ópgnapt. As je 'm zôo ziene, kin je 't gevoel niet van je ofzette, dat ie toch wel efkes lui is. Ja, zôo net, maar wie kin Toimen in z'n binnenste koike? Welleke gezonde kerel zou zôo loupe te lanterefanten? Hai, die deer zôo slurreft mit z'n biene, zôo kikkerig mit 't houfd tussen de houge skouwers, is vast niet gezond. Ja, zôo is 't en hai weet 't ók. Van jongs af an vollegt een swarte skaduw 'm overal: 't spouk van vaders ziekte. Moeders skuld? Heur woorde, altoid weer an: „dink om je oigen", al is 't goed bedoeld, hewwe toch maakt, dat ie almaar mit angst in z'n loif rondloupt. Maar deer weet moeder alliendig van of, gien aar, die 't in de smieze het, mient ie.... Lointje ók niet. Vrôolijk, luchtig, zôo doet ie 'm an de minse voor, as een echte pretzak. As ie den niet lang te leven het, den zel 't dat kórte toidje weze mit een lach en een lied.

En toch, somtois, as ie 's eivens niet in sleip kome kin, is ie vól van onrust en atlast. Hai wentelt 'm van d'iene zai óp d'aar. Had ie wel trouwe mogen, mocht ie Lointje, z'n pittig woifke, der an wage? En 't koind? Hoe bloid ók, want hai is gek óp kloine jôos, 't benauwde 'm toch, toe Lointje 't 'm guster overgelukkig vertelde. Maar hai gaf 'm niet blôot.

„Nou moid," zoid-ie, „wat maak je m'n grôosk, ik vader Toimen, hoe hoort dat an?"

Maar wat is ie toch een druul, dat ie deer vroeger nooit an dócht het, dat zôo'n hummeltje die ziekte ók kroige kin.... 't is toch overspruitelijk. Weerom het moeder 'm niet waarskouwd? Hai had 'r zellef ók over prate moeten teugen Lointje, voordat ze trouwde. Wat zou ze dein hewwe? Maar koom, dat het weest, meskien komt alles nag terecht, hai zel maar goed ete, je kinne 't overete, zegge ze.... en den zakt ie vanzellef in sleip.

Je hewwe 't hoord, Lointje zel, as de toid deer is, een pópke kroige. Ze het 't guster vanzellef ók an moeder verteld en die zel 't wel

teugen vader zoid hewwe. Nou, de ouwelui binne der merakel mee in 't zin en van stonde of an zelle ze der óp lette, dat ze gien te sweer werrek doet, want ofskôon zus altoid goed gezond weest het, legge de beste bolle bai heur in 't venster: dikke rooie wange, maar veerder nag al enkeld, een teer moidje, altoid weest.

Vemiddeg wil Lointje deres om de thee, nei Toimenes moeder. As ze mit 't werrek klaar is, zet ze een skôon hultje óp, die mit dat mooie appelekantje; nou der opgnapperskleidje an, der rooie krale mit 't gouwen bôotje om der hals en der beste boerehoedje óp. Der is net pas licht-bloemde zai in de luifel.... 'n jong mins kin zuk wel drege, moeder het effen grois. Ze koikt langs 't blauwe hórtje nei buiten.... 't is niet pruttig bai de weg, dat ze kin gerust der sundese gladde muiltjes wel andoen.

En deer gaat ze den mit der swarte wollen omslagdoek om, die ze mit de koud best vele kin. Flap, flap! doene de muiltjes over de koegang. „Dag oor," zoit ze teugen Toimen, as ze verbai de boet komt, weer ie wat an 't strunen is. „Ók dag, doen de kompelemente an vader en moeder," roept ie terug.

Onderweeg dinkt Lointje der an, dat 't toch nag altoid vreemd is om moeder te zeggen, vroeger zoi ze vanzellef Loib, een lilleke naam, maar Elisabet, dat is weer zôo'n mondvól.

't Is niet veer nei der skôonouwers toe, braaf een hallef uur, as je goed deurloupe, nou, dat is niks voor zôo'n jong woifke.

Koik, deer komt een peerd en kar an. Wie is dat? Oom Kneert verempeld. Hai houdt in: „Dag moid, hoe gaat 't er mee. Ik hew je gien meer zien sund de brulleft, je ziene der petent uit, Lointje. Thuis ók goed?" En den plagend: „Loit er nag gien pópke in de wieg?"

„Nou oom, je binne ók een mooie, den zou 't gien rekening veule kinne."

„Geloik hè'je, moid, maar deervan beurt 't toch welderes. Gaan je nei je skôonouwers toe? Deer kom ik net vendaan. Nou, gedag oor, doen je vollek de groete."

„Dat zel ik doen Oom. Is 't goed mit peet Troin?, doen heur ók de groetenis."

„Ik hoop 't waar te nemen," zoit oom en hai klakt mit de tong, een taal, die Bruin verstaat.

„Die oom," lacht Trointje in der oigen, „hai most eres wete."

Zie zôo, nou is ze der temet. De dam staat open en nou 't pad óp om 't huis heen. Koik, moeder Loib het 'r al zien, ze gaat al bai de glaze vendaan, zeker Lointje in 't gemoet, nei de achterdeur toe.

„Zôo net," zoit moeder, „deer is verempeld m'n skôondochter, deer doen je goed an, moid. Koom der in, ik hew de thee net zet. Echt, dat je der binne.... nou kinne we deres lekker lolle over Iefke en

Aafke. Doen je hoedje en je doek maar of. Hier, in vaders stoel maar. Moet je een warreme stoof, of hè'je gien kouwe biene?"

„Nei oor, ik bin zôo heit as de brand, ik bin altoid gauw hessig van 't loupen, zien."

„'t Jonge bloed," zoit moeder Loib.

„Je moste de groetenis hewwe van vader en moeder en vanzellef ók van Toimen," en Lointje neemt 't koppie thee van moeder an mit een rôod seletje uit 't trommeltje.

„Dank ie moid, binne ze alle twei goed en Toimen ók?"

„Ja oor, moeder, Toimen is vanzellef wel deres verkouwen, maar dat het alleman óp z'n toid, ei."

„Is ie nag zôo oftig louf?"

„Ja, dat wel, hai loikt wel niet zôo sterrek, in moin zin."

„Nei, nei, dat het ie nooit weest, as kloine jôon ók al niet. Eet ie goed, Lointje? Je moete 'm maar anzette, oor, dat is goed voor 'm. Geef 'm elleke dag maar een ai, jullie hewwe toch ommers kippe?"

„Ja moeder, dat doen'k al een hille toid, oor."

„Nou, dat is best, je zurrege goed voor 'm, dat hoor 'k wel. Doen 's eivens ók wat room in z'n pap, hai het 't nôodig, koind."

„Ja, moeder, dat doen 'k al lang uit m'n oigen, stiekem vanzellef, want van vader magge we nooit mellek te romen zette."

„Ja, ja," lacht Loib, „dat kinne we, maar wai, vrouwe, binne der ók nag, ei.... 'n man hoeft niet altoid alles te weten, zuk leer je wel as je der mee omgane. En je moete dinke, dat ik altoid mit manjes te doen had hew. Maar ik beklaag me niet, oor zus, ik hew altoid een goed leven had, vroeger mit m'n eerste man ók. Dat was ók zo'n goeierd, Toimen het veul van 'm weg. Nou, je wete, hoe 't mit 'm gaan is. Toimen was negen jaar, toe Krelis stieref en hai was dertien, toe 'k hertrouwde. Toe kreeg ie iniens twei broertjes, ien van amper twei en d'aar was nag een pópke in de wieg. Ares z'n vrouw was in de kraam sturreven, zien. En of dat nag niet genóg was, kórt ternei gonge al z'n koeie dôod deur de veipest. Toe was ie hillekendal beloord. We konne mekaar hil goed van vroeger en toe ie m'n vroeg, veuls te gauw nei de dôod van z'n vrouw, nei de minse derlui zin, toe vond ik toch, dat 'k m'n over die drie ontferreme most. Maar dat niet alliendig, oor, we mochte mekaar ók en zellef had ik ók steun nôodig voor de plaas, want die gong hard achteruit, sund de baas der gien meer z'n wakend oug over gaan leite kon. Je wete, hoe dat gaat, ei, as je enkeld mit werrekvollek de boel bementenere moete. 't Raakt alles onder 't peerd z'n buk, 't kon zôo niet langer. En nou? Deuze boerderai mag der weze, zou'k miene, want Ares houdt van orde en regel en hai is een boer in hart en niere."

„Ja, ja, moeder, je hewwe hil wat deurmaakt, maar vertel nou eres:

hoe vond Toimen 't, dat ie zôo maar twei kloine broertjes kreeg, was ie niet jeloers?"

„Niks oor, hai was juist merakel bloid. 'Wat een pittige purrekies', zoid-ie, 'nou hew ik ók broertjes. Ik kin der wel niet mee koedele, maar ik vind 't toch echt'. Ja, dat zel je niet veul hore van jôos van die oudte, meist geve ze niet veul om zulk kloin grut en koike ze liever al nei de moidjes. Wat dat anbelangt is ie niet zôo veul aars wórren, nag altoid het ie veul óp mit Luwe en Vok."

„Dat weet ik, moeder, want as ze bai ôos kome, is Toimen altoid in z'n sas. Je kinne 't zôo an 'm zien, dat ie merakel grôot van hullie houdt. 't Is dalek: 'koom mee jôos, nei de toeteboet, der binne twalef bigge, ze kinne al gnórte ók'. Den weer moete ze nei de kippepulle, om ze te voeren mit haverdegortjes, en toe we pas een vooltje hadde, moste ze der ók derekt mit erlui snotkoker bai. Óp een are keer weer nei 't zolder toe, nei Toimens werrekplaassie; deer zit ie oftig te prussen an 't ien of 't aar. Hai is nou doende an een kerrekestoof, voor moin, dink. Ik hew de ofbeelding zien, 't mócht oigelijk niet, want 't moet een verrassing wórre zeker, maar ja, óp een keer móst ik wat in de lappemand strune en toe zag ik 't mitien, maar ik hou m'n maar jakes vanzellef. Hai wórdt vast mooi mit die rôos bovenóp. Iemeslesten het Toimen ók een mangelplank maakt mit mooie fegure der in sneden, verlegen pittig."

„Ja," zoit Loib, „thuis was ie ók altoid doende mit zuk, voornamelijk in de winter. Maar wil jij nou nag een bakkie thee, Lointje?"

„Nei, bedankt oor, ik moet nou weer vórt, want ik wil voor 't hallefzessiestik thuis weze, maar wat 'k nag zegge wou, ik bin deer net oom Kneert teugenkomen. O, neem m'n niet kwalijk moeder - oom Knelis vanzellef - Toimen en ik noeme 'm welderes zôo, omdat ie nag al puur óp de cente is, zien."

„Ja, dat is bekend, Lointje, maar dat het een reden, m'n koind. Deer zel ik je deres wat van vertelle: hai het vroeger trouwd weest an een merakel gnap vrouwspersôon, ô, as je die zien hadde, zôo'n foin bekkie. En gek, dat ie óp der was, uittered. Ze kon alles van 'm kroige. Ze had maar te kikken, of ze had 't al en ze was mit gien beetje tevreed, want niks was der te mooi of te proizig. Je hadde der zien moeten mit kap en dek, stoif van de zai, goud en jewele. En in huis ók alles nei venant, 't beste en 't duurste. Was hier of deer der zin of.... vórt mit die barrele en nuw koupe maar weer. Zuk vreet geld vanzellef. En gnap en skôon dat ze was. Niet, dat ze zellef nou altoid werrekte, nei, deer had ze der minse voor. Zôo-as 't mit 't huis gong, zôo gong 't ók mit eten, 't was deer gien krimmenelige boel. Toch had oom Knelis 't niet in z'n bestaan om alles voor ruig hooi óp te eten en zôo veul geld uit te geven voor klere en huisreid. Deer maakt'ie 'm somwoilen zurrege over. Den was ie welderes beloord, as

z'n jonge vrouw weer kwam mit nuwe wense. „'t Kin niet", zoid-ie den, „al wou ik nag zôo graag" en hai hiel'm arrem. Maar 't gaf gien harrel, want mit wat gegrommel en gejank had ze 't al gauw weer wonnen. Óp 't lest een hippeteek óp z'n huis, hai skaamd'm; maar ja, hai was nou ienmaal gek óp der vanzellef. Toe ópiens, nei een kórte ziekte, wier Afie haald en van stonde of an veranderde Knelis. Van een gul, vraigevig mins, wier ie een kneert. Werrekvollek wier ofzoid, 't dagelijks leven most soberder, der wier vooreerst alliendig 't hougstnôodige maakt of baikocht. En zô boerd'ie al gauw weer wat veruit. Toe leerd'ie Troin Best kinnen, weer ie nou al weer twintig jaar an trouwd is. Je wete, Peet is een echte mansvelder, maar ze hewwe 't mit mekaar altoid goed rooie kinnen en an heur het ie 't mee te danken, dat ze der nou weer goed voor zitte. Teugen moin het ie welderes zoid: „'t is Aafie niet, maar ik weet nou ók, wat een wit peerdje is". Toch moet je niet dinke, Lointje, dat ie altoid gierig is. De kerrek en mienigien, die hullep nôodig had, zou 't je vertelle kinne, maar mit zuk loupt ie niet te koup. En zôo is oom Knelis beter, as je eerst over 'm docht hewwe, koind."

„Nou moeder, ik bin bloid, dat je 't verteld hewwe en 't spoit m'n, dat ik zôo lillek over 'm dócht hew. Ik begroip nou, weeróm ie mit de wiele aars om most."

„Zeker, maar meskien is ie, toe ie de bakens verzet het, te veer de are kant ópgaan.... 't is ók een toer, om altoid maat te houwen."

„Dat zel wel," beaamt Lointje as een oud. „Maar moeder, 't is al temet voif uur, ik moet nou óp slag vórt, maar ik moet eerst nag wat vertelle, deer bin'k oigelijk om komen, zien," en Lointje kroigt een kleur as een boei. „We hewwe 't er over had, dat Toimen zôo veul van kloine jôos houdt, nou, den kin ie over een toidje z'n hart óphale, want....," maar moeder Loib leit 'r niet uitprate, een goed verstaander het an een hallef woord genóg. „Nou moid," en ze staat mitien óp, om der skôondochter een dikke zoen te geven, „is 't weer, moet 'r een pópke kome, ô, ô, binne jullie niet bloid, wete ze 't thuis al en binne ze der niet merakel mee in 't zin?"

„Ik hew 't enkeld an Toimen en moeder verteld, die zel 't den wel teugen vader zegge. Maar veerder, mondje dicht oor moeder, gien vreemd' het 'r nag mee van nôoden, later zelle ze 't allegaar wel an m'n zien, maar dat duurt nag wel efkes."

„Maar ik mag 't toch wel teugen vader Ares zegge?"

„Vanzellef moeder, hai is toch gien vreemde meer."

„Hoor, deer komt ie net an, 't melleken is zeker dein," zoit moeder Loib, „nou kin je hum ók nag efkes gedag zegge."

„Wat een kleur, moid, net een bellefleur," zoit vader lachend, „je hewwe toch gien slókkie had, of is 't enkeld van de thee, of hewwe jullie zôo lold?"

„Dat vertel ik je lekker niet, oor, vraag maar deres an moeder nei 't nuwtje, dat ik net verteld hew.... nou, dag oor," en ze geeft 'm metien een klappie óp z'n skouwer en loupt den as een kieft óp huis of.

„Pittige moid," dinkt Ares, „Toimen het 't maar tróffen, maar of zai 't mit Toimen nou ók zoo tróffen het, dat is tot deer an toe. De toekómst zel 't lere, we zelle maar hope, 't zou te bót weze, as 't mis liep."

Thuis wacht Lointje een slecht nuwtje: Toimen loit te bed. Guster hoest' ie al puur en in de loup van de middeg is 't nag slimmer wórren. Toe moeder Antje in de boet kwam, zat ie óp een omkeerde tomment, mit z'n zaddoek voor z'n mond. „Wat nou, bin je niet goed?" vroeg ze bezurregd, „gaan den maar gauw te bed, den kin je uitbroede."

„Dat zel meskien wel 't best weze," miende Toimen ók en hai liet mitien z'n zaddoek valle.... der zat bloed an. „Vórt," docht moeder en ze voegde de daad bai 't woord, „vórt, in die emmer mit water, gien mins hoeft 't te weten, meskien het Toimen 't zellef nag gieniense zien, kwaaie toiding komt vroeg genóg en teugen der skôonzeun: „nou maar gauw onder de wól, m'n jôon."

Wat was Antje verskoten van dat bloed. „Meister vrage?" góng 't deur der heen, „maar wat geeft 't, voor die kwaal is ommers gien kruid wóssen." Dat het ze al zôo veul zien, ze gane der allegaar an, d'ien gauw, d'aar slepend, mit of zonder meister. In deuze ouwe dokter het ze hillegaar gien vertrouwen. Ze hoort 'm al zeggen, net as altoid: „Koorsig Antje, koorsig," net of je dat zellef niet wiste.

Lointje gaat, as ze alles hoord het - maar van dat bloed het moeder niet rept - gauw nei de bestee. „Wat is er nou an de hand, overdag te bed, mos' je zôo hoeste?"

„Nou, moid, houw je maar kallem, 't is niet zôo slim, oor, murregen spring ik weer mit de pols over slôot, maak je maar niet drok, een mins kin toch welderes niet goed weze."

„Ja, dat is zôo, maar nou hew'k deer net nag wel teugen je moeder zoid, dat je gezond wazze, enkeld welderes efkes verkouwen."

„Nou, dat is den toch ók zôo, je zelle zien, murregen is 't weer over, as ik nou maar wat sweite kin."

„Deer zel ik dan voor zurrege, je kroige zôo sito een kom heite anoismellek en een warreme kruik an je biene."

„Wat een echt bestrukkie," dinkt Toimen.

„Hier Toimen, drink 't zôo heit mogelijk óp en hier, je kruik, 't hellept vast en perbeer maar te sleipen. Ik zel de bedgerdoine maar dicht doen, ei. Dag lieverd," en ze dekt 'm goed toe.

Toimen het 't bloed wel zien en 't maakt 'm miezerabel. „Ik wil nag niet dôod," zoit ie bai z'n oigen, „God, leit m'n nag wat leve. Ik moet m'n purrekie toch zien, ik wil der van geniete, as Lointje 't an de bórst het, ik wil zien, hoe 't groeit en dat 't nei m'n lacht, ik wil der mee dolle, ik wil der mee speule."

En hoe 't nou komt, dat weet ie niet, maar hai het iniens vertrouwen: hai zel 't pópke zien, zoin toid is nag niet komen.... 't was ók maar een beetje bloed, de moeite niet weerd. Hai moet 'm ók niet zôo gauw bang make, kop hieps! Koom, nou sleipe....

Daags teran voelt ie 'm al veul beter, al is ie nag wat don in z'n houfd, en nei een week dinkt ie gieniense meer an dat bloed.

De winter komt nou vast gauw. Toimen het deer net de wilde ganze in een V zien vliegen en Lointje zoit, dat de kóffie, die ze pas maald het, merakel vast an 't bakkie van de kóffiemolen hangt. Dat duidt ók óp vorst. „Nou, van moin part kinne we weldrei óp skaasse," zoit Toimen. Hai is een echte liefhebber en Lointje raidt ók pittig, 't zel nag best gaan, 't pópke moet toch pas in juni kome.

Ziezôo, de kóffie is klaar. 't Is acht uur 's eivens, eet-en-drinkerstoid, een gezellige kring rondom de tafel. Moeder Antje het de stikke al sneden, in houfzaak roggebrôod mit butter en keis, sommige mit een beskuit er óp. Ô, ô, wat het die Jan een dikke pille óp z'n stikkebordje, kin ie ze wel behappe? Lointje zurregt er voor, dat de kóffiepot tot de leste droppel leeg komt, want spoeling moet er bai, vanzellef.

„Dat kin dut jaar welderes puur winter wórre," weet Siewert ók te vertellen: „de bonte kraaie kwamme vendaag vlak bai huis."

„Nou, nou," zoit Antje, „'t is nag gieniense Zunderklaas en nou al wintere, moin wel efkes te vroeg."

„Dat moet je niet zegge, moeder," vindt Lointje, „mienigien geniet van 't skaasseraien en de arreme minse verdiene een ekstra centje mit baanvegen, of in de tent mit heite mellek en kouwe Jan. Ik hoor ze al roepen: 'Steek eres óp en leg eres an!'. Vast zelle ouwe Dirrek en Troin ók wel weer wat verdiene wille."

„Nou, die zelle zôo zoetjesan te oud wórre, dink en Trointje kin ók gien meer zôo lang óp der biene staan. Nei, zus, dat zelle ze an jongere overleite moete," mient moeder en teugen Guurtje: „Bring ze murregen maar weer deres een keisie, moid."

Zie zôo, de stikke binne óp, maar genóg hewwe ze nag niet, een diep bord brai kin der mit gemak nag bai. Aans mit een vólle buk te bed, den sleip je in ienen deur, totdat 't werrek je in de vroege óchend weer roept. Dat kin in de winter veul later as seumers, maar toch, baitois uit de vere, zôo is nou ienmaal 't boereleven. Dat Toimen nou wat later óproist, dat het z'n reden.

De stringe winter, deur Siewert voorspeld, komt en voor Zunderklaas swiert jong en oud óp de baan of der wórdt een ritje maakt, veer weg nei fermilie, weer ze aars temet nooit kome. De skôolloupertjes hewwe zôo nou en den vrai, dat vloit wel, je moete 't ois waarneme, as 't er is. En mienige kloine purrek perbeert óp 't slôotje achter 't huis óp z'n krulskaassies de kunst te leren, mit een ouwe stoel of de toog as houvast. Die 't al efkes kinne, wukele mit de arreme as een kórtwiekte kip. Gauw zelle ze van moeder óp de grôote baan magge, mit cente in derlui diesek voor de baanveger en een kompie tuutjesmellek, of as ze nag meer in 't knippie hewwe, kin der ók nag een oisdreumel óp overskiete.

Lointje en Toimen raie samen an de stok en as Luwe en Volkert, die vemiddeg vrai van skôol hewwe, dat ziene, binne ze der as de weerlim bai en ze legge óp, 't mag gerust, want ze kinne der al pittig redde, en mit z'n vieren gaat 't den of 't smeerd is. „Geloike streke, jôos," zoit Toimen.

„Leite we deres nei oom Knelis en peet Troin gaan," bedinkt Lointje en dat vinde ze allegaar goed. „We zelle der een koppie thee drinke en den gane we weer gauw verom, want voor donker moete we thuis weze, aars wórdt moeder ongerust."

„Nou, koik deer deres," zoit peet Troin, as ze vier jongelui de wurref ópkomen ziet, „'t binne skaasseraiers, want de ien het een stok mit skaasse over skouwer.... gut, 't is Toimen en Lointje verempeld en de twei broertjes ók. Deer bin ik toch bloid om, dat jullie deres kome. Goed, dat 'k m'n ópgnappersgoed al an hew," en ze veegt gauw mit een voiltje, dat an de triem van der stoel hangt, een paar krummeltjes van tafel of. Oom Knelis het 'm nag niet verkleid, hai moet ommers nag melleke, maar dat duurt nag wel efkes. Hai kin eerst óp z'n gemak bai moeder de vrouw in de weuning een koppie doen.

Dat wórdt den van baie kante een hartelijke begroeting.

„Neem een matje," nôodt Peet.

„Een koppie thee, mit een spikkelasie? De koekventers loupe je deur al plat en je diene van alleman wel wat te nemen, je moete maar dinke: 't is an de arreme besteed."

„Bai ôos is 't net zôo, Peet," antwoordt Lointje, „moeder het ók al trommels vól, je wete temet niet, weer je der mee bloive moete."

Vok woist nei z'n mond: „Ik best," zoit ie.

„Zôo net," lacht oom Knelis, „dat pittige bekkie van jou, deer kin hil wat in, dink.... maar hoe zit 't, hè'julle nag wat zicht óp de Zund, jôos?"

„Ik wel Oom," zoit Luwe dalek, „ik hew een nuw kienspul vroegen, want dat ouwe van vader is niks aars as een barrel, der is niks meer an vongen mit die stikkenige kaarte. Ik hoop maar, dat 'k der ien

kroig. En nuwe skaasse wil'k ók zôo graag, de ouwe binne veuls te kloin, ik groei zôo merakel, moet je dinke."

„Je binne ók niet rottig, al beurs je wat," zoit oom, „en hè'je 't nou al bai de skoorstien vroege?"

„Nou Oom, ik docht, as vader en moeder 't maar in der oor knoupe, den komt 't ók wel voor mekaar.... ik bin al tien, moet je rekene."

„En jij Volkert?", vraagt oom veerder.

„O, dat stoeltje-zetten leit 'k an de kleine jôos over, zuk soort as Luwe, ik bin ommers al twalef. Ik dink, dat Zunderklaas moin wel mit een zakkie gort ofskepe zel."

„Ja, ja," zoit Peet, „dat jij binne vanzellef gortig, as ik 't goed begroip, nou, dat is nôoselijk, oor."

„Niks oor, Peet, ik hoor nou strakkies bai de manne. As 'k mit mai van skôol ofkoom, kroig ik de lange broek an."

„En den te vraien zeker?", zoit die plaaggeist van 'n oom.

Volkert wórdt zôo rôod as een biet, maar hai kin toch best teugen plagen en hai kaast terug: „Dat weet je den zeker nag van vroeger, Oom?"

„Nou, nou, hai is wat mans, Toimen, die ouste broer van jou, hai is gien onnôozel jôonje meer, maar hai vergeet ien ding, dat ie voor-eerst nag maar bai 't skitteljacht hoort," en teugen Vok: „Maar je kinne deervan toch al welderes uitkoike nei 'n moidje, in moin zin, Vokkie?"

„Ajakkes, die lilleke moide, wat is deer nou an vongen, ik had nag liever," zoit de verontwaardigde twalefjarige. „Zie zôo, nou wete jullie 't allegaar."

„En dat zelle we goed onthouwe ók," lacht oom, „maar nou alle gekked óp een stokkie: Toimen, gaan je mee nei 't koejes, den kin je m'n beiste deres bekoike."

„Magge wai ók?" vrage de jôos alle twei, want manne hore toch bai manne.

„Vanzellef," zoit oom, „jullie hewwe zeker ók al efkes verstand van koeie. Wete jullie meskien 't verskil tussen een veers en een twinter?"

„Ik zou m'n ouge uit m'n houfd skame, Oom, as ik dat gieniense wist," zoit Volkert, „dat hew'k altoid al weten, maar den Luwe, die weet amper 't verskil tussen een bul en een kui. Maar hai hoeft ók gien boer te wórren, hai wórdt meskien maar skôolmeister, harre-jakkes."

„Watte?" vraagt de jongste, die 't hallef hoord het, maar toch mient, dat 't over hum gaat.

Óp zôo'n vraag past maar ien antwoord: „Swarte katte, die in 't water spatte."

„Verhip!" zoit Luwe.

„Niet klamme, jôos," vermaant Toimen, „hou je fesoen, je binne hier niet thuis."

„Ja, pas óp," zoit oom lachend, „we ontvange hier alliendig fesoendelijke minse. Maar koom, leite we nou nei de boet gaan, nei de verrekens."

„Ik zien de knecht hillegaar niet," merrekt Toimen óp, „is die somwoilen óp skaasse?"

„Ja oor, hai mag gerust, as ie maar voor mellekerstoid thuis is."

„Is 't altoid nag die Jaap, mit al die vratte óp z'n vingers?"

„Ja zeker, maar de vratte binne vórt, nei de maan, zoit ie, as je 'm dernei vrage en den zet ie altoid zôo'n snókker gezicht, net of der wat achter skuilt. En dat doet 't ók, ik hew 't zellef bai toeval zien. Dat zel 'k jullie nou eres vertelle. Maar leit Jaap der niks van merreke oor."

En oom Knelis vertelt: „Óp een keer, voordat ik te bed gong, liep ik nag efkes nei buiten toe, 't was een mooie eivend en net vólle maan, temet zonde om onder de wól te kruipen. Ik kuierde de wurref óp, de kant nei de boet toe. Verroest! zoi'k in m'n oigen, deer staat 'r ientje. En ik achter een boom en om een hoekie koike, wie 't was en wat ie deer in z'n skild voerde. Al gauw had 'k 't in de kiere: 't was Jaap. Maar wat spoukt'ie deer uit? Oigelijk deid'ie niks, hai sting maar te staan en almaar nei de maan te glouwen, of ie dat wonder an de lucht nag nooit zien had. Toe stak ie z'n hand mit de vratte uit, nei de maan toe en hai begon te prevelen en onderwoil streek ie mit z'n are hand over de vratte, van de maan of nei 'm toe, en den weer aarsóm, in de richting van de maan en aldeur zoid'ie den wat. Eerst kon 'k 't gieniense hore, maar efkes ternei verstond ik 't toch: Hai zoi: "t Komt van de maan en 't gaat nei de maan - 't komt van de maan en 't gaat nei de maan'. En deerbai leek 't wel, of ie de vratte van z'n vinger ofveegde nei de maan toe. Hoeveul kere die malle jôon dat nag zoid het, weet ik niet, want voor ie deermee óphield, sloop'k op tôontjes over het gras weer nei huis toe. Troin was al te bed, maar ze sliep nag niet. Je begroipe, dat we klucht hadde. Daags teran keek ik eres nei de vratte, maar Jaap had ze nag allegaar. Ik dócht 'r toe veerder gien meer an, totdat, nei 'n toidje, ópiens m'n andacht der weer óp viel.... ze wazze vórt. 'Weer binne je vratte, m'n zeun?' vroeg ik.

„Weg baas, nei de maan baas', en hai gloimde, of ie zegge wou: ja, dat is voor jou een vraag, maar voor moin een weet."

„En komt 't nou eerlijk deur de maan, Oom?" vraagt Volkert benuwd.

„Welnei, m'n knecht, ik bin niet zôo baigelouvig as Jaap, vratte kome en verdwoine wel meer, zonder dat je wete, hoe 't komt."

Nou allegaar weer nei de weuning toe, nag een bakkie thee mit

een steek en den strakkies weer óp de skaas, want 't is gauw donker om deuze toid van 't jaar.

Peet Troin en Lointje hewwe der niks verveuld, nag al glad, want as der twei vrouwe samen binne, valt er altoid genóg te lollen.

Maar nou toch óp huis of. „Doen je vollek de groete en goeie rois, oor."

„Nou, gedag oor," en 't vierspan gaat 'r weer vendeur.

Deer komt Jaap thuis, 't is toid om te melleken. Knelis moet nou ók aan de veert, hai gaat al deur 't hossie nei 't koejes. „Doen de look goed óp de mulder, man," roept peet Troin, „aars komt de koeielucht zôo in de weuning."

Terug óp de skaas gaat 't weer van 'n laien dakkie - kris, kras - kris, kras - wat mooi glad ois, 't is mit stil weer dichtvroren, den is 't nooit zôo róffelig en nerregens binne nag barste. De lucht is helder, 'r zel venacht weer een koekie bakke. Pas óp!, deer is die leige breg weer. „Bukke!" roept Toimen, maar Lointje dinkt te gauw, dat ze der al onderdeur is en bom!, ze stôot 'r houfd, of liever, der boerehoedje, dat deur de skok an de riebel gaat. Vok is der as de kippe bai. „Koik deer," zoit ie, „een koikgaatje, de hille boom is der uit, die tolt deer veerderóp nag over 't ois." 't Is zonde van 't gnappe hoedje, maar toch zet Lointje 't maar weer lachend óp en Toimen zoit: „Beter een gat in je hoedje as in je houfd, moid en je kinne der evegoed om raie."

Koik, deer kome der nag een paar an de stok, och'eer 't is Bram Kieft. Maar mit wie raidt ie? Lieve grut nag toe, 't is verempeld Betje Slot, Lointjes beste kammeraadje.

„Dat most maar een steltje wórre," komt in Lointje óp en ze dinkt an 't gepraat mit Bram óp die middeg in oktober.

„Daag!" roepe ze van baie kante, „echt ois, ei?"

Thuis binne ze an 't melleken en moeder het de stikke klaar.

„Mis je niks an m'n, moeder?" vraagt Lointje; maar Antje skudt van nei. „Hè'je den wat strooid zus?"

„Ja moeder, koik maar deres goed."

„Ô, 't is zonde, je hoedje, 't had verempeld je houfd wel weze kinnen, moid. Wil je wel gelouve, dat 'k aldeur roerig in m'n loif weest hew, ik vond 't oigelijk niks goed, dat je óp skaasse gonge, maar je wouwe 't mit alle verdól en deervan hew'k maar niks zoid.... ik hew zellef ók jong weest, ei. Maar je moete 't maar gien meer doen, zus, je kinne óp heden niet verzichtig genóg weze."

Dut jaar een vroege en stringe winter, jawel, maar 't spreekwoord zoit; stringe here regere niet lang.... en zôo gaat 't deuze keer ók. Een paar weke het 't stok en stien vroren en nou begint 't ópiens te sneijagen en zóo komt de erregste koud van de lucht mit een pak

snei van wat hew'k jou deer. De skôolloupers in derlui sas vanzellef. „Allegaar witte woive, die kinne mekaar niet kroige," zôo hoor je ze joelen, as ze onder een bui bai de weg loupe, nei skôol toe. Der wórre zelles komplete gevechte leverd, 't iene koppeltje teugen 't are, de sneiballe vliege as koegels deur de lucht. Luwe en Volkert binne, as echte rokusse, ók van de pertai. Deer het Vok, die doerak, een moidje te pakken, 't is Mointje van de bakker, die moet eres duchtig invreven wórre. En Luwe leit 'm ók niet ónbetuigd, hai het 't óp Maartje verzien.... totdat meister in de hande klapt en die klucht hewwe ze den weer had.

't Is wel te bót van 't ois, mit die dikke vracht snei der óp, maar weer binne de baanvegers den voor.... an 't werrek den, manne, mit skuif en bezem.

De toge en prikslede kome ók voor den dag, 't loikt feist in 't hille durrep. Hoor: rinkeldepinkel, bellebellebel.... een nar mit een dapper peerdje der voor, mit kleurige pluime óp de kop en belle óp 't tuig. 't Is Toimen, die ment, z'n gezicht ien en al gloim. Boven z'n skriebelige toet, die nou wel efkes kleurt deur de koud, staat z'n ruige krol echt winters en mit z'n dikke duffel loikt ie puur wat mans. Lointje zit achterin, ók lachend, mit d'r wóllen kaper óp en een warreme omslagdoek om, een dek om der biene en moeder het voor een warreme stoof zurregd. Luwe en Vok stane óp zai, an weerskante ien, een vrôolijk vierspan. Zôo narre ze voor de klucht verskaiene durrepe deur en weer ze kome, deer is een lach en een groet.

Hoe zit dat nou mit Toimen, kin ie nou wel teugen de koud? Dinkelijk wel, hai ziet 'r teminste zôo monter uit en z'n ouge stane zôo gland. Ja, vanzellef, dut is een gezonde lucht, de snei het alles zuiverd, hil aars as in de herrest, mit dat miezerige, anhangerige weer.

De snei bloift, dat wórdt aans een witte Karst, nou, dat hoort 'r nou net bai. En wat er ok bai past, dat binne de grôote lekkere krentebrôode; gelukkig dat je ze lang beware kinne, want al de bakkers kome vragen, net as voor Zunderklaas: „Móst er nag wat weze voor de Karst?" En vanzellef bestel je den wat. 't Is aars kost voor zoetekouwe. Swart ziene die brôode deur al die krente en de smeuïge laag donker-bruine zuiker en keneel in de middend. Je moete de sneetjes niet al te dik snaie, den stane ze niet zôo gauw teugen. Antje het deer wel rooi óp, dat zel je mit de Karstdage wel zien. Wat 'r nei die toid nag over is, gaat in een grôote Keulse pot en nag mienige zundeg ternei zel der een lekker konkelstik weze. Der is aars ók nag genóg taai-taai en spikkelaas over van de Zunderklaastoid. Maar nietteugenstaande al die snóbberai, het de vrouw 't deimee voor Oud en Nuw weer drok mit lekkers, nou uit oigen keuken: knoipkoekjes bakke, zien. Oublies

staat 'r in 't recept, deer is moeder Antje beroemd deur óp 't durrep, echt waar. Ze rooie een beetje óp grôote, holle segare en as je ze proefd hewwe, den weet je pas, wat bros is. Lointje het 't ók welderes perbeerd, maar ze vindt dat óprollen een gemadder.

„Leit moin de smeerbolle maar bakke, moeder, dat kin ik beter." Dat recept van die knoipkoekies is merakel oud, Antje het 't van heur moeder en die het 't ók weer van der moeder en zôo gaan je maar deur.

Óp ouwejaarseivend gane ze meist allegaar te kerrek vanzellef. Domenie kin den zôo echt de dinge van 't verleden óphale, alles, wat dut jaar al zôo óp 't durrep beurd is. 't Is altoid andoenlijk en mienige vrouw zit den te snóffen, zelles de manjes snuite meer as aars. Ien moet er thuis bloive; deuze keer Jan, 't is nou ienmaal zoin beurt. De nuwe werrekman, Gert, gaat vanzellef ók te kerrek, maar z'n vrouw kin niet, vanwege de kloine Hannes, die nag in de kreb loit. Hai sleipt meistens wel deur, maar ze wil 't toch niet wage, den het ze rust nach duur in de kerrek. „Nou," zoit Jan, die deuze klacht hoord het, „leit 'm die nacht bai moin sleipe in 't koejes, ruimte zat, as de vrouw 't goed vindt vanzellef, den gaan jij maar gerust te kerrek oor, je hewwe aars ók niet zoo veul, Baafie."

„Gert en z'n vrouw, dat binne echte minse," vindt Jan. Hai kin ze nag amper, maar hai het nou al veul mit hullie óp. Hai komt 'r oftig.... is kloine Hannes meskien ók de trekploister? Jan het altoid van dat kloine grut houwen. Wat kon ie vroeger al dolle mit Lointje, toe ze nag zôo'n purrekie was. Te bot, dat 't jôonje 's eivens al in z'n kreb loert, as Jan bai Gert komt te domeniesen of te ienentwintigen. Maar de zundege binne der ók nag en den is 'oom' Jan ien en al oug en oor voor de kloine dreutel. Jan steekt z'n houfd niet om de deur, of de hummel roept: „peerdje raie!" en deer gaat 't:

„Hop, hop, hop, peerdje in gelop,
Over heg en over slôote...."

En as 't uit is, is de purrek nag niet tevreed. „Meer, meer," dranst ie. En Jan is niet zôo goed, of ze moete mit 't verreken hil nei Marreken toe, en van Marreken nei Enkuizen. „Gnórt, gnórt," doet 't verreken.... wat een klucht!

„Nou efkes uitskaie, Jan," zoit moeder Baafie, „aars wórdt ie deur al dat gespouk zôo nesk, dat ie van malabeligoid niet weet, wat end voor moet en 't loupt omteven óp gejank uit."

„Koom hier," zoit ze, „eerst je snotbriebel," en ze veegt wat weg mit een tódje, „zie zôo, al klaar.... en nou maar weer deres in de skompel." Die hangt an de zolder, an een sterrek touw, gevaar is der niet bai, hai is an vier kante dicht en 't manje zit zacht óp een kus-

sentje mit haverdoppe en den het ie ók nag een band om z'n middel, die an de skompel vastmaakt is. „En nou maar heen en weer, m'n jôonje."

„Koik," zoit Baafie, „zôo vermaakt ie z'n oigen, zien." Ja, maar den most oom Jan der niet weest hewwe en skompele kin je alle dage nag.

„Oom, Oom.... uit.... raie, raie!" roept de purrek al gauw en hai steekt z'n handjes uit nei Jan.

„Foei," foetert Baafie, „je ziene 't, Jan, je verwenne 'm hillegaar. Goed, dat 't alliendig sundes is, deur de weeks het ie zukke fronte niet, den zit ie rustig te skompelen of te speulen."

„Uit, uit," dranst Hannessie weer.

„Nou, koom den maar, droel, je skiete zôo an," en moeder Baafie haalt 'm uit de skompel en deer zit ie den weer kuin óp Jannes kniese. Hup, hup! gaat 't óp skoot. Maar ópiens ontdekt de dreumes die dikke doedel in oomes diesek. „Appie, appie," jubelt ie.

„Wat een leperd," zoit Jan, „hai weet nag van die appel van vleden week." En deimee zit de kukel óp de matte genoegelijk te kluiven an een verlegen lekkere roinedor.

„'t Is goed," vindt Baafie, „dat 't gien poipedrop is, zôo-as je iemeslesten voor 'm meenomen hewwe. Ô, wat was ie toe smerig, zôo kladdig as een eendepul, z'n toet hillegaar besmeerd tot in z'n heer toe en z'n jurrekie kon temet gien meer skôon."

„Zie zôo." zoit Gert, „nou kome de grôote minse deres an bod, we hewwe nog gien ordentelijk woord prate kinnen, die kloine pretzak kin 't alliendig wel of, maar as jij der binne, Jan, leg ik der hillegaar uit, nei moin taalt ie den niet, ik bin weer goed, as jij vórt binne; jij loike de vader verempeld wel."

„Nou, je binne temet oud genóg om grófader te wezen, Jan, teugen de veertig, dink. Weerom bin je oigelijk nooit trouwd, je zouwe een echte vader weze, gelouf 'k. Hè'je de veugel over 't touw hippe leiten, of hoe zit dat?" vraagt Baafie benuwd.

„Och," meesmuilt Jan, „dat hewwe der al meer vroegen, maar ik weet nooit, wat ik deer óp antwoorde moet.... d'ien trouwt en d'aar niet en as je tevreed binne, weer je werrek is, den verlang je niet nei wat aars.... en zôo zel 't weze, dink."

„Herem'ntoid," zoit Baafie, „wat een oiskouwe, maar ik vind 't toch te bót, dat je gien goeie vrouw en kindere hewwe. Toch geef ik de moed nag niet hillegaar óp.... is Guurtje niks voor jou, der verkering is toch ommers of? 't Is een pittige moid."

„Zôodat ik maar zegge wil, buurvrouw," zoit Jan lachend, „Hannessie kin mit Ouwejaar bai moin sleipe, de vrouw vindt 't goed. Bring 'm den maar vroeg, den hè'je alle toid om je kap te zetten."

„Ik moet zegge, dat slaat as een tang óp een verreken, jôon.... maar je wórre toch vriendelijk bedankt, oor."

En deermee is 't gelol over trouwen, weer Jan altoid een mier an het, voor deuze keer weer uit.

Nag een praatje, een poipie en een kompie leut en.... kewan, Jan gaat weer deres óp huis of.

Zôo gaat 't temet alle zundege en Jan voelt 'm altoid echt thuis in 't kloine werrekmanshuisie.

't Is Ouwejaarseivend. 't Is stil óp de boerderai van Siewert Klomp. Toch hoor je almaar wat, want weer der koeie óp stal stane, deer is geskuur, gezucht en gestèn; meskien, dat de koeie drome, meskien hewwe ze ók wel poin in 't loif. Soms valt er wat in de groep.

Hannessie, in de bestee van 't koejes, is zuk niet wend. Thuis hoort ie enkeld in de vroege óchend de hane uit de buurt. 't Is nou vast nag gien óchend en toch almaar van die aardige geluide. Hai wórdt bang en hai skreeuwt om moeder. Jan is dalek bai 'm: „Wat is 't, m'n jôonje, kin je niet sleipe?"

„Hannessie bang, koeie in bed."

„Wel nei, malle jôon, dat kin gieniense, de koeie stane toch vast, ze kinne niet van stal of, gaan nou maar gauw loeren, aans komt oom bai je in bed, is dat wat?" en hai dekt het kloine houpie toe, een moeder kin 't niet beter.

Hoor, deer komt 't kerrekvollek al thuis. Gert en Baafie binne mee nôod óp de smeerbolle. 't Deig sting klaar en deimee trekt de olielucht deur 't hille huis. Lointje bakt mit twei panne, want der is hil wat nôodig voor al die gruizige monde.

„Hoor, Hannessie," zoit Baafie en ze wil mitien nei 'm toe gaan.

„Leit moin maar," zoit Jan, „hai is moin warskippertje, ik neem een smeerbol mee, as 't mag, vrouw."

„Ik docht, dat je hier thuis wazze, Jan," zoit vrouw Antje lachend en ze geeft 'm een tinnen stikkebordje, „maar leit 'm niet kladde óp de dekens, oor. En wat ik zegge wil, Jan, je hewwe toch voor kerrektoid wel een emmer mellek brocht bai Dirrek en Troin, den hewwe die ók wat om 't Ouwejaar te vieren."

Tussen de heite happe van de smeerbolle deur, die van de iene kant van de grage mond nei de are verhuize, voordat ze der bestemming vinde, wórdt 'r nag wat neipraat over de andoenlijke preek. Wat maakte Domenie dat mooi over de dôod van Joris Keersemaker, die mit peerd en kar óp een dónkere eivend te water raakte en verdronken is. Z'n vrouw en dochter wazze merakel onder de indruk. En den over dat moidje van Tois, de mosterdventer, die binnen drie dage gezond en dôod was an de kroep. „Dat hew ik ók had," vertelt Antje, „maar ik bin der van beterd." „Dat ziene we," zoit Siewert en den lache ze allegaar; maar de vrouw vindt, dat je mit zuk niet spotte magge.

Guurtje houdt er wat ofzaidig. „Hè'je ók wat genoegen had in de preek, moid? Zeg eres wat, je binne zôo stil," zoit Antje, „of bin je niet al te goedig, je ziene zôo benepen."

Dat is nou net de leste droppel, die de emmer overloupe leit, want Guurtje snikt ópiens en gaat hard loupend nei 't achterend toe, weer ze óp een stoel neerplóft, mit 'r bontje voor der gezicht. Lointje der achternei: „Wat nou, is der wat.... ja, ik begroip 't meskien wel, over je vraier, dink, ei? Houw je nag van 'm, weerom is 't oigelijk ofgaan? Nou, as je 't liever niet zegge wille, hoeft 't niet, oor."

Maar Guurtje wil der hart welderes uitstorte: „Ik hew 't zellef ofmaakt," zoit ze, „omdat ie 'm welderes bedronk, de leste keer had ie 'm zelles staan, toe ie bai m'n te vraien kwam. We hadde toe al een toidje verkering, zôo-as je wete, Lointje. Ik wier toe zôo bang voor later, zien. Wat moet dat wórre, docht ik. Je wete, hoe 't bai moin thuis weest het - vader was een stille drinker, meskien moeders skuld wel - ze was altoid zôo merakel gnap en skôon, moet je rekene. Vader had 'r gien leven deur. Een timmerman maakt nou ienmaal welders wat rommel, as ie in de weuning komt om te konkelen of te eten. Moeder wier den proentje in der loif en den wazze de reipe gaar vanzellef en dat allegaar om een krul of wat zaagsel óp 't kerpet of óp vaders stoel. Toe bedocht ze der wat óp. Kwam ie te eten, den lag der een ouwe krant óp de grónd bai vaders plaas en ók nag ien óp z'n stoel. Toe wier vader duvels en gooide de hille mikmak in een hoek. En zôo was der alle kikkemikke wat aars, want moeder hield d'r bien stoif. Van beloordigoid nam vader de fles, totdat de drank 'm nei 't graf brocht. Wi'je gelouve, Lointje, dat vaders doen en leiten m'n aldeur voor ouge sweefde, toe ik in de kiere kreeg, dat Jaap 'm veuls te graag lustte? En nou begroip je zeker wel, dat ik 't ofmaakt hew. Toch hou'k nag van 'm, te meer, omdat ik hoord hew, dat ie nei die toid nooit meer dronken weest het. Dat is toch mooi, ei? Hai leit 't zeker om moin, meskien het ie wel berouw. Ik moet er aldeur an dinke, ik bin der beloord van."

„Weet je wat ik doen zou, moid, je gane toch ommers ankomde week te rederoiken? Meskien zien je 'm deer en kinne jullie ofspreke, dat ie zundeg weer deres komt en den prate jullie 't samen uit. Koom, droug je trane en gaan maar gauw te bed. Nacht oor, 't komt allegaar terecht, wil ik wedde," en Guurtje kruipt, hillekendal óplucht, in der koes. Ze hoort 't kloine buurjôonje in 't are bed, zoid-an, rustig aseme.

Van 't Ouwe in 't Nuwe zitte, 'n kaartje legge of zuk of zuk, dat zou Toimen wel anstaan, maar de ouwelui passe der voor.... 't zel toch wel Nuwejaar wórre en murregen roept 't werrek weer baitois. 't Ouwejaar hewwe ze ommers al vierd in de kerrek en thuis mit smeerbolle en tuutjesmellek. „We moste allegaar maar te bed gaan,"

zoit Antje, as de leste hap verdwenen is. En zôo is 't deimee weer stil in 't grôote huis.

Jan slaat verzichtig de dekens ópzai, dat z'n kloine baisleipie niet wakker wórre zel; de purrek loit dwars in bed, wat het ie vroet. „Koom jôonje," en Jan skuift 'm weer zachies óp z'n plaassie terug. Hai sleipt deuze nacht licht, want voor gien geld zou ie 't ventje bezere wille. Stiltjes neemt ie 't kloine handje in z'n grôote eeltige knuist.... wat een aardig gevoel, zôo'n warrem poeteltje van een sleipend minsekindje. Voor 't eerst beseft Jan, wat ie al die jare mist het, maar nou is 't te laat, hai, zôo'n ouwe bup, nei, van trouwen komt nou niks meer, hai het gieniense lef genóg, om sundes uit vraien te gaan.

Nuwejaar, ha, nou gane we 't licht tegemoet. Maar as de dage lenge, beginne de nachte te strengen, dat, 't is best meugelijk, dat 't nou weer kouwer wórre zel en dat 't ois nag een hille toid bloift. De koffiebôone springe weer in de bus, dat we binne nag niet van deuze winter of.... nou ja, 't is de toid van 't jaar, ei. As 't vriest, hè'je omteven helder weer, dat is echt. De eerste jannewari is den merakel mooi, 't zontje skoint, dat 't een lieve lust is, dat geeft dut jaar den een goed vruchtejaar, dat zegge de minse teminste.

Nuwejaar, dat betekent ók, dat je mit je buul klaar staan kinne voor Jan en alleman, die te Nuwejaarwensen kome. Is dat den niet verlegen vrindelijk van die minse, moete we mekaar niet altoid 't beste toewense?

Nou ja, vanzellef, maar nou moet ik toch efkes lache. Dink je, dat de post enkeld komt voor z'n 'Veul hoil en zegen in 't nuwejaar'? Hai zel 't wel miene, weerom niet, maar hai ziet z'n fooitje in 't verskiet, wil ik wedde.... en geef 'm ongeloik. De post is een behullepzaam mins, onmisbaar óp 't durrep, want hai doet meer as z'n plicht. Is ie gien wandelend postkentoortje, mit alderhande poszegels in z'n binnenzak? Moet je een postwisseltje sture en hè'je gien formelier, gien nôod, de post het ze wel bai 'm. En je hoeve niet nei de bus, as je somwoilen wat veer van de kom of weune, of as je gien toid hewwe, de post koikt ommers in 't verbaigaan, of der gien brief voor de glaze staat, die ie meeneme kin. 't Is veul weerd en een fooitje mit Nuwejaar geef je den mit plezier.... voor wat, hoort wat, ei.

En den de veldwachter, de man van wet en orde, hai is ók merakel vrindelijk om deuze toid. „De zegen moet 'r maar weer bai, ei," zoit ie en metien haalt ie een Enkuizer allemenak te voorskoin: „Maar weer óp 't oud of, zeker?" Nou vanzellef, buiten de Enkuizer allemenak kin een mins niet, je vinde der van Iefke en Aafke in, tot zelles de weervoorspelling toe.... en merakel, 't komt welderes uit

ók. Hai kost niet veul, maar ien gólden geef je der voor, 't fooitje inbegrepen. 't Is veul weerd, moet je rekene, om de man van 't recht óp je hand te hewwen, je kinne nooit wete weer 't goed voor is. En zôo binne der nag wel enkelde meer, die om een extra centje je alle mogelijke goeie dinge toewense.

En de Nuwejaarswensers den, de ambachslui en de winkeliers, die allegaar mit derlui rekeninge van 't ouwe jaar kome, die ze mit 'hoil en zegen' en ók welderes mit angst en beven óp tafel legge. Zou de betaling van een hil jaar werrek of leveransie vlot verloupe, of zouwe ze wat te fórten hewwe, mit of zonder reden?

„Ja, die zegen," zoit Siewert Klomp, „die voel ik in m'n buul. Alles komt ók tegeloik, maar den hè'je ok weer een hil jaar rust." Nou, hai het 'r vanzellef óp rekend. Toch kin ie niet leite, om 's eivens z'n geldkissie van 't besbordje te halen en hai telt en telt nag eres: „Een rib uit m'n loif, moeder."

„Nou ja," lacht Antje, „klagers hewwe gien nôod, je hewwe toch goed boerd, ei?"

Vendaag, 6 jannewari, Driekoningen; de Roomse man mit de draaiende star zingt z'n ientôonige dreun, weer je temet gien woord van verstane, net as are jare, weer an alle deure. 't Gaat vanzellef over de drie Woize uit 't Ôosten, en as 't uit is, bedankt ie voor z'n bedelcent mit een tikkie an z'n gammele pet. Zou dat mit die star altoid een bedelpertai weest hewwe, of hoorde 't vroeger bai de gosdienst? Gien ientje weet 't, je zouwe 't an Domenie vrage kinne, die is mit zuk wel óp de hougte.

't Jaar draait. Der is om deuze toid nag niet veul te verhapstikken óp de boerderai, de meiste koeie stane droug vanzellef en 't keizen staat stop, want dat beetje mellek van die enkele gelde koe is de moeite niet weerd om te verwerreken. Gert en Baafie, Dirrek en Troin en sommige bure vare deer wel bai. Nou, tuutjesmellek in de wintereivende, is niet te versmaden en 't vrouwvollek óp de boerderai kin deres efkes baikome. Maar as den de toid van 't kalleven komt, is der voor de manjes weer werrek an de winkel. Deer komt welderes nachtwaken bai te pas. Nou, hellepers genóg, al kin je Toimen niet meerekene; de are hewwe allegaar zukke akkefietjes alle jare bai de hand. Enkelde van de beste kallevere moete ze houwe, de veistapel moet óp poil bloive vanzellef, de rest gaat, zôo bai de moer vendaan, nei de slager in de stad of óp 't durrep. Vendaag komt Koen, de slager, om een vrachie. Koik, hai komt al deur de dam de wurref óp, z'n wagen is haast al vol mit lillende blèrende beiste, óp en over mekaar, maar 't zôotje van Siewert kin der net nag bai. Jan skudt z'n houfd: „'t kin temet niet," zoit ie. „'t Moet," zoit de slager, „den

maar wat in mekaar stouwe." Hai pakt de trillende, hufterige skepsels óp en mit een handige swaai kome ze óp de grôote houp te land. „Je lere 't wel," zoit Koen, „alle dage 't zellefde liedje."

„Loit 'r gien ientje mit de kop over de kant?," vraagt Gert. Maar de slager stapt al óp: „As 't jouw kop maar niet is," antwoordt ie lachend.

Lointje komt net nei buiten toe mit 'r stofdoek. Ze koikt nei de wagen, vól, meer as vól mit nóchtere kallevere. Een paar legge der mit hulle kop over de kant, óp 't draaiend wiel. Harrejakkes, 't bloed loupt uit hulle bek. Blè, blè.... 't gaat 'r deur merreg en bien, wat miezerabel, 't binne toch levende skepsels, 't most niet magge. „Koen!," roept ze, „koik eres, hoe je de beiste bezere." Maar Koen raidt deur, hai zoit: „Ok gendaag," hai mient, dat Lointje 'm groet.

Zôo wit as kerremellek komt Lointje verom in de weuning. Ze smakt óp een stoel neer. „Ik bin zôo akelig," zoit ze teugen moeder, „van die kallevere. Koen leit, weer ie raidt, een bloedspoor achter, 't most niet magge."

„Van wie niet magge, zus?"

„Van 'n mins zellef niet, moeder. Koen most 't niet wille en vader ók niet en alleman niet.... die stomme beiste, ze hewwe toch ók gevoel. Dat ze dôod moete, dat is tot deer an toe, maar deervan hoeve ze toch niet mishandeld te wórren en deer komt 't toch óp neer. Ik wil toch eres mit Domenie prate, die kin der meskien wat an doen."

„Zou 't? Hai zel der aars toch niet over preke, dink."

„Maar over prate mit de boere, dat zou toch wel kinne, moeder?"

„Ik weet niet, Lointje, ze zouwe al gauw zegge: Domenie most 'm maar bai de gosdienst houwe, van 't boerebedroif het ie toch gien verstand. 't Het altoid zôo weest, moet je rekene, zus. Je hewwe 't are jare toch ók wel zien, hoe koom je nou iniens zôo teer?"

Antje begroipt 't meskien, Lointje dinkt zeker an 't ongeboren pópke, maar foei, een beist is toch gien mins en in de Boibel staat, dat de mins over de beiste steld is. Maar vórt mit die gedachte, ze wil der nou gien meer an dinke.

Deuze nacht sleipt Lointje merakel onrustig. Toimen wórdt er wakker van. „Wat skreeuw je, wat is 'r, moid?"

„Ô, ik droom zôo akelig, 't komt vast en zeker deur die nóchtere kallevere."

De komende dage, ja, weke, eet 't hille durrep frikkedil bai de middegpot. En mit stik-eten bringt elleke huisvrouw een skuttel vól kluive óp tafel. „Eet ze mit smaak," zoit ók vader Siewert, alle dage weer an, maar óp lest kroige de meiste der genóg van, temeer, as d'ien of d'aar roept: „blè, blè, 't is lilderemlil, die frikkedil". Jakkes, Lointje kin der wel van kouke.

Nei, den biest, dat verveult niet zôo gauw. Die lekkere dikke

mellek, die de netuur oigelijk voor 't kallefie bestemd het, komt nou in de póskenpot voor pankoek terecht. Wat smake ze echt mit die rimpelige kórsies, veul lekkerder as geweune pankoek. En 's eivens een bord gewelde biest, dat is ók niet óm in te kwatten, 't is weer deres wat aars as de prol van elleke dag.

„Maar niet te veul van ete," reidt Antje, „aars stenne jullie strakkies as een poep, die gort eet," en teugen Guurtje: „moid, bring jij nag een zôotje biest nei Dirrek en Troin, ik zel Gert ók wat meegeve nei huis."

't Zel nou mitteraast wel uit weze mit de vorst.... 't roet in de skoorstien valt nei beneden, dat woist óp dooi en Lointje klaagt, dat 't zout zôo nat wórdt. Nou ja, 't het lang genóg winterd, leit 't voorjaar nou maar deres kome. Die proest bai de weg van al die natte, kladdige snei wil je nou welderes kwoit, 't slóbt zôo in huis. Lointje kin nou echt verlange nei die pittige sneiklokkies in der tuintje.

't Is nou maart, 'n slechte maand voor Toimen. Hai hoest weer puur en mit hufterige dage bloift ie meist maar wat in huis. Gelukkig kome der in deuze maand negen zeumerse dage, die in de Enkuizer allemenak ók al voorspeld binne, zien je wel, 't komt weer uit. Den zit Toimen in 't zontje óp de bank voor 't huis in de laite en as Lointje toid het, komt ze efkes bai 'm zitten. „Zôo most 't tot het end toe bloive," zoit ze, „maar maart het nou ienmaal een steert, weer ie danig mee roere kin."

En ze kroigt geloik, an 't end van de maand kome de maarse buie mit grôote sneivlokke. „Goed voor meneer Pestoor," zoit Toimen, „voor z'n waiwatervat. Zou 't waar weze?"

Over 't algemien is maart droug weest. As 'r in april nou maar veul regen komt, den kinne de boere in derlui hande wroive, want 't spreekwoord zoit ommers: een drouge maart en een natte april, den gaat 't de boere nei derle wil.

En de allemenak reidt 't alweer. „Je hore 't gras groeien," zoit Siewert, „over een toidje kinne de koeie 't land in en den kin Jan an de veert gaan mit de ierwagen. Dat zel weer een overgang voor de beiste weze, de hille winter stil óp stal mit 't drouge wintervoer en den ópiens in de frisse lucht en 't jonge gras maar voor 't kauwen. Den roert 't welderes in die arreme koeiedarreme, pas den óp! Koom der niet te dicht bai, of je kroige wat óp je goed."

Ja, zôo is 't oftig gaan. De koeie moete weer wenne vanzellef. Maar dut jaar het Toimen een goeie inval. „Kin je ze niet van te voren al wenne, vader?," vraagt ie óp een keer, „as je ze zôo nou en den wat groen voer bai 't hooi gavve?"

„Wat zou 't?," is Siewertes grimmig antwoord, „den wille ze hillegaar gien hooi meer vrete." Maar toch, der zit wat in, gaat 't deur 'm heen. Z'n voorhoufd wórdt weer effen en den loupt ie vórt zonder wat te zeggen.

Weldrei kroige de koeie toch een groen happie nei 't drouge voer. En verempeld, dut jaar gien last mit de koeie, as ze pas in 't land derlui tegoed doene an 't frisse gras. Siewert klopt z'n skôonzeun goedkeurend óp z'n skouwer.

Thuis binne ze nou drok doende 't hille huis mit bezeme te keren, van de kelder tot de haneballeke toe. Over een toidje kin je 't koejes temet niet terug. Over de hille langte van de skôone koegang, zôo skôon, dat je der wel pap van ete kinne, loit nou de pas-vurrefde houten beun, en deer óp de frisse koeheren louper, mit veul rood der in. Die nôodigt je uit, om der mit zachte stapies overheen te loupen, want wat zôo gnap is, wil je niet graag besmoezele en deervan de klompe uit, dat is nag al glad. „Maar wat weerlim, jij ók niet mit skoene, koupman! Slóbbers kinne we niet gebruike, oor," roept vrouw Antje. En den de stalle. Kin je nou begroipe, dat deer koeie en kallevere de hille winter staan hewwe, mit al de hebbelijkheden, ók an koeie oigen? Emmers bai emmers water, boenders, skróbbers en voile, ók frisse voorjaarslucht deur open deure en rame, hewwe al de luchies vórtjaagd. Gien smetje meer óp skotte of weige en let nou óp de vloere van de stalle: overal zuiver wit zand, veer vendaan haald uit de duine, in alderhande fegure, of een echte teikenaar der mee doende weest het en de rande an de voorkant ofzet mit kloine, skôone skullepies.... mooie witte, net albast.... zacht-rose, as de vingertjes van een kloin pópke en zei-groene, as de gollefies van de zei, die der overheen spoelde hewwe. En koik eres an: het Lointje nei de randjes óp der merreklap keken, die achter glas an de wand in 't vores te pronk hangt? Dat zou je dinke kinne, omdat dut alle jare heur werrek weest het en ze dei dat altoid mit veul plezier.... 't is ók een echt werrekie. Guurtjes hande kriewelde den, omdat ze 't ók zôo merakel graag doen wou. Nou, ze het 'r hart óphale kinnen, want Lointje het 'r óp heden gien puf meer in, ze wórdt 'r veuls te louf van - d'are maand zel 't ommers al beure — dat Guurtje kon gerust der gang gaan mit versieren, behalleve 't staltje vanzellef. De hille winter deur hewwe der an 't end van 't koejes hokkelinge staan. Nou binne die stalle omtouverd in een loeker zeumerzitje mit helder-blauwe skotte en open nei de kant van 't koejes, óp de vloer een streept koeheren kerpet. Een tafel mit een groen spikkeld zoiltje staat voor 't raam, een stik of wat stoele mit biezen matte stane teugen de wand, 't klokkie tikt huiselijk en de kóffie ruttelt óp 't kómvoortje. Deimee zitte ze hier genoegelijk te konkelen.

Ja, zôo'n staltje is zeumers, in plaas van de weuning, 't toevluchs-

oord in taie van rust nei hard werreken. En sundes 's eivens, as de are te bed binne, is 't de stille getuige van wat er ópvlamt in jonge harte. Lointje weet er alles van en nou zitte deer sundes Guurtje en Jaap samen te vraien.

De wintervertrekke bloive nou gnap, der is gien toid voor veul huiswerrek, der is genóg aar te doen. Gelukkig, dat Guurtje zôo weerbaar is, want Lointje is teugenwoordig niet veul meer weerd. De vrouw ziet er nou al teugenóp, as Guurtje deimee trouwe zel. Jaap past weer best óp en ze het vertrouwen, dat 't zôo bloive zel ók. Hoor, ze staat an de boenbank 't hougste lied te zingen:

„Toen ik op Neerlands bergen stond...."

en as ze komt an 't iene ruitertje, dat nei der zin is, den dinkt ze an der oigen Kloris.

Den is ze weer efkes stil, ze prakkezeert over der weggaan uit dut huis. Ze het 't hier merakel nei 't zin had, ze het hier ók veul leerd. Vier jaar is ze hier nou al en ze kin alles, wat óp een boerderai voorkomt. Eerst mocht ze der temet niet bemoeie mit de keismakerai, de vrouw en Lointje deide 't alliendig of.... twei keer óp een dag keize mit volle mellek, zôo van de koe, een hil kerwei oor. Maar van lieverlei kwam de toid, dat ze de deurhaalder deres overneme mocht. En nou wórdt heur al van alles toevertrouwd. Der valt hil wat te doen oor, mit dat keizen. As de vrongel óp de boom van de keistomment zakt is, moet ze mit de handsnap de wai der ofskeppe en in 't gaarvat doen. Den alles kneide, in bukkende houding, dat voel je an je reg oor. Vrouw Antje kroigt den soms last van 't skot, maar zai kin der nag al teugen. Gelukkig koom je nei 't kneiden weer recht óp, bai 't tafeltje, weer de keiskoppe al klaar stane. Den de vrongel deer in, en maar douwe, jôos, Antje en Lointje vanzellef ók. De portel loupt er van onderen deur een gaatje uit en stroumt langs een gootje in een emmertje. En as er hillegaar gien vocht meer komt, gaat de vrongel van elleke kop in een keisdoek en den weeer ópnuw in de vurrem, de volleger der óp en den 't zakie onder de pars vanzellef. Die douwt er de leste pórtel nag uit. Guurtje proeft der welderes van, 't smaakt goed, 't smaakt nei keis. „Maar pas óp, niet te veul der van, aars wór' je zôo dik as een pachter, je buk zet hillegaar óp en je hewwe 't den merakel benauwd mit dat pórtelbukkie; ók kroig je der wurreme van," het de vrouw zoid.

Ók mit 't karrenen van de waibutter is Guurtje vertrouwd. Mit een houten nappie haalt ze de room van de wai af en den begint ze te karrenen. Soms valt dat mee, soms teugen. 't Wil niet altoid zoo gauw buttere. Ze wacht den maar een toidje. Maar as 't wel gauw buttert, den gaat 't ók van een laien dakkie. Weldrei kin ze de kleursel en 't

zout deur de varse butter kneide in de mout, die deervoor bestemd is en zôo komt 'r den weer een voorreidje butter voor 't dagelijks gebruik klaar. Vendaag moete de keize onder de pars vendaan. De vollegers hewwe deur de druk randjes om de zachte keis maakt en die moete der of vanzellef. Nei, ze gane niet voor de verrekens in de zeunes. 't Is goed eten, 't is toch keis, maar zonder zout. Gert kroigt 'r wat van mee nei huis. Kloine Hannes is der gek óp. Oftig zit ie óp de drumpel van de buitendeur mit een tinnen stikkebordje óp z'n kniese, der lekker van te smikkelen. Baafie zoit den: „Eet maar manje, der zit mór in, je wórre der grôot van en zôo sterrek as een kloin peerdje."

Siewert bringt de keize in de kelder in de zoutkist. Later moete ze neidrouge en zôo nou en den omkeerd wórre, aars bloive ze niet in derle fesoen. Ók moet er zurregd wórre, dat er platte kante an kome, dat ze makkelijk staan bloive kinne.

Zelden is er knoiper bai, ien mit bederref zien, want Siewert en Antje binne alle twei merakel gnap óp alles. Maar as der ien is, den wórdt ie der ók dalek uitskoten.... die vindt z'n weg den wel, want as je 't rot 'r uitsnaie, is ie nag best te gebruiken. Buurvrouw koupt der welderes ientje voor een zacht proisie, die springende wurrempies hindere der niet.

Meist gaat Siewert om de veertien dage mit keis of. Den is 't drok, een dag van te voren al. 't Is merakel, hoe gauw die keize skimmele en dat beslag moet er of vanzellef. Boene den maar, ei, mit warrem kallekwater en neispoele mit koud water.... ofdrouge mit een skôone doek en den, as ze hillegaar droug binne, mit een dotje skeipewól goed invroive mit loinolie. Maar den kin je der ók grôosk óp weze.... koik eres, wat mooi geel en glimmend. Ze binne nou marrektreid, voor de donderdagse keismarrekt te Hoorn, weer Siewert hopelijk wel weer de hougste marrekt kroige zel. Hai het een goeie naam bai de keiskoupers en gien wonder, want moeder de vrouw is zôo verlegen skôon, deer is gien voorbeeld van, en dat wete ze vanzellef. Emmers en vate, ze wórre danig ofboend óp de boenstoep an de walkant van de heldere slôot, die niet in verbinding staat mit de slôot, weer 't huisie boven is. En den wôrdt alles nag eres mit goed petwater neispoeld. Kin 't beter? Ók tomment, temes, deurhaalder, keiskoppe, emmers, mout en vate en weet ik veul meer, ze wórre allegaar grondig behandeld, ja, oftig mit kokend water ofgoten.... alles Guurtjes werrek. Antje houdt nou ienmaal van skôon en Siewert is om de weerlim ók niet kladdig. Om maar deres wat te noemen: de mellek van een koe mit zere spene, wórdt ampart houwen, voor de verrekens. 't Is wel nôoselijk, maar de baas wil 't, hai houdt niet van stódjes in de temes. Zukke sekure broekies moet je mit een lanterentje zoeke. Maar de hougste marrekt kroig je ók niet voor niks, vanzellef.

De koeie loupe nou te grazen óp 't land, maar of ze 't nou zôo echt vinde, dat staat te bezien, want hufterig is 't weer, uittered, 't loikt wel november.

Antje en Lointje zitte, as 't werrek of is, mit een warreme stoof onder der biene óp 't staltje en een wóllen omslagdoek is teugen de grille over de reg. Siewert leit de koedekke voor den dag hale, ze binne van de winter allegaar neikeken en versteld. „Die stomme beiste," zoit ie, „zôo uit de warreme stal vendaan. Jan, hellep deres efkes, een dekkie kinne ze best veule."

Temet hallef mai en nag altoid gien zoel voorjaarsweer, zelles guurder as an 't begin. De oishoilige vanzellef, die bringe altoid die koud in de lucht. De moidjes bai de weg loupe mit derlui blauwe, knóffelige handjes onder 't boezeltje, nei skôol toe en de jôos zoeke de warremte in derlui diesek, want mit die enkelde milde dag, die der weest het, toe ze stikte van de hette, hewwe ze de winterse dracht ofsworen. Gien mins het ók meer een kachel staan, die is mit skôomaken nei 't zolder verhuisd, weer ie gien meer vendaan komt, as in 't begin van november, nei de koemarrekt. Maar de skôomaak moet deurgaan, overdag werrek je je wel warrem en nei 't eet-en-drinken gaan je den maar gauw onder de wól.

Ze zegge nou wel: april doet wat ie wil, maar mai kin der ók wat mee; zôo zit je mit een warreme stoof en zôo bin je hessig van de warremte, want óp 't lest van mai wórdt 't merakel heit. Maar nou het Lointje 't ók niet best. „Teugen de koud is nag wat te doen," zoit ze, „maar wat kin je teugen die hette beginne?" Dat houfd is zôo heit en ze kin der hultje toch niet ofleite, want enkeld mit 't swarte kappie, dat staat zôo lillek en zonder 't kappie, nou, dat zou 'n gezicht weze mit dat korte heer. Bai de weg komt ze nou gien meer en te kerrek het ze in lang niet weest, ze het genóg van al die ouge. 't Is ók een begaafte. Nei, as ze buiten wil, gaat ze achter 't huis in de bogerd en deer zoekt ze een skaduwplekkie.

't Is juni en nag altoid om te stikken, dat moet wel uitdraaie óp onweer. De hille óchend het de lucht der al nei staan. Lointje het een hekel an onweer en moeder is ók bang. Somwoilen wórdt een boereplaas tróffen, deer moet je niet min over dinke. 't Is zôo benauwd, dat je niet wete, weer je 't zoeke moete.

't Is twalef uur, de manjes kome te eten. Ze binne landerig, ze sweite, ze hewwe gien honger. Ze ete mit lange tande gele bôone mit stroop en azoin en kouwe brai toe, maar de skuttels gane niet leeg nei 't achterend toe.

Vader perbeert wat te sleipen in z'n hoekie. Toimen loit languit te spragen in 't bleikveldje, óp zai van 't huis. Jan zoekt een goed

plekkie in de bogerd, de vrouw en Guurtje moete goeskôomake vanzellef en Lointje gaat efkes boven óp 't bed leggen en ze gooit 'r hultje mit 't swarte kappie nou van der houfd af.... dat lucht óp.

Apoeh, wat heit, kwam der maar regen, den zou 't wat frisser wórre. Maar zonder onweer zel de regen niet kome. 't Wórdt al maar donkerder, midden overdag. As 't onweer nou maar nei mellekerstoid komt.

„Meskien is 't wel goed, een kertiertje vroeger te gaan," mient Siewert. Gert het nei 't eten ók efkes rust nomen, maar nou moet ie toch weer an de veert. Hai was an 't stekelepikken venóchend, dat is gien ledebrekerswerrek, maar 't was in de zon merakel heit. Hai had nag grôote groene blade onder z'n pet dein teugen zonnesteek. Dat hoeft nou niet, want 't zontje is weg en toch loikt 't nou nag veul benauwder. Wat is 't stil in de lucht, der piept gien veugeltje. Der is een bang-makende droiging in de netuur. „Deimee te melleken," dinkt ie. 't Is kemiek, maar hai ziet 'r teugen óp. Zuk is 'm nag nooit beurd. Toch moet 't 'r aans van kome. Deer komt de baas: „We gane maar, Gert, meskien binne we klaar, eerdat de donder losbarst. Roep Jan en Guurtje efkes, datte we gane."

Toimen bloift bai huis, want moeder Antje het zoid: „der moet 'r ientje thuisbloive, je wete nooit, wat er beurt."

Deer gane ze den mit juk en emmers nei 't bon. De koeie stane druilerig en versuft, ze hewwe ók last van de benauwdigoid, maar ze wille hulle mellek graag kwoit, dat zel goed doen.

Pas zitte de mellekers óp 't blok, of de eerste kettingblik skiet deur de lôodgroize lucht. Een trilling gaat deur de koeieloive. „We moete toch deurgaan," reidt Siewert, „'t is nag droug."

„Hè, alweer ien!" Guurtje het 't er niks op begrepen. 't Liefst was ze nei huis hold, maar dat kin niet vanzellef. „Ien, twei, drie," telt ze nei de vóllegende bliksemskicht, „'t is nag niet zôo dicht bai." Den ópiens een verskrikkelijk licht en vlak deeróp een knetterende slag, of alle duvels uit de hel losbroken binne. Guurtje valt van der mellekblok of en Jan roept: „Dat is raak en vlak bai ók."

Ja, wel is 't raak, want deer loit Gert óp de grond en de koe dôod over 'm heen. Mit grôote moeite tille Siewert en Jan de koe een endje ópzai en ze miene dat Gert, al het ie meskien arrem of bien broken, nou red is.

„Hai is ók dôod," zoit Guurtje, „hai is hillekendal blauw."

„Och, die arreme goeie Gert," zoit Jan.... maar 't is gien toid om te jeremiejeren.

„Anpakke m'n jôon," zoit Siewert, „we bringe de arreme kerel nei huis toe."

„Wat zel Baafie verskiete," zoit Jan nag.

„Vanzellef," vindt de baas ók, „ze moet 't wete, eerdat wai mit 'm

ankome.... Guurtje, moid, loup hard nei der toe en vertel 't verzichtig an."

't Is een hille ópgaaf voor Guurtje, maar 't moet nou ienmaal. Óp een draffie loupt ze deur 't land nei de wurref en den de dam uit nei 't kloine werrekmanshuisie.

Baafie zit mit Hannes óp skôot. Ze ziet wit, ze is ôk verskoten van dat skrikkelijk geknetter. „Nou jôos," dinkt ze, as ze deur de glaze koikt, „wat het Guurtje een haast, der zel toch niks beurd weze? Ze komt verempeld hier nei toe. Ze is al an de buitendeur, nou in 't hossie en deer douwt ze de weuningdeur open."

Guurtje staat stok-stoif, want ze weet niet, hoe ze beginne zel. Gelukkig neemt Baafie 't woord: „Wat is 'r moid, je ziene zôo wit as een doek, is er wat?"

Nou begint Guurtje te snóffen, gien woord wil der over der lippe, maar óp 't lest komt 'r mit hórten en stôoten toch wat uit: „Der is een koe dôod deur de bliksem."

„Nou, en moet je deer den zôo van piepe, de boer kin 't wel laie oor, den koupt ie maar weer een aar."

„Ja, vanzellef, maar der zat 'r ien onder te melleken, zien."

„Ô God, ik begroip 't al, Gert zeker, ei?"

„Ja, Baafie."

„En veerder moid, zegt 't den.... dôod toch niet zeker?"

Guurtjes houfd zakt om de leigte, ze wil 't verdriet óp Baafies gezicht niet zien.... en die houding zoit Gertes vrouw genóg.

„Weer is ie?"

't Antwoord óp die vraag hoeft Baafie niet of te wachten, want deer kome de boer en Jan mit de droevige last. Hannessie begint te piepen. Al begroipt ie niet alles, hai kin toch de akeligoid wel voele. „Vader ziek," zoit ie, „vader te bed." Hai moet ommers ók nei bed, as ie niet goed is.

Den legge ze de dooie man óp de grond.

Ô, wat een slag voor Baafie, ze zinkt snikkend en skokkend óp een stoel neer. Gienien kin der woorde vinde bai 't zien van zôoveul verdriet. Maar oindelijk loit Siewert mit medeloiden z'n hand óp Baafies skouwer, die nag altoid skokt van 't snikken. „We zelle je mit alles hellepe," zoit ie goedig, „je stane niet alliendig oor. Wil je Guurtje nag een toidje bai je houwe, dat kin gerust, wat zeg jij Guurtje?"

„Ja, oor, ik bloif bai der."

„Maar aldereerst moet 'r een bôodje nei Meister," zoit de baas. „Jan, gaan jij efkes óp een draffie en vraag, of ie dalek kome wil."

Gelukkig komt Meister derekt, maar as ie alles hoord en zien het, kin ie niks aars verklare, as dat Gert deur 't onweer dôod is.

As Meister vórt is, zoit Siewert teugen Guurtje: „Neem de deken

deres van 't bed of, moid, den kinne we Gert óp 't onderlaken legge," en teugen Jan: „We moete 'm maar dalek oflegge, m'n jôon, hai is nou nag niet stoif."

„Baafie," zoit ie den, „hè'je een dôodshemd?" En as de arreme vrouw bedroefd nei skudt, moet Guurtje maar gauw nei de vrouw gaan, die het 'r wel ientje, weet Siewert; ouwere minse dinke omteven meer om zuk as jongelui.

Wat verskiet Antje merakel, as Guurtje der óp de hougte bringt. „Ja, moid, ik hew der wel ien oor, de dôod komt somwoilen as een dief in de nacht. Je moete der óp verdocht weze, dat zien je nou ók weer. En je kinne niet wachte, tot 'r ien mit de poepezak komt en mit peerd en kar nei de stad, dat duurt ók nag te lang.

„Hier, deer is ie, gaan nou maar gauw vórt. Ik moet weer nôodig nei Lointje toe, die is 'r niks goed an toe.... aars gong ik wel mit je mee, moid.... och'eer, die arremie ziel, ik hew mit Baafie te doen."

Moeder Antje zel maar niks over Gert zegge teugen Lointje, ze zou der maar van verskiete en ze het nou veuls te veul mit 'r oigen te doen. Gelukkig, ze is nou weer efkes ópkikkerd.

„Zeg moid," zoit Antje ópgewekt, „weet je weer vader nou al over prakkezeerd het?" Lointje skudt van nei.

„Nou je zelle der om lache moete: guster het ie een rinkie uit m'n naaidôos ópsnord, toe het ie in m'n hullebrief struund nei 'n smal bandje.... en nou begroip je 't zeker wel, ei? Hai wil die ouwe geweunte van vroeger nag in ere houwe, je wete wel, as 'r een pópke komen is, most 'r een rinkie an de voordeur.... hallef omwoeld as 't een moidje is, en hillegaar bedekt voor een jôon."

„Die malle vader," zoit Lointje lachend, „gien mins doet zuk temet meer. Maar leit 'm z'n gang maar gaan oor, as ie deer nou zin in het," en den lache ze baiegaar, totdat een nuwe poinskeut die klucht weer verjaagt.

Ondertussen binne de manne klaar mit Gert, ze gane nou vórt. „Dag oor," zegge ze en ze koike de arreme vrouw medelijk an. „Huil maar deres goed uit," zoit de baas, „dat lucht óp, 't komt ók zôo iniens, ei?"

Zôo gane ze weg uit 't huis van rouw en ze vergete de koeie, die nag gieniens ofmólleken binne.... hoe bestaat 't, een boer die z'n beiste vergeet.

't Weer is efkes beter wórren, 't onweer droift of, 't begint te regenen. Nou eerst nei huis toe, maar as ze de poort deurgane, ziene ze Toimen om de hoek van het huis komen, hai loupt hard en hai koikt ontdein.

„Wat nou?," vraagt vader Siewert.

„Ik moet dalek an de reed.... Lointje.... zôo ópiens.... de vroedvrouw."

„Bloif jij maar thuis," zoit de ouwe baas, „bai 't vrouwvollek, ik zel wel gaan."

En zôo beurt 't. Den dinkt Jan ópiens an de koeie. Hai kin hier best mist wórre, maar die arreme beiste kinne niet langer wachte. Hoor ze deres bulleken, ze vrage om verlichting an een mins.

Zôo ziene we deuze dag den, dat in 't iene huis der ientje haald is van de dôod - een mins in de kracht van z'n leven, die nag niet mist wórre kin, zou je zôo zegge - en zoid-an komt 'r deimee een aar óp de wereld, weer je nag niks van wete. Dat wórdt wel een ommekeer, in 't grôote, zôowel as in 't kloine huis. Baafie is kloin behuisd, hoe moet 't nou veneivend mit sleipen? Ze het nag wel een are bestee in 't kloine kamertje achter de weuning, maar die is leeg. Een haverdoppen bed hadde ze koupe zellen, as Hannes te grôot voor de kreb wier. Maar Guurtje weet reid: „Je kinne wel bai moin sleipe in 't koejes," zoit ze, „en Hannes bai Jan, de vrouw vindt het vast goed, zôo is ze wel. Ze zou 't vast en zeker al zellef aanboden hewwe, maar nou staat deer 't huis óp stelte, nou Lointje in arboid is. Koom, leite we maar dalek gaan, meskien kinne we nag wat doen voor de vrouw."

Guurtje gaat ók liever vórt uit 't kloine weuninkie, weer dooie Gert zôo vlak bai hulle loit; sleipe zou ze hier voor gien geld. Baafie zit 'r efkes mee.... trouw tot in de dôod.... gaat 't deur der heen, ze het zôo veul van die goeierd houwen, maar ze moet nou der verstand gebruike. „Ja," zoit ze, „dat is maar 't best, voor Hannessie ók." 't Kloine purrekie houdt niet óp mit vragen: „Moet vader nou alliendig bloive, is ie nou murregen weer beter?"

Toimen is onder een hoedje te vangen. Hai loupt as een hen, die z'n ai niet kwoit kin, maar heen en weer te drentelen, den in 't koejes, den in 't achterend, den weer nei 't staltje. Hai perbeert de krant te lezen, om z'n gedachte maar een are loup te geven. Den ópiens is ie weer óp de weg, om te koiken, of vader der al ankomt mit de vroedvrouw; de baker zel ie ók mitien wel óphale. In de weuning, bai de twei vrouwe, kin ie mit skik niet langer as een paar menuutjes weze, nei oor, hai kin dat van Lointje niet anhore. Maar gelukkig, de spanning vermindert, as de vroedvrouw en de baker oindelijk ópperdan kome.

„Loupe jullie maar wat óp de wurref," zoit moeder Antje teugen Siewert en Toimen, die alle twei in de poepse karren zitte. De manjes

gane, ze doene nou alles, wat van hullie verlangd wórdt, maar teugen mekaar houwe ze der grôot. Ze prate geweun over Gert en Baafie, over de koeie en over 't onweer, dat nou uitwoed is. De veugeltjes zinge weer en 't is in de lucht rustig en vredig, of der niet pas een man en een koe neersloegen binne deur diezellefde netuur. Toch roert 't van binnen bai de uiterlijk onbewogen manne. Siewert stopt z'n poipke en zoit, dat dut merakele beste tebak is. „Leit moin den ók eres stoppe, vader," zoit Toimen, maar z'n hand trilt.... Ja, ja, al binne ze ók nag zôo vertrouwd mit geboorte van jonge skepsels, dut is aars, potdorie, een mins is gien beist en 't gaat om hulle oigen Lointje.... een boer het toch zeker een hart, of niet?

Gelukkig, deer komt Guurtje, ze loupt óp een kwikkeldraffie, ze swaait mit een arrem, ze koikt plat, nou jôos, dat is vast een goed bericht. Van verenen roept ze al: „'t Is voor mekaar.... alles goed, een moidje! Wel gefileseteerd oor," en ze geeft eerst de jonge baas, want hai is der 't neist an toe, en den de ouwe een stevige hand.

Mit grôte stape loupe de manjes nou óp huis of. Magge ze al nei Lointje toe?

„Efkes om een hoekie," zoit de vroedvrouw mit gezag, „ze het 'r goed houwen, maar nou moet ze eerst efkes baikome, deimee magge jullie een menuutje mit 'r prate en den kinne jullie ók 't pópke zien."

Ja, nou magge ze efkes nei Lointje toe. Ze loit 'r gnappies bai mit 'r witte nachtjakkie, speciaal voor deuze gelegenhoid.... aars het ze der ien mit peerse bloempjes. Ók der oigengehaakte witte sleipmus, mit een noppiesrandje, is voor 't kraambed maakt en omloist der jonge gezicht, weeróp een stille, gelukkige gloim vertelt van liefde voor wat 'r óp heden skonken is: een welgeskapen dochtertje.

Toimen staat efkes bedremmeld, z'n vrouw is aars as aars.... ja, net, der frisse kleur is weg, zôo witjes nou as 't beddelaken, mit de breie kunstig bewerrekte leugenneid, maar deer het hai vanzellef gien oug voor.

„Liezebetje," murmelt ze zachies en ze pakt z'n hand.

„Nou, moid, jij hewwe je zin, niet?," zoit Toimen.

„Jij ók?," zoit ze zachies.

„Nou, vanzellef, 'k bin zôo bloid as blik, dat 't zôo goed ofloupen is." Den dinkt Lointje iniens an 't rinkie. „Hangt dat dinkie al an de voordeur?," vraagt ze lachend.

Maar nou trekt de baker an z'n mouw. „Koik," zoit ze, „dut is nou je dochter," en ze houdt 'm een stoif pak voor, weer een skriebel rôod koppie, mit een foin-gehaakt mussie óp, bovenuit komt.... ja, gerust, der is leven in, kramperige trekkinge om 't mondje - ouge, die draaie, maar niks ziene - toch niet skeel zeker? Toimen zoit maar niks.

„Een pittig pópke, ei?," zoit de baker grôosk, want 't loikt wel, of

bakers nag meer pronke wille mit zôo'n kloine purrek, as de moeders zellef.

„Hoe vind je der?," vraagt Lointje nou ók.

„Nou, merakel moid, een snókker dinkie," antwoordt Toimen, maar 't is goed, dat de jonge moeder niet in z'n binnenste koike kin, want dut pieterige skarminkeltje valt 'm den bar teugen, 't loikt wel een oud buppie, je zouwe je temet skame, dat je deer de vader van wazze, 't rooit niks óp hum en óp Lointje ók niet. Toch zoit een inwendige stem teugen 'm: „geef je niet blôot, m'n jôon, ók niet teugen moeder Antje, want hoor die nou erres tetteren bai de wieg. 't Is of ze hillekendal veranderd is, aars doet ze nooit zôo nesk: „tu, tu, weer is m'n zoetje den, doen deres lache teugen je oigen grópmoeder, lekkere loerissie."

Toimen koikt eres efkes nei vader Siewert, hai trekt z'n mond bai mekaar en z'n winkbrauwe gane ómhoug, weeróp de ouwe baas dezellefde grimas maakt.... ze begroipe mekaar duvels goed en ze voele derlui baiegaar moile veer verheven boven dat malabelige vrouwegedaas.

De manne gane nou maar nei 't staltje, deer zitte Guurtje en Baafie ók. 't Hallefzessie is der bai inskoten, gien mins het honger, ze zelle nou enkeld maar een koppie doen. Hannessie is maar gauw te bed stoeteld, gien ien het zin, om 'm mit een kloin jôonje te bemoeien. Jan komt thuis van 't melleken. As ie klaar is, gaat ie ók in 't zeumerweuninkie. Gien mins zoit er wat. Ellekien het zôo z'n oigen gedachte, 't zai van verdriet of van vreugd. Toimen dinkt an 'n eivend, maandle leden, toe Lointje en hai 't hadde over een naam voor 't pópke. „As 't een knechie is," zoi Lointje, „den moet 't vanzellef nei jouw vader vernoemd wórre, dat vloit wel, den wórdt 't Knelis vanzellef, maar vindt je Krelis nou niet beter?"

„Nou moid, dat skeelt maar ien letter, dat is de moeite niet weerd."

„En ik vind van wel, die r doet 't 'm nou net, ik bin voor Krelis, een echte naam voor een boer."

„As je maar wete, dat 't oigelijk Cornelis is, zôo wordt ie ók inskreven vanzellef."

„Nag al wiedes," zoi Lointje, „maar as 't nou een moidje is, den wórdt 't Loib, nei je moeder.... nou jôon, dat vind ik toch zôo'n miezerabele naam: Loib, Loib, 't is net of je zôo grommelig binne."

„Den Loipie," reidde Toimen.

„Hù, niks oor, want den wórdt 't, as ze grôoter is, toch weer Loib."

„Ja, den weet ik er niks aars óp, as voluit Elizabet."

„Ajakkes, nei oor, dat is grôoske statterstaal en zôo'n mondvol ók."

„Maar Lointje, m'n moeder het toch altoid Loib weest, is dat nou zôo erreg?"

„Och nei, jôon, zôo erreg is 't niet, 't doet 'r ommers niet zôo veul

toe, hoe je hiete, maar wel hoe je der van binnen uitziene en van je moeder hou'k merakel veul, temet net zôo veul as van m'n oigen moeder, deer niet van oor. Maar, zien, 't oor wil ók wat hewwe en we kinne nou nag kieze. Den roept ze bloid: nou weet ik 't iniens.... Liezebet, is dat niet wat?," en ze klapte in der hande.

„En is dat den gien mondvól, moidje?"

„Nou ja," praatte Lointje teugen, „zôo nauw moet je 't niet mikke. Liezebetje.... 't klinkt goed, 't past bai ôos."

„Goed den," en mit een lachie en óp een gekskerende toon, zoid'ie bestraffend: „Liezebetje, zit niet mit je vingers in je neusie te pulleken."

„Malle jôon, moin Liezebetje pullekt nooit in der neusie," en mitien liep Lointje óp 'm toe en ze deide weer efkes net zôo nesk as vroeger, sundeseivens óp 't staltje.

Siewert zoit ók niks, hai trekt tevreed an z'n poipke, mit die verlegen lekkere tebak.... een goeie dag weest, grófader wórren, maar dat miezerabele weer het een streip deur de rekening haald en den betrekt z'n gezicht. Der past hier niet enkeld vreugd, mit zôo vlakbai een grôot verdriet; der is hier een mins, mit een dôodelijk bezeerd hart. Arreme Baafie, altoid zôo ópgeruimd en bloid, nou zôo bedroefd. Een traan rolt er nou en den óp de sok van Jan, die ze an 't stoppen is, want ze het an Guurtje vroegen: „Geef m'n wat te doen, moid, ik wil niet almaar zitte te snóffen."

„Goed oor," zei Guurtje, „hier is een stikkenige sok van Jan, je hewwe geloik, werrek verzet de zinne."

Guurtje dinkt an Jaap, ze zelle nou gauw trouwe en ze gane nei een are plaas mitteweun. Dat zit zôo: as messelaarsknecht was 't niks dein, maar nou kin ie een zaak overneme, dat, ze trouwt nou mit een ambachsman net as moeder. As ie 'm nou veerder maar gnap houdt, maar dat zel wel, hai houdt ommers zôo veul van der en hai het 't beloofd. Wie weet, of ze over een braaf jaar ók niet, net as Lointje.... en den kroigt ze zôo maar een kleur.

Jan dinkt ók an alles en nag wat, hai is ók bedroefd en bloid tegeloik net as de are. Ja, zôo is 't leven: licht en skaduw.... maar dat zuk óp ien en dezellefde dag zôo duidelijk uitkomt, dat is wel kazuweel.

Ja, wat een dag het 't vendaag weest en 't zel goed kome, as de nacht verademing bringt. Iensdeels zurregt deer de verandering van 't weer voor.... inplaas van die benauwde hette, nou een fris koeltje, je kinne weer een deken veule. Maar de netuur het gien hart, die slaat maar in 't wilde om 'm heen, treft den een onskuldig mins en dier en leit efkes ternei 't zontje weer lache. Wat is zuk nou?

Nei, de oigelijke rust moet van binnen uit kome. Je moete luistere nei de innerlijke stem, die zoit, hoe je weze moete en wat je hore te doen. 't Kin weze, dat je de sleip den niet dalek vatte kinne.

Zôo het alleman z'n swere gedachte, behalleve kloine Hannes, die loert de hille nacht lekker, of der gien vader ontoidig sturreven is en of der gien moeder huilt, maar dat is oigen an de onbezurregde jeugd, die nag van niks weet.

't Jôonje is vroeg wakker en mitien is ie in z'n sas.... z'n grôote kammeraad loit ommers naast 'm. „Oom Jan," zoit ie, „mag'k vendaag mit je mee nei 't land?"

Baafie hoort 'm lollen en mitien weet ze: „Deer loit m'n taak in 't nuwe leven, dat kome zel, alles voor 't jôonje, hoe.... dat zel de toekomst lere."

Lointje het een goeie nacht had, al het ze eerst een toidje piekerd. Gelukkig het 't pópke zoet weest, wat voornamelijk voor de baker van belang was. Mit een gelukkige gloim is de jonge moeder wakker wórren en den skaamt ze der efkes, want is de dôod niet vlak bai der, deer in de bestee van 't werrekmanshuisie? Ze het merakel te doen mit die arreme Baafie, maar toch, der oigen geluk is zôo grôot, dat 't al 't are in de skaduw stelt. Zou Toimen nou ók zôo bloid weze? Of is een moeder toch gekker mit 'r pópke as 'n vader? Nou ja, der is vanzellef voor een man nag niet veul an vongen, maar dat zel later wel verandere. Ze weet nag goed, hoe vader mit 'r speulde, toe ze nag zôo'n dreutel was en zelles Jan was gek óp der. In gedachte ziet ze Toimen mit Liezebetje óp z'n skôot en hai leert 'r de vingertjes van der kloine knuisies: pinkie.... gouwen rinkie.... lange liereboom.... likkepot.... duimelot. Ô, wat loupt ze de toid veruit, dat is onwois, leit ze liever 't ougenblik geniete. En die gelukkige ougenblikke binne der al-an. 'n Man zel 't meskien niet begroipe, hoe echt 't is voor een jonge moeder, der pópke an de bórst te voeden. Lointjes glimlach spreekt teminste duidelijker, as woorde 't kinne, al vertrekt in 't begin der mond ók van poin, maar dat kin der bai alles, wat achter de reg is, nag wel bai. En wat geniet ze, as ze de baker doende ziet, óm 't purrekie uit al die hebbedinkies los te wikkelen - nag een winsel, nag een doekie, een hempie, een navelbandje, een luur - och'eer wat een kloin houpie nou en wat een lekkere poeteltjes.

„Moet dat nou allegaar zôo stoif, Maartje?," vraagt ze, as die weer mit 't inbakeren begint.

„Ja, m'n lieve ziel, je wille toch gien dochter mit verrekensvangertjes?"

Maartje is een beste baker, dat zoit alleman, ze is handig en zurregzaam. Al was 't de leste dage ók zôo heit, dat je nei asem hapte, de vuurmand most toch onder 't beroik staan. „Je kinne niet wete, Lointje, of der strakkies niet weer hufterige dage kome en deer kin m'n kloine hummeltje niet teugen.... wat zè'jij, m'n zoetje." En

baker kiezelt 't wurrempie onder 't kinje. „Doen je nag niet lache, nou dat komt den later wel, ei."

En skôon is Maartje ók. Guurtje het 't bedroivig mit wassen en plassen, de loin hangt geregeld vól mit lure. Zellef spoelt de baker de lurrek nou en den mit heit water uit en doet er den wat zoetigoid in, een gerzoin of een skeppie zuiker.

„Ziezôo, nou mag m'n loerissie weer lekker lurreke en den maar weer loere in 't wiegie, ei." Zellef gaat ze der bai zitten en der iende bien houdt de wieg an 't skompelen. Onderwoil leit ze, vól oiver, der braipenne tikkele en zachies zingt ze: „slaap, kindje slaap".... of hè'je der last van Lointje?" Maar Lointje skudt van nei, „'t is alles zóo echt," zoit ze.

Een dag of wat later, kraambezoek. Den moet alles nag skôonder as skôon. Moeder Antje loupt bedroivig heen en weer.... gien krummeltje óp 't tafelzoiltje, gien vlekkie of pluustertje óp matte of kerpet. De kraamvrouw loit 'r as een prinses bai, 't pópke het z'n mooiste kanten mussie óp, de magere arrempies in witte móffies, deur liefdevólle handen breden, van 't foinste geren, mit de dunste penne. De baker stroikt een kreukeltje, dat gien mins ziet - maar 't kon der toch weze, zien - uit 't linnen lakentje, mit de gehaakte kant, weer 't nuwe minsie rustig onder loert.... of serremt 't deer nou efkes? Ja, 't mondje zoekt. „Hier, m'n liefke, hier, je dot, 't is nag gien toid voor je, oor."

Deer kome de buurvrouwe ópperdan. Moeder Loib het 'r vanzellef al eerder weest. Die bloift nou maar weg, aars is 't veuls te drok voor Lointje, die altoid nag wat witjes ziet. Domenie het er guster ók weest.

't Pópke wórdt bewonderd en gienientje zoit er vanzellef, dat 't wat skriebelig is, wel nei: „een verlegen pittig dinkie, oor."

Nou kome de verhale los van hulle oigen ondervinding óp 't gebied van 't kraambed. Lointje hoort griezelige vertelsels over poin en dôod. Gelukkig, dat ze der mee uitskaie, nou moeder Antje de thee ronddient mit een seletje en strakkies moet ze ze nag een glasie swarte besse óp jenever drinke óp de gezondhoid van moeder en kind.... „Merakel lekker, oor Antje." Alleman proist ók die foine soeze. „Van welleke bakker kome ze?" En den gane de bakkers over de tong, óp de bakkers vollege de kruideniers en de mosterdventer en: „Och'eer ja, die arreme Gert, ei, hoe is dat allegaar gaan en wat moet Baafie nou?"

„Apoeh!," puft Lointje, as de leste bezoekster oindelijk deur 't hossie verdwenen is. Ze doet 'r ouge dicht, want ze is louf, ze wil nou efkes sleipe. Maar dat zit niet reid, want deer hore ze 't poortje klappen. „Alweer bezoek?," zoit Antje, „maar grôote Griet van Broekerhaven, wie is dat nou, die kin ik gieniense, 't loikt wel een

statter, mit zôo'n rare hoed óp der houfd. Nou, ze knikt m'n gendag, ze kin moin zeker. Heerik, heerik, wie kin dat nou weze?"

Lointje is der hillekendal wakker van wórren, ze koikt benuwd nei de weuningdeur.

En deer komt een juffie óp gladde muiltjes de kamer binnen.... een rimpelde rok, een glad jakkie, net as alleman hier en rooie bloedkrale as een skompel om der hals.... nou, dat doet gienien. Een snuiterig gezicht koikt gland onder een grôote ronde hoed uit, nei de twei nuwelijke vrouwe. „Daag," zoit ze en ze loupt geloik óp de bestee of, „kinne jullie m'n gien meer?" Maar nou ziet Lointje 't: „Herem'ntoid," zoit ze, „jij Betje? Nou 't moet niet erreger wórre, m'n beste kammeraadje gieniense kinne, maar je ziene der ók zôo kemiek uit zonder hul en mit die stadse hoed, weerom hè'je dat nou dein?"

„Nou moid, vind jij die hul den niet merakel broeierig? Mit dat heite weer had'k er toch zôo'n last van en toe hew'k mit een paar moidjes ofsproken, datte we de hul maar ofskaffe moste.... je loike der ók zôo gauw oud mee, heel aars as mit de kap. Toe hewwe we een ronde hoed in de stad kocht."

„Maar wat hè'je nou mit dat kórte heer dein, Betje?," vraagt Lointje benuwd.

„Nou moid, koik maar, een heernetje mit een ferwieltje, net as de dochter van Domenie. Maar wat zegge jullie der nou van?"

„'t Is vreemdig," zoit moeder Antje, „zôo kaal, as de hoed of is." Maar Lointje zoit: „Ja, vreemd wel, maar mit de warremte zeker lekker fris, ei; as 't mit de koud den maar niet maakt, dat je zenuwzinkings in je houfd kroige."

„Welnei, den bin je der al lang an wend," gelouft Betje vast.

„En vonde vader en moeder dat allegaar maar goed?," wil Antje nag wete.

„Eerst vanzellef niet, die nuwerwisse fronte, zoie ze, maar óplest most 't den maar. Maar alleminse Lointje, ik hew je nag gieniense fileseteerd mit je overwinst, moid. Dat je der veul plezier an beleve magge, oor." En onderwoil Betje nei de wieg koikt, die de baker al-an nag heen en weer skompelt, zoid ze: „Mag'k 't eres zien?" 't Groene wiegekleid wórdt efkes ópzai haald: „Nou koik deer, 't rooit óp jou, Lointje, 'n snókker pópke ôor, maar de wankies moete nag efkes bóller wórre."

„Nou, dat komt wel van lieverlei," merrekt de baker óp.

Nei een bakkie thee, een soes en een slókkie, zel Betje weer deres anverdan gaan, maar eerst nag efkes een onderonsie mit 'r kammeraadje.... een gehoim? Dinkelijk wel. Ze smoest overzacht wat an Lointjes oor....

„Nag teugen gienien zegge oor!"

„Nei oor," belooft Lointje, „nou moid, wat bin 'k bloid. Ik hew 't de leste toid oftig in m'n gedachte had."

Den neemt Betje ofskoid, maar ze het de deur nag maar amper dichthaald, of moeder Antje vraagt benuwd: „Wat was dat Lointje?"

„Nou moeder, je binne ok alleman niet, jou kin ik 't wel zegge: Betje en Bram kroige weldrei verkering, echt ei?"

„Deer hoor'k merakel van óp, Lointje, wat zal Brammes moeder bloid weze. Maar gaan jij nou efkes sleipen, moid, want murregen komt er meskien weer aar vollek."

En Antjes voorspelling komt uit ók, want in de middeg van de vollegende dag, den draait er een peerd en kar de dam in: oom Knelis mit peet Troin, nou, dat is merakel aardig.

„Zôo moidje, een spoiker in 't bien had?," vraagt oom lachend, „veul geluk der mee, oor en maak nou maar gauw, dat je wat ópgnappe, want zôo wit om de neus, zôo kin ik je niet."

Peet Troin is ók hartelijk. „Wat een pittig pópke," zoit ze.... nou ja, wat zel je ók aars teugen een gelukkige jonge moeder zegge, ei? Ze hewwe een grôote dôos meenomen, koik deer deres, een Hoornse broeder. „Dat is lekkere kost," zoit Lointje, „deer zou ik alliendig al een pópke voor kroige wille."

Dat wórdt smullen mit de deur dicht en een houtje óp de klink. Maar alle gekked óp een stokkie, ze zelle ók wat beware voor de manjes en voor Vok en Luwe, de broertjes hewwe der nag niet weest.

Ja, die Vok en Luwe, hoe hewwe die 't ópnomen, dat 'r zôo maar een pópke komen is bai Lointje en Toimen? Toe hulle moeder 't vertelde, haalde Vok z'n skouwers óp en liep ie mitien de deur uit. „Hù," zoid'ie in z'n oigen, „ze dinke zeker, dat ik niks begroip, ik hew 't ommers al lang an zien komen, maar die Luwe loupt zeker mit z'n ouge dicht," want Vok had zien, dat z'n kloindere broer der grôot van ópkeek.

Nei, Luwe begroipt 'r niks van. Al weet ie alles of van ramme en voesters, van 't kalleven van de koeie en van 't kloine vooltje van Bles, dut van Lointje is toch zeker wat aars.... een mins is toch gien beist.

„Weer komt 't nou iniens vendaan?," vraagt ie, omdat ie nou mit moeder alliendig is. Onder de spottende ouge van Vok zou ie dat niet vrage durreve.

„Uit de rietskôot, m'n knecht," zoit moeder, maar ze zoit 't net, of ze het zellef niet gelouft.

„Moet je net dinke, den had'k er welderes ien zien, ik zit oftig genóg mit 't skuitje tussen 't riet."

„Ik weet er nag een versie van," zoit moeder weer, „dat hew'k vroeger van moin moeder leerd en die had 't weer van m'n grópmoeder en die ók weer van heur moeder en zôo gaan je maar deur, 't is een versie uit de groize oudhoid."

„Doen 't den deres, ik bin der benuwd nei."

En moeder Loib zoit 't versie óp:

Roei, Jan, nei Beppe toe,
Beppe het een vare koe,
Die moet Trointje melleke.
Trointje moet 't koetje nei 't land toejage.
't Koetje begint te noiten,
Trointje begint te kroiten.
Trointje moet nei Memme toe.
Memme wil ze niet hewwe,
Gooide ze in de krewwe,
Krewwe moet ze make,
Gooide ze in het laken.
Laken moet ze wasse,
Gooide ze in de plasse,
Plasse wazze al te diep,
Gooide ze in het lange riet.
't Lange riet was al te lang,
Gooide ze in de Veugelezang,
Veugelezang was al te grôot,
Gooide ze in Juffrouws skôot.
Juffrouw mit 'r duite,
Trointje hoorde de veugeltjes fluite.

„En nou is 't uit," zoit moeder, „'t is een lang vers, ei?"

„En merakel lillek," zoit Luwe der prompt bovenóp, „en ik begroip der niks van."

„Nou, om de waarhoid te zeggen, ik begroip 't zellef ók niet goed, m'n jôon, maar 't komt van m'n moeder en nou geef ik 't an jou deur."

„Hù, maar je moete niet dinke, dat ik 't lere wil en moin kindere kroige 't den later vast niet te horen."

„Den zel 't wel in 't vergeetboek rake, net as are ouwe versies," mient moeder.

„Ók erreg," vindt Luwe, „maar nou gaan ik maar deres nei buiten toe, hoepele bai de weg, daag!" En z'n oizeren hoepel mit z'n hoepelstok almaar vórtdroivende, vergeet ie 't pópke en 't rare versie.

Loib dinkt nag efkes nei: de jôos wórre grôot, vooral Vok, je make ze niet veul meer wois en die ouwe versies, ja, 't gaat net as mit m'n

ouwe muile.... je gooie ze weg, as ze ofdein hewwe. Vemiddag, as Luwe uit skôol komt - Vok is vanzellef mit mai al van skôol ofkomen en is nou vaders knecht - den moete ze samen nei Lointje toe.

En nou is 't middeg, ze wille merakel graag nei Lointje, want ze binne wel benuwd nei 't kloine pópke. Ónderweeg grinnikte ze: „nou is Toimen vader, we zelle 'm dermee plage, jôon."

En in dat veruitzicht kome ze de achterdeur in van Siewertes boerderai. Hè, nôoselijk, Toimen is nerregens te zien, niet óp de wurref en in 't koejes ók niet, meskien in de weuning den? Maar in 't hossie rake ze al der koerazie kwoit.... een vreemde stem hore ze en een deurdringend gepeeuw, dinkelijk van 't pópke. Bedremmeld kome ze achter mekaar binnen, Vok vooróp. Ze ziene een dikke baker, mit een breie skôot, weer een pópke óp leit, ien en al mond. 't Skreeuwt zeker zôo, omdat 't een skôone luur kroigt. Is dat nou Liezebetje? Niks an vongen, maar zegge doene ze zuk niet, ze wete wel wat of van fesoen, moet je rekene. Lointjes moeder is deer ók, ze geven der een hand: „Wel gefileseteerd, oor," zegge ze. Maar Lointje? „Ô, die is zeker niet goed, dat ze te bed loit, dat treft ze ók niet, nou ze pas een pópke kregen het, dat zel der nôoze," gaat 't deur Luwe heen. Lointje steekt een hand uit nei de broertjes.... wat een witte hand is 't, maar 't hellept de jôos over hulle onnôozelheid hene. Ze groipe die hand en gnappies, mit moeders woorde, zegge ze: „Veul geluk mit je overwinst, Lointje."

't Is een raar woord 'overwinst', maar 't loikt te moeten. Nou, je kinne 't er voor over hewwe, dinke ze deimee, as ze van de Hoornse broeder smikkele en den ók nag van die lekkere soeze. Antje knipt ze open mit een skeer en den doet ze in de holte een skep zuiker, mmm....immes! Alliendig te bót, dat ze in een vloek en een zucht deur je keelgat verdwoine. „Moet je der nag ientje?," vraagt Antje lachend, nou, deer kwatte ze niet in. Maar as die ók soldaat maakt is, koike ze mit verlangst nei de deur. Zegge doene ze evenwel niet, dat ze nou graag vórt wille. Wel vraagt Vok: „Weer is Toimen?"

„Óp 't land, dink," zoit Antje, „gaan maar nei 'm toe." Koik, dat is nou net wat ze wille. En nou weer allegaar handjes geve vanzellef, dat vloit wel. Den, nag altoid bedremmeld, skuive ze nei de deur. Gelukkig, achter 't hossie deer is de verlossing. Nou binne ze vrai, om te loupen, te stoeien en te praten, zôo-as jôos van hulle oudte 't liefst doene.

Deer binne ze óp 't land. „Hù, Toimen," roepe ze tussen hulle hande deur en den swaaie ze mit erlui arreme. Toimen, die an 't stekelepikken is, houdt efkes óp en swaait terug.

„Nou, nou, wat hewwe jullie een klucht, wat is 'r?"

„We hewwe Liezebetje zien, vader Toimen."

„Zôo, en het ze al oom teugen jullie zoid?"

Oom, gossie ja, deer hewwe ze nag gienierse an docht. Wat zelle ze deur de kammerade voor de gek houwen wórre en ze zingen mitien een tôontje leiger.

Deur 't geluk om 't pópke zouwe we hillegaar Baafie vergete en dat wille we vanzellef niet. Siewert het alles voor der regeld mit de begrafenis. Hannessie het er niks van murreken. Somwoilen vraagt ie: „Weer is vader, óp 't land?" Baafie is bloid, dat Gert nag niet in 't vergeetboek is bai der kloine hummel. Maar toch, kwalek neme zel ze 't 'm niet, as ie al minder en minder an z'n vader dinke zel. Hoe kin 't ók aars, zuk onthouwe kloine jôos nag niet, ze leve bai de dag en den, 't leven óp een boerderai is zôo roik, ók voor een purrek van drie. En moeder is toch bai 'm en oom Jan, die net zôo wois mit 'm is as een vader. Houg trôont 't jôonje oftig óp Jannes skouwer, mit een bien an elleke kant.... nei valle kin ie niet, want oom houdt 'm bai z'n kloine pôotjes goed beet en een grôote-minsehoufd is een stevig houvast. Zôo bekoikt Hannessie de mooie wereld van uit de hougte en hai giert van de klucht as óp de wurref die permandige haan deur de skrik voor hullie uit wukelt en z'n henne een voorbeeld geeft, om dat malle gevaarte toch dalek uit de weg te gaan.

Den weer loupe ze onder de takke van de karseboom deur. Deer houdt Jan efkes ho. „Pak ze, pak ze," zoit ie, „zoek maar mooikes en stop ze in je waffel." Ô, ô, wat echt.

Zuk kin vanzellef alliendig, as 't werrek of is en Hannes weet óp een urt, wanneer oom gien toid het voor kloine jôos. „'t Is altoid gien kerremis," zoit ie den.

Nou, den vermaakt ie 'm wel in z'n ientje, óp de wurref, in 't koejes of in de boet. Hai mag vanzellef niet overal in strune, dat weet ie al lang - een flens om je ore kin merakel zeer doen - maar evegoed bloift er nag genóg over, wat je wel magge. Je dribbele mee an 't handje, as Guurtje de kippe voert en as moeder een bôoskip doet in 't durrep, den kroig je in de winkel een seletje of een bonkie drop, nou, immes. As 't lillek weer is, den mag je prente koike, die in 't skôolbord an de wand zitte.

Venóchend is 't nag al regenig, dat hai bai tafel óp 't staltje, óp een stoel vanzellef, hai is ónmers al te oud voor de ton. „Een grôote jôon al," zoit moeder, al het ie nag altoid moidjesrokke an, maar dat hewwe al de jôonsies van zoin leeftoid.

De prente kome óp tafel en z'n vingertje woist: „Wat is dutte? En datte den?" Hai kroigt niet altoid antwoord, want alleman is drok an de veert, moet je rekene, maar dat hindert niks, een apie is een

poes, een olifant is een verreken mit een lange snuit en een man mit een graaf, dat is vanzellef oom Jan.

De vrouw, die de prente van Lointje zôo zuinig bewaard het, vraagt bezurregd: „Zel je ze niet stik skeure, m'n knechie?"

„Nei oor," zoit Baafie, die in de buurt is, „deer is ie al overheen, hai houdt de prente welderes onderste boven, maar stikkenig make doet ie gien meer, zôo doenig is ie niet, wat zeg jij, manje?"

Deer ziet ze z'n kladdige vingertjes en ze veegt ze gauw of mit een voiltje, want smoezelig make, dat mag ók niet vanzellef.

Den komt 'r een prentje mit een grôote voiver, weer net een man uit komt, hillegaar zonder klere an; 't is de Markies de Carabas, maar deer weet Hannessie nag niks van of. „De ierwik," zoit ie errenstig, „mit de bullebak". Hai weet, dat ie deer nooit vlak bai kome mag, as ie óp de wurref mit z'n stokpeerdje ronddraaft. Harrejakkes, 't stinkt deer, 't is van de koeie en as je der vlak bai gane, kome der arreme uit, die je der in trekke wille, net as de bullebak in slôot. Ien keer, het moeder guster nag verteld, is 'r een kloin moidje in haald en toe is ze dôod gaan, zôo dôod as die rot, die oom lesten vónden het, bah!, mit stoive pôotjes; oom Jan het 'm toe in slôot gooid.

Ha, nou is 't konkeltoid. Ze kome allegaar óp 't staltje. De prente moete ópzai en alleman gaat efkes bai tafel zitten, mit een grôote lok kóffie. Hannessie doet ók mee van gasten, mit een kroes mellek. Hai het klucht, want de manjes lache.... over een zussie hewwe ze 't. Hai begroipt er gien harrel van. Toch is 't echt, mit zôoveul vollek om je hene. Te bôt, dat ze zôo gauw weer vórt moete, te werrek vanzellef. Hannessie begroipt dat woord hil goed: alleman moet werreke, oom, moeder, de baas en vrouw, Guurtje, allegaar. Toimen en Lointje ók wel, maar die gane oftig mit peerd en kar an de reed. As hai grôot genóg is, wil ie ók werreke, hellepe mit koeiemelleken en miskruien mit een miskrôod nei de mis. Hai kin nou al een beetje harreke.

Deer komt moeder an en ze vraagt overstil wat an de vrouw en die knikt den van ja en dalek deeróp groipt Baafie der jôonje bai de hand. „Koom efkes mee, manje," zoit ze, „den mag je 't zussie bekoike."

„Zussie?" Z'n gezicht is ien en al vraag: „Weer den?"

„Dat zel je wel zien, koom maar."

Over de koegang loupe ze nou deur de hos nei de weuning toe en deer gaat een nuwe wereld voor 't jôonje open: een wieg, een vreemde vrouw en Lointje te bed. Maar de wieg is de grôoste trekploister. Dalek vliegt ie der óp of, 't groene kleid ópzai en koik deer: een pópke, mit merakel kloine knuisies, hai moet er efkes an groipe.... 't knuisie beweegt, de vingertjes kome los. Hannessie is ien en al oug. „Vingertjes," zoit ie. Den let ie óp 't koppie.... „kloin neusie," en z'n woisvinger voelt weer.... „en mondje ók."

Allegaar koike ze nei dat span, 't is ók een skilderaitje, maar Hannessie het deer gien erreg in, hai voelt 'm alliendig mit 't wonder in de wieg. „Ougies," mummelt ie weer, maar voor z'n vingertje een óngeluk begaan kin, pakt Baafie z'n hand: „Pas óp, niet an zussies ougies oor, dat doet zeer."

Lointje het er ók klucht om vanzellef. „Zie zôo," zoit ze, „moin dochter het teminste al een vraier, liefde óp 't eerste gezicht." Die Lointje maakt er maar wat van.

Om nou óp Baafie terug te komen.... wat moet ze, nou Gert der gien meer is? 't Is of 't zôo hoort, dat ze hier maar eet en sleipt óp de boerderai. Ja, vanzellef, stilzitte doet ze hier niet, ze konne der nou ók net goed gebruike, toe Lointje in de kraam lag. Maar over een toidje zel der toch reid skaft wórre moete, ze moet toch erregens bedare.

Dat hewwe Siewert en Antje ók alderes docht. De eerste dage, nei al die drokte gonge in een roes verbai, ze hadde temet gien toid om te dinken. Nou kome ze allegaar tot rust, de baker is weg, ze binne nou weer onder mekaar, nou moete ze deres over Baafie prate. Antje weet er wat óp: strakkies gaat Guurtje ommers vórt, zou Baafie heur plaas niet inneme kinne? Ze het voor der trouwen ók mienig jaartje bai de boere diend. Keize, karrene, melleke, 't is der alles toevertrouwd. Gerust oor, ze is in alle hame pas, want skure, skróbbe, vroive en waske, gienientje, die 't 'r verbetert. As ze wil, kinne we der een goeie an hewwe en zai zellef zou der ók mee red weze."

Lointje en Toimen knikke van ja. „'t Kin niet beter," zegge ze en Siewert voegt er bai: „Den kin ze in der huisie bloive, maar zonder huur, in moin zin. Maar ja, zôo net, jij hewwe den een goeie moid, moeder, maar ik nag gien are werrekman."

„Kin je den gien losse neme, die zellef al een kluis het?," mient Toimen.

„Deer zeg je zôo wat," antwoordt Siewert, „'t is ók niet altoid even drok en ouwe Dirrek is der ók altoid nag, as 't over de hand loupt.... zôo zelle we 't den veerder wel rooie."

En deermee is 't besluit nomen, as Baafie teminste toehapt. En weerom zou ze niet?

Nei, Baafie kin der niks óp teugen hewwe, ze is bloid, ze het trane in der ouge.... „maar," en ze kroigt een kleur, „ik bin 's nachs bang zonder man in huis."

Nou hakt Lointje de knoup deur: „Leit alles den bloive, zôo-as 't nou is, je weune mit Hannessie hier en je gane of en toe, as je toid en zin hewwe, nei je oigen huis, om de stoffies weg te vegen."

En zôo beurt 't tot genoegen van baie pertaie.

Lointje is nou weer óp de bien, ze het aars een rokkie uittrókken, oor. Ze is magerder in der gezicht en niet zôo fleurig meer as te voren. Liezebetje wil der ók nag niet goed an, Lointje het te woinig voor der, zien. Nôoselijk, want nou moete ze skarrele mit baivoeding. Gelukkig, dat Antje van zuk wel wat ofweet en aars binne der nag wel bure, die reid wete. Toimen spreekt z'n vrouw zôo nou en den wat moed in: „Nou moid, 't groeit al, ik zien 't.... en koik deer, 't lacht nei der vader."

Maar Siewert het 'r een hard houfd in. Óp een eivend, in bed, zoit ie overstil teugen Antje: „As dat maar gien misdaier wórdt, van dat groeien zien ik teminste niet veul; als je 't moin vrage, loikt 't wel as de koeiesteerte nei beneden te groeien."

„Dat zeg je nou, man," wil Antje 'm geruststelle, „maar weet je gien meer, dat Lointje zellef vroeger ók zôo'n skriebel dinkie weest het? Pas later is ze groeien hene gaan, maar dat bin jij zeker vergeten. Gelouf maar gerust, 't komt allegaar terecht."

En deer kroigt Antje geloik mee, want as 't domme vurreljaars verbai is, den kin 't pópke der weze. „Niks óp achter oor, een pittig purrekie," zoit de baker as ze om de thee komt.

't Is nou gien bakerkindje meer, alles kin nou wat losser, 't gevaar voor kromme biene is nou wel verbai.

Toimen is nou ók merakel gek op Liezebetje en grófader en grópmoeder niet minder. De kinderversies uit erle jonge toid, bórrele nei boven. Ze wete nag van wieltjes die draaie en handjes die klappe en weet ik veul meer. En ók Jan en Baafie geniete alle dage van de veruitgang van 't kloine hummeltje. En Hannessie is temet niet bai der vendaan te slaan. Hai is nag altoid gek óp 't zussie, of ze sleipt mit een knuisie voor der mondje, of dat ze óp en neer wupt óp Lointjes skôot.

Dat kin deimee makkelijk weze, zôo'n vertrouwd knechie bai Liezebetje, as ze wat ouwer is en óp de matte rondskarrelt en der den weer bai een tafelpôot óptrekt. As alleman den drok an de veert is, kin zôo'n handebindertje welderes een last weze. Maar nou, gien nôod, want Hannessie, die nou al vier is, waakt over der, dat ze niet valt, of der bezeert, of der brandt an de blikken stoof. Hai is net as een page in 't sprokie, aldeur om en bai 't koninginnetje van z'n hart. As ze in de ton zit en alles rondom smoit, der tinnen bordje, der zulleveren rammelaar of der póppelois.... Hannes zoekt alles geduldig weer óp: „Hier zussie, gaan nou maar weer zoet speulen en gien meer weggooie, oor." Zôo koetele ze samen wat of en gien mins is benauwd, dat er wat beure zel.

„Nou Liezebetje der is, leg ik der hillegaar uit bai Hannes," zoit Jan lachend teugen Baafie.

„Wacht maar, tot ze loupe kin, den hè'je der sundes an elleke hand ien om mee te kuieren bai de weg."

„Kin je net dinke," mient Jan, „Lointje en Toimen binne der toch ók en de ouwe baas en vrouw den? We zelle 't strakkies nag beleve, datte we der om lote moete, wie mit dat span an de kuier mag."

Zôo het de kloine moid, mit 'r rooie wankies, net as der moeder ók altoid had het, een hilleboel vaders en moeders.

„As ze den maar niet vertroeteld wórdt," zoit Lointje oftig bezurregd teugen Toimen. Vader en moeder binne zôo mal mit 'r, deer mag ze alles van. Ik had moeder woizer docht, voor moin het ze nooit zôo toegevend weest, dat maltenterige het ze niet in der bestaan, docht'k. En bai jou kin ze ok een potje breke, Toimen, jij geve ók te veul toe, deer kroig je stoute jôos van, gerust weer."

„Nou ja, 't is ók zôo'n pittig ding, en den, zukke kloine purrekies binne nag niet stout, al binne ze welderes doenig."

„Ik hellep 't je hopen, m'n jôon," zucht Lointje.

Ja, zuchte doet ze óp heden veul, vroeger nooit. Hoe kin dat? Ze is toch zeker gelukkig mit Toimen en der kloine hummel? Ja oor, deer niet van, 't is der gestel, zien. Ze loikt nei der bevalling wel gien meer de ouwe te wórren. Oftig zoit moeder Antje teugen der: „Je loike vendaag wel niet erreg gauw, zus.... je binne zeker louf of is 't wat aars?"

„Nei oor, moeder, der is gien swerigoid of zuk, alliendig gauw louf en den raak ik m'n verkouwenis maar niet hillekendal kwoit."

„Dat hoor'k," zoit Antje, „je hoeste aldeur efkes en al puur zôo'n toidje ók. Drink maar wat kemillethee en je moste deurgaans wat vroeger te bed, in moin zin."

Moeder Antje zucht ók, ze het atlast.... twei hoesters in huis, want Toimen doet 't de leste toid ók weer slim. „M'n God, as Lointje maar niks onder de lede het," en de riebels loupe over der reg.

's Eivens in bed, praat ze overzacht an Siewerts oor: „Nou binne der twei, as dat maar goed uitpakt."

„Deer hè'je 't gedonder in de glazekas," zoit Siewert, „hadde we vroeger ôos bien maar stoif houwen."

„Dat het weest," vindt Antje, „deer moete we nou alle twei maar gien meer an dinke, we moete 't nou neme, zôo-as 't is."

„Azze ze nou eres nei die dokter in Skagen gonge, ik hew wel niet veul óp mit dat gemeister," zoit Siewert, „maar deuze man doet wondere, dat hoor je rondom vertellen. 't Is een kloine kans, maar 't is der toch ientje. Ik zel 't er murregen mit Toimen over hewwe. Maar nou alle swerigoid an kant, moid, gien zurrege voor de toid.... kom, sleipe vrouw, murregen is 't weer vroeg dag."

Ja, zôo net, maar Antje loit nag een hille toid te vroeten. „Gien

zurrege voor de toid," zoi Siewert, „maar binne de zurrege der den óp heden al niet?"

Nag een paar dage en deer gaat 't jonge stel weer de dam uit. 't Is al puur zôo'n toidje leden, dat ze samen voor plezier an de reed gonge. Maar nou stane de gezichte niet nei klucht, want vendaag gane ze ommers mit mekaar nei die dokter toe.

„'t Is voor moin enkeld maar voor 't hoesten," zoit Lointje.

„Nou, voor moin toch ók zeker," mient Toimen. Zouwe ze mekaar wat wois make wille?

As 't nou niet gong om zôo'n errenstige reden, wat zouwe ze den geniete mit dut mooie weer in mai. Een waas van groen loit 'r over de bome, hier en deer bai 'n huis zien je 't peers van de seringe; de koeie loupe overal al in 't land, net as bai hullie thuis, de skôomaak is hier ók al drok an de gang, bedde legge buiten in 't zontje, dekens hange an de loin, alleman is in de weer.... „behalleve wai," zegge ze, „maar let óp, over een toidje binne we die loufte kwoit en den weer zôo sterrek as een kloin peerdje, want die dokter, zegge ze, is een wonderdoener."

't Is nog een hille stiek, oor, hil nei Skagen toe. Onderweeg zelle ze den ók maar deres efkes ópsteke bai een herreberreg, die der nag al gnap uitziet. Alle twei een bakkie kóffie en een brôodje mit ham, deer zelle ze hillekendal van óplubbere. De kasteloin is vrindelijk, hai het kar en peerd al keurd en de jewelen voorneeld van Lointje ók.... een kuin stel, foine pik oor, maar baiegaar wat skriebelig. „Is de rois nag veer?," vraagt ie benuwd.

„Nou, nei Skagen toe," antwoordt Toimen, maar hai zoit vanzellef niet weervoor, want wat het zôo'n vreemd deermee van nôooden, ei.

Trouwens, gien mins weet 't as vader en moeder. Der gane aars dalek zôo veul praatjes deur 't durrep, ommers?

Zie zôo, Skagen. 't Peerd wórdt stald en den óp dokter of.

„'t Moet aars een rare snuiter weze," zoit Lointje onderweeg, „goed, dat je gien bakker binne, Toimen, want aars hadde we wel thuis bloive kinnen, want die wil ie vollegens zeggen, nooit hellepe, omdat ze het meel zôo vervalse. Hai is ók nag al bóbberig, zegge ze; nou, we zelle wel zien, as ie ôos maar van 't hoesten ofhellept, den mag ie van moin part een bóbbekop weze."

Hier is 't huis, ze belle an, een moidje mit een wit boezeltje voor en een witte mus óp, verwoist hullie nei de wachtkamer. Deer koike ze 't eerst nei de spreuk, die vollegens de minse, dalek in 't oug valle moet. En ja oor, deer staat 't:

'Ik en de duivel zijn het niet eens,
Hij haat mij en ik haat hem.'

„Nou zien je," zoit Toimen, „dat ie toch wel efkes snókker is."

Lang hoeve ze niet te wachten, ze binne gelukkig gauw an bod. Lointje trilt wel efkes, as ze mit Toimen geneiven over dokter zit.

„Beroep?," is 't eerste wat ie an Toimen vraagt.... en den: „Wie is de patiënt?"

„Baiegaar," antwoordt Toimen.

„Klachten?"

„We hoeste oftig en we binne nag alderes louvig," zoit Toimen.

„Leeftijd? Ouders nog in leven? Waaraan is je vader overleden? Zijn jelui getrouwd of misschien broer en zuster. Zo, zo, kinderen?"

En as dokter óp alle vrage 't antwoord hoord het, koikt ie ze baiegaar medelijk an.

Weer het Lointje zukke ouge meer zien? Ó ja, net, 't binne de ouge van een prent uit de plateboibel thuis.... de ouge van Jezus, as ie wondere doet an lamme en blinde en as ie Lazerus uit de dôod ópwekt. 't Woord „mededogen" komt zôo maar in der gedachte. Maar binne wai den zôo beklagenswaardig? Ze vermant 'r oigen en van der trillende lippe komt de vraag: „Kinne we beter wórre, dokter?" En dokters antwoord is: „Ik zal jelui een drank geven, die 't bloed zuivert, daar is veel aan gelegen en voor de hoest geef ik ook wat.... maar onthoudt goed: ik ben geen tovenaar, al noemen de mensen me een wonderdokter.... wonderen kan alleen Onze Lieve Heer, hou je daaraan vast. En verder: weest opgewekt, geen zorgen voor de tijd.... eet en drink goed en vooral met je eigen gerei.... gebruik geen alcohol en jij, jongeman, leg je pijp voorgoed uit 't gezicht en beiden niet te veel en te zwaar werk doen. Nu nog iets: 't kind, een jaar zeg je? Moedertje, kouw je 't vaste voedsel voor?"

Lointje knikt: „Vanzellef, dokter."

„Fout, absoluut fout, nooit meer doen, maak 't fijn met een vork, 't kind heeft zelf speeksel genoeg."

„Mag moeder 't den ók niet doen?," vraagt Lointje benauwd.

„Om de bliksem niet, die onverantwoordelijke gewoonte moet er uit, jullie vermoordt je eigen kinderen."

„Maar dokter, zellef bin ik toch ók zôo voerd."

„Dat kan, sommigen glippen er door, maar weet je dan niet, dat er zo ontstellend veel kinderen sterven voor het jaar?," zoit dokter bars. Maar den staat ie óp en klopt Lointje, die trane in der ouge kregen het, gemoedelijk óp der skouwer: „Wees niet eigenwijs mijn kind.... doe maar wat ik je raad, 't komt je eigen vlees en bloed ten goede. En dan nog dit: niet meer op 't mondje zoenen en 't kind nooit meer in de kreb leggen. En nu jongelui: 't ga jelui zo goed mogelijk en denk aan alles, wat ik je gezegd heb."

Nou vollegt de betaling, 't is gieniense veul.... 't in ontvangst

nemen van dokters kruie en.... „Gendag dokter en vrindelijk bedankt oor."

Deer gane ze, hand in hand. Dokter staat voor de glaze, hai skudt z'n houfd.

„Kinderen nog," zoit ie stilletjes voor 'm heen, „en 't merk van de dood al op 't voorhoofd.... en m'n God, ik ben machteloos."

Den gaat ie nei z'n weunkamer toe, nei moeder de vrouw. „Geef m'n een neutje," zoit ie, „ik voel me beroerd." En den de vollegende patiënt.

As kindere loupe ze deer bai de weg, hand an hand en ze vergete, dat 't mal staat. Ze loupe, of ze niet twei afzonderlijke minse binne maar ien, want het eenzellefde lot hulle niet verbonden, nooit hewwe ze dat zôo voeld as nou.

„As we den gane, den gane we tesamen," zoit Lointje, maar ze lacht er niet bai en 't falderalderiere bloift ók achterwege. Dat zonge ze ommers vroeger mit kerremis, as ze mit een hille sliert jôos en moidjes, arrempie-deur, van de iene herreberreg nei de are gonge. Nou zel 't deimee weze: van 't iene leven nei 't are, 't ónbekende.

En zôo, nag altoid in 'n roes, zitte ze ópiens weer naast mekaar in de kar. Ze zegge niet veul, ze zitte vlak teugen mekaar an, ze binne nag onder de indruk. Maar een mins van de aarde kin niet lang in een hemelse sfeer verbloive, je valle altoid weer terug. En zôo ziene ze deimee, hoe koddig Bles mit z'n ore draait. „Hai het wat in de gate," mient Toimen en ja oor, hai hoort een swuup klappen, want achter hullie komt ók een peerd en kar, die dinkelijk verbai wil, maar dat zel ze niet glad zitte. „Hórt, Bles! Jij kinne toch zeker ók nag wel wat, je leite je toch zeker niet óp je kop zitte?" Efkes de swuup der over en Bles loupt as een koegel uit een stuk, de blakstien, wat loupt ie.. de minse bai de weg verskiete der van en springe uitverdan. Toimen en Lointje binne vol aksie; hórt, hórt! Ze bloive voor. „Goed links houwe," reidt Lointje, „den kin der niks beure." Zôo raie ze nag een hille toid, of de duvel óp hulle hiele zit. „De duvel van dokter," lacht Lointje.

Maar wat is dat? Bles mindert, de vreemde kar raidt triomfantelijk verbai en den staat 't besweite peerd hillekendal stokstoif stil. Wat nou? Nou, koik deer, vlak voor de herreberreg, weer ze venóchend effies ópstoken hewwe. „Zôo'n goochemerd," zoit Toimen, „want hai het ommers bai dat óponthoud wat haver had? 't Peerd is woizer as de baas, want ik zou der verbai reden hewwe. Koom Lointje, we hewwe wel wat rust en een bakkie thee verdiend en Bles kroigt ók z'n gerak, die lepe stinkerd."

De kasteloin bekent ze vanzellef dalek. „Gemiddeg," zoit ie, „jullie hewwe 't ók niet lang uithouwen, nou al terug? Maar wat ziene jullie verboefd, zeker deur de warremte."

„Dat ók," zoit Toimen, „maar we hewwe reden as de weerlicht, om een aar voor te bloiven, zien."

„Nou ja, deer binne jullie jong voor, ik hew vroeger ók zôo weest, maar nou ik wat ouwer wór, zeg ik teugen m'n oigen: zoetjes an m'n jôon, den breekt 't lointje niet."

Nei een toidje binne ze uitrust en den weer óp huis of. Moeder wacht ze deer mit dikke plakke van de broeder, lekker bruin bakt in de klare butter en den stroop der over, immes. De jongelui hewwe een goeie eetlust, ze hewwe 't middegeten ók verloupen, moet je rekene. Antje koikt ze bezurregd an, maar der loikt óp heden wel gien reden voor ongerusthoid, want ze binne ópgewekt en bloid, der loikt wel gien vuiltje an de lucht en ze ete mit smaak. Dokter het hullie zeker moed insproken.

„Wat het ie zoid?," wil ze wete, maar van 't antwoord wórdt ze niet veul woizer. „We hewwe een drankie voor 't bloed en ientje voor de hoest," vertelt Lointje en dat is alles voorloupig.

't Eten is nag niet deur de keel, of deer klapt 't poortje. Here-minsekindere, 't is Domenie. Gauw weg mit de lege skuttel en de kladdige borde. 't Goed van de loin loit nag óp een stoel, de gerdoine binne van de glaze, want ze binne al an 't skôomaken.... alliendig de hórtjes stane der nag. Vórt!, de erregste rommel in de kas. Domenie zou aars wel dinke: alle stoele kasse en alle kasse vol.

„Nou, moeder," zoit Lointje, „mit skôomaken loit de boel altoid overhoup, 't moet erreger, wil 't beter," maar Antje rôodt toch nag zôo veul mogelijk óp. Ze vinde 't aars meistens wel echt, as Domenie óp bezoek komt, hai is een snókkere prater en je kinne ók oigen mit 'm weze, al is ie een geleerd man.... maar nou, mit al dat gewerrek komt ie wel efkes ongelegen. 't Is niet voor 't eerst oor, dat ie hier komt nei Lointjes bevalling, welnei, hai was ien van de eerste bezoekers en later, toe 't pópke doupt was, kwam ie mit Domenies juffrouw te fileseteren. Maar wat zou Domenie nou hier heen voere?

Ô, deer is ie al an de achterdeur, de skôomaak komt al dalek óp 'm of, want Jan en Baafie binne drok doende mit de lege stalle uit te skróbben. Ja, Domenie komt hier vanzellef wel wat ongelegen, maar hai zel maar efkes bloive. Hai gaat nei de weuning, hai hoort deer vollek, ô, vrouw Antje komt 'm al tegemoet. „Dag, vrouw Klomp, ik geloof, dat ik ongewenst bezoek ben, maar ik zal 't kort maken."

„Ô, Domenie, der kin nag wel een toidje of, oor, aars wórre we toch maar veuls te louf en den, de jongelui binne hier ók nag mit erle sundese goed an, want ze binne net thuis komen, zien."

„Ja, daar kom ik nu juist voor, ik zag ze gaan...."

„Maar neem toch een matje, Domenie," en Antje haalt zellef een stoel van de kant.

„Nu, even dan," en as ie 't jonge paar begroet het, zoit ie: „Ik zag jelui van morgen gaan en betrekkelijk kort daarna weer terugkomen. Misschien narigheid in je familie?"

„Nei oor, Domenie," zoit Lointje, „je slane de plank mis, we hewwe efkes mit mekaar nei die wonderdokter in Skagen weest."

„Zo, zo, dan denk ik, dat je met goede tijding thuisgekomen bent, want jelui zien er op 't ogenblik patent uit."

„Ô, vindt Domenie dat? Nou die dokter zei ók: julle moete maar ópgewekt deur 't leven gaan.... nou, we binne van ôos oigen omteven niet iepekonderig of zôo, dat weet Domenie ók wel," zoit Lointje.

„Maar, Domenie, vertel 't an gien mins oor," vraagt Toimen, „want aars praat strakkies 't hille durrep der over."

„Maak je geen zorgen, bij mij is alles veilig en nu, beste jongelui, ga ik maar weer naar huis, ik ben blij, dat het niet iets ernstigs is."

Antje zel Domenie efkes uitleite en óp de koegang, buiten 't gehoor van de kindere en ók van Baafie en Jan, die net in de boet binne, zoit ze: „'t Is niet zôo mooi, oor, Domenie. Je wete alles van Toimen of en nou hoest Lointje ók al puur zôo'n toidje, we binne erreg ongerust vanzellef, maar ze loike 't zellef nag al licht te tellen."

„Zo, zo, vrouw Klomp, we zullen er het beste maar van hopen, maar mocht het anders beschikt worden, dan moet men het gelaten dragen. We kunnen het lot, dat ons beschoren is, niet uit de weg gaan."

„Zôo is 't net, Domenie, ik bin ók niet ópstandig en Siewert ók niet, maar 't zou hard weze, as 't slecht afloupe zou, 't is ôos ienigst, ei...."

„Gelukkig is 't nog niet zo ver, vrouw Klomp, hoofd omhoog en laat de kinderen niets merken van je angst. Nu, de groeten aan de mannen en tot later."

Antje gaat weer verom nei de weuning, onderweeg veegt ze een traan mit 'r bontje weg, de jôos magge 't niet zien en ópgewekt zoit ze: „Jullie moete je nag verkleide zeker, ei, den gaan ik nag efkes an 't uitvroiven in 't vores voor 't hallefzessie."

„Het Liezebetje zoet weest, moeder?," wil Lointje nog wete.

„Ja oor, Hannes het óp der past, onderwoil ik mit een skôomaakwerrekie bezig was.... dat knechie is toch zôo'n pittig hullepie, 't is uittered."

Ondertussen binne Baafie en Jan maar weer an 't skróbben en boenen, want murregen zel 't staltje voor de zeumer weer voor mekaar weze moete. „En as hier 't skôomaken ofloupen is, moet ik an m'n oigen huisie beginne, Jan," zoit Baafie. „Wil je wel gelouve, dat ik 't zonde vind, dat 't zôo onbeweund bloift. Wat was 't vleden herrest

toch verlegen drem; as je de voordeur open deide, kwam de ouskige lucht je al tegemoet en m'n huisreid het 'r ók puur van te laien, want stookt wórdt er vanzellef nooit."

„Weet je wat den goed weze zou, moid," zoit Jan, „dat je 't weer beweunde, den gaat die dóffigoid wel weer weg."

„Ik mit Hannes alliendig, niks oor, den doen ik 's nachs gien oug dicht."

„Nei moid, dat bedoel ik niet, ik mien mit ôos drieën."

„Nou breekt m'n klomp," zoit Baafie, „mit z'n drieën.... je miene toch niet...."

„Ja, dat mien ik wel," en Jan pakt Baafies hand, „is dat zôo onwois?"

„Nou, nei, maar je overvalle m'n, jôon."

„Is dat waar, Baafie, hè'je der nou nooit eres over docht? Nou moid, je kleur zoit genóg, ik zien, dat zuk welderes deur je heen gaan is."

„Nou ja, dat is zôo, ik wil 't eerlijk bekinne. As ik je zôo mit Hannes in de weer zag, den docht ik der welderes an, maar dalek deeróp zoi een stem in m'n binnenste: zôo'n oiskouwe, dat wil ie vast niet."

„Hier!," zoit Jan en hai geeft Baafie een dikke flapperd, „dat is van een oiskouwe, voel je nou, hoe ik over je dink?"

En tussen emmers en boenders en een waterplas óp de vloer wórdt een verbond sloten voor 't leven tussen twei nag jonge minse, die oigelijk al lang voeld hewwe, dat ze bai mekaar passe.

„Ik bin toch zôo bloid," zoit Baafie, „al zel ik Gert nooit vergete."

„Vanzellef, moid, ik vergeet Gert ók niet. Zôo kort as ik 'm keunen hew, hai was m'n beste kammeraad. En Hannes, hew'k al niet het hille jaar z'n vader weest?"

Deer gaat de achterdeur open.... baas Siewert. „Herem'ntoid!, jullie binne ók niet veul ópskoten," zoit ie misproizend.

„Nei baas, je hewwe geloik, maar, zien, der is een reden: net binne we 't iens wórren mit z'n tweien, we zelle trouwe."

„Nou begroip 'k," zoit Siewert, „dat die stomme emmers en bezems rust had hewwe. Ik bin bloid mit julle mee.... veul geluk oor.... wat zelle de are deer van óphore. Koom, 't hallefzessie, we zelle 't nuwtje gauw vertelle.... jôos, jôos, nag eres an toe en dat ik deer nou niks van murreken hew."

Onder 't hallefzessiestik wórdt er vanzellef gelukwenst en lacht en gekkedjes verkocht. Toimen zoit: „Dat hè'je 'm lapt, Jan, zonder uit vraien te gaan, ik had 't niet achter je zocht."

Hannessie koikt van d'ien naar d'aar, hai begroipt 'r niks van en nag minder, as moeder 'm ineens begint te zoenen en oom Jan ók.... ze loike alle twei wel niet wois.

Maar as 't deimee brulleft is in 't kloine werrekmanshuisie, nou ja, brulleft - een gastdag oigelijk - den begroipt Hannessie 't wel, oom Jan is nou z'n vader wórren. Hai doet nesk, hai springt as een jong bókkie, hai weet niet wat end voor moet.

„Koom m'n knecht," zoit Baafie, „gnappies bai tafel, den kroig je een endje van de tulleband."

Ja, Hannes het nou weer een oigen thuis, mit een vader en een moeder en mit een kloin kamertje, voor hum alliendig. Maar kin ie wel buiten de boerderai? Nei oor, „en óp de boerderai deer kinne wai niet zonder Hannes," zoit Lointje, „want wie moet er aars speule mit Liezebetje? Die kin ók niet zonder toezicht, nou ze al loupt as een kieft. En 't is zôo'n gauwke, der zou van alles beure kinne."

Maar gien nôod, ze bloive toch alle drie óp dezellefde voet deurgaan, Dat Hannessie bloift bai de hand, om óp Liezebetje te passen.

Jan zel nou zeuven golden in de week verdiene, een golden meer as Gert en 't huisie bloift ók veerder vrai van huur, dat ze kinne der hande dichtknoipe: 't hougste lôon en wekelijks nag een kop butter derbai ók en veerder valt 'r altoid nag wel 't ien of 't aar of. Deerbai bloift Baafie ók deurgaan mit 'r werrek, dat 't mes snaidt nou van twei kante. Zôo kin 't spaarpotje van Jan - en dat is nag puur wat van al die jare, want hai was ommers nooit een uitgaander - nag pittig angroeie. „Voor de ouwe dag," zegge ze teugen mekaar, maar dat is nag in 't vere verskiet, gelukkig. Dat vooreerst loupe Jan en Baafie nag in hetzellefde gereel. Nei, veul verandert 'r niet, alliendig, dat ze 's eivens nei hulle oigen kluisie gane, mit een pak beste stikke, mit veul butter en keis, want kneerterig binne ze niet óp deuze boerderai.

„Niks veranderd?," dinkt Jan, as ie nei z'n dagtaak in z'n oigen rieten stoel zit, de biene onder z'n oigen tafel, geneiven over z'n oigen vrouw.... niks veranderd?

Wat een mooie zeumer is 't dut jaar. Liezebetje kin veul buiten mit Hannessie óp de wurref. Ze plokke bloempies of ze speule mit een kloin krùwagentje, maar altoid veer van de slôot en de ierwik, want pas óp, deer kin de bullebak je groipe en den koom je nooit meer verom. En as 't donker wórdt, den gauw in huis, want de tientôone en ellefribbe kome den ommers. As 't kladdig weer is, magge ze vanzellef niet nei buiten toe, 't slóbt den veuls te veul. Nou, den maar in huis, ruimte zat. Ze holle óp kousebiene over de lange koegang en Hannessie doet net, of zussie 't harst loupe kin.... wat 'n klucht! Sómwoilen is ie een peerd, mit Liezebetje óp z'n reg: huut, huut, peerdje, mit je vlassen steertje! Liezebetje houdt de loiste goed vast, 't kleurige koord, vroeger deur moeder nag punnikt. Den weer zitte

ze zoet bai mekaar óp 't staltje mit de bouwdôos, ók nag speulgoed van moeder en Hannes bouwt een houge toren. „Koik, Liezebetje, wat mooi houg al, ei? Nou nag houger, tot an de wólleke toe." Maar ópiens doet zussie: boem! en alles loit deur mekaar.

„Hè, te bót," zoit Hannes spoitig, maar zussie lacht: „lekker, boem!"

't Is nou juli en heit, merakel heit. Dat treft ók niet, net in de hooitoid. „Wie mient dat, kin je nag beter weer hewwe as dut mit 't thuishalen van 't hooi," merrekt Siewert óp, „deimee gien zurreg voor 't broeien, as 't zôo kurrekdroug in de berreg komt. 't Luie sweit, nou, leit dat er maar deres uit kome."

En as 't melleken dein is, den jaagt de baas ze allegaar óp: „Koom, ofmake, murregen regent 't meskien poipestale." Ze binne mit z'n vieren, Siewert, Jan, Dirrek en Kees, een losse werrekman.... dat 't werrek kin vendaag wel ópskiete. De vrouwe binne thuis, deer is nag genóg te verhapstikken: deer is de keis, deer is de butter, deer is 't koken van de kriel voor de verrekens en de brai in de grôote pot óp 't fernuis doet prut, prut! „Lointje, wil je deres roere, moid, aars wórdt de brai nag zangerig, je kinne der óp je gemak bai zitte." Vanzellef wil ze dat, ze is bai de braipot ópbrocht.

„Maar wat nou?," vraagt deimee moeder Antje, die der ouge en ore ók overal het, „hè'je last van de hette van 't vuur of van de wasem, je hoeste zôo.... skai maar uit en gaan den maar gauw in de buitenlucht en zoek wat skaduw onder de perebome, ik dink, dat Toimen deer ók wel is." Den roept ze mitien in de richting van 't staltje: „Peet Neel, wil jij in de brai roere?"

Peet Neel is guster te warskip komen, hil van Andoik of, der zeun het er brocht mit peerd en kar. Ze weunt bai 'm in, want ze is weduwvrouw, maar nei 't zin het ze 't deer niet.... die skôondochter, zien. Ze kinne 't hillegaar niet mit mekaar rooie. As 't winter is, moet Peet, die oude ziel, der verskôone óp de dars, al het 't stok en stien vroren. Zuk is te bót, want een are stee het ze niet. Deervan gaat ze veul te warskip, den bai d'ien, den bai d'aar en ze is overal welkoom, want al is ze ók al een seuventiger, ze is nag weerbaar genóg en niet handskôon ók. En ofskôon 't spreekwoord zoit: warskippers en vis bloive maar drie dage fris.... mit Peet is 't aars, ze hoeft niet nei drie dage vórt, ze mag wel drie weke bloive, of nag langer. Ze zit nou óp 't staltje, mit een berreg stikkenig goed, net een weerwerrekie voor heur. Maar deer hoort ze Antje roepen, of ze in de brai roere wil. „Si, si," zoit ze, „ik koom zôo sito," en óp een kwikkeldraffie loupt ze nei 't achterend toe.

„Je loike wel een jonge moid," zoit Antje lachend.

„Jong van hart," lacht Neel terug, „maar mit een ouwe kop."

Nou neemt ze de grôote pollepel en roert al-an heen en weer. „Roere, roere, roere mit je lepeltje en as je den niet roere wil, den sleep ik je," zingt ze derbai.... nei, sikkeneurig is ze niet. Maar nou efkes in 't fernuis koike, 't vuur mag niet te hard gaan vanzellef, maar ók niet hillegaar uit, de brai moet zachies pruttele. Efkes óprakele den maar.... zie zôo, 't vuur is weer goed en nou: „Roere maar, roere maar, de hille wereld roert mekaar."

Ja, die roerige wereld, deer weet Neel ók nag wat van of, ze het ommers de Franse toid nag meemaakt. Ze het deer wat van overhouwen ók, want hoe komt ze aars an dat 'si, si', wat ze te pas en te onpas gebruikt. In ellek geval, Andoiker praat is 't vast niet. Lointje dinkt: „Zou ze 't toe anloid hewwe mit een franse soldaat? As ze den maar niet óp alles, wat ie van der wou 'si, si' antwoord het. Maar foei, zuk mag ze niet dinke, 't was toch der voiand. Maar Peet vindt die woordjes zeker zôo mooi, dat ze ze óp houge leeftoid nag altoid in ere houdt."

Baafie moet nou maar deres efkes óphouwe mit 'r werrek en mit een grôote kóffiepot nei 't land toe gaan. De manjes zelle wel dórstig weze en een konkelstik zel ók wel te pas kome. Hannes mag mee en mit alle verdól wil ie de grôote hangselmand, weer de stikke in zitte en de grôote lokke voor de kóffie, van moeder overneme. Maar dat zit niet reid, veuls te sweer vanzellef voor een jôonje van vier. „Geef maar weer hier, m'n knecht," zoit Baafie, „moeder zel 'm wel drege." Nou 't is ók veul echter, om de vlindertjes nei te loupen, maar vange, dat valt gieniense mee.

Liezebetje had ók graag mee nei de manjes willen, maar dat kon niet, zôo veer kin ze nag niet loupe en hillegaar niet óp dat hobbelige land. „Kom maar hier," zoit Lointje, ‚hier onder de pereboom, deer is 't zôo lekker. Koik, vader is hier ók." En samen speule ze mit de kloine dreutel, totdat ze 't louf wórre. „Gaan nou maar bloempjes plokke, Liezebetje," reidt moeder Lointje, „den zel ik deimee een kransie vlechte voor je krullebol." Zie zôo, nou binne ze weer van dat gestoei of.

Deer komt voor de zôoveulste keer de hooiwagen weer thuis, je luchte 't varse hooi al van verenen. Jan stuurt 'm de dam in en den deur de houge darsdeure, die, woid open, 't vrachie verwachte. In een handomdraai wórre de touwe mit de hooiponder losmaakt en den verhuist in een ommezientje 't hooi van de wagen in de berreg. Je kinne wel zien, dat deuze manne mit hooivurreke om wete te gaan, maar ze sweite den ók as andregers.

Toimen en Lointje koike vanuit hulle skaduwplekkies nei 't drokke geslouf van 't werrekvollek. „En hier twei jonge minse, die maar zitte niks te doen," zoit Lointje, „ik skaam m'n, Toimen, gerust weer.

Leite we nei de are zai van 't huis gaan, den raak ik dat gevoel meskien kwoit."

„Je moete niet zôo erreg dinke, moid. 't Geval loit 'r nou ienmaal toe en je wete, wat dokter zoid het."

„Ja, zôo net, m'n jôon, maar of en toe wór'k efkes ópstandig; gelukkig, datte we samen binne, gedeelde smart is halleve smart. Maar weet je wat nou aardig is: we binne mit ôos tweiën, ei, maar aldeur dink ik, dat er nag ientje is, die achter ôos anloupt, weer we ók binne.... sómtois mien'k een kouwe hand óp m'n skouwer te voelen, raar ei?"

„Niks as verbeelding oor," zoit Toimen, „ik hew zuk ók welderes, maar leite we liever dinke an 't wonder van Ôos Lieve Heer en an de reid van dokter."

Ja, zôo gaat 't mit 't swakke stel: hop of drop.... den in de diepste put, den in de hougste hemele, maar ze make, behalleve mekaar, der gien aar deelgenôot van. Toch, moeder Antje ziet skerrep, ongemerrekt let ze óp hulle doen en leiten en ze ziet ze lienigan achteruit sukkelen; wat ze een paar maande leden nag konne, dat is erlui nou te veul.... 't speulen mit Liezebetje kinne ze al gien meer hewwe. De kruie van dokter magge den wat verlichte, 't bloed kin den wat beter wórre.... wat geeft 't, as ze dat goeie bloed toch zôo nou en den kwoit rake. Nei, ze leit 'r deur die ópgeruimdhoid gien zand in de ouge strooie. Maar Siewert, het die den nerregens erreg in? Je zouwe miene van niet, want oftig moet ze 'm neerzette, as ie foetert over dat niks-doen en dat ze 't zout in de pap niet verdiene.

„Hè'jij je ouge den in je diesek?," zoit ze misproizend.

„Nou ja, ze loike zôo vrôolijk en zôo slecht ziene ze der nag gieniense uit en den maar niks doen.... ik hou nou ienmaal niet van leegloupers over de vloer."

„Wees toch woizer," antwoordt Antje, „dink an Toimenes vader, een onvrindelijk woord zou je later berouwe."

„Je hewwe miskien geloik, moeder, ik zel m'n inhouwe, al kost 't m'n moeite."

't Hooien gaat weer deur. Gelukkig bloift 't droug, dat Siewert in z'n sas vanzellef. As de volle wagen weer nei huis raidt, den wórdt deur de achterbloivers 't sweelt bai mekaar harrekt, 't is weer droug genóg, om 't óp rouke te zetten. En kome de manjes mit de lege wagen weer terug, den ópnuw 't hooi van de rouke, die al dage stinge, weer óplade.... hupla!, 't is mooi werrek, ze skiete goed óp. Veneivend warme bolle van de bakker, mit dik butter en stroop, dat zel smake, al kroige ze dut eten de hille hooitoid deur, maar verveule doet 't nooit.

Zie zôo, 't verreken is óp ien oor nei vild; nag ien dag en al 't hooi is thuishaald, de berreg raakt vol. As 't weer 'm nou wat goed houdt, zel later 't etgroen nag wel een goed swad geve. Wie weet of de kapberreg den ók nag niet vol komt en Siewert vroift nou al vast in z'n hande: zôo veuls te meer hooi, zôo veuls te minder koeiekoeke zelle der van de winter voor de beiste nôodig weze.

Nei de hooitoid kinne de manne weer wat óp verhaal kome en Bruin mag ók wel wat ruste. Siewert klopt 'm wat óp z'n nek; „je hewwe je best dein oor, nou maar wat kallem an, m'n jôon."

Deer komt Toimen an mit een vraag: „Ik wou efkes mit Lointje nei Hoorn toe, wat dink je vader, zou'k gaan mit Bruin, of is ie te louf?"

„Vanzellef," zoit Siewert, „neem Bles maar liever, die moet ók nôodig weer deres stappe."

„Den gaan ik maar," zoit Toimen, „Lointje wou wat koupe, zien."

Ô, deer is Lointje al, reid en kleid. As ze bai Toimen in de kar stapt, is 'r een gehoimzinnig trekkie om der mond. Wat zou dat beteikene?

In de stad stalt Toimen 't peerd niet, hai kin best efkes wachte tot Lointje klaar is mit 'r bôoskip. „Zie zôo, hier moet ik weze," zoit ze. Nietteugenstaande ze een loupende zieke is, binne der beweginge nag kwiek, as ze met 't ferwielen zakkie óp de winkel ofstevent. Toimen koikt 'r nei, mit 'n gloim om z'n mond, „een pittig woifke toch," dinkt ie, „al is ze de letste toid puur sluver wórren. 't Is een hoedewinkel, een nuw boerehoedje zeker? Maar wat duurt 't lang, die vrollie ók."

Oindelijk, deer gaat de deur toch open, maar een hil aar Lointje as deernet, komt 'm tegemoet. „Nou moid, weerom hè'je dat nou dein, je hul vórt en zôo'n stadse hoed óp je houfd, 't is of je m'n vrouw gien meer binne."

„Ja oor, ik bin 't toch mit m'n hille loif.... wat zelle ze thuis ópkoike, jôon, maar hoe vind jij me nou?"

Toimen kin dalek gien woorde vinde. „Vreemdig," zoit ie enkeld maar. „'t Zel wel wenne," mient Lointje, „voor moin is 't ók raar, maar toch.... as je deres wiste, hoe lekker fris 't voelt mit deuze warremte, den zou je m'n geloik geve. En den, der binne ommers zôo veul jonkies, die 't doene."

„Ja, zôo net, deer zit 'm de kneep," zoit Toimen lachend. Onderweeg koikt ie nou en den ópzai. „Ik begin der toch al an te wennen," bekent ie, „je binne der toch niet ongnap mee, je loike der jonger deur, 't is of je nag te vraien binne."

Zie zôo, thuis. Moeder Antje staat óp de wurref. Ze het al deres keken, of de jongelui nag niet ankwamme, ze is altoid roerig in der loif, as die twei óp rut binne, vooral de leste toid.... der kon toch

onderweeg wat beure. Gelukkig, deer kome ze de dam in. Maar wat nou? Lointje zonder hul? „Moid, moid, hè'je dat nou zôo stiekem dein, je loike m'n dochter wel niet, wat zel vader deer van zegge?"

Koik, vader komt deer net an. Hai docht vanzellef eerst, dat ze vollek krege, hai zag een vrouwspersôon óp der reg mit een heerhoed óp, wie kin dat weze? Maar as Lointje der lachend omdraait, het ie 't in de kiere.... 't is verempeld z'n oigen dochter. Hai het een skerrep woord óp z'n tong, maar baitois dinkt ie an wat ie moeder beloofd het en den zoit ie: „Je wórre weer jong ópnuw, moid. Maar je zelle de kap toch niet ofskaffe, dat zou toch te bót weze, van al dat dure kappegoed."

„Nei oor," stelt Lointje 'm gerust, „gien heer óp m'n houfd dat deer over dinkt, de kap staat ommers veuls te mooi, maar een hul, dat ziet vader toch ók wel, die maakt je tien jaar ouwer as je binne."

As Lointje in huis der hoed ofzet, bekoikt moeder der heer deres goed. „Weer komt nou iniens die vlecht vendaan?," vraagt ze verwónderd.

„Nou moeder, die had ik ommers nag van vroeger bewaard, toe m'n stringel ofknipt is voor de hul? En de leste maande hew'k m'n heer groeie leiten, aars het zôo'n vlecht toch gien houvast."

„Dat, as 'k 't goed begroip, hè'je al een hille toid mit die gedachte rondloupen. Maar as je 't moin vrage, 't staat kaal, ik moet er nag erreg an wenne, oor. Je wille zeker niet achterbloive bai Betje en de are jonge moidjes. Maar as ik de hul nou deres ofliet, wat zou je den zegge?"

„Nou, nei oor, den was je m'n moeder gien meer. De oudjes moete maar bloive zôo-as ze binne."

„Dat docht ik ók," zoit moeder Antje, „ik dink er ók in de veerste veerte niet over."

Antje kin der maar niet over uit.... „wat een moed," zoit ze teugen Siewert, „zus voelt er óp heden zeker nag al goedig, maar je kinne der aars mit deuze ziekte niks van óp an. Ik begroip 't vanzellef wel, ze is nag zôo jong en altoid levenslustig weest. Oigelijk moet ik bloid weze, dat ze nag erregens plezier in het. En Toimen ók, hai houdt je boeke toch nag bai en hai is maar an 't verze maken voor Jan en alleman. Ja, 't is ók z'n ienigste verweer, moet je rekene. Hai wil van de winter ók nag weer meedoen mit 't rederoiken, maar as je 't moin vrage, is dat veuls te sweer voor 'm.... Loib en Ares vinde 't ók."

Toch houwe de jongelui 't langer uit as Antje dinkt. 't Leven is taai. De herrest, de winter gane verbai, gelukkig zonder ois, den hewwe ze ók gien hartzeer, dat ze niet meedoen kinne. De hoop is

óp 't voorjaar, maar dat bloift lang koud en hufterig.... zel de zeumer meskien verlichting bringe?

Liezebetje wórdt al puur zôo'n moidje, braaf twei jaar al. Toimen en Lointje houwe merakel veul van 't pittige ding, maar veul kinne ze der niet van veule, ze is zôo drok, zien. Toch mag ze altoid bai vader óp z'n kniese zitte, voordat ze te bed moet, ien kertiertje maar, as ze teminste niet nesk doet of wild. Toimen leert 'r de versies uit z'n oigen jonge toid, van: Vet, vet verreken.... en van

Peerdje, peerdje óp een draf,
Murregen is 't saterdag,
Den gaan wai nei Horen
Om vissies en om voren,
Om neutjes en om krakelkoek,
Alles in kindjes skorteldoek.

En 't end is altoid:

Te bed, te bed, zoi Duimelot
Eerst nag wat ete, zoi Likkepot.
Weer zel'k 't hale, zoi lange Lot
Uit Grópmoeders kassie, zoi Ringeling.
Dat zel ik verklappe, zoi 't kloine ding.

En zôo leert ze mitien de vingertjes van der hand.

„Nou is 't mooi genóg," zoit moeder den, „zeg maar gauw wel te rusten, en nou, wup, te bed!" Ze kroigt enkeld maar een nachtzoen óp der handje, maar deer is ze al an wend. 't Is evegoed echt, as moeder je zôo lekker instopt en mit een douwtje óp je houfd „lekker loere" zoit.

't Is nou augustus al, strakkies weer kerremis. „As ze den maar niet skosse wille," zucht Antje, „ik zien der nou al teugenóp, we moste maar gien vollek vrage, dat geeft allegaar drokte." Siewert knikt, hai is 't mit moeder gloeiend iens.

Den komt de kerremis. 't Hille durrep loikt wel vernuwd: frisse kleurtjes rondom. De witteleskwast is danig doende weest óp de boomstamme en óp de puie van de huize. Alle streitjes binne wuud en hewwe mooie randjes van geel en rôod. Kloine jôos en grôote minse steke allegaar in 't nuw en onder die mooie klere binne al de ongerechtigheden mit 't kladdige waswater in de tomment verdwenen. Alles en alleman is herboren voor de grôote gebeurtenis van 't jaar: drie dage kerremisleut voor jong en oud. Wat een vollek bai de weg.

Ja, je moete rekene, alleman het gaste en warskippers, ók nag bai Siewert en Antje, want Guurtje en Jaap wouwe zôo merakel graag kome, zien. Nou, Guurtje is temet oigen vollek en ze hellept vanzellef ók wel een handje mee.... hullie bringe de drokte niet an.

Hannessie het moed óp de kerremis. Hai het guster mit moeder om een bôoskip weest. Toe het ie zien, dat 'r bai de herreberreg wat maakt wier. „Wat is dat?," het ie vroegen, „binne dat boetjes?"

„Welnei m'n knecht, dat binne krame, deer kin je murregen zuikerdinkies en speulgoed koupe."

„Kost dat centjes?"

„Ja, vanzellef, maar die hè'je toch in je spaarpot."

En nou, vendaag, kerremis-sundeg, zel de klucht beginne. Hannes is niet te houwen. „Wanneer gane we nou?," zeurt ie an moeder.

„Niet zôo anskiete, jôonje, moeder moet eerst 'r kap nag zette en den gane we efkes."

„Efkes maar?," zoit ie dranzerig, „ik wil de hille dag wel."

„We moete toch ete ók," zoit Baafie weer. Ja, vanzellef, maar dat komt bai hum pas 't lest an bod.

Oindelijk is moeder klaar, 't kappie staat fieter, nou enkeld 'r kaphoedje nag óp.

„Wat bin je mooi," zoit Hannessie bewonderend, want ze het 'r nuwe kleidje an, zien. 't Het een aardige kleur, vader Jan het zoid: pimpelpeers mit donderwóllekies. Maar Hannes kin der zellef ók weze. Hai het voor 't eerst een echt jôospakkie an mit twei dieseke. In de iene zit een zaddoek, een echte, een rooie mit witte balle, gien endje van een oud laken, zôo-as óp een geweune dag.... in de aar zit een kloin knippie, weer centjes in ruttele, maar z'n spaarpot is nag niet leeg, oor.... want der kome ommers nag twei kerremisdage.

„Nou gane we eerst efkes nei de baas en vrouw toe," zoit Baafie, „ze hewwe je nuwe pakkie nag niet zien." Nou Guurtje der is, kin zai der venóchend mit Hannessie wel efkes tussenuit.

Bai Siewert Klomp zitte ze allegaar in 't vores an de konkel mit koek. Al hewwe ze den temet gien vollek, 't is toch kerremis en Lointje en Toimen binne der merakel óp steld, dat die feistelijk vierd wórdt.

„Koik eres an," zoit Lointje, „deer is Baafie mit 'r nuwe kleidje en Hannessie mit z'n pakkie."

„Keer je deres om, m'n knechie.... nou, nou, foine pik oor, en hè'je nou dieseke ók?," vraagt de vrouw.

„Wat zit er in?," wil Lointje wete, „ô, ô. een knippie?, mag'k 't eres zien?" En Hannes leit vol glorie z'n nuwe skat an Lointje zien. Die haalt 'r oigen knippie uit 'r beugeltas. Hannessie koikt mit grôote ouge — z'n knippie gaat van d'ien nei d'aar en allegaar doene ze der wat in. „Wat zeg je nou?," en Baafie skudt 'm heen en weer, as ie

die roikdom verbouwereerd in ontvangst neemt. „Dankie," zoit ie den bedremmeld.

„Geef alleman den gnap een hand, manje."

Den gaat ie mit moeder de kerremis óp mit een gevoel, of ie de roikste van de hille wereld is. „Zôoveul geld hè'jij gieniense, ei moeder?"

Toimen en Lointje zelle 't eerste deuntje maar niet hale, zôo wild binne ze der gien meer óp, maar 's middes wille ze toch welderes koike in de herreberreg, ze binne ommers jong.

„Ik zou maar niet skosse," reidt moeder, „deer wór je altoid zôo louf van."

„We zelle wel zien, moeder," zoit Lointje, „meskien koike we alliendig maar."

Vendaag hewwe ze dikke soep, weer de pollepel rechtóp in staan kin, mit veul roist, soepgroente en vleis en merakel vet van de murregpoipe - makkelijk mit kerremis, ofskôon Antje 't nou niet zôo bedroivig hewwe zel, maar een makkelijke dag is ók een daalder weerd, ei.

Nei 't eten gaat 't jonge paar efkes te bed, den binne ze strakkies wat frisser. Guurtje zel wel hellepe mit goeskôomaken. Maar den gaat ze ók mit Jaap gauw de kerremis óp. Ze voelt er hier óp 't durrep nag altoid meer thuis as óp der nuwe weunplaas en 't duurt niet lang, of ze zit tussen der vroegere kammeraadjes óp een bank in de vertrouwde herreberreg, al de zulleveren oizers bai mekaar. Ze moet vanzellef al de nuwtjes wete van de leste toid en den hoort ze, dat Bram en Betje al puur zôo'n toidje verkering hewwe. „Nou, jôos, deer hoor ik van óp," zoit ze, „en houdt ie 'm nou gnap?"

Koik, deer komt een moidje óp der af, ze zat in de hoek, weer 't goud deur 't blauwe gaas blinkt, soort bai soort, ei. 't Is Betje verempeld, een aardig moidje, niks grôosk of zôo, al is ze den een boeredochter.

„Zôo, Guurtje," zoit ze, „kin je 't durrep nag niet vergete?" En nou smoest Betje wat an der oor - Guurtje kroigt 'r een kleur van. „Nei oor," zoit ze, „nag niks an de hand, maar wat niet is, dat kin wórre, ei."

Deer roept de fiedel: hupsakee!, in de rondte, de boeredans as van ous. Iederien doet mee: 'Bin je mit je moeder nei de brand geweest' en zôo veerder. Moidjes mit waaierende rokke, jôos mit swierende pande, pet óp hallef ellef, een brandende segaar in de mondhoek, klappe mit de hande en stampe mit de biene.... 't is al skik en klucht.

Deer kome Toimen en Lointje de herreberreg in en, voordat ze 't wete, binne ze in de kring haald. Koom, de biene van de vloer! En ja, oor, 't gaat nag net zôo goed as vroeger, toe ze nag niet trouwd wazze.... nou ja, net zôo goed, dat nou ók weer niet, want toe wiste

ze nag van gien louf of, Lointje teminste niet, Toimen meskien toe al wel efkes.

De fiedel houdt óp, gelukkig voor Lointje, want die is ópiens zôo raar, alles duizelt 'r en ze plóft óp de eerste de beste bank neer. Van alle kante kome flessies mit luchgoed, maar wat geeft dat voor 't hoesten?

En Toimen? Die staat bai de tapkas en Bram mit nag een jôon ondersteune 'm. „Buiten," hoigt ie, „roep Lointje, we moete nei huis."

„We bringe jullie weg," zegge de twei jôos en Betje gaat ók mee. Efkes is 't hil stil in de overvolle herreberreg.... ze hewwe bloed zien, gerust weer; den een zacht gemompel, ze wiste niet, dat 't zôo slim was; dat pakt niet goed uit, te bót, zukke fidele lui.

Maar den gaat de kerremislol weer deur, de fiedel roept: „Hupsa!, in de rondte!" en de hande groipe mekaar, de rokke swaaie en ze zinge óp de maat.... 't is toch kerremis en die komt maar iens in 't jaar.

Thuis verskiete ze merakel, as ze de jongelui, zôo zoetjes loupend an zien komen. Zôo gauw verom, dat zit óp gien goeie voet. „Ik hew der aldeur al bang voor weest," merrekt Antje óp.

„Wat doene ze ók óp de kerremis," foetert Siewert.

„Stil maar, ze kome, man."

Der wórdt niet veul praat, 't geval spreekt voor 'm zellef. 't Is nou zaak, om ze gauw te bed te hellepen. Bram en Betje bloive nag een toidje, om te vertellen, hoe 't allegaar gaan is. „Dat skossen ók," zucht Antje, „maar d'ien of d'are toid zou der toch een instorting komen weze," dinkt ze bai der oigen.

Bram en Betje zelle nou maar weer óp huis of gaan. „As 'k wat voor jullie doen kin, den moete jullie 't maar zegge, oor," zoit Bram bai de achterdeur en Betje wil ók hellepe, zôo veul as ze kin.

„We zelle 't in gedachte houwe," zoit Antje dankbaar, „ik vreis, dat 'r nag een swere toid kome zel. Nou, dag oor, doen je vollek de groete en wel bedankt."

Bram voelt 'm óplucht, dat ie nou zôo hil aars is kome te staan teugenover Lointje en Toimen. Wat het ie toe toch een hufter weest, toe zullie pas verkering hadde en hai skaamt 'm der nag over. Maar koom, dat het weest, hai is nou aars, 't geluk mit Betje het 'm meer mins maakt. Hai weet nou, wat echte liefde is en hai kin 't Lointje niet kwalek neme, dat ze die indertoid bai Toimen zocht het. Nôoselijk, dat ze der alle twei zôo slecht an toe binne.

Ze legge naast mekaar in de bestee, de twei zieke, ze binne stil, behalleve 't skorre gehoest. Ze dinke alle twei 't zellefde: „Dut is 't

begin van 't end". Maar 't komt hullie niet rauw óp 't loif, ze hewwe 't ommers lienigan an zien komen. Nei, ze binne ók niet beloord, ze dele toch alles samen. Ze legge hand an hand, ze hoeve niet te praten, ze wete alles van mekaar of, ze binne niet bang, ze hewwe vertrouwen, dat alles goed is, zôo-as 't is.

Dinke ze den niet an Liezebetje? Vanzellef, zai is 't ienigst, wat hullie nag an 't leven bindt. Toch, mit 't jonge, maar deur en deur zieke loif, wille ze gieniens veerder leve, want nietteugenstaande de aiere en de room en Meisters kruie, komt 'r toch gien beterskip. Ien troost: Liezebetje is in goeie hande, moeder zel voor der zurrege, zôo goed as vroeger voor der oigen dochter. De leste toid het Lointje 't toch ók al overgeve moeten. Nei, atlast om hulle kloine purrek hoeve ze hillegaar niet te hewwen, dat maakt 't ofskoid lichter.

Wat een zurregelijke toid, deuze weke, voornamelijk voor moeder Antje. Peet Neel most maar weer kome, den kin zai zellef der meer mit de zieke bemoeie. Moeder Loib komt meist 's middes een toidje, dat Antje efkes te bed kin, want 's nachs wake, dat valt niet mee, oor, en 't moet óp heden toch. Betje het 'r nou en den verbeurd en Guurtje, die goeie moid, zel een toidje bloive om te hellepen mit keizen en karrenen, want Baafie kin 't alliendig niet of. Jaap moet 'm den maar redde en dat kin ók best, want bai de bure kin ie ete, zien. Zôo hellept d'ien d'aar.

Twei maande duurt 't gemadder nou al, den loikt óp een dag Toimen wat óp te leven. Vok en Luwe binne deer net komen. Nou wil ie mit alle verdól 't bed uit, om z'n houtsnaiwerrek zien te leiten. Hai had 't temet of, toe die inzinking kwam. 't Wazze een paar mooie hefte voor een mes en een vurrek.

Ô, ô, dat valt niet mee, hai kin haast niet óp die dunne stokkies van biene staan. „Hier, pak de leuning van de stoel, m'n jôon," zoit Antje, „en nou gauw in vaders luie stoel," een deken over z'n magere kniese. Lointje koikt 't spul an mit een bezurregde trek om der mond. Betje zit naast 'r bed en praat zachies mit 'r. „Zôo," zoit de zieke, „dat julle gane deimee trouwen, ei, en Bram óp z'n vaders plaas?" Den wacht ze efkes - die akelige hoest ók - maar nou vervollegt ze: „En de ouwelui leite een renteniershuisie zette? Nou, Bram wórdt vast een beste boer, dink. Mit Toimen zou 't ók wel skikt hewwe, oor, as ie die ziekte maar niet onder de lede had, zien. Nou, azze we beter binne, kome we vast en zeker óp de brulleft, moid."

Betje knikt, der mond vertrekt, want ze voelt: „Dat zel nooit beure en ze dinkt, dat Lointje 't zellef wel weet." Gelukkig kin ze der trane nag net bedwinge.

Ô, deer komt Domenie. Bram, Betje en de broertjes gane nou

allegaar vórt, ze leite Domenie maar alliendig mit de zieke. Toimen wil weer te bed.... „je neme m'n niet kwalek, ei Domenie?"

Hoe veul kere het de goeie man hier nou al niet zeten en al maar ziet ie ze minder wórren. Óp z'n studeerkamer had ie altoid woorde vol troost te over, ók vendaag. Hai het ze meenomen nei 't huis, weer 't leid zôo diep is, hai wil ze uitstorte over deuze zieke minse. Maar hier, an 't ziekbed, wille ze niet over z'n lippe, want wat vindt ie hier? Overgave, berusting, gien angst, gien ópstandigoid.... en den zôo jong nag. Den vraagt ie 'm zellef of: „Wie is hier degene, die moet leren berusten in 't onvermijdelijke?" Deervan zoit ie niet veul, een kloine vraag maar: „Hoe gaat 't ermee vandaag, goed geslapen?"

Is dat nou alles, wat een Domenie te zeggen het? Nei, toch niet, de Goede Herder zellef loit 't 'm óp de lippe:

Ik vrees niet, neen;
Schoon ik door duistre dalen
In doodsgevaar, bekommerd
Om moet dwalen,
Gij blijft mij bij in alle tegenspoeden.
Uw stok en staf
Zal mij altoos behoeden.

„Zôo is 't Domenie," zoit Lointje zachies, „dankie wel."
En Toimen: „Moin woord ók zôo, Domenie."

Ja, oor, ze gane zienderouge achteruit, de twei jonge minse. Moeder het een paar weke leden bewerrekt, dat ze in 't vores kwamme te leggen. Siewert is den dalek bai de hand, as der 's nachs wat beurt. Liezebetje sleipt nou bai peet Neel in de bestee, want in de kreb wou Lointje der al lang gien meer hewwe, óp reid van die dokter vanzellef. Antje mient, dat 't allegaar malle frónte binne, een kreb is ommers een goeie plaas voor zôo'n kloine purrek - ze het 'r zellef toch ók in legen en Lointje ók - en den komt deer zôo'n dokter mit 't praatje, dat de kindere der ziek van wórre of dôod van gane; is 't niet om te lachen? Maar ze zel toch zus der zin maar doen. Guster het Lointje der vroegen: „Zel je Liezebetje niet verwenne, moeder, as ik der gien meer bin?"

„Nou zus, deer zou 'k nou maar niet over prakkezere," het ze toe zoid.

„Ja, moeder, dat moet ik wel, je wete toch, net zôo goed as ik, dat m'n endje nadert en 't geeft m'n rust, as ik weet, dat je der niet te veul toegeve zelle. Houw 't lointje maar strak, moeder, net as je mit moin vroeger deide."

„Ja zus, ik zel 't doen, oor," het ze beloofd, maar ze kon niet hellepe, dat 'r trane over der wange liepe.

„Niet huile, moeder, drieëntwintig jaar lang hew'k gelukkig weest, dat is an jullie te danken en de leste jare ók an Toimen, ik moet dankbaar weze."

„'t Is goed, om ofskoid te nemen as je nag bai je positieve binne," vindt Toimen. Hai het een gevoel, of dat vendaag beure moet en hai vraagt ze allegaar an z'n bed, allegaar, die 'm goed dein hewwe in z'n kórte leven. En ze kome: z'n moeder en z'n stiefvader en de broertjes vanzellef. Vader Siewert en moeder Antje binne hier al: „Leit peet Neel en Guurtje, Baafie en Jan ók kome.... en moeder, neem Liezebetje óp je arrem. Weer is Hannes, die pittige knecht, hai hoort er toch ók bai?" Nou is Toimen tevreed, hai wil ze allegaar nag zien. „Dag," zoit ie, „allegaar bedankt, oor." Nou kin ie gien meer in zittende houding bloive, z'n houfd zakt neer óp 't kussen. Lointje neemt z'n magere hand: „Rust nou maar weer uit." Den geeft ze an de huilende minse een wink, dat ze nou maar vórtgaan moete.

Hannessie het niet piept, hai begroipt 'r niet veul van. „Weerom zoit Toimen dag?," wil ie wete, „weer gaat ie den hene? Moet ie mit peerd en kar an de reed, maar weeróm bloift ie den te bed en weerom snóffe ze allegaar?"

„Stil jôonje," zoit Baafie, „Toimen is ziek, erreg ziek."

„En Lointje den?"

„Die ók, maar wees nou stil, m'n knecht.... gaan nou maar zoet speulen, oor."

En in de prut óp z'n krùwagentje begraaft ie al z'n 'weeroms', hai keert 't hille zôotje onderste boven óp z'n tuintje, achter de boet, hai is ómmers drok an 't misraien.

Deuze nacht beurt 't mit Toimen.

Antje zit an 't bed, de braikous is uit 'r hande in der skôot gleden, de sleip had 'r overmand, zien. Den verskiet ze ópiens, as Lointje an der mouw trekt: „Moeder, Toimen." 't Is al genóg om Antje klaar wakker te maken. Ze hoort een leste snik, ze kin Siewert gieniens meer roepe, om bai 't sterreven teugenwoordig te wezen. „Hai het niet veul leden, zus," zoit ze, om Lointje te trôosten.

„Ik zel gauw vollege, moeder," zoit de jonge vrouw, „ik voel 't en ik wil ók graag, den binne we weer bai mekaar."

In de pronkkamer, die nou sterrefkamer is, loit Toimen ópgebaard.

De pronkdeur, nou loikdeur, most indertoid voor Lointjes trouwen deur de timmerman uit z'n hangsels licht wórre, de skerniere wazze hillekendal verroest, zien, want hoe veul jare was 't toe al leden, dat ie dienst dein had.

De enkelde statter, die hier welderes weze most voor 't ien of 't aar, het 'r niks van begrepen. Hai zag de deur, hai zocht, hai klopte, hai douwde óp 't lest.. gien klink, gien klopper, gien skel.... hai wachtte, maar gien mins kwam en van arremoed gong ie achteróm den maar, al mopperend meskien over een deur, die niet open kon.

Wat weet een boer van saffraan, zegge ze welderes, maar je kinne evengoed zegge: wat weet een statter van een pronkdeur? Ze make ze óp heden gien meer an de nuwe boereplaasse, je ziene ze alliendig an de ouwe nag, net as de betegelde skoorstiene. Siewert het ze alle twei en hai is er grôosk óp. Z'n pronkdeur vooral mag der weze, mit z'n pilasters en z'n krôonloist. En 't snaiwerrek van 't bovenlicht en van de deur zellef is goed onderhouwen en mit z'n frisse kleurtjes een lust voor je ouge. Siewertes vader het de plaas van z'n grófader urreven en of die 'm nou zellef bouwen leiten het, dat weet ie gieniens, maar zeker is 't, dat Siewert van z'n ouwe stee houdt, mit pronkdeur en al en hai zel, zôo lang as ie te leven het, de geweunte, die deer an vastzitte in ere houwe, al lacht mienigien 'm der ók om uit. Maar dat kin 'm niks verskele, hai is en bloift nou ienmaal een man van de ouwe stumpel. 't Lest is moeder, die nei vaders dôod nag een paar jaar bai hullie inweund het, deur die deur uitdroegen. Deer voor laid'ie Antje, z'n bruid, over de drumpel van deuze zellefde deur in de pronkkamer, weer 't brullefsmaal ópdist wier. Mit 't trouwen van Lointje is 't net zôo gaan. Nou zel ie weer dienst doen om de geliefde dôode 't huis uit nei z'n leste rustplaas te bringen. Weer zel ie nou de vollegende keer voor diene moete? 't Zel wel weer voor een begrafenis weze, of meskien ók, as Liezebetje deres an trouwen toe is.

Hannes en Liezebetje wórre zôo veul mogelijk weghouwen van al de voorberoidende maatregele. Ze moete maar zoet speule óp 't staltje, ze kroige speulgoed en een trommeltje met kokkinne, zôo maar. En ien keer mochte ze, ja, 't was guster, óp zolder speule, dat was echt. Ze struunde in dôoze en kiste, der was een hilleboel te zien, een hille zoot ouwe barrele, maar voor de jôonsies was 't allegaar nuw en mooi en ze hadden een houp klucht. Zôodoende zagge ze vanzellef niet, dat de dôodkist in huis bracht wier.... nei, ze wiste der niks van of, dat Toimen der gien meer was.

Vendaag, óp de dag van de begrafenis, moste ze maar nei de bure brocht wórre, bai 'smis Grietje, die vindt 't vast goed, ze wil graag hellepe en ze houdt van kindere. Ze kinne vendaag gerust beter vórt

weze uit 't sterrefhuis.... 't is te lastig, dat kloine grut om je hene en ze begroipe der ók niks van. Ja, Liezebetje, dat kin, maar Hannes is niet zonder erreg, oor. „Weervoor moete de gerdoine nei beneden?," vraagt ie, maar buur geeft gien tekst en uitleg. „Gaan maar óp 't achterstreitje speulen," zoit ze, „maar dink om de regenbak en pas goed óp Liezebetje."

„Dat doen 'k altoid, oor," zoit Hannes, niet zonder permandigoid. Deer staat een mand vol mit skullepies voor de kippe, deer magge ze mooikes uitzoeke. „Koik, Liezebetje, der binne dôosies bai, twei skullepies an mekaar, zien."

„Hewwe, hewwe," zoit de kloine moid.

„Hier, maar niet in je mondje, oor, 't binne gien zuikerdinkies," waarskouwt Hannes.

Al binne ze nag zôo drok mit de skullepies an de gang, toch hoort Hannes 't gerai bai de weg. „Wie zou deer gaan," dinkt ie nuwskierig. Hai klimt óp 't hek en nou kin ie net óp de weg koike. Hai ziet een glimp van een grôote wagen, mit een swart dek der over, zuk het ie nag nooit zien. Den komt 'r een jachtwagen, gossie, van Siewert, die kin ie óp een urt.... en den nag are wagens ók. Wat raie ze zachies. Hai vliegt deur 't achterend nei de weuning van buur. „Deer gane ze van Siewert," zoit ie. „Maar wat raie ze zoetjes, wéérom doene ze dat? Ik gaan efkes óp de weg."

„Nei, Hannes, hier bloive," zoit Grietjebuur string, „maar weer is Liezebetje? Heerik, heerik, ik hoor der an 't deksel van de bak," en ze vliege alle twei nei 't achterstreitje toe. Verempeld, Liezebetje staat bai de bak en ze wil 't deksel ópzai skuive, maar gelukkig, ze kin 't niet, veuls te sweer vanzellef. „Mag niet," beert Hannessie, „de bullebak zit er in." Den zoit ie weer goedig: „Koom maar, Liezebetje, zelle we mooie fegure make mit de skullepies?"

Hannes het er al puur rooi óp om pittige randjes te maken, hai het 't ommers goed ofkeken van de rande óp de stalle. Maar Liezebetje geeft 'r niks om.... hup, hup, ze gooit alles weer deur mekaar. Nou weet Hannes gien meer, wat ie deres doen zel. Hai vraagt an buur, of ie in de smidderai koike mag. „Dat kin," zoit Grietje, „maar loup de smid niet voor de biene en dink om 't spatten van de vonke. Liezebetje mag niet, 't is veuls te gevaarlijk en ze zou der boezeltje kladdig make ók. Nei, ze moet in de weuning bloive bai Grietjebuur en den mag ze koike nei 't pópke in de wieg. „Ja," zoit buur, „zôo kloin hè'jij nou ók weest."

„Nietes," zoit Liezebetje, „ik grôot, ik kin loupe, dut zussie niet."

„'t Is een broertje oor, mit een jôosmussie óp," verbetert buur, maar Liezebetje houdt strak en stoif vol: „zussie".

En Hannessie? Die koikt maar nei de smid, hoe die 't gloeiende oizer beukt met z'n hamer: kling, klang-kling, klang.... en hai hoort

gieniens 't luien van de klok voor de begrafenis van Toimen. Ja, zôo is dat, ei: 't leven en de dôod, die gane en stane vlak naast mekaar.

Ondertussen kome de raituige verom, ze raie nou niet zôo zoetjes meer. Hannes hoort ze boven de geluide in de smidderai uit. Hai wil de weg óp, om te koiken, maar de smid pakt 'm bai z'n kladde. „Hier bloive!," zoit ie strabant.

„Weerom nou," mokt 't kloine knechie mit een prutlip.... 't is toch Siewert Klomp en deer is ie alle dage. „Ik wil nei moeder toe," dranst ie.

„Gaan den eerst maar efkes nei buur in de weuning," zoit de smid nou goedig, „ze het nag wat in een trommeltje, je moete maar zegge, dat ik 't zoid hew." En ja oor, seletjes kinne wondere doen.... een rooie en een witte, ientje achter elleke wang. Liezebetje kroigt ze ók en den maar zukke, immes.

In de sterrefkamer bai Siewert en Antje binne ze weer verom komen, de swarte manne en vrouwe mit erlui trieste gezichte. Vendaag is de mooie kappekant maar stiltjes in de kappedôos bleven. De rouwkap van effen tuul, 't boerehoedje mit swarte zai in de luifel, de krale, 't kleidje, ók alles swart, dat past óp een dag as deuze, zôo vol van rouw en 't past een jaar en zes weke lang voor de neiste verwante. De manne hadde óp de begrafenis allegaar houge hoede óp, wat sting dat raar, omdat je ze aars altoid mit een zaien pet óp wend wazze, moet je rekene. Peet Neel uit Andoik had een swartzaien kaper óp, mit zôo'n grôote luifel en ofhangende kraag en der wazze nag een paar van die ouwerwisse vrouwe bai. Peet zoi, dat bai hulle de begrafenis veul aars gong, óp een boerewagen, zien en de neiste bloedverwante zitte den óp de kist.

Nou zitte ze allegaar an tafel, glad vreven deur Baafie. Alliendig Lointje is der niet bai teugenwoordig, veuls te ziek vanzellef. Ze is verbed nei de weuning.... die drokte kin ze ommers niet veule.

De kalleken poipe stane in de mehoniehouten standaard, 't tebakskissie van hetzellefde hout der naast en 't kwispeldoor en 't vuurpokessie ontbreke ók niet. De kóffie mit koek wacht, de tinnen kóffiekan mit de kraantjes doet goeie dienst.... je moete ommers toch wat gebruike.

Domenie is ók meekomen nei 't sterfhuis. Wat het ie mooi sproken voor de begrafenis in 't vores en toe nag óp 't kerrekhof. Hai was zellef ók erreg andein. Toimen het bai 'm óp de lering weest vanzellef en hai is ók bai 'm annomen. Óp de brulleft was ie ceremoniemeister en hai het Liezebetje doupt. Wat het ie ók niet mienigte kere an 't ziekbed zeten.

„Domenie, een slókkie? Wat zel 't weze, een klare of een neutje?,"

zôo luidt de vraag nei de kóffie mit koek. Ja, de fles is gien vreemdeling, óp de gasterstafel niet en ók niet in de kraamkamer of bai een begrafenis. Is 't zelles niet zôo, dat Siewert elleke dag een bórrel neemt voor 't eten? Nou, is dat zôo vreemd, dat doet temet alleman, die 't een beetje betale kin en altemet eres gunt de baas z'n vollek der ók wel ientje. En Antje, die het toch zeker niet voor niks swarte besse óp jenever maakt en framboze óp brandewoin, een echt vrouweslokkie. Ien óp een dag, deer zel je niks van kroige, oor. Aars is 't, as je je te buiten gane, dat is lillek, je moete ók van óphouwen wete. Maar de manjes mit kerremis den? Nou ja, den doen je, as vrouw zoinde, maar een ougie dicht. Erreger is 't, as een boer lavelôos van de marrekt thuis kómt, zôo drónken as een steertmolen. En toch beurt zuks welderes en je kinne wel begroipe, wat deer óp den duur van komt.... mienigien is deerdeur over de reutel gaan ommers.

Maar om óp de begrafenis terug te komen: der wórdt intapt en nag eres intapt, maar een ieder is toch zeker wel zôo fesoendelijk, om óp deuze droevige dag niet meer te nemen, as ie hewwe kin? Zeker, zeker, dat most zôo weze.... maar weerom staat nei een toidje peet Troin óp en neemt ze oom Knelis bai z'n iende arrem, onderwoil Ares 'm an de are kant steunt? „Gaan maar nei 't koejes," zoit Antje, die 't zeker begroipt, „'t bed is ópmaakt en de pot staat op 't besbordje."

Wat wórdt er zôo-al sproken óp deuze treurige dag? De manjes prate niet veul over 't droevig geval. Domenie het alles al zoid, wat valt er den nag meer te zeggen? De dôod het z'n woord sproken, der is niks an te doen; 't verleden het weest, de toekomst roept en weer zelle ze 't den beter over hewwe as over 't hooi, 't weer, 't werrekvollek, de koeie, de keize en de marrekt?
De vrouwe zegge temet ók niks over wat erlui 't meist an 't hart gaat, maar ze dinke zôoveuls te meer. Moeder Loib ziet Toimen in gedachte weer as 't kloine swakke knechie, dat zôo veul zurreg gaf voor z'n gestel. Hai had nooit trouwe moeten, niet, dat ie den in leven bleven had, maar den lag Lointje nou meskien niet dôodziek te bed. Ze voelt 'r oigelijk skuldig, al zoit ze 't niet.

Antje houdt 't niet lang uit in de sterrefkamer, ze moet efkes nei Lointje toe, want die zel wel legge te huilen. Maar as ze de beddeurtjes open doet en de gerdointjes ópzai skuift - ja, ze hadde de boel sloten voor de drokte, zien - den ziet ze dat 'r dochter in sleip zakt is, mit 'r hande samen en een vredige trek om de mond. 't Is of ze dôod is, maar nei gelukkig, ze asemt zachies. Óp der tôontjes loupt moeder terug nei 't vores.

't Wórdt nou zoetjesan toid om te eten. De bakker is deer net komen mit een mand vol warreme bolle. De stikkebordjes, de stroop en de butter, alles staat klaar deur de dienende hande van Guurtje

en Baafie. Deer komt de skuttel vol grôote dampende brôodjes.

„Tast maar toe, minse, 't staat er voor," nôodt Antje, maar zellef kin ze temet gien brok deur der keel kroige en Loib eet ók haast niks, vanzellef. Ze begroipe alle twei niet, hoe de are allegaar zôo skranze kinne, de iene bol nei d'aar. Maar ja, de meiste manjes kinne dagelijks hil wat verstouwe en de maag vraagt vendaag ók, al is 't hart ók treurig om wat er in dut huis beurd is. 't Hille durrep rouwt as 't ware mee.... een vrindelijke, behullepzame, vrôolijke jonge man is henegaan, voor altoid, alliendig de herinnering zel nag een toidje bloive.

Baafie en Jan binne nag niet van het gevraag of mit Hannes. Venóchend kwam 't jôonje mit Liezebetje an 't handje in de ziekekamer. Alliendig Lointje lag deer te bed. Toimen was weg. Liezebetje zag 't dalek en ze zoi toe: „Nei, vórt." Toe liep der een traan over Antjes wang. „Och'eer," zoi ze, „ze mist toch der vader, 't arreme zoetje."

„Grôote minse kinne raar doen," docht Hannes, „wat valt 'r nou te piepen, as Toimen toch 't bed uit kin en vast wel mit peerd en kar an de reed is. Ik moet toch eres an de weet kome, weerom Antje huilt en Guurtje koikt ók al zôo aardig, zelles de boer is aars as aars. Moeder vrage? Maar die het nou vast gien toid om te antwoorden. En vader? Nou, die zoit vast wel: skiet óp jôon, leg niet te kalegezichten! Den maar wachte tot veneivend, as ze allegaar thuis binne in hulle oigen kloine kluisie."

's Eivens is 't altoid echt in 't kloine weuninkie mit hulle drieën, ze hore bai mekaar. As Hannes z'n stikkie lekker ópeten het en moeder het 'm hóllepen an z'n hessie - die knoupies zitte altoid zôo stoif, zien, want aars kin ie 'm best redde mit uitkleiden, oor, zôo kloin is ie gien meer, z'n hansóppie kin ie zellef ók andoen - den neemt ie 'n wuppie, hupsa! en deer zit ie óp vaders skôot, echt; deer voelt ie 'm nag niks te grôot voor. Meist vertelt vader een verhaaltje van de wóllef en de zeuven goitjes of van Rôodkappie; 't verveult nooit en altoid wil ie meer. Maar vader Jan houdt voet bai stik: „ien verhaal," zoit ie den, „en nou as de drommel te bed." Ien keer wou ie ók eres meer as ien vertellinkie, toe zoi vader:

„Ik zel je wat vertelle
Van Evert en van Elle
Evert sloeg de knoine dôod
En Elle kreeg de velle".

„En toe?," het ie vroegen, maar vader lachte en zoi: „Niks meer, 't is uit." Nou dat was onwois. Later het ie niet meer zanikt om nag

een verhaaltje, hai wist ommers, dat die verveulende Evert en Elle weer óp de proppe kome zouwe.

Maar nou, veneivend, nou het ie zôo'n houp te vragen, dat 't vertellinkie der wel bai inskiete zel. Wat binne vader en moeder alle twei stil, ze prate temet niet. Hannes koikt ze an: „Weerom zegge jullie niks, 't is hier net zôo akelig."

„We hewwe verdriet," zoit moeder.

„Hew'k den stout weest?"

„Nei, m'n knecht, 't is wat aars," en nou koikt ze vader an, die knikt en zoit den: „Toe maar, hai houdt aars toch niet óp mit vragen."

Nou trekt Baafie der jôonje óp skôot en ze begint: „We binne baiegaar bedroefd, Guurtje en peet Neel ók, 't hille durrep het een beetje verdriet, maar de baas en vrouw, Loib en Ares en Luwe en Vok nag veul erreger."

„Weerom den?"

„Nou," gaat moeder Baafie veerder, „je wete toch wel van Lointje en Toimen, dat die al maar te bed bloive moste?" 't Jôonje knikt.

„Nou is Toimen der gien meer."

„Vórt, mit peerd en kar?"

„Nei, hai is mit een grôote swarte wagen nei 't kerrekhof brocht."

„Is ie den dôod?," vraagt Hannes mit grôote ouge, want hai weet, ja, hoe weet ie dat? Meskien het ie 't hier of deer hore zeggen, dat óp 't kerrekhof allegaar dooie minse legge. „Nou het Liezebetje gien vader meer," weet ie.

„Nei," zoit Baafie, „alliendig nag een zieke moeder. Maar koom, nou te bed, manje," en Baafie dekt 'm toe: „Wel te rusten, oor, maar zeg eerst je gebedje nag en den maar lekker loere, m'n knecht."

Ja, dat gebedje:

Heer, hou ók deze nacht
Over mij getrouw de wacht.

Hai doet 't elleke eivend, 't hoort zôo, moeder het 't 'm leerd. De Heer, dat is God, dat weet ie, God, die alles ziet, net as Zunderklaas. Hai is een beetje bang voor God, want die weet zôo veul van 'm of. Hai weet, dat ie welderes 't zuikerlepeltje ofslikt het, toe moeder der niet bai was. Hai weet ók, dat ie welderes vloekt het, net as Siewert oftig doet. 't Was, toe 't wiel van z'n krùwagentje der zôo maar vanzellef ofgong. Hai wou echt niet vloeke, 't kwam vanzellef uit z'n mond. „Affie," zoid'ie toe, „ik kin 't gerust niet hellepe."

„Maar wat nou raar is, Toimen zel ók wel een gebedje ópzoid hewwe, dat moet alleman toch doen en toch is ie ziek wórren en dôod gaan.... weerom?" Dat zel ie murregen toch ók eres vrage.

Maar murregen is 't weer een dag van werreken, voor vader Jan, die an 't vlossen moet, voor moeder Baafie an de wastomment. Allegaar hewwe ze 't drok óp de boerderai. De vrouw en Guurtje, die nag een week bloive zel, binne vast an 't skaken begonnen, die neijaarsskôomaak is toch altoid om deuze toid van 't jaar, voordat de koeie weer óp stal kome en de kachel weer zet wórdt. Ze beginne den maar an de weuning, want in 't vores kin Lointje dat gespouk niet veule. „Gane jullie maar speulen óp de bogerd," zoit de vrouw teugen de twei purreke, „appele en pere zoeke, maar niet te veul van die knoerte ete, oor, aars kroige julle nag poin in 't loif."

Te bót, 't gaat mit Lointje zienderouge achteruit al hewwe vader en moeder nag zôo hoopt óp beterskip.... meskien het Antje wel bid. De Dôod het 't wel begrepen: der is in dut huis nag ientje, die om 'm roept. Hai is der voor te vinden, een makkelijke prooi en zôo beurt 't den, een maand nei Toimenes sterreven, dat ie der in z'n magere arreme neemt, een lichte last.

's Óchens deeran gaat 't deur 't hille durrep as een loupend vuurtje: „Nou is Lointje ók haald, merakel begrôotelijk."

Weer wórre de kloine purreke bai de bure brocht, en weer zel bai Siewert Klomp de voordeur dienst doen voor de ienigst, die ze hewwe.

Hannes zit mit een diepe rimpel in z'n voorhoufd en een strakke mond bai buur an tafel. Gienien het 't 'm zoid, maar hai begroipt 'r alles van. „Nou het Liezebetje gien moeder meer ók," zoit ie errenstig.

„Dat is merakel nôoselijk, ei manje," zoit buur bedroefd, „maar gelukkig, ze het een grófader en een grópmoeder, die altoid voor der zurrege zelle."

„En ik bin der ók nag," zoit Hannes, zôo wois as 'n oud.

„Zôo net, m'n jôon, pas jij altoid maar goed óp Liezebetje, oor," maar Grietje kin niet leite, efkes te gloimen.... dat permandige knechie ók.

Efkes ternei zit 't woize jôonje bai Liezebetje óp de grond te speulen mit de blokkedôos. „Nei, Liezebetje," zoit ie, „zôo moet 't niet." en hai vergeet het grôote-minseverdriet.

Maar óp de boerderai zel 't zeer nag lang neiwerreke, al gaat 't werrek ók deur, dag an dag.

Maar aldeur in touw, dat houdt gien mins uit, je moete ók erres ruste, ete en drinke. Deer is de skoftoid mit konkelen, den roept de middegpot, den een bakkie thee, 't wórdt weer toid voor 't hallefzessie, later komt 't eet-en-drinken en voor 't te-bed-gaan nag wat prol of

brai.... gezellige toidjes van samen genieten en over en weer gepraat en gelach. Zôo gong 't altoid, toe Lointje en Toimen der nag wazze. Nou zitte ze stil bai mekaar voor der natje en der drougie, hougstens een praatje over 't weer, maar al gauw is 't: zelle we maar weer deres beginne, of: 't is nou bedtoid minse. Ja, ze misse een brokkie jeugd en vrôolijkhoid. Maar 't zel lienigan wel weer aars wórre, dink, 'n mins kin niet altoid treure.

't Is weer eivend. Jan en Baafie kinne derle biene weer deres uitstrekke onder hulle oigen tafel. Ze binne wat louvig, deimee maar vroeg te bed. „Koom hier, Hannes," zoit Baafie, „moeder zel je knoupies losmake, den kin je te bed."

„Mag 'k den niet efkes bai vader zitte?," vraagt 't jôonje spoitig, want hai is bang, dat 'r deuze keer niks van kome zel; hai het hoord over louf en vroeg te bed.... en hai het net zôo'n houp te vragen. Maar vader zoit: „Ópskiete, Hannes," en as vader dat zoit, moet 't beure ók, den het ie niks te kerdiezen. Mit een zucht zoit ie vader genacht en nou gaat ie mit moeder nei z'n kamertje. Hai loit 'r gauw in en den pakt ie moeders hand en deermee neemt ie mitien de kans weer, om toch nag wat te vragen: „God kin alles, ei moeder?"

„Ja, vanzellef," zoit Baafie, „wa'den?"

„Nou, weerom het ie Lointje en Toimen den dôodgaan leiten?"

„Ze wazze toch ommers zôo ziek, manje."

„Ja, maar weerom het ie hullie den niet beter maakt?"

„Dat weet ik niet, oor, zuk kin moeder ók niet begroipe, maar onthouw dut: wat God doet, is altoid goed."

„Ô," zoit Hannes, maar moeders antwoord is 'm niks nei 't zin en as ze vórt gaat ,nei der nachtzoen, den vergeet ie 't gebedje, zôo is ie in de war mit z'n swere gedachte.

As Baafie weer bai Jan in de weuning komt, zoit ze: „Wat is dat koind toch verlegen errenstig."

„Nou ja," mient Jan, „zuk gaat wel weer over, die kloine jôos vrage altoid: „weerom dut en weerom dat."

Ók Antje en Siewert legge 's eivens te bed mit grôote vrage, weer ze zôo dalek gien antwoord óp kroige. Antje het vroeger wel bai der oigen zoid: „Wat God doet, dat is welgedaan".... ze het 't end ók gerust wel an zien komen mit 'r gezonde verstand, maar aldeur leefde der toch nag een hopie binnen in der, dat alles ten goede kere zou. Ja, gerust, ze het óp een wonder hoopt. Maar nou de dôod ók voor Lointje komen is, nou stane ze alle twei voor een grôot vraagteiken. As ze Rooms wazze of net as peet Neel, van de griffer-

meerde kerrek, den zouwe ze geruster weze, maar zullie gelouve aars, zien. Nou dinkt ze ópiens an die arreme Roomse weduwvrouw uit 't arremehuis. Ze had maar ien knechie, altoid goed gezond weest, maar toe gong ie ópiens dôod deur een kwaaie ziekte. Zellef was ze toe nag een kind, een skôolkammeraadje van dat jôonje. De arreme moeder het de skôolloupertjes toe van de weg roepen: „Kome jullie maar hier, oor," het ze zoid, „den magge jullie Keesie nag eres zien in z'n kissie." Bedremmeld gonge ze toe deur 't klompehossie in 't kloine weuninkie. En toe ze skuw om 't kissie stinge, zoi ze: „Loit ie der niet pittig bai, jôos, mit al die bloempies? Hai wórdt nou een engeltje in de Hemel."

„Gelukkige moeder," dinkt Antje, „maar ik bin zôo niet." Ze zit in de knoup mit 'r gedachte. Sómmige minse wórre zôo oud as Methusalem, zôo oud, dat ze elleke dag hope: „Ik wou, dat ik er maar onder loi," en hier twei jonge minse, die an 't begin van 't leven stinge en die zôo merakel veul van 't leven hielde. Weervoor moste ze zôo jong ofstand doen van alles?"

Antje en Siewert binne maar geweune minse, niet vroom, maar ók niet ongelouvig. Ze gane temet alle zundege te kerrek, net as alleman. Maar 't beurt Antje nag alderes, dat ze der ouge efkes sluit onder de preek.... zôo vroeg óp weest, moet je rekene, en ók sundes, nei 't melleken, moet ze de deurhaalder eerst nag hantere, as 't Baafies beurt teminste niet is. Nou, den is 't een hille toer om in de kerrek wakker te bloiven en Siewert doet ók welderes knikkebolle in z'n bank. Maar wat 'k zegge wil: as ze de preek wel goed vollegd hewwe, den werrekt ie nag nei óp 't kerrekepad in derle houfd en in derle hart. Ze hewwe meist altoid veul genoegen had, want deuze Domenie is een best. Maar hoe dichter bai huis, hoe meer verflauwe Domenies woorde.... de konkel mit koek wacht ommers, 't glasie voor 't eten, vollek om de thee, een kuiertje langs de weg of óp 't land, den de manjes weer te melleken en den wórdt de nuwe mellek weer in de keistomment verwerrekt, voorts stik-ete en nei de brai te bed.... de zundeg is weer verbai. En deur de week roept, behalleve 't vee, weer de was, 't keizen, 't karrenen en 't geploeter óp 't land, óp de stalle en in de boet. Wie dinkt er den nag an de preek? En toch, nou Antje stiltjes loit te dinken, deurdat ze de sleip niet vatte kin, nou kome flarde van Domenies toespraak óp de begrafenis, van preke en pesalleme, zôo maar in der houfd: „Gij klein-gelovige, waarom hebt gij gewankeld?" Ja, 't is waar, ze miende, dat ze niet ópstandig weze zou, maar nou de slag vallen is, zit ze toch in twoifel.

„Bidt en U zal gegeven worden," ja, kroig je niet altoid kracht nei kruis, as je der om vrage? En moete ze den onderdoen voor Toimen en Lointje, die zôo gerust en vol vertrouwen de onbekende toekomst tegemoet gonge?

Ze wil der Siewert van vertelle, van wat er nou in der omgaat, maar hai sleipt al, hai snórrekt, hai was ók zôo merakel louf gustereivend. Gelukkig raakt ze nou ók gauw in sleip en weet ze niks meer of van ziekte of dôod.

En de dage, die vollege, verzet het werrek van alle dag de zinne en den: Liezebetje is der ók.... dat is een kloin doerakkie, oor. Al loikt ze mit 'r bolle toet uiterlijk ók veul óp Lointje, ze is in der doen en leiten toch veul aars; ze is veul doeniger. Antje moet veul óp der bere. Den dinkt ze an de woorde van Lointje: „Zel je der niet verwenne, moeder?" Ja, ja, dat peerdje moet met een strak bit reden wórre. Gelukkig, dat Hannes altoid om en bai der is; der gaat zôo'n rust van dat jôonje uit, dat 't ók Liezebetje kalmeert. En hai het 'r verlegen veul rooi óp, om der almaar bezig te houwen. Dat is een hil gemak, voornamelijk in de winter mit slecht weer. Nou is 't voorjaar en kinne ze altemet weer deres buiten speule. Deimee weer een drokke toid, de koeie van stal en den skôomake vanzellef. 't Loupt de vrouw en Baafie wel wat over de hand en 't zou wel goed weze om der een hullepie bai te nemen. Dat moidje van Kees, hulle losse werrekman, die is al van skôol of, meskien wil die wel bai hulle diene.

En ja, oor, óp een dag komt Aafie ópperdan, 't is een pittig ding, ze het temet een jaar bai der moeder in de leer weest en dat is om de weerga gien kladdige tiet, al kroigt ze der temet ellek jaar ientje bai. Antje dinkt den ók wel, dat ze 't mit mekaar rooie zelle, al moet 't kind nag veul lere, maar dat komt wel van lieverlei, as ze maar van annemen is, net as Guurtje vroeger.

Strakkies wórdt 't weer toid, dat de maaiers kome, drie poepe, hil uit Duizland vendaan; ze hewwe al bericht stuurd, ze kome d'are week, weer dezellefde van de leste jare: Heinrich, Hans en Otto. 't Binne gnappe manjes, ze hewwe niet veul praatjes en niet veul behoefte. Ze binne al tevreed mit wat stro in de boet om óp te sleipen. Antje het hillegaar gien drokte van hullie. Ze leve óp roggebrôod mit spek en 's eivens bakke ze zellef dikke pankoek óp een vuurpot, die Antje best misse kin en ze binne ók gek óp zuurwaienzuipen, van boekweitenmeel.... nou, zuurwai genóg, de verrekens luste gieniens alles óp.

De poepe kome graag om deuze toid van 't jaar, nou der bai hullie thuis niet veul te verhapstikken is.... de rog en de boekwoit binne ommers nag niet klaar, dat, 't maaien hier, geeft nag een extra centje, wat ze best gebruike kinne.

Gustereivend binne ze den komen, gnap louf van de lange rois vanzellef en mit grôot verlangst nei 't stro in de boet. Maar eerst vroege ze nag belangstellend nei de twei zieke van vleden jaar, die meskien

wel weer beter wórren binne.... „Was, tod? Schrecklich!" En de medelijke trek op hulle ruige gezicht zoi, dat ze 't miende ók. Hans, de ouste, drukte vrouw Antje de hand: „Sie sind in Gottes Hand," zoid'ie.

„Zôo is 't, Hans," en een traan liep langs moeder Antjes wang.

't Is vroeg dag voor de maaiers, ze doene niet onder voor Siewert en Jan, want as die te melleken gane, binne de drie poepe al óp 't grasland. Hans is de voormaaier. En deer gaat 't den mit breie swaaie, persies geloik. Swad nei swad valt neer deur de vloimskerrepe zoin en de behendigoid van de manne. Zôo werreke ze an ien stik deur tot acht uur toe en den moete ze efkes uitbleize en skofte. Nou, nou, der wórdt wat nei binnen werrekt, want der is skroei vanzellef. Maar den kinne ze der ók weer teugen tot twalef uur toe, as 't weer toid is om te bikken.

Een welkome ofloiding is 't as Aafie mit de koffie ópperdan komt. Der is óp dórstige kele rekend en de inhoud van de iene lók nei d'aar, verdwoint slurrepend en klokkend. Strakkies sweite ze 't wel weer uit en as 't zontje te erreg begint te branden, moet de buis uit en stane ze enkeld in der rooie baaien hemd. De houge strooien hoede beskerreme de houfde teugen een zonnesteek.

Zie zôo, een dag van hard werreken is verbai. De maaiers gane mit de zoin over skouwer óp huis of, mit bedaarde stap. Wat zel deimee die dikke spekpankoek smake en de pap van zuurwai zel de gaatjes vulle. Maar de louve lede kinne nag niet ruste. Eerst zurrege voor de zoine, die moete murregen weer even skerrep weze, as toe ze venóchend begonne. Een oizeren pin in de grond, en met een haarhamer slane ze, zittend, de zoin deer den vloimskerrep óp.... tik, tik, ...tik, tik, mit de regelmaat van een klok, een snókker geluid in de stille zeumereivend, weer de kikkers 't hougste woord hewwe. De minse in 't durrep hore 't en ze zegge: „hoor, de poepe binne der weer, ze hare de zoine."

Hannes hoort 't ók, hai loit al te bed. „Wat is dat rare geluid?" Moeder vertelt den van de poepe, die ellek jaar bai Siewert kome te maaien. En zôo het elleke boer z'n oigen maaiers. 't Binne sterreke manne en ze kinne der best teugen, om de hille dag maar óp 't land te maaien. Hannessie vindt 't te bót, dat ie ze nou nooit eres ziet, ze gane voor dag en dauw 't land óp, en 's eivens is hai al weer te bed.

„Wacht den maar tot zundeg," trôost Baafie, „den werreke ze niet, den kin je ze zien."

„Doene ze gien kwaad?," vraagt 't jôonje benauwd.

„Welnei, malle jôon, 't binne goeie manjes, maar ze prate veul aars as wai."

En nou is 't zundeg. De drie maaiers hewwe 't 'r van nomen, ze binne nou niet zôo vroeg verrezen. Ze wasse derlui oigen onder de

pomp, ze hewwe zellef een blauwe handdoek meenomen. Nou de inwendige mins versterreke mit dikke hompe roggebrôod, goed mit spek belegen. Dat staat in de maag. En gane ze den meskien te kerrek? Nei oor, dat doene ze niet in een vreemd land. Deimee zelle der nag wat are maaiers, kammerade van hulle, óp bezoek kome en dan zinge ze mit mekaar pesalleme in de boet, dat is net zôo goed as te kerrek. Vervollegens gane ze an de kuier, deur 't durrep en ze vertelle mekaar, hoe ze 't op de verskillende boereplaasse rooie. Ze prate ók over moeder de vrouw en de kindere, die ze thuis achterleiten hewwe en over 't roggeveld, dat 'r goed bai staat. Somwoilen lache ze en slane ze mekaar óp de skouwers.... meskien het er ien een leutige mop verteld.

Wanneer zou Hannessie de maaiers nou eres zien? Hai is mit vader óp de boerderai, óp Liezebetje passe, de are binne allegaar te kerrek, zien. Maar de poepe binne vórt.

„Weer binne ze nou?," dranst 't jôonje.

„Niet zôo zeure, Hannes," verbiedt vader Jan, „ze binne 't durrep óp, strakkies kome ze wel verom; der is aars niet veul an vongen, oor, 't binne dôodgeweune manjes, of doch je meskien, dat 't ape wazze, of olifante mit een lange snuit?"

Nou moet Hannes toch lache, die malle vader ók, hai weet wel beter, maar toch.... kwamme ze nou maar.

Ô, koik deer, een hille troep manjes kome deer an óp de weg, hai ziet ze deur de glaze. Te bót, dat vader deer net vórtgaan is, die loupt óp de wurref en nou kin hai niet bai Liezebetje vendaan. Hai weet net, hoe doenig ze is, ze kon de hille boel wed stik smoite. Dat, hai moet wel bai der bloive, dat vloit wel, maar 't is nôoselijk. Hai douwt z'n neusie temet plat teugen de glaze en den ziet ie, dat drie van de poepe bai hulle de wurref óp kome. Ze zegge wat teugen vader en den gane ze nei de boet. Wat zouwe ze deer doen? Kwam vader nou maar.

En vader komt. „Hè'je ze nou goed zien, m'n knecht, bin je nou tevreed?" Nei, tevreed is Hannes niet, hai wou ze van dichtebai bekoike. „Mag ik ók in de boet?," vraagt ie.... en ja, 't mag.... „maar neem Liezebetje den mee," zoit vader.

Nou stappe ze alle twei, hand an hand. permandig nei de boet, de deur staat woid open, want 't is puur warrem. De jôonsies hore vreemde woorde. Zou Hannes durreve? Nou, weerom niet, 't binne ommers geweune minse, het vader zellef zoid. Hai zel ze vrindelijk gedag zegge.... maar, eerdat ie z'n mond open doet, zegge de poepe al: „Ach, da ist der Hannes auch und die kleine Liesbeth". Hannes zet grôote ouge óp, hoe wete die manjes dat? Ze kome alle drie mit uitstoken hande en vanzellef legge de kloine jôos hulle handjes deer in.

„Ach, welch ein liebes Mädchen." Heinrich vertelt: „Ich habe zu

Hause auch viele Kinder, so.... und so.... und so," en hai woist hoe grôot ze binne. Hannes begroipt 't allegaar best. Hai koikt eres om 'm heen. Deer staat een vuurpot; een konkelpot staat óp de treeft, de wasem komt al uit de tuut. 't Lucht nei kóffie, strakkies zelle ze zeker een bakkie zette. Hai ziet ók een grôote pankoekerspan en een grôote rôod-stienen póskenpot mit een pollepel der in en nag meer keukengerai. Den ziet ie, dat ien van de poepe de pósken beslaat van wai mit boekwoitenmeel, net as moeder en de vrouw altoid doene.

„Wir wollen sogleich Pfankuchen backen," zoit Hans, die ziet hoe nuwelijk de kloine jôon alles bekoikt, „vielleicht eszt Ihr mit?" en hai woist nei z'n mond. Die taal verstaat Hannes ók weer merakel best.

„Assieblieft," zoit ie, of ie nooit van moeder of van de vrouw pankoek kregen het, maar bai een vreemd is alles veul lekkerder vanzellef.

Maar nou gane ze eerst nag efkes vórt, de pankoek is ommers nog niet klaar en deerbai, Hannes hoort 't kerrekvollek thuis komen en de konkel mit koek zel 'm niet ontgaan, die plaatkoek is veuls te lekker ommers. „Nou, daag!," zoit ie, „aans kome we verom."

„Jawohl, jawohl," zegge de maaiers.

Bloid as blik kómt Hannes mit zussie an de hand óp 't staltje terug. „Ô, 't binne zukke echte manjes," zoit ie verrukt, „we kroige deimee van hulle pankoek."

„Weer het ie 't over?," vraagt de vrouw.

„Ô," verklaart Jan, „ze hewwe efkes bai de poepe in de boet weest."

„Nou, dat mag gerust, oor, ze binne zôo vertrouwd as de beste en ze hewwe veul óp mit dat kloine grut," zoit de vrouw en ellekien is 't deer over iens.

„Hier, manje," zoit Antje, „hier, eet maar lekker óp," en ze geeft een grôot bonk van de lekkere plaatkoek.

„Wat zeg je nou?," woist moeder Baafie 'm terecht, want hai neemt 't lekkers an zonder dankie. Ja, maar moeder weet ók niet, dat ie diep neidinkt. „Dankie," zoit ie nou gauw, maar in plaas, dat ie der lekker van smikkelen gaat, wil ie 't ópskuile onder z'n hessie.

„Wat doen je nou, moet je je sundese pakkie kladdig make? Weervoor wil je 't beware, je moete 't nou ópete, Hannes.... wat binne dat nou voor malle fronte?"

„Ja, deer het moeder geloik in," vindt vader Jan ók.

„Maar de poepe den, die hewwe niks, ik wil 't an hulle geve, ze geve moin strakkies pankoek," verklaart 't kloine knechie.

„Nou, dat is pittig, hai wil meedele.... hier," zoit de vrouw, „hier is nag een hille plaat, oor, geef die maar an de maaiers."

„Mee, mee!" Liezebetje wil ók nei de poepe in de boet. Bai de deur luchte ze de pankoek al.

Zôo wórre ze dikke vrinde, de kloine jóos mit de goedmoedige

maaiers. Te bót, dat ze alliendig sundes wat an mekaar hewwe kinne. Maar toch, elleke eivend temet merrekt Hannes in bed nag wat van hulle bestaan.

„Hoor, moeder," zoit ie den, „ze doene zinge, mooi ei? Maar wat voor 'n versie is 't nou?"

„Ik gelouf," zoit moeder, „datte ze 't hewwe over een knapie, dat is een knechie net as jij binne - en over een rôosie, dat bloeit óp 't veld," en deimee zingt Hannes zachies 't woisie mee, net zôo loimerig as de poepe doene, verlegen mooi, nei zoin zin.

Siewert is ók merakel tevreed over de maaiers, net as altoid. Jôos, jôos, wat kinne die minse werreke en ze klage nooit over loufte, al binne ze vanzellef welderes bek-of. Maar ze kinne ók ete as doikers en ze binne niet zuinig mit spek. Nou, ze hewwe 't zellef meenomen, zeker van hulle oigen toete. Vendaag komt 't leste stik land an bod en den gane ze bai are boere te maaien, tot al 't annomen werrek ofdein is.

De leste óchend stane de maaiers weer toidig óp. Ze zette nag een bakkie kóffie en ete nag zôo veul as ze verstouwe kinne. Den zoeke ze al der hewwen en houwen bai mekaar en neme ofskoid: „Auf wiedersehen, auf wiedersehen." Ze binne bloid, dat ze weer nei der Heimat verom gane, nei moeder en de kindere. De dikke buul mit 't zuur-verdiende geld geeft een plezierig gevoel in derle diesek. Ja, in Holland geve ze een goed lôon, ze kome wis en zeker ankomde jaar verom.

De hooitoid is in volle gang. 't Het temet aldeur mooi weer weest toidens 't maaien en deernei ók nog een stik of wat dage, ofskôon 't ien dag mit 't hooiraien wat dampig in de lucht weest het. Maar nou betrekt de lucht puur. 't Meiste hooi is thuishaald, gelukkig kurrekdroug in de berreg komen, behalleve dat iene vrachie, dat meskien efkes drem weest het deur dat dóffige weer, maar 't was de moeite niet weerd, oor. Hoe zel 't nou veerder gaan? As dat maar niet misloupt. Siewert het er een hard houfd in, hai koikt bezurregd nei de donderwólleke.... was 't leste zootje nou ók maar binnen. Maar niks oor, dat zit niet zôo reid, onweer en regen hale een streip deur de rekening. 't Hooi van de leste rouke wórdt klisnat en as de are dag 't zontje weer skoint, wórdt 't omwoid haald, om 't van nuws of an weer drouge te leiten. „Allegaar dubbeld werrek," bromt Siewert in z'n oigen, „en de mór gaat er ók uit."

Oindelijk is toch alles in de berreg komen en kin Siewert mit z'n vollek weer kallempies an doen. Óp een dag, deer kome de hooistekers, die van de Gemiente ansteld binne, óm te koiken, of der gien gevaar voor hooibroei bestaat. „Nou Siewert," zegge ze bezurregd, as ze 't

hooioizer hier en deer instoken hewwe en mit de hand de warremte anvoelde, „'t is een misse boel oor, der is een heerd, je moete spitte, man, aars houw je 't niet."

Siewert verskiet er van, maar der is gien toid te verliezen. „Anpakke, jôos," zoit ie teugen Jan en Kees en zellef verweert ie 'm ók terdege. Spitte, spitte, tot de heerd blôot loit. Wat een damp, wat een wallem en een hette.... de manne hoeste en proeste, maar ze gane deur, der is veul an gelegen. As 't broeiende hooi, dat verempeld al swartig ziet, heit wórdt, zou 't zôo maar beginne kinne te branden en den zou der gien redden meer an weze, den zou Siewertes mooie spul in vlamme ópgaan kinne.

De vrouw, die van het gevaar hoord het, zit onderwoil ók niet stil. Ze haalt alles van waarde bai mekaar: de pampiere, 't geldkissie, 't kappegoed, de beste klere en al zuks meer. Liezebetje en Hannes binne nei de bure stuurd, je kinne nooit wete. 't Loit nou alles voor 't groipen. As der brand komt, kin ellekien wat redde. Maar 't komt gelukkig niet zôo veer, het gevaar wórdt nag baitois stuit.

Goddank, de skrik is over, de mooie ouwe boereplaas van Siewert Klomp bloift behouwen. Antje en Siewert binne dankbaar, ze houwe zôo merakel veul van dut huis, mit al z'n herinneringe, ze zouwe 't voor gien geld voor een nuw ruile wille. Ók bai Baafie en Jan keert de rust weer, hulle huisie had er ók angaan kinnen. Hannes en Liezebetje kome ók weer in hulle geweune doen. 't Kloine moidje het er aars niet zôo veul erreg in had, oor, maar Hannes had wel weet van 't gevaar, hai is ók al voif, moet je rekene en hai praat 'r nag dage lang over, tot moeders ore der van beginne te tuten. Den zoit ze: „Weet je wel, dat je ankomde jaar mit mai nei skôol toe magge?"

Nou, of ie dat weet, hai het 'r zôo'n moed óp. Hai zel lezen en skroiven lere en bai die gedachte zet ie een bórst óp. „Den bin 'k al een beetje grôot, ei moeder?"

Vrouw Antje vindt 't niet zôo echt, dat Hannes deimee nei skôol toe moet. 't Is zôo'n gemak, zien, dat ie altoid óp Liezebetje past, dat ze gien gevaarlijke dinge doet; hai is gerust onmisbaar. Gelukkig is 't zôo veer nag niet, der komt nag een herrest, een winter en een voorjaar en bai dat is Liezebetje ók al weer ouwer en woizer.

De herrest, mit al die appele, pere en neute in de bogerd, dat is nag eres een echte toid, je vinde altoid wat. „Te bot, dat je die dikke bome niet skudde kinne, den zou 't vruchte regene, net as in Luilekkerland, weer vader guster van verteld het," zôo dinkt Hannes, as ie mit Liezebetje alles ópzoekt, wat deur de wind vallen is; der binne ók puur wat wurremstekige bai, die valle 't eerst, het vader zoid.

„De appele moete in dut mandje, Liezebetje," zoit Hannes, „en in

deuze ben moete al de pere. Zoek maar goed, den ete we vendaag appelepent en murregen stoofpere, dat het je grópmoeder beloofd." Hulle kroige zellef ók wat mee nei huis, voor sundes, den kookt moeder hulle oigen potje, weet Hannes en Aafie zel ók een zôotje skrot bai ouwe Dirrek en Troin bringe. Maar de meiste vruchte moete vanzellef plokt wórre, dat doene Siewert en vader mit ô zôo'n lange leer. Hannes zou ók zôo graag óp zôo'n ding klimme wille, hil nei de hougte, maar dat mag niet van vader. Hai kin aars al best in een boom klimme, oor, hai het 't oftig perbeerd, al-an efkes houger. Hai het welderes vallen, maar dat geeft niks.

Hier binne ze nou bai die appeleboom, weer de takke zôo leig binne. Deer kome altoid zukke grôote bómmers an mit rooie wankies. Hè, 't water loupt om je tande. Liezebetje ziet een merakele grôoterd, maar nag al puur om de hougte. „Die, die," zoit ze, „die wil'k hewwe." Den kin Hannes vanzellef niet aars doen as klimme, dat vloit wel. Verdikkie, die stam is wel efkes te dik, maar toch, 't lukt, omdat 'r van die uitsteekseltjes binne, zien. Ha, hai zit al óp de onderste tak, efkes uitbleize, hai koikt nei de leigte, nei Liezebet. Die staat deer vol bewondering te koiken, ze houdt 'r boezeltje al óp, om die mooie appel óp te vangen. Maar zôo veer is 't nag niet, Hannes moet nag houger. Hai doet verzichtig, hai pakt een tak, hai zoekt mit z'n biene, ha, hai kin 'm temet berake en den: hebbes!, in de diesek, hai kin der temet niet in. Maar Liezebetje is niet tevreed: „Hier, in m'n boezeltje," roept ze. „Dat kin," roept Hannes terug en as ie weer voilig zit óp de plaas, weer de takke beginne, zôo voilig as óp een stoel, den haalt ie de buit uit z'n zak, hai mikt, koik deer!, persies in Liezebettes boezeltje. Ze danst van de klucht en Hannes het ók skik.... „een mooike, ei," zoit ie. Liezebetje bewaart 'm nag wat, ze vroift de rooie wankies wat óp mit 'r zaddoek.... 't is toch te bót om der een bonkie van of te boiten.

Die eivend koikt moeder Baafie merakel lillek. „Wat hè'je mit je broek uithaald, Hannes?," zoit ze string.

„Deer weet ik niks van of," jokt 't joônje, maar z'n rooie kleur verreidt 'm.

„Je liege, Hannes," zoit moeder kwaad, „'t staat óp je voorhoufd skreven en je wete: een liegebel komt in de hel bai alle dooie skeipe.... deer moet je venacht bai sleipe." Dat veruitzicht is niet bepaald anlokkelijk en Hannes valt den ók dalek deur de ben: „Ik wou 't voor Liezebetje doen," mummelt ie.

„Ja, Liezebetje kin wel zôo veul wille, maar je moeder moet maar weer voor een nuwe broek zurrege en je kinne toch wel begroipe, dat 'k 't niet van m'n reg ofsnaie kin." Dat begroipt Hannes en hai belooft, dat ie 't gien meer doen zel.

Een jaar en zes weke is 't nou al leden sund de dôod van Lointje

en Toimen, de swere rouw is verbai. Het grois van de lichte rouw het 't sombere swart verdrongen. Antje en Loib hewwe de rouwhul verwisseld voor ientje van krentetuul en nei de rouwtoid zel de geweune kappekant van echte Brusselse kant weer dienst doen, net as de rooie krale mit 't gouwen bootje. De effen rouwkap gaat den weer óp stal, voor een hille toid is te wensen.

Ja, 't leven gaat deur. 't Verdriet het z'n skerrepste kantjes al verloren, de wonde beginne te helen. Vok en Luwe, hoe merakel 't hullie eerst begrôot het, ze gane al lang weer óp in alles; weer je óp steld binne in je jonge jare. En neem 't die gezonde rokusse deres kwalek. Meskien hewwe de twei moeders nag 't langste rouwd, maar toe Loib eres bai Antje om de thee kwam, wazze ze 't mit mekaar iens, dat 't houfd der maar weer voor most, je diende toch ommers te dinken an de levende. En zôo wier 't verdriet diep begraven in 't hart en viele ze der gien aar lastig mee.

Vendaag is 't ellef november, nou, wat zou dat? Gien mins die deer an hecht, 't is een dag as are dage. En toch, voor enkelde betekent deuze dag wel wat.

't Is temet hallef zes, Antje is an 't stikke-snaien. Liezebetje en Hannes zitte bai tafel te gnókken, want ze hewwe alle twei honger.... temet de hille dag in de buitenlucht weest, moet je rekene, den kroig je skroei vanzellef.

Ópiens hore ze wat gestommel bai de achterdeur. „Koik eres, Hannes, wat deer is, m'n knecht," zoit de vrouw. En sebiet loupt Hannes de koegang al of. 't Is deer skemerig, der brandt enkeld maar een kloin lichie an 't skot. Maar an 't end van 't koejes loike ók wel lichies te wezen, deer bai de achterdeur.

Koik, 't is net een sprokie: Drie jôos stane deer, ellek mit een lichie in de hand; 't binne rare lanterentjes, zôo van de bouw of; een raap, een mangel-wortel en verempeld ók een kalebas. 't Het vast een hil kerwai weest om die uit te hollen, dat 'r nag maar een dunne wand overbleef.... een keersie der in en koik deer nou, wat een pittig skoinsel.

„Liezebet!," roept Hannes luid, want dat moet zai ók zien.

Deer komt de vrouw al an, mit Liezebet an 't handje, want ze het 't al begrepen, toe ze de eerste regel hoorde van 't versie, dat de drie knechies mit een errenstig gezicht ópdreune. 't Is vendaag ommers Suntere Maarten. Hoor, hoe ze hulle best doene:

Suntere, Suntere Maarten,
Kallevere drage staarten,
Koeie drage horens,
Kerreke drage torens,

Torens drage klokke,
Meisjes drage rokke,
Jongens drage broeke,
Ouwe wijve skorteldoeke.

Hannes en Liezebet luistere mit open monde.

„Hier hè'julle vast een koekie," zoit Antje; ze had de koekiestrommel al meenomen. „Eet maar óp, den kinne jullie wat óp asem kome." Zôo is 't leste krummeltje verdwenen, of ze liere weer veerder, ze hewwe haast om weg te komen:

Hier weunt een roik man,
Die veul geve kan,
Veul zel ie geve,
Lang zel ie leve,
Zalig zel ie sterreve,
De hemel zel ie erreve,
God zel 'm lone
Mit honderdduizend krone,
Mit honderdduizend rokkies an,
Deer komt Suntere Maarten an.

En den houwe ze alle drie hulle hand óp, want deer is 't om begonnen, zien. Grópmoeder tilt de rok van der kleidje óp en den haalt ze der knip uit er diesek: „Hier, ellek een paar cente," zoit ze.... en vórt gaat 't driespan weer, om 't geluk bai een aar te zoeken.

„Weervoor doene ze dat nou?," wil Hannes wete.

„'t Binne arreme kindere," verklaart de vrouw, „ze wille graag wat centjes óphale."

„Binne wai gien arreme kindere?," vraagt ie veerder.

„Nei oor, jullie kroige alle dage te eten, maar die jôonsies moete welderes mit een wórtel te bed, omdat hulle moeder altoid gien brôod koupe kin."

„Ô," zoit Hannes, „dat is nôoselijk."

't Is koemarrekt vendaag. Siewert gaat weer alliendig mit peerd en kar nei Hoorn. Jan droift, as alle jare, de koeie weer voor 'm uit, mit nag een koedroiver vanzellef.

„Wil je wel gelouve, vrouw," zoi Siewert teugen Antje, toe ie venóchend vórt gong, „dat 'k die jôon mis.... Toimen mocht den weze, wat ie was: stoetelig en koetelig in z'n werrek, wat ie meskien gieniense hellepe kon, veerder was 't toch een echt snókkere jôon, altoid vol klucht en skik en m'n boeke het ie toch baihouwen as de

beste. Ja oor, 't is te bót, dat ie weg is. Voornamelijk as 'k mit keis ofgaan, of, zôo-as nou, te koemarrekten, begrôot 't m'n weer ópnuw."

Wat hewwe die vrollie 't nou drok vendaag, want de baas en Jan hewwe nei de marrekt nag wat te doen in de stad, maar al binne de manjes niet thuis, de koeie kinne niet wachte. Dirrek zel hellepe en Antje het 't ók nag niet verleerd en Baafie doet 't vanzellef alle dage. Aafie het de slag nag niet te pakken, maar zai het in huis nag wel wat te doen en deerbai, ien moet er bai de kloine jôos bloive, al is Hannes ók puur wat mans en zou ie 't alliendig met Liezebetje best klaarspeule, maar dat wil Antje niet en deer het ze een reden voor.

„Houw ze maar in huis, moid,' 'zoit ze teugen Aafie, „dat vreemde vollek óp 't durrep, je kinne niet te verzichtig weze," en nou dinkt ze an die Zigeuners, die vleden week 't hille durrep ofsnórd hewwe. Ze wazze zôo merakel astrant, ze liepe zôo maar de wurref óp.... en, wel ja, appele en pere ópzoeke in de bogerd en den in een grôote zak doen. Liezebetje liep toevallig alliendig om 't huis. Ien van die hufterige kerels pakte der handje vast. Ô, ô, as Siewert dat eres niet zien had, wat had 'r den niet beure kinnen: Liezebetje mee en meskien nooit meer verôm, zuk is gerust welderes beurd. Siewert vloog mit een stuif de deur uit en hai skreeuwde: „As je gort-si-en-la niet make, dat je vórt kome, den knoip ik je an garrelemente." Ô, wat liep die hurrek toe, of de duvel 'm óp z'n hiele zat. En deervan is 't nou vanzellef óppasse.

Hannes speult zoet mit Liezebetje óp 't staltje. Hai het z'n mond vol over Zunderklaas. „Over braaf drie weke komt ie al," het moeder zoid, „mit z'n swarte knecht." „Dat je magge wel zoet weze, oor Liezebetje. Den mag je voif dezember, voordat je te bed gane, een stoeltje zette bai de skoorstien en as je den 's óchens dernei wakker wórre, loit 'r van alles óp; speulgoed en lekkers, een hille houp.... dat het Zunderklaas in de nacht allegaar brocht."

„En as je stout weest hewwe, wat den?," vraagt Liezebetje benuwd.

„Den kroig je niks vanzellef, alliendig een roe, of swarte Piet stopt je in de zak," weet Hannes vast.

„Ô, maar ik hew nou al een hille toid zoet weest, oor en ik kin ók al een beetje braie."

„Den zel 't best skikke," gelouft Hannes.... je kinne ók niet een hil jaar altoid deur maar zoet weze. Hai weet 't an z'n oigen en Zunderklaas weet dat ók best, zôo nauw zel ie 't toch niet mikke. As je maar niet erreg stout binne, zien. Liezebetje is dat welderes een enkelde keer. Hai het 'r zellef bai weest, toe ze der grópmoeder slaan wou, omdat die zoi, dat ze niet zôo ragge mocht bai tafel.

„Foei," zoi de vrouw toe, „as je je moeder of je grópmoeder slane,

den groeie je hande boven je graf uit." Liezebetje keek toe raar óp, maar ze wist vast gieniense, wat een graf is.... hai wist 't wel en d' grille gonge over z'n loif. Maar de grôote minse zegge zuk maar, oor, om je bang te maken, zien.

Liezebetje is nag zôo kloin, ze weet nag niet goed, hoe 't allegaar hoort.

Óp een keer gong ze nei 't eten dalek nei 't huisie. Toe foeterde de vrouw weer: „Foei Liezebetje, niet van de dis nei de mis, dat staat niks gnappies". Ja, zuk moet ze allegaar nag lere. Zunderklaasversies zinge kin ze ók nag niet. Hannes het 'r een paar leerd van moeder: Zunderklaas, goed-hoiligman en van Kapoentje. Nou moet Liezebetje 't ók lere. Ze kin nag niet goed woishouwe, maar ze doet 'r best. Aafie koikt om een hoekie. „Ik doen ók mee," zoit ze. Vanzellef, ze is ommers ók nag een kind, maar ze kroigt niks meer van Zunderklaas. „Vleden jaar bin ik al gortig weest," zoit ze. „Te bót," vindt Hannes.

Baidat kome de mellekers al weer thuis en Siewert en vader Jan kome ók al weer ópperdan. Koik!, ze raie al deur de dam en de wurref óp. Nou komt 'r weer leven in huis: drok geloup, geruttel van emmers en geplas van de mellek in de keistomment, ók luid gepraat en somwoilen wat gelach. Liezebetje en Hannes binne der as de kippe bai, ze houwe van die bedroivigoid, al wete ze, dat ze gien mins voor de biene loupe magge.

Grófader het een pak onder z'n arrem. „Wat zit deer in?," wil Liezebetje wete.

„Apies mit kale gatjes," zoit Siewert lachend, maar zus leit 'r niet voor de gek houwe.

„Nietes," zoit ze.

„Welles," lacht grófader en hai gaat mitien nei grópmoeder toe, die óp staltje an 't stikke-snaien is. Liezebetje der achteran, dat pak, zien.

„Doen deres open?," dwingt ze.

„Ô, wat skiet je toch an," en grófader tilt er om de hougte, „nuwskierig Aagie van Enkuizen," zoit ie lachend, „eet eerst je stikkie lekker óp en den mag 't pak los."

Nag nooit het 'r stikkebordje zôo gauw leeg weest. Grópmoeder moet 'r zelles beknórre: „Niet zôo skrokke en ók niet zôo smakke, zus, je loike wel een verreken an de zeunes."

En nou wórdt 't touwtje lospeuterd.... Ô, ô, wat duurt dat lang. „Hier hè'je een skeer," zoit grópmoeder.

„Houw maar bai je, 't touwtje moet hil bloive, 't kin nag eres voor wat aars diene," vindt grófader. Liezebetje staat te trappelen van ongeduld, ze wil 't pampier stik skeure, maar een tikkie óp der handje en een snauw: „ofbloive!," steke der een stokkie voor.

„Hè, hè.... los.... wat een gemadder," zucht grófader; maar nou zel Liezebetje zien, wat ze nag nooit zien het.... en lienigan, maar ô,

zôo trutterig, doet ie 't dikke greeuwe pampier los, maar der is nag niks te ontdekken. Wat een plaaggeist toch, die grófader.

„Toe den, gauwer," roept Liezebetje.

„Ik kin gien meer, oor," en grófader doet net, of ie merakel louf is. „Doen jij 't maar voor m'n, zus."

Dat is an gien douvemansore zoid en de kloine purrek gaat mitien aan de veert. Ze stent as een poep, die gort eet, 't pak is ók zôo sweer. Nou nag ien keer omdraaie en koik deer: een grôote koe van taai-taai.... en den nag ientje, persies 't zellefde. Uit 'r oigen zoit ze nou: „Die is voor Hannes".

„Nou hè'je wat te smikkelen," zoit grópmoeder, „bekoik 'm nou maar deres goed en den gaat ie in de trommel en elleke eivend kroig je den een endje, voordat je te bed gane. En weet je nou wel, dat Zunderklaas gauw komt mit z'n swarte knecht? Hai koikt den deur de skoorstien, of je wel zoet binne en swarte Piet luistert an de deure. Meskien strooit ie den ók welderes peperneute, je moete maar erreg gehoorzaam weze, oor."

„Ja, grópmoeder," zoit ze bedeisd, want 't is een hille ópgaaf, maar ze begroipt: voor wat, hoort wat. En nou gauw nei Hannes toe, wat zel die ók bloid weze.

't Is een week voor Zunderklaas. Bai Siewert is 't hallefzessie-stik net óp. „Wat een geloup bai de weg," zoit Antje. Ze tilt 't glazekleidje efkes óp. 't Is wat skitteljacht, merrekt ze óp en meskien wat ouwere ók. Ze loupe drok te praten en te lachen, zôo-as an de jonkhoid oigen is.... toch niet nei de lering? Nei, dat kin niet, maar nou weet ze 't iniens: ze gane nei de bakker, te vergulden, zuk het ze vroeger zellef ók wel dein en Lointje ók.

„De bakker is der achter," mient Siewert, „die leit 't werrek deur are ópgnappe."

„Nou ja," vindt Antje, „'t is een uitje voor de jongelui, óp zôo'n verguldeivendje kinne ze veul klucht hewwe. Dat weet jij toch zeker ók nog wel van vroeger, je hewwe m'n toe nag thuisbrocht, weet je dat gien meer?"

„Nei oor," plaagt Siewert, „deer weet 'k niks meer van of," maar z'n lachende ouge vertelle wel aars.... „was 't niet de eerste zoen, moid?"

Onderwoil zitte de jongelui, zôo tussen de zestien en achttien in de weuning van de bakker, rondom de grôote tafel, die an twei kante uitskoven is. Stapels vraiers en vraisters, Zunderklaze, te voet en te peerd, skepe en wat niet allegaar, legge klaar en deerbai 't boekie mit 't merakel dunne bladgoud. Alliendig Vrouwtje van de bakker mag dat tere goedje hantere. 't Is duur, niks mag verloren gaan. Nou, ze is

handig, ze doet 't ók alle jare: repies en vierkantjes knippe.... rondjes, dat is skadelijk. Veerder het ieder een bakkie mit water en een kloin kwassie. „Dink er om," reidt ze der hellepers, „niet te nat en niet te droug en doen julle nou je best maar, oor."

Een vraier het vanzellef vergulde knoupe en die vraister kroigt wat verguld óp de bórst en gouwen ofzetseltjes an der waie mouwe. Die Zunderklaas moet een gouwen rand rondom z'n mantel en de loiste van z'n skimmel wórre ók van klink-klaar goud.... 't is niet makkelijk om dat er gnappies óp te kroigen.

Niet alleman het er evenveul rooi óp, maar al gauw kroige ze 't in de kiere, dat Pietertje, een zussie van Betje, je wete wel, die an Bram Kieft trouwd is. 't verlegen pittig doet.

„Jij kinne der mee terecht, oor," proist Vrouwtje, „hier, deuze Zunderklaas is ók voor jou." En as Pietertje nit de tong uit de mond, vanwege de andacht, klaar is, doet 't pronkstik de rondte: 't is een skilderai, gienientje kin 't zôo mooi.

„Hai is een dubbeltje meer weerd," vindt Vrouwtje, „maar nou wille jullie zeker allegaar wel efkes ruste en een koppie tuutjesmellek mit 'n spikkelasie gebruike?" Nou, vanzellef, ze slane niks of as migge en den begint er ientje te zingen, of ze nag bai 't kloine grut hore: „Zunderklaas Kapoentje...." maar is dat nou niet al te kinderachtig, 't is toch al zôo lang leden, dat ze gortig wazze en deerom liever: „Rôozestruikje, skôon maar teder", dat past beter en onderwoil beginne ze weer mit vergulden. Ze kinne onder de bedroive deur nag alderhande liedjes zinge. Zôo is 't nag een echt eivendje. En of bai 't óp huis of gaan sommige paartjes ók puur dicht bai mekaar kome, deer prate we maar niet over, ei.

Nag aldeur merreke de kloine jôos niks van Zunderklaas en swarte Piet.

„'t Is nag te vroeg," zoit grópmoeder, „'t moet eerst voif dezember weze, lere jullie maar wat versies."

Liezebetje is óp heden onder een hoedje te vangen, zôo zoet en meegaand as nooit te voren. Ze hoort almaar over stoute kindere, die in de zak gane.... „eerlijk waar, oor, moin moeder het 't zellef welders zien," weet Hannes. Den zit 'r vanzellef niks aars óp, as altoid doen, wat grópmoeder zoit en almaar mit twei woorde prate: dankie grópmoeder of assieblieft grófader. En as der vollek is, altoid 't mooie handje geve en mit eten je lilleke hand onder tafel en niet dranze, as je te bed moete en je gebedje zoet ópzegge.. wat moet je toch een houp onthouwe en 't duurt nag zôo'n toid, voordat Zunderklaas komt....

Maar oindelijk is 't toch zôo veer, 't is nou voif dezember, skemereivend. Hannes en Liezebetje binne alliendig in de weuning. De

vrouw staat an de keistomment en Baafie is met Aafie an 't boenen van 't mellekgerai, de baas en Jan binne nag in 't koejes. „Zing maar wat Zunderklaasversies," het de vrouw zoid, „want strakkies kome Zunderklaas en swarte Piet meskien."

„Mag de lamp niet óp?," zeurt Liezebetje, maar grópmoeder zoit: „Deimee, oor, azze wai ók in de weuning kome."

Ze binne niet bang, de twei dreumesse, want de leste toid hewwe ze alle twei merakel zoet weest. Leit swarte Piet gerust maar kome.... en toch, 't is hier aars as aars, zôo alliendig in de donkerte. Ze houwe mekaar vast an 't handje. „Nou zinge," zoit Hannes, „van: Zie de maan skoint deur de bome...." Maar 't is nag gieniens uit, of der komt beweging in de deur, een swarte hand komt deur de kier en pats!, deer klettert een regen van peperneute over de matte. „Grabbele maar, jôos," roept een leige stem en die zoit veerder: „ik weet, dat jullie zoet weest hewwe, maar nou ók almaar zoet bloive, oor!" Hannes geeft alliendig antwoord: „Ja, oor," zoit ie en teugen Liezebetje: „Jij hewwe niks zoid."

„Nei," zoit 't kloine ding, „ik bin an 't grabbelen, koik maar, m'n hille boezeltje vol."

Ze hewwe wat te vertellen, as de grôote minse ók in de weuning kome: „Een swarte hand, eerlijk waar en een zôot peperneute, koik maar deres."

't Is een grôote belevenis. De purreke binne der zôo vol van, dat 't hallefzessiestik der temet gien meer bai kin. „Maar 't moet," beslist grópmoeder, „want dut hoort ók bai 't zoet-wezen, eerst je stikkie en den van de peperneute smikkele."

Ze zitte allegaar rondom de tafel, net as alle dage. „Maar weer is vader?," vraagt Hannes.

„Hai is zeker in de boet," dinkt moeder Baafie.

„Ô, hai komt al, ik hoor 'm in 't koejes," mient de kloine jôon. Maar wat nou, 't is vader niet, want deer klopt 'r ien an de deur, Domenie zeker. „Binnen!," roept de baas en nou koike alle ouge benuwd nei wie deer kome zel. 't Is zeker een stoetel, deer achter de deur, want ô, zôo zoetjes gaat ie open.... 't is vast een ouwe stuntelige bup en.... ja oor, deer is ie: een merakel ouwe man, ouwer nag as Dirrek in 't arremehuis. Hai het een lange witte beerd, een stok in z'n hand en z'n ouge glouwe deur de gate van een bombakkes. Harrejakkes, wat skril. Liezebetje kruipt achter grópmoeders rokke.

„Geef Zunderklaas maar een hand," zoit Baafie, „je hoeve niet bang te wezen, oor, je hewwe ommers zoet weest." Den trekt Hannes de stoute skoene an. „Wat het die Zunderklaas een eelt in z'n hande, net as vader," dinkt ie, „zeker van de loiste van 't peerd."

„Zôo," zoit Zunderklaas mit een beverige stem, „dat jij binne Hannes zeker, maar weer is nou dat zussie, ik zien der niet?"

„Koom maar, Liezebetje," en Hannes pakt 'r bai der handje, „wees maar niet skuw, oor, hai doet niks, 't is een goeie man." Den durreft ze toch ók en iniens is ze der onnôozelhoid hillekendal kwoit.

„M'n póp is hillegaar stikkend," zoit ze, „de kop is er glad of." Nou lacht Zunderklaas. „Zôo, zôo," zoit ie, „en wie het dat dein?"

„'t Gong zôo maar vanzellef."

„Zôo, dat is aardig, want 'r komt aars niks vanzellef.... maar nou wou je zeker een nuw? Nou ik zel deres over dinke, oor, as je maar zoet binne vanzellef. En zinge jullie nou nag maar deres zôo'n mooi versie." Dat doene ze, Zunderklaas vindt 't verlegen mooi, maar nou moet ie nôodig vórt, nei are kloine jôos en den jullie maar zoet te bed, oor," zoit ie, „en vergeet je stoeltje niet."

Nou, dat kin je net dinke: Voif dezember en den je stoeltje vergete te zetten. Hannes is goed of, hai zet 'r ien thuis en ien bai de baas en vrouw, vlak bai de skoorstien, net as Liezebetje en den maar wachte tot murregenóchend.

Liezebetje sleipt dalek, maar Hannes loit nag een toidje te vroeten. Hai wil wakker bloive, totdat Zunderklaas deur de skoorstien komt, dat wil ie welderes zien. „Zeg, moeder!," roept ie ópiens.

„Wat is 't m'n knecht?" en Baafie staat al bai z'n bed.

„Weet je, wat nou aardig is, Zunderklaas had net zukke skoene an as die sundese van vader."

„Dat kin," zoit moeder, „de skoemaker het zeker net zukke voor hum ók maakt.... maar nou gauw loere, manje, 't is meer as toid," en ze dekt 'm nag eres toe.

„Die Hannes toch," zoit ze lachend teugen Jan, „hai is niet zonder erreg."

Nei 't eet-en-drinken wil Jan nag efkes vórt, 't is ommers smakeivend.

Nou, nou, een drokke nering bai de bakker, der binne puur wat manjes en grôote jôos, die hulle geluk mit de dobbelstiene perbere wille. „'k Zou der niet al te veul an bestede, Jan," het Baafie 'm reiden en dat vindt ie zellef ók, 't geld wordt zuur verdiend, maar enkelde dubbeltjes, dat moet den maar, 't is toch Zunderklaas en je kinne geluk hewwe. Van alles kin je winne: vraiers en vraisters mit verguld, Zunderklaas te peerd, alles van taai of spikkelaas, mit mangele der óp en veerder nag grôote ronde krentebolle.

De baas is der ók, hai het al heel wat versmakt, maar nag niks wonnen. „Veruit Jan, 't is jouw beurt." Nou koik, hai het geluk: een grôote krentebol en dat voor ien dubbeltje. „Deer zitte nou moin dubbeltjes ók an," meesmuilt Siewert.

„'t Kin beter van een stad as van een durrep, baas," mient Jan. En zôo kroigt ellekien een kans en as ze deimee mit de buit thuiskome, verhuist mienige spikkelaas- of taaipóp nei 't stoeltje van een

kloine dreutel, maar ók moeder de vrouw wil der gerak voor de sundese konkel. Antje is gieniens ontevreden over 't beetje dat Siewert wonnen het, ze zit ommers boordevol mit Zunderklaasgoed, van al die venters vanzellef en van wat ze allegaar bai de bakkers besteld had.

„Die Zunderklaastoid is een dure toid, je kinne maar mit je buul klaar staan," zucht Siewert, „alliendig de bakkers en de koekventers, die vare der wel bai."

„Dat is zôo," vindt Antje ók, „maar de bakkers hewwe 't 'r ók verlegen drok mee, ze zelle bloid weze, as die rompslomp achter de reg is.... ofskôon, teugen de Karst hewwe ze de hande weer vol, mit 't bakken van de Karstbrôode. En wat die koekventers anbelangt, 't is an de arreme besteed, moet je maar dinke, man."

De winter gaat verbai. Ientôonig weest? Welnei, der was van alles te beleven: 't het stok en stien vroren, 't het hageld, 't het sneijjaagd, 't het dooid, al maar wat aars. Jong en oud, allegaar óp de skaas vanzellef, hille tochte, man, overal nei toe, nei vere vrinde en fermilie, weer ze aars temet nooit an toekome. En toe de snei duime-dik óp de wege lag, toe was der gejoel en gelach van 't jonge vollek. Toe wazze de toge en de priksiede ok in aksie en hoorde je 't vrôolijk geklingel van de narre. Alliendig toe 't dooide, toe was der hier en deer een prutlip, vooral bai de jonkies.

„'t Is allegaar goed en wel," zoit Antje, „ik misgun gienien z'n winterpleziertje, maar we moete ók eres an de arreme minse dinke. Die hewwe 't mit de koud krap, oor, voornamelijk de oudjes."

's Eivens in bed ziet ze ze voor der. Ze bleize óp hulle knóffelige hande bai de temet dooie kachel en een oud woifke rakelt mit de punt van een skeer 't kloine gloeiende kooltje in der test wat óp uit de dikke aslaag.... „as de biene den maar warrem bloive, zien."
Ze hoort 't gnórten van de mage, die te gauw weer vrage.... dat skrale bieteprakkie van 's middes ók.

„Nei, ik kin der niet van sleipe, Siewert."

„Maar, moid, weer bin ik den arremmeister voor, ik zel der murregen óp de vergaring over prate, dat ze ekstra bedeling kroige: turref, urte, bôone, spek en warrem ondergoed en as 't er of kin nag een deken ók."

Toe kon Antje weer gerust sleipe. Zellef het ze Dirrek en Troin 't ien en 't aar bringe leiten en Kees ók mit dat grôote huishouwen.

Om nou óp de vermake terug te komen: behalleve 't plezier mit ois en snei, hè'je in de winter voor de manne nag 't Nut en een enkelde keer magge de vrouwe ók meekome, as 't Vrouwe-Nut is. Meister en Domenie en somwoilen een vreemde spreker drege wat

voor, maar sóms waagt 'r ók ientje van 't durrep 'm achter de kateder.

En den 't rederoiken vanzellef, meist twei keer óp een winter. Siewert en Antje gane nag niet, ze dinke den te veul an Lointje en Toimen. Meskien doene ze 't later, as alles nag wat meer bezonken is.

Siewert is bloid, dat 't nei 't voorjaar loupt, den kómt er meer werrek an de winkel, mit kalleven en zôo, hai mag dat wel. Later kin der ók wat meer an 't land dein wórre; hai houdt van werreken, hai is boer in z'n hart. En mit Jan is 't net zôo steld, die het temet evenveul óp mit alles, wat 't boeren anbelangt as de baas zellef, al deelt ie den ók niet in de winst. Maar as 't óp d'ien regent, drupt 't óp d'aar, moet je rekene en hai het een goed weeklôon, hai is tevreed. 't Mes snaidt bai hulle ók altoid nag van twei kante, al stuit 't 'm toch welderes teugen de bórst, dat Baafie altoid maar in touw is. Hoe had dat moeten, as der een stik of wat pópkes komen wazze? Hai had 't graag willen, maar zuk valt niet te dwingen, ei. Nou 't niet zôo is, loit ie 'm erbai neer, hai houdt er niet minder om van Baafie.... en Hannes is er toch ók nag. Ja, hai is bloid, dat ie trouwd is, al begint de huiselijkhoid ók pas 's eivens, maar dat is temet bai ellekien zôo. Nou dinkt ie iniens an Kees, deer is 't recht contrarie: een hok mit jôos en hai los werrekman.... deervan loupt ie ók in de winter mit de koektrommel, of hai is baanveger óp 't ois. Z'n vrouw ziet er uit as een kladdig hemd, zôo geel as een darrem.... ellek jaar een pópke, dat moet je niet uitpoese. 't Is aars een pittig woif, deer niet van, maar oud voor der toid. Siewert het al deres teugen 'm zoid: „Kees, Kees, je vrouw mag welderes skottere, man, 't kin zôo niet deurgaan, jôon." „'t Is te wensen, dat ie die woorde in acht neemt, ik zien der aars nag van komen, dat ie der deimee alliendig voor komt te staan," mient Jan.

't Is nou al in 't begin van april, van enkelde dage kin je al mit recht zegge: „aprilletje zoet". De swaluwe binne alweer veróm komen uit 't warreme land. Hannes woist Liezebetje, hoe die veugeltjes drok doende binne mit een nest te maken onder de dakloist van de boet.

„Van klai," het vader zoid, „mit grassies en strootjes der deurheen."

„Deimee kome der aitjes in," vertelt Hannes.

„Nietes, de kippe legge aiere," weet Liezebetje beter.

„Ja, maar deuze veugeltjes legge kloine aitjes, die wórre uitbroed en den kome der jonge swaluwtjes uit."

„Ô," zoit de kloine moid, die 't nou toch gelouft, „net as de pulle den."

„Maar dat wórdt wel in 't lest van mai, oor," weet Hannes ók van vader, „meskien kinne we ze zien, as ze later uit 't nest vliege, we zelle goed óplette."

Maar voor 't zôo veer is, gaat Hannes al nei skôol toe. Liezebetje zou best mee wille, maar deer is ze nag lang niet an toe. Ze moet 'r nou in der ientje vermake, de hille óchend en de hille middeg. Nou, ze het 'r póp toch van Zunderklaas en ze mag van grópmoeder punniken lere óp een klossie mit vier spoikers, ze het nag alderhande kleurtjes wol. 't Wórdt een peerdeloist, net as moeder vroeger maakt het, maar dat is nou een barrel wórren. Ze mag ók hale en bringe voor grópmoeder, den voelt ze der gerust al efkes grôot. Toch is 't weer echt, as Hannes uit skôol komt, den kinne ze weer mit z'n tweiën kluchthouwe.

Maar Hannes bemoeit 'm nou niet aldeur mit Liezebetje. „Doen jij maar braie of punnike," zoit ie, „den neem ik m'n lai van Zunderklaas." Hai moet ommers nôodig skroive: strepies en hakies, zôo-as ze óp skôol doene.

„Niks an," zoit Liezebetje, „een huisie is veul mooier."

„Ja, maar dut is veul moeielijker, je moete 't doen van meister. We moete letters lere ók, den kroige we later een boekie, deer stane verhaaltjes in en prentjes. We hewwe ók een telraam, mit allegaar balle van alderhande kleure."

„En mag je deermee speule?"

„Nei, meister speult er mee en den magge wai zegge, hoeveul ie der ópzai skuift: ien, of twei, of drie," „of honderd," mient Liezebetje, die niet mit zôo'n beetje tevreed is. Maar deer is Hannes nag lang niet an toe, al het meister zoid, dat ie niet dom is.... hai het de ienigst weest, die wist, dat een koe vier pôote het, twei van vorenen en twei van achteren, „en Bles ók, meister," voegd'ie der permandig an toe en toe wiste ze 't iniens allegaar: „een knoin ók, meister, en de kat en Fikkie en de lammertjes," van alle kante kwam de woishoid nei voren. „En de kuikens," zoi meister. Maar toe wist er gienientje wat dat voor beiste wazze. „De pulle," verklaarde meister nader. „Ô, de pulle, maar nou is meister efkes dom.... hù, de pulle, die hewwe der maar twei."

Zôo hè'je óp skôol nag welderes klucht, al moet je wel wat te lang stil zitte," vindt Hannes, „den begint alles an je te kriewelen en den rag je heen en weer en den kroig je een standje van meister.... ien jôon het welderes een flens om z'n ore had."

De toid gaat maar veerder, óp de boereplaas allegaar maar werreke en Hannes óp school alle dage maar lere. Hai is mit de letters al an lui-ui, foei-oei, en rekene doene ze al tot tien. En al de woishoid lucht

ie thuis bai Liezebetje en z'n lai is alle dage vol mit krabbels, weer 't moidje gien steek van begroipt. „Niks an vongen," zoit ze den oftig.

Te bót, dat ze nou hillegaar niet docht hewwe om die jonge swaluwtjes. Ze binne grôot wórren en uit 't nest vlogen, zonder dat ze der erreg in hadde. Maar vader het zoid: „meskien broede ze wel voor de tweide keer."

En ja oor, vendaag, nou ze bai de boet speule, nou ziene ze iniens, dat een swaluw mit een wurrempie in z'n bek onder de dakloist gaat nei 't nest. „Wiet, wiet, wiet!," een hil foin piepie hore ze, vast van de jonkies. Ze ziene wel wat bewegen, maar goed kinne ze 't niet onderskaie. Hè, nou moete ze iniens in huis kome, de vrouw roept te eten, verdikkie nag toe! Ze zelle veerder nou alle dage goed uitkoike.

Die eivend het vader Jan een hil verhaal over swaluwtjes.

„Kinne de jonkies der niet uitvalle?," vraagt Hannes.

„Nei," zoit vader, „want de ouwe het ze mit een peerdeheertje vastbonden in 't nest." Hannes koikt ongelouvig. „Eerlijk waar?," zoit ie.

„Eerlijk waar," zoit vader, „en wat nou kemiek is, ze bloive den óp een raitje zitten, ze kinne niet van derlui plaas of en den kroige ze om de beurt een wurrempie.... eerst de eerste, den de tweide, den de derde en den de vierde."

„Hoe kin 't," zoit Hannes vol bewondering.

„Zôo is de netuur," verklaart vader.

„En God het de netuur maakt," weet Hannes.

't Is woenesdegmiddeg, Hannes het vrai, ók welderes echt, al gaat ie graag nei skôol toe. Nei 't eten, hai mit Liezebetje weer buiten speule. Koik deer, die lange leer staat bai de boet. Ô ja, vader most de gôot skôomake. Potverdikkie, de leer staat vlak bai 't nest. De swaluwe vliege al-an of en an. „Wiet, wiet, wiet," hoor de jonkies deres piepen, ze hewwe zeker honger. Hannes kroigt ópiens een bevlieging, net as altoid, as ie die lange leer ziet. Hai wil klimme, hil nei de hougte, tot vlak bai 't nest. Den kin ie zien, of 't waar is van dat peerdeheer, niet, dat ie vader niet gelouft, maar hai is zôo benuwd, om 't zellef ók te zien.

„Ik gaan der óp," zoit ie tegen Liezebetje, „ik wil de jonkies van dichtebai bekoike."

„Ik ók," dringt ze an.

Kin dat? Ze is nag zôo kloin.... maar wacht, hai weet reid: „Jij den vooróp, Liezebetje, en ik vlak achter je an, je kinne nooit valle, want ik houw je teugen en ik bin sterrek, oor.... En den lienigan almaar een stapie houger, je zelle zien, 't gaat vast."

En ja, oor, 't gaat. Hannes is gien wildeman, hai is sekuur, hai verzet z'n biene niet, of hai moet voele, dat ie stevig staat en zôo vordere ze stap voor stap. Ha!, deer binne ze vlak bai 't nest. Koik

deer nou, ze doene alle vier hulle bekkies woid open, wat pittig. Ze dinke zeker, dat ze eten kroige. Liezebetje wil der vingertje der in steke, maar dat mag niet van Hannes. „Foei, Liezebetje, gien kwaad doen."

Maar wat hoort ie deer ópiens onder an de leer, roept er ientje? Ja, vrouw Antje staat deer, zôo wit as een doek. Ze ziet de kloine purreke óp de lange leer, heerik heerik!, as ze maar niet valle. Ze wil hard skreeuwe: „Koom dalek nei de leigte, mieterse jôos!," maar zelle ze den niet verskiete en nei beneden duvele? Ze houdt 'r hart vast, maar gelukkig kin ze der oigen nag bedwinge en mit zachte, zoete woordjes fleemt ze: „Koom deres efkes hier, Hannes en Liezebetje, ik hew wat lekkers voor jullie.... lienigan maar, oor, tree voor tree, dink er om, dat julle niet valle. Net zôo, toe maar, nag een paar stapies."

Hannes doet ô zôo verzichtig, hai het alliendig andacht voor z'n biene en z'n hande en voor de kloine stappertjes van zussie.

„Hou je maar goed vast oor," zoit ie, „nou nag ien stapie en we binne der."

Maar wat nou? Weerom is de vrouw nou ópiens zôo bar kwaad? Ze skudt Hannes mit geweld heen en weer an z'n arrem. „Lilleke gnieperd, dat je deer binne," skreeuwt ze, „moste jullie je leven wage, julle hadde dôodvalle kinnen, of voor je leven lang ongelukkig worre kinnen. Liezebetje is nag kloin, die is nag niet woizer, maar jij," en ze skudt 'm nag verwoeder heen en weer, „jij mit je praatjes, dat je altoid zôo goed óp zussie passe, wat hew'k m'n in jou bedrogen, 't rooit nei niks. En ók nag een swaluwnessie verstore, die swaluwe, die hoilige beisies."

„Ja, maar ik wou.... ik wou," snikt Hannes, maar veerder komt ie niet. „Niks te wouwen!," zoit de vrouw en mit een klap voor z'n broek en nag een douw teugen z'n reg, skreeuwt ze: „Vórt, uit m'n ouge!"

Nei moeder toe.... dat is z'n eerste gedachte. Maar ze staat bai de mout te butter kneiden, dat weet ie en den mag ie der nooit hindere. Weer den hene? Vader is te melleken, de deur van hulle huis is óp slot.... den maar in 't boetje, dat het wel meer een toevlucht weest in taie van nôod.

En deer, óp 't stapeltje brandhout snikt ie en snottert ie en van beloordigoid skeurt ie z'n zaddoek hillegaar an barrele.

Ô, wat zeer doet 't, niet dat trekken an z'n arrem en ók niet die klap voor z'n broek, dat voelt ie temet niet, hai het wel erreger had van vader mit z'n harde knoke....nei, dat is allegaar niet zôo slim, maar dat de vrouw 'lilleke gnieperd' zoid het, dat is 't zeer, dat van binnen zit. Hai is gien lilleke gnieperd, dat weet ie vast en hai wou ók gien kwaad doen, enkeld maar koike nei dat mooie in de netuur, weer vader van verteld het. En hoilige beisies, wat is hoilig?

Wat is de sleip toch een goed ding, je wete iniens van niks meer of, der is gien zeer meer en gien verdriet, der is niks, hillegaar niks. Ja, toch, Hannes staat weer óp de leer, de jonge swaluwtjes binne vlak bai 'm, ze hore wat, ze gape woid. Deer kómt een grôote swaluw mit 'n wurrempie, de jonkies rekke zôo veer as ze kinne, ze wille allegaar wat, ze hewwe honger. Maar niks oor, de ouwe durreft niet, hai is zeker bang voor 'n mins, al is die ók maar kloin. „Ik doen niks, oor," zoit 't minsie, maar skel roept de veugel: wiet, wiet, wiet! Zou 't betekene: „gaan nou vórt?" Deer ópiens begint de leer te verskuiven, minsekindere, hai valt.... plóf!, deer loit ie. Een stem, dicht bai 'm roept: „Hannes, wór wakker!" 't Is moeder. „Ik hew je overal zocht voor 't hallefzessie," zoit ze bestraffend, „en nou leg je hier in 't boetje óp de grond, wat binne dat voor malle fronte?"

„Ik gaan niet mee, ik hew gien honger, ik wil te bed," en hai begint ópiens weer te snóffen.

„Nou, nou," zoit moeder, „bedaar wat, ik weet er alles van, oor, de vrouw het 't m'n allegaar verteld. Veruit Hannes, gaan den maar te bed, deimee prate we wel veerder."

't Valt mee, moeder is gieniense erreg kwaad, maar de vrouw durreft ie gien meer onder de ouge kome, nooit meer. Zeker mag ie nou ók gien meer mit Liezebetje speule. De wereld, aars altoid zôo vol van wondere dinge en goeie minse, is iniens swart en leeg. Gelukkig, dat moeder nei een toidje nag efkes bai z'n bed komt. Hai moet 'r vertelle, hoe 't allegaar beurd is.

„Ja, ja, zôo net," zoit ze, „echt stout hè'je niet weest, maar je hewwe gien afterdocht. Jullie hadde best 'n ongeluk kroige kinnen. En deer het de vrouw vanzellef an docht, toe ze jullie mit een zoet lointje nei de leigte lokke wou, dat jullie niet verskiete zouwe. Koik, m'n knecht, je wete toch van Toimen en Lointje. Lointje was der ienigst en nou het ze Liezebetje enkeld nag maar. As ze die nou ók eres verlieze most deur jouw waaghalzerai, wat zou dat merakel begrôotelijk weze. En je wiste toch ók, dat 't klimmen óp zôo'n lange leer je al eerder verboden weest het?"

„Ja," zoit ie mit een zucht, „maar mag ik den nooit meer óp een leer?"

„Welja, as je grôot binne, oor."

„As 'k twalef bin?"

„Meskien," belooft moeder.

Nou is 't de are dag en ofskôon ie nou de vrouw beter begroipt, is 't toch nag een teugenópzienderswerrek voor Hannes, om nei skôoltoid weer mit de steert tussen de biene bai Antje an te komen. Hai trut maar wat bai de weg, maar oindelijk is ie bai de boerderai. Z'n hart slaat as een lammeresteertje, as ie óp 't staltje stapt, weer de vrouw doende is mit tafeldekken. „Zôo," zoit ze vrindelijk, „bin je deer,

Hannes?" Bedremmeld komt ie dichter bai. Onderzoekend koikt ie der goed an, nei, kwaad loikt ze nou gien meer, dat geeft de burreger moed en hai lucht hillekendal óp, as ze zoit: „Geef m'n een hand, Hannes."

„Pinkie?," vraagt ie. „Dat doene we bai skôol ók, azze we kwaad óp mekaar weest hewwe."

„Wel ja," zoit de vrouw lachend, „dat weet ik ók nag wel van vroeger," en mit de pinke om mekaar stringeld, bezegelt 't ouwe deuntje 't nuwe verbond:

„Pinkie, pinkie, óp en neer,
Nooit gien kwaaie vrinde meer".

En den lache ze baiegaar. De wereld van Hannes is weer vol zonneskoin.

„En nou altoid eerst vrage, oor, as je wat wille," zoit de vrouw nag.

„Ja, oor," knikt Hannes, „kin ik nag efkes nei buiten voor 't eten?," vraagt ie gnappies.

„Een kertiertje den, maar wacht eres efkes m'n knecht," en ze loupt nei 't spoin, naast de skoorstien boven 't turrefhol, „hier, een krentefransie." Koik, koik, nou is 't lekkers der ók, 't is allegaar weer goed.

As Siewert óp 't staltje komt, gloimt Antje nag. „Een snókker jôonje toch," zoit ze teugen 'm, „ik wou, dat ie van moin was."

't Is allegaar weer in orde mit Hannes en de vrouw, maar vendaag wórdt 't voor Liezebetje een swere dag. 't Begin het weest: een pittig dôosie óp der stoeltje voor Zunderklaas. En wat zat deer in? Liezebetje verskoot 'r van: óp een bedje van rose watte lagge twei gouwen baggies, rôod zat 'r ók an, net as van grópmoeders krale. „Dat is om in je ore te doen," het grópmoeder zoid, „wat zel dat pittig staan." Dat het 't begin weest, en dat was niet onplezierig. Maar om grôot te wórren en zôo mooi as poes te wezen, mit baggies in je ore, moete der gaatjes weze in die oortjes, net as bai grópmoeder en bai Baafie en bai Aafie ók.

„Hoe kome die deer, groeie die deer in?," vraagt de purrek.

„Nei, die wórre der in pikt."

„Doet dat gien zeer?"

„Efkes maar," stelt grópmoeder gerust.

Ien is der óp 't durrep, die zuk wel meer bai de hand het, dat is Vrouwtje van de bakker. Vendaag gaat Antje deer heen om de thee. Wil Liezebetje mee? Nou, vanzellef, der is deer altoid wat te smikkelen. Grópmoeder pakt 'r beugeltas en ze stopt naast 't zulleveren lodderoindôosie, ók nag de mooie gouwen baggies en een paar zulleveren oorrinkies.

Vrouwtje, in der ópgnappersgoed en mit een skôon hultje óp, zit al klaar; de thee staat al te trekken in de theestoof. De kom-en-bakkies stane te wachten óp 't skinkblad, 't trommeltje mit krakelinge der naast.

Deer komt Antjebuur an mit 'r grópmoederszeggertje. 't Wórdt een gezellig praatje en Vrouwtje moet de gouwen baggies ók zien.

„Nou, pittig, oor," zoit ze, „wat zel dat mooi staan, Liezebetje. Zel buur den maar een gaatje in je oor make, 't doet temet gien zeer, oor."

Liezebetje ziet 'r toch wel efkes teugenóp, maar 't loikt te moeten, want ze wil graag grôot weze. „Ja," zoit ze, „doen 't den maar."

De voorberoiding stelt aars niet erreg gerust. Wat zou buur mit die lange stopneeld mit die skerrepe punt en mit die kurrek doen moete?

Liezebetje moet nou óp grópmoeders skôot zitte. „Hou der handjes maar goed vast," zoit Vrouwtje.

Nou neemt buur de kurrek en die houdt ze den achter zussies oor. In de are hand neemt ze de neeld en in ien tel pikt ze een gaatje in 't zachte leltje en dalek deeróp wórdt 't zulleveren rinkie deer deurheen stoken; 'n bloeddroppeltje komt óp de skôone zaddoek, die grópmoeder óp Liezebetjes skouwer neerloid het. Dat rooie plekkie maakt 't moidje an 't piepen, bloed is ók zôo erreg en 't deid ók wel efkes zeer.

„Gien meer doen, buur," zoit ze benauwd. Maar moet Liezebetje den mit ien baggie loupe? Nei, vanzellef niet. Den 't are oortje ók maar, 't is in een handomdraai beurd.

Ze mag nou efkes luchte an 't sponsie mit luchgoed, dat in 't lodderoindôosie zit. „Dat frist óp," zoit grópmoeder. Den in elleke hand een grôote krakeling, omdat ze der zôo goed houwen het. „Je binne een grôote moid," zoit Vrouwtje en dat is echt om te horen. Maar ien ding is 't moidje niet nei 't zin: weervoor de zulleveren rinkies en niet de gouwen baggies?

„Aars grutte de oortjes; over een paar weke, den magge de baggies der in, oor," belooft grópmoeder.

Die eivend sleipt ze niet dalek, ze kin niet lekker legge van die rinkies en van de gloeiende oortjes. „Dat gaat wel over, zus," trôost grópmoeder, „je moete maar dinke: wie mooi wil gaan, moet poin uitstaan."

Daags teran gloeie de oortjes nag, as Liezebet te bed zel, maar grópmoeder zoit: „'t Gaat goed, zus, ze swelle niet." Toch is zus nag wat hangerig. Deer weet grófader reid óp: „Koom maar hier," zoit ie, „je binne wel wat te grôot om nag óp skôot te zitten, maar deuze keer mag 't nag."

„En doen je den vertelle, maar niet van Evert en van Elle, oor."

„Nei, oor, want die binne al lang dôod. Ik zel nou maar deres wat prate over die prentjes óp de tegels van de skoorstien. Je wille toch ommers altoid wete, wat die beteikene."

„Ja, ja," en Liezebetje klapt in der handjes, „wat is dat huis den, tussen al die bome?"

„Niet zôo anskiete, moidje, luister maar goed: Der was erres een huis, mit allegaar bome der omheen...." „De bogerd," weet Liezebetje. „Ja, en der was nag puur land bai ok...." „Net as bai ôos," zoit zus. „Vanzellef, maar je moete der niet almaar tussen prate, aars skiete we niet óp en den kome we venacht niet te bed."

„Ik zel m'n mond stoif dicht doen, is dat den goed?"

„Ja, teutkous, leit moin nou maar vertelle: nou, in dat huis weunde een boer...." „Had ie nag een vrouw ók?," kin Liezebetje weer niet leite te vragen. „Affie!," roept ze den beteuterd, „ik hew niks zoid, oor."

„Den zel ik veerder gaan. Ja, vanzellef, hai had een vrouw en hai had ók een houp koeie en verrekens en kippe en zôo. Koik, ien van die koeie zien je deer óp die tegel.... dat was veer uit de mooiste en hai gaf een hille zoot mellek ók. Den was er ók nag een peerd, een Bles."

„Ik zien 'm, deer, óp die tegel, net as ôos Bles.... en toe?"

Ja, wat toe en grófader krabt óp z'n houfd. „Ô ja, die Bles, dat was een merakel best peerd, die was in alle hame pas, je konne 'm overal voor gebruike. De boer en z'n vrouw gonge der oftig mee an de reed, te kerrek of te gast; den zatte ze kuin naast mekaar in de sjees....'

„Zôo-as die ouwe van ôos, die in een hoekie óp de dars staat?," komt Liezebetje der weer tussen. „Ja, maar die sjees was nag nuw, want 't is puur zôo'n toidje leden, moet je rekene. Nou den, ze zatte deer den wat deftig, de boer had z'n beste zaien pet óp en de vrouw der mooiste kap en der sundese boerehoedje, fieter-de-fointjes, oor."

„Gien rouwkap, ei grófader?"

„Nei oor, zus, ze wazze niet in de rouw. Zôo gonge ze ók welderes te kerremis nei een aar durrep. Bles was den altoid goed ofskuierd, dat ie der van glom as een butterdiggel in de maneskoin en z'n hoeve wazze mooi swart maakt. Hai had ók 't bikkelebaven houfstel an. Nou, nou, wat liep dat peerdje den kroes, dat kon je zien an z'n pôote en hai swaaide altemet eres mit z'n kop heen en weer en hai draaide mit z'n ore.... vast had ie klucht in z'n oigen. Ien keer het ie mit de harddraverai te Medemblik meedein en toe het ie de eerste prois wonnen."

„Nou, nou," zoit Liezebetje en ze klapt in der hande, „en toe?"

„Ja, maar 't was alle dage gien kerremis, deur de weeks most ie werreke, net as de minse vanzellef.... hai most voor de hooiwagen, as 't hooi thuishaald wier, hai most voor de bakwagen, as de boer mit keis ofgong en den weer voor de ierkar; deer had ie een hekel an, oor, want den stonk ie as een piek in de wind."

„Vanzellef," dat begroipt zus.

„Maar ja, zuk werrek was der nou ienmaal ók, ei."

„Ja, grófader, maar had die boer den maar ien peerd en most die alles doen?"

„Nou ja, die boer was een beetje kneerterig, dink, hai wou zeker twei regknokkels uit ien verreken.... maar luister nou veerder: Bles kreeg vanzellef wel goed voer, as 't werrek of was en zôo kon ie nag jare lang mee. Maar óp lest gong 't best der of.... hai wier oud en een beetje stuntelig, net as ouwe minse. Hai wier ók lilleker, ók net as ouwe minse, ei."

„Maar jij binne toch nag niet zôo lillek, grófader, en grópmoeder ók niet," en Liezebetje koikt de twei oudjes deres goed an. Die lache wat en den zoit grópmoeder: „Maar wai binne ók nag niet zôo erreg oud, zus en wai kinne toch alle dage nag pittig werreke."

„Ja, dat is waar.... maar nou veerder grófader?"

„Goed den, der kwam toe een dag, dat 'r iniens een jong peerd bai Bles in de stal sting. Die mocht toe voor de speulwagen of voor de sjees, as de boer mit z'n vrouw uitverdan gong. Wat keek Bles toe óp z'n neus."

„Dat was ók nôoselijk, ei grófader."

„Ja, vanzellef, maar hai wier te oud, zien, en 't swere werrek kon ie gien meer an; voor de ploeg kon ie hillegaar gien meer en al-an was ie kreupel."

„Arreme Bles," zucht 't moidje.

„Ja, dat is waar," zoit grófader, „maar de boer had niks meer an 'm en hai vrat toch evegoed 't voer maar óp.... dat was toch ók te bót, je gooide dat goeie eten zôo maar weg, ei....? Dat, óp een dag docht de boer: hai moet vórt, ik hew niks aars as last en skade van 'm. Toe gong ie nei de stal en toe maakt'ie m' los. Hai deid de staldeure woid open en 'vórt Bles!', riep ie en gaf 'm mitien een tikkie mit de swuup. Hai riep 'm nag achternei: 'as je nag zôo sterrek binne, dat je een leeuw hier nei toe bringe kinne, den mag je verom kome'. Koik, Liezebetje, deer is die leeuw óp dat tegeltje, zien."

Liezebetje ziet 'm mit z'n gollevende mane, „maar binne hier den leeuwe?"

„Nei oor," zoit grófader, „'t is ók maar een sprokie, moet je dinke en dat is nooit hillegaar waar beurd."

„Maar 't is toch mooi, oor.... en toe veerder?"

„Nou, Bles gong vórt, mit z'n kop om de leigte, want hai had verlegen veul verdriet. Hai had z'n baas toch al die jare trouw diend en nou ie oud was, kon ie óphokkele. Maar wat zag ie deer? 't Was verempeld hulle oigen rooie kater, die bekend sting as een merakel wois beist. 'Zôo, Bles,' zoi de woize poes, 'weer gaan jij in je ientje nei toe?' En toe vertelde 't ouwe peerd alles, wat ie óp z'n hart had. 'Maar hoe kin ik nou een leeuw vange en thuisbringe, dat kin ommers niet en dat weet de boer zellef ók wel'.

De kater most eres efkes goed neidinke, hai krabde achter z'n oor en toe wist ie 't iniens. 'Ik weet reid', zoid-ie, 'doen net of je dôod binne, gaan deer maar leggen en houw je hillegaar stil'.

Toe gong de kat nei de leeuw in 't bós. 'Gaan deres efkes mee', zoid-ie, 'óp de weg deer loit een dôod peerd, deer hè'je dage lang wat an te eten en as ik je was, zou 'k die hille kluif maar nei m'n hol slepe'.

'Ja, dat zeg je nou wel, maar hoe kin 'k dat beskiemanne?'

'Ô, dat is makkelijk genóg, ik zel dat kreng mit z'n steert an jou vastbinde en den sleep je 't zôo nei je hol toe'.

Dat sting de leeuw best an en 't water liep al om z'n tande; zeker hoefd-ie in een week gien aar voer meer te zoeken. Maar wat dei toe die woize kater? Hai bond de vier pôote van de leeuw mit de peerdesteert zôo verlegen stoif vast, dat 'r gien verwikken en verwegen an was. 'Huut, Bles, trekke maar!', skreeuwde de poes en 't peerd rees óp en óp een kwikkeldraffie gong ie weer nei huis toe. Toe de boer dat zag, kwam ie tot are gedachte. 'Trouwe Bles,' zoid-ie, 'je magge altoid hier bloive, oor, totdat je vanzellef dôod gane'. En zôo beurde 't en elleke dag kreeg ie zôoveul voer as ie verstouwe kon."

„Gelukkig maar," zucht Liezebetje, „maar de leeuw?"

„Die hewwe ze dôod skoten, want dat was toch maar een roufdier. En toe kwam der een verreken mit een lange snuit en nou is 't verhaaltje uit."

„Hè, hè, wat was dat mooi, wel bedankt, oor grófader," maar voordat Liezebetje te bed gaat, koikt ze nag efkes nei die woize kater an de skoorstien; ze stroukt 'm zachies over z'n reg: „Zoete poes, oor," zoit ze. Den vliegt ze weer nei grófader: „Wat doene wai mit Bles, as ie erreg oud is?"

„Ô, dat duurt nag een hille toid, moidje, den zelle we wel weer veerder zien, oor.... Ga nou maar lekker loeren."

„Hoe koom je toch an al die malle onzin, man?," vraagt Antje, as Liezebetje in sleip is.

„Ô, zuk soort verhaaltjes hew'k welderes hoord, toe ik nag van sprokies smulde, maar 'k hew 't wat veranderd, zien, mit 't oug óp de prentjes van de tegels, vanzellef."

„'t Is goed," mient Antje, „dat Bles nou nag niet te oud is, want wat zou Liezebetje aars óp de ketting springe, as ie nei de krengeslager most."

„Nou, 't zou moin ók an m'n hart gaan, gerust weer, vrouw."

„Ja, vanzellef, moin ók, Siewert, maar 't kin nou ienmaal niet aars."

De jare gane verbai, 't werrek wórdt dein, al nei de toid van de dag of 't jaar 't nôodig maakt. Alles gaat óp 't oud of.... nei, toch niet hillegaar, want Aafie, die nou al drie jaar bai Siewert en Antje

dient, gaat vórt. Toch niet vet? Niks oor, 't is een pittige moid, ze het goed anleerd, ze is mit 't meiste boerewerrek al vertrouwd, ze is vrôolijk van netuur en ze kin 't mit iederien best rooie, óp Liezebetje is ze gek, wat wil je nag meer? En toch gaat ze vórt, ze moet thuiskome van der vader, want moeder, och'eer, die lieve moeder het 't begeven: 't twalefde kindje dôod en zai mitien in de kraam sturreven. De ouste twei broertjes diene al. Den komt 'r een ziekelijk moidje, der binne der ók nag een paar dôodgaan en den vollegt 't kloine grut. Aafie moet nou moedertje speule, een hil ding, maar ze zel 't wel klare, 't is zôo'n echt bestrukkie. Antje en Baafie hewwe wel mit 'r te doen, ze zel niet veul an der jonge leven hewwe in zôo'n arremoedige bedoening en skraalhans keukenmeister vanzellef. Te bót, ze was hier al zôo ópgnapt, goed voer en een warreme stal, moet je rekene en nou in zôo'n krimmenelige boel, nôoselijk, oor. Maar ja, der vader moet hóllepen wórre, dat vloit wel."

„Nou, dag moid, hou je maar taai en as je erregens mee zitte, den koom je maar hier, sachs wete wai den reid. Over een jaar of wat kin een jonger zussie 't meskien van je overneme," zoit de vrouw, as 't moidje ofskoid neemt.

„Ja, vrouw," en Aafie het trane in der ouge, „ik had hier ók veul liever bleven, ik hew hier altoid zôo nei 't zin weest, maar ik moet vórt vanzellef.... wel bedankt oor, voor alles."

Maar wat nou, de vrouw stopt 'r een briefie in der hand, „doen maar gauw in je knippie," zoit ze, „en besteed 't as je deres wat nôodig hewwe voor je oigen."

„Goeie minse toch, die Siewert en Antje," dinkt Aafie, as ze óp huis of gaat.

En nou nag wat bezonders dut jaar: Liezebetje zel nei skôol toe, vendaag is 't zôo veer. Wat het ze der een moed óp. Ze het een nuw boezeltje voor mit witte en blauwe ruitjes en der sundese jurrek is nou voor daags. Der nuwe halsie, mit 't mooie puntje ofzet, het ze ók an.

„Eet nou maar gauw je stikkie," zoit grópmoeder, „den gaan je geloik mit Hannes de deur uit."

En koik deer, ze loupe weer hand an hand, dat doene ze ómmers altoid. Liezebetje weet niet beter, of 't is goed zôo, ze hoort bai Hannes, 't het altoid zôo weest. Maar bai skôol wórdt ze ópnomen in de kring van moidjes, die der jurrekie bekoike en der diesek, der mooie onderrokkies en der poipebroek. Den ontdekt ze voor 't eerst, dat 't erreg lillek staat, om hand an hand te loupen mit een jôon, den bin je een jôosgek en zuks is vast merakel erreg, want Guurtje Grôot, die 't zoid het, trekt 'r een verlegen vies gezicht bai.

Bai meister in skôol gaat alles goed. Ien moidje piept 'r en ze skreeuwt om moeder, maar zôo kloin is Liezebetje gien meer. Ze het

al zôo veul over skôol hoord van Hannes, dat 't 'r alles hillegaar niet vreemd voorkomt. Ze vindt 't wel echt, ze is nou gien kloin snotbriebelke meer en as de skôoltoid om is, den gaat ze permandig tussen Grietje en Maartje óp huis of en leit ze Hannes, die te wachten staat, maar swumme. Hannes is ommers een jôon en deer loup je niet mee hand an hand, zuk doene alliendig die hille kloine purreke of jôosgekke en ze wil gien van tweien weze.

Hannes weet ók wel wat of van moidjesgek en zôo, maar mit Liezebetje is 't hil wat aars, ze hewwe altoid mit mekaar speuld, 't is zôo geweun en je dinke der gieniense an, dat ze een moidje is. Een aar moidje zel ie nooit bai de hand neme, dat is veuls te gek. Maar dat Liezebetje nou niks van 'm wete wil, dat doet toch wel efkes zeer. Wat dinkt moeder deer van....? „Och, malle jôon," zoit Baafie, „dat is niks. Liezebetje het nou kammeraadjes kregen, moidjes bai moidjes, moet je maar dinke. Bai huis kinne julle nag genog speule mit mekaar. Je moete niet zôo sikkeneurig weze."

En 't is waar, thuis is alles weer geweun. „Gienien ziet 't ommers," dinkt Liezebetje. Maar bai skôol is Hannes lucht voor der. Ze koikt den nooit nei 'm om, 't is ommers veul echter om mit moidjes te ballen teugen de muur, mit een versie der bai: Juffrouw Katrointje, zit achter 't gerdointje.... Ze doene ók springe mit bóchthippen: In, spring de`bócht maar in.... uit, spruit de bocht maar uit. En den bikkele óp de hardstienen regenbak. Dat is een hille kunst, oor; dat leer je zóo maar niet ien, twei, drie. De grôote moide hewwe 't zôo oftig dein, dat 't bai hullie temet vanzellef gaat. Ze hoort over rugger en esser, putter en staander. Ze let goed óp, hoe ze doene. Thuis zel ze om bikkels vrage as der een skeip slacht wórdt.... en ók een stuiter, ze wil 't lere. Hannes kin 't niet, 't is gien jôozer werrek, hai doet koedele mit z'n kammerade en dat is nou weer niks voor moidjes.

Nou Liezebetje een jaar óp skôol is, zit Hannes al in de voifde klas. Hai leert goed, meister is tevreed. Toch het ie ók z'n kwaaie dage zôo-as nou venóchend. Hai kin maar niet goed óplette, 't kómt zeker deur 't dinken an z'n knoin, die pas jonkies kregen het, wel voif. Meister vertelt over de Bataviere en dat vindt ie aars altoid zôo echt, maar nou, hai hoort de halleft niet en dat zou nag niet zôo slim weze, as meister niet zoi: „en nu een opstel er over, met de jaartallen er bij, leien voor."

Deer hè'je 't gedonder in de glazekas, 't zel bekaaid ofkome voor Hannes, hai weet temet niks, maar Kees, zoid-an 'm, is al drok an 't skroiven. „Wat let m'n," dinkt Hannes, „om mit een skuin ougie óp zoin lai te koiken."

Maar den moet je net meister hewwe, die het 't zôo in de kiere. „Wou jij afkijken?," en mitien skudt meister 'm an z'n arrem.

„Nei, meister," jokt Hannes. Maar wat nou? Hai zel den maar wat ópskroive, hai weet nag wel wat van eerder, de jaartalle roest ie maar zoô'n beetje, maar al gauw gane z'n ouge alweer nei de lai van Kees. Meister, ók niet van guster, het 't vanzellef alweer in de gate. Deer komt ie an. Hannes begroipt, wat 'm boven z'n houfd hangt, hai wórdt onzacht uit de bank haald en voor 't gezicht van de klas, gaat ie over de knie. Toch grinnikt Hannes nag efkes, want mit 't oug óp de straf, die óp de zonde vollege zel, het ie z'n breie loinhout in z'n broek stopt, net óp de plaas, weer meister slaan zel. Nou is degene, die 'au' roept, niet Hannes, maar meister zellef. Maar de klucht duurt niet lang, want mit dat zellefde houtje wórdt nou z'n achterdeel dubbeld zôo hard bewerrekt, zôodat de trane 'm uit z'n ouge vliege.

Die dag moet ie moeder tekst en uitleg geve, weerom ie zôo laat uit skôol komen is.

„Je hewwe je verdiende lôon," zoit ze.

Den zoekt Hannes z'n trôost bai de voif pittige jonkies. 't Is goed, om deres efkes al de grôote minse te vergeten.

Liezebetje het ók der goeie en kwaaie dagen. Meistens kin ze 't best rooie mit meister. Ze leert goed en ze zel al overgaan nei de tweide klas. Maar altoid óplette en altoid zoet weze, wie kin dat nou? En zôo beurt 't welderes, dat ze voor straf in de hoek moet, omdat ze onder skôoltoid mit een moidje babbeld het en nou mag ze niet eerder omkoike, voordat meister der roept. Maar den kin je altoid nag welderes een bien achteruit steke.... een zacht gegrinnik uit de klas vollegt deer den óp, wat er een soort van binnenpretje geeft. Ja, ja, 't is zôo'n doerakkie. As grópmoeder over zuks hoort, wórdt ze niet kwaad en ze is ók niet ongerust; ze lacht in der oigen en teugen grófader zeit ze: „Der moet wat bai zitte, ei." Toch vermaant ze Liezebetje alle dage, as ze nei skôol toe gaat: „Zoet weze oor en gehoorzaam," weeróp Liezebetje den altoid antwoordt: „Ja oor, grópmoeder."

Augustus is in 't land, wat merakel heit is 't? Liezebetje het 'r last van. „Koik, grópmoeder," zoit ze, as ze uit skôol komt, „wat een bonke óp m'n arreme." Den doet ze de bandjes van der broekspoipe los en der kouse nei de leigte.... „koik eres, óp m'n biene ók, 't jeukt zôo, ik moet aldeur krabbe."

„Deer zel ik je gauw genóg van ofhellepe." Die grópmoeder weet toch altoid reid. „Kom maar hier, moid," en grópmoeder behandelt elleke dikke bult mit de duim van der rechterhand. „Au!," dat doet wel efkes zeer mit die nagel, maar 't jeuken gaat dalek over.

„Maar weerom nou juist een kruis?"

„Dat hoort," zoit grópmoeder, „aars hellept 't niet."

Die dag ete ze gien slabôone, zôo-as ze de leste toid temet alle dage doene.... deer kroig je ommers die galbonke van. „Gaan maar nei de tuin en koik, of der an de bessebome nag wat allebesse hange en eet ze den maar lekker óp, deer gane die bulte ók van weg en meskien kinne we ók nag eres bessepent ete, dat zuivert 't bloed."

't Loupt alweer teugen de winter. Óp skôol zitte de jôos mit knóffelige hande onbehóllepen te skroiven. Die lai is ók zô koud, deer wórre je vingers nog dommer van. Was 't al vast maar koemarrekt in Hoorn, den kwam de kachel in de weuning en ók óp skôol. Nou, die toid komt en óp een dag deer ziene ze óp skôol de grôote kachel mit een merakel lange kachelpoip, die moet ók meehellepe om 't een beetje warremer te maken. Maar echt lekker wórdt 't toch niet mit kouwe dage. Die 't dichst bai de kachel zit, is 't best of. Voor skôoltoid hokkele de jôos der omheen om de kouwe hande te warremen. 's Eivens vertelt grópmoeder over heur jónge toid, toe der hillegaar gien kachel óp skôol was. „We namme toe een stofie mee van huis, mit een test mit vuur, dat was een skok, zien." Maar Liezebet en Hannes wete van zuk niet of.... „wat raar," zegge ze, „drouge koeiemis mit stro en luchtte dat den niet benauwd?"

„Nou ja, deer was je an wend vanzellef."

In 't voorjaar mit 't kalleven van de koeie en 't ôonen van de skeipe, is Hannes weer vol van alles, wat er óp de boerderai beurt. Al die jónge beiste binne zôo pittig, dat vooltje ók óp die houge pôote.... en ofskôon ie nooit veul praat mit are skôolloupers, moet ie 'm nou toch uite bai 't van skôol nei huis toe gaan.

„Ô, jôos," zoit ie grôosk, „we hewwe al zes kallevere en vier lammere en we kroige der nag veul meer, een vooltje hewwe we ók."

Piet Lôos is der ók bai, een boerezeuntje, ien jaar jonger as Hannes, maar puur zôo'n banjer.

„Je hewwe," zoit ie narrig, „je hewwe niks, 't is allegaar van Siewert Klomp, zellef hè'je niks aars as een arremzalig knoin. Jouw vader is maar een arreme werrekman, óphakker en den praat jij maar over: wai hewwe dut en wai hewwe dat.... je binne van Grôotebroek, oor, maar Lutjebroek komt eerst."

„Hè, hè," nou lache al de jôos, „hai zoit wat."

„Nou ja," verdedigt Hannes z'n oigen, „ik bin alle dage óp de boereplaas en deervan zoid'k we."

Maar de jôos wille 'm niet begroipe. „Boer Hannes," jouwe ze, „hoeveul koeie hè'je óp stal en hoeveul verrekens óp 't hok?"

In een allermiezerabelste stemming komt ie die middeg bai moeder thuis, maar ze zel net te melleken gaan. Hai moet nou alles ópzoute tot as ie te bed gaat.

En nou is 't zôo veer. Hai is de klap nag niet te boven. Hai vertelt alles an moeder.

„Nou, nou," zoit ze, „wees niet zôo iepekonderig, der binne nou ienmaal alderhande soorte van minse. Vanzellef, je vader is maar een arreme werrekman en de baas een roike boer. Wat zou dat, hè'je 't niet goed bai vader en moeder, kroig je je natje en je drougie niet en mit kerremis een nuw pakkie? Kin je niet echt speule mit Liezebetje? Nou den? Wees tevreed."

En zôo is 't 'm veneivend duidelijk wórren: der binne arreme minse, zôo-as vader en moeder, der binne roike, zôo-as Siewert en Antje en nag een boel are boere ók. Deer tussen in binne de timmerman, de smid, de messelaar en zôo. En houg boven die allegaar staat de bovenmeister en Domenie en deerboven God. „Maar voor God binne we allegaar geloik," het moeder zoid. „En óp 't kerrekhof is er ók gien verskil."

Maar of dat van meister en Domenie nou hillekendal waar is?

Kloine potjes hewwe grôote ore en zôo het ie lesten uit 't gepraat van Siewert mit een are boer, die ók in de Gemientereid zit, net as de baas, ópmaakt, dat ze der zegging over hewwe, as der een nuwe meister weze moet en over Domenie het de Kerrekereid ók puur wat te vertellen; ze sprakke toe over dienare van de Gemiente. Stane de boere den toch bovenan? In de kerrek zou je dat wel zegge. Hannes is al tien en gaat al óp de lering. Sundes moet ie mee te kerrek. Den ziet ie de boere in de banke dicht bai de preekstoel, die van de Kerrekereid, zien.... Siewert zit er ók bai. Veerder hewwe al de minse, die 't betale kinne, een goeie plaas, maar de achterste banke en stoele binne vrai voor de arreme minse.... vader en moeder en hai zellef zitte deer ók. Nou ja, je kinne 't evegoed hore, oor, 't geeft niks vanzellef. 't Is maar goed, dat je de preek deer ók verstaan kinne, want as ie thuis komt, moet ie 't allegaar in z'n skrift van de lering ópskroive, alles wat ie onthouwen het. Ô, o, wat geeft dat somwoilen een atlast, de trane kome der welderes bai te pas. Moeder wil 'm den hellepe, maar wat zai zoit, durreft ie niet óp te skroiven, dat is zôo raar. Zundeg zat ie der ók weer mee.

„Nou," zoi moeder toe, „skroif den enkeld maar over die geloikenis van de barremhartige Samaritaan, dat hè'je toch wel begrepen, dink." En Hannes begon: „Der was eres....," 't was net een sprokie. Op slot zoi moeder: „Zôo kin 't best oor." Hè, hè, dat sundeskerwai was weer plat en 't skrift mit 't gele kappetores loit nou in moeders kassie, totdat ie 't meeneme zel nei de lering toe en Domenie zel 't keure.

Die Piet Lôos, die zit Hannes nou altoid dwars. Hai zoit oftig, dat Hannes een durref-niet is. Zellef is Piet altoid haantje-de-voorste, wat kattekwaad anbelangt. Maar hai sleept altoid een stik of wat are mee. Nou het ie weer wat nuws: óp de gang, nei 't huisie toe, skroift ie mit kroit alderhande vieze woordjes en are jôos stoept ie óp om 't ók te doen.... „of durref je soms weer niet?," het ie ók teugen Hannes zoid. En Hannes, die 'm niet minder voele wil, as ie 'm al voelt, bezwoikt en hai doet mee, al is 't ók niet nei z'n zin; maar je moete toch wat durreve, 't staat grôot. De klointjes doene zuk ommers niet.

Maar 't breist komt achteran vanzellef. 't Is nag al wiedes dat meister 't zôo sebiet in de smieze het en hai rust niet, voordat ie de daders vindt.... ja, dat had ie wel docht, dat Piet de anstoker weest het, maar is Hannes der nou ók bai, dat valt 'm bar teugen. Maar ze diene allegaar over ien kam skoren: skôolbloive en honderd regels: „ik mag niet...."

Wat zel moeder Baafie nou wel zegge, nou Hannes weer te laat uit skôol komt. Ze het 't er zôo bai 'm uit, goed liege kin ie niet. „Zôo," zoit ze en ze koikt 'm goed in z'n ouge, „bin jij der zôo ientje, dat valt m'n bar teugen." Den begint ie te piepen: „Ik wou 't niet echt, maar aars zegge ze weer, dat ik niks durref."

„Ja, ja, zôo net," zoit moeder, „je begroipe der gien snars van, Hannes. Wat jij dein hewwe, enkeld omdat een aar 't ók doet, deer is gien klap an. Den weet moeder wat, weer je veul meer durref voor nôodig hewwe." Vragend koikt Hannes nou deur z'n trane hene, wat dat den weze zel.

„As ze weer zuk gemiens van je wille," gaat moeder veerder, „den zeg je dôodienvoudig: 'nei' en gerust oor, dat is veul moeielijker, perbeer 't maar deres." Den geeft ze 'm zôo maar een zoen, aars doet ze dat nooit meer.

„Bin je den gien meer kwaad óp m'n?"

„Nei, oor," zoit ze, „as je teminste doene, zôo-as moeder je reiden het."

„Zel je 't niet teugen vader zegge?," vraagt Hannes benauwd.

„Niks oor, we zelle ôos gehoim begrave en der nooit meer an dinke, maar den ók doen, wat moeder zoid het en ik zou m'n maar niet al te veul mit die Piet Lôos inleite, leit 'm maar in z'n sop gaar koke, m'n knecht."

Moeder het goed praten, Piet Lôos is overal om en bai, Liezebetje het zellefs last van 'm. Hai zit 'r oftig achternei, zôo kloin as ze nag is. En as ie der den te pakken het, zoent ie der. Vendaag ók weer, Hannes ziet 't voor z'n ouge. Liezebetje skreeuwt, ze veegt 't natte plekkie of en ze roept 'm nei: „lilleke gnieperd, ik zel 't teugen meister zegge, oor."

„Maar ik bin der ók nag, Liezebetje," en Hannes vliegt die miezerige hufter achternei, hai zel 'm lere, kloine moidjes te narren. Jôos, jôos, dat wórdt een gevecht.... 'n bloedneus, stikkende klere, zere stompe en vliegende here. Meister komt er bai te pas en nou een tweigevecht mit woorde: Nietes-welles, nietes-welles!, maar 't end is hónderd regels: we mogen bij de school niet vechten. Maar die straf lapt Hannes an z'n leers. Zonder skaamte komt ie moeder onder de ouge. „Ik hew 'm lekker een goeie ópzanikker geven, z'n neus bloedde dervan.... ja zeker, wat het ie mit Liezebetje van nôoden." Hannes voelt z'n oigen net as de dappere ridder uit 't sprokie, die vecht teugen de draak, die z'n moidje te nei komt. Moeder lacht: „Koom jij maar voor de onskuld óp m'n knecht." En dat is zeker goed, al begroipt Hannes 't niet hillegaar.

Vanzellef vertelt Baafie toch an Jan over de belevenisse van Hannes.

„Och, wat die woordjes an gaat, maak je maar niet ongerust, oor, zuk gaat wel weer over, temet alle jôos doene zuk welderes óp die leeftoid," mient Jan, „'t is allegaar ien-gare-goedje, oor."

„Dat kin wel," dinkt Baafie ók, „maar 't is kazuweel, dat moidjes zuk nooit doene." Den haalt Jan z'n skouwers óp.

„Hoe 't ók is," vervollegt Baafie, „die Piet Lôos mag ik zôo maar niet, hai is een stiekemerd, hai koikt je nooit recht in je ouge."

„Maar z'n vader is roik en die zit in de Gemientereid," zoit Jan, „en let maar deres óp, later vollegt ie z'n vader óp, meskien wórdt ie nag wel burregemeister."

„Den zel ie aars nag puur verandere moete, Jan."

„Ja, zôo net, vrouw."

De jare vliege verbai mit voor- en teugenspoed. Kloine kindere wórre grôot, Hannes is al twalef en mit mai van skôol ofkomen. Mit Zunderklaas wórdt ie gortig. Maar wat zou dat, mit kerremis kómt ie in de lange broek en óp heden speult ie al knechie bai Siewert en Antje. Hai verdient al een beetje, 't gaat allegaar in de spaarpot voor een nuw pak en nag wat kerremiscente.

En nou is 't kerremis, maar wat het ie deer an? Kin ie mit skik in z'n lange broek bai de krame loupe te lingeren, net as de kloine snotneuze? Nei ommers. Vleden jaar voeld'ie 'm nag niet te grôot voor een peperementstaal of een bonkie zuikerspek, maar nou.... alleman zou 'm uitlache vanzellef. En kin ie, al het ie een lange broek an, 'n moidje vrage te skossen? Of om 's nachs kerremis te houwen mit rooie woin, zôo-as de grôotere doene? Nou ja, hai weet wel, sommige jôos van twalef doene 't al, maar hai voelt deer niks voor. Wat kinne hum die moide verskele en den.... zôo veul cente het ie ók niet. Den bloift 'r niet veul aars over as koike nei 't dansen in de herreberreg of nei 't kolleven van de manjes in de kollefbaan. Maar

't koekhakken bai 't blok, dat is der ók nag, en dat is echt. Wat ie wonnen het, smikkelt ie mit vader en moeder lekker óp, mit een glasie besse der bai, „omdat 't kerremis is," zoit moeder „en omdat je al twalef binne." Moeder het ók neute en mangele kocht en vader trakteert de leste dag óp geroukte paling. Ja, de kerremis is toch wat aars as aars, al hoor je den nag maar bai 't skitteljacht.

's Eivens laat hoort Hannes in bed 't kerremisvollek bai de weg joelen en zingen: „Azze we den gane, den gane we te samen, falderalderiere."

Mit Liezebetje is 't aars, die is ók nag maar negen. Zai is grôosk vanzellef óp der nuwe kerremisgoed en ze leit 'r bewondere deur der kammeraadjes, tot 'r nuwe poipebroek mit berduursel toe.... „en koik, die witte kouse mit open werrekies het peet Neel breden."

Óp heur beurt bekoikt ze de pittige jurrekies van de are moidjes, die ók van 't houfd tot de biene zôo mooi binne as poes.

En bai de krame geniet ze merakel veul van al 't moois en lekkers, dat deer te koup is. Ze het een knippie in der diesek, vol mit cente, dubbeltjes ók en een tassie, an de buitenkant van geel stro vlochten en van binnen voerd mit zacht rôod goed.... 't hangt mit twei hangseltjes an der arrem; deer kin ze alles, wat ze koupt, den in doen.

Vemiddag mag ze mit grópmoeder óp een bank in de herreberreg zitte om nei 't dansen van de grôoters te koiken. Antje houdt er niet van, dat 't kloine grut maar over en weer over de dansvloer vliegt, de skossende jongelui tot last. Toch het Liezebetje 't welderes dein mit een stik of wat kammeraadjes, zôo maar, voor de klucht, zien. Maar toe het de kasteloin hulle de deur uitjoegen.... maar dat het ze nooit an grópmoeder verteld, kin je net dinke.

Al is Liezebetje te grôot voor een rateltje, of een piepzak, of zôo'n mal apie óp 'n stokkie, toch geniet ze van de kerremis, al was 't alliendig maar 't loupen mit mekaar deur 't durrep, arrempie-deur, in een nuwe jurrek, mit een nuw hoedje en gouwen baggies in de ore. En wat een klucht, as ze een dronken kerel verbai gane, die almaar teugen 'm zellef praat, en van de iene kant van de weg nei de are zoilt. Maar guster was 't wel efkes akelig mit die dronken man, want ien van de moidjes uit de lange sliert zoi: „Och'eer, 't is vader" en ze begon ópiens te piepen. Toe hadde de are allegaar mit 'r te doen. „Nou ja," trôostte Liezebetje, „'t is kerremis, moet je maar rekene, moid.... aars doet je vader 't toch niet."

't Is de derde kerremisdag, 't is al middeg en Liezebetje zit mit grópmoeder weer te koiken nei de dansende paartjes. 't Het een hille toer weest, om der langs te komen, maar nou zitte ze toch genoegelijk óp de houge bank. 'Twei viole en een bas, bas, bas en een stroikstok weer gien snaar óp was', zôo zinge de dansers. Binne de muzikante nou niet kwaad? Niks oor, ze stroike der lachend óp los: „Fiedeldoine,

fiedeldon, dans maar jongelui, dans en lach, tot je der temet bai neervalle," dinke de fiedelaars vast.... „deimee, nei kerremis, zelle wai de dubbeltjes wel telle; wie 't lest lacht, lacht 't best."

Hè, hè, efkes uitbleize, maar nei een dronk weer ópnuw an de veert, 't loikt wel annomen werrek.

„Wat slove die koindere der oigen toch of," dinkt Antje, „maar ja, zellef het ze vroeger toch ók zôo weest. Koik: nou hakke-tôone, ien, twei, drie.... dat het ze vroeger ók oftig meedein. Den vollegt weer 't skossen, de rokke swaaie, de pande swiere, wat binne de biene van sommige jôos los en lenig, hoe is dat te roimen mit de aars zôo stoive loup? Koik, de hakke van Krelis rake temet z'n achterwerrek; je moete der aars wel om lache, om al die poering. Nou ja, wat zou dat, 't is nou kerremis, weer ze 't hille jaar óp vlasse en weer ze aldeur voor spaard hewwe."

Nou weer drinke; bier of een brandewointje, de moidjes hewwe liever cider, dat hullie deftig anboden wórdt. „Wil Liezebetje meskien ók van dat rooie goedje?," vraagt grópmoeder.... vanzellef, wie zou dat niet luste, ze het ók dorst van al die hette en stof.

Óp een teiken van de muzikante nou maar deres de Duise polka, de oudjes doene niet mee, 't is een dans voor de jónkies.

„Koik, grópmoeder, deer hè'je verempeld oom Luwe en oom Vok," woist Liezebetje.

„Oom Vok, oom Luwe," roept Liezebetje luid tussen der hande deur, maar mitien skudt grópmoeder der gevoelig an der arrem: „Niet zôo skreeuwe moid, dat staat niks gnap."

Liezebetje zet een bókkig gezicht, alleman skreeuwt hier toch, weerom zai den niet? Die grôote minse hewwe altoid wat aars, mokt ze in der oigen. Maar de bui zakt gauw of, as de twei ooms bai hulle kome voor een praatje. Oom Vok neemt z'n moidje mee, weer ie net mee an 't dansen was. 't Is Grietje Groen, hai het deer verkering mee, hai is ók al ienentwintig, moet je rekene. „As je wat grôoter wazze moid," zoit Luwe voor de klucht teugen Liezebetje, „den vroeg ik je te dansen."

Oom Luwe is pas skôolmeister wórren, hai het nooit zin had in de boerderai en dat is maar goed ók, de boereplaasse stane niet ópskept en 't land is óp heden merakel duur. Luwe is nou een hille meneer wórren mit een hoed óp.... maar de minse kinne 't nag al van 'm veule, omdat ie toch een snókkere jôon is. Hai is beskaien, hai roemt er niet over, dat ie meer weet, as de are boerezeuns van 't durrep en hai grinnikt maar wat, as ze 'm voor de gek houwe, dat ie een kale skôolmeister is. „Wacht maar," zoit ie den, „later spreke we mekaar wel nader."

„As je perfester binne zeker," lache de are, maar deer bloift 't den ók bai.

Zie zôo, de kerremis is weer verbai, de gevollege zien je nog bai de herreberrege, wat een berzie van greeuwe brieve, neutedoppe en palingvelle, maar dat zel wel gauw óprood wórre, 't durrep moet er strakkies weer gnappies uitzien.

De jôos hewwe deuze week veerder nag vrai van skôol. Liezebetje speult mit 'r nuwe kerremispóp en Hannes het z'n werrek. 't Speulen mit mekaar raakt over.... „zoetjesan wór je deer te grôot voor, zôo'n grôote dol al," zoit grópmoeder, „speult niet meer mit jôos." En Liezebet het ommers ók der taks mit kousebraien, tien toere elleke dag nei skôoltoid. As die of binne, mag ze nag efkes bóchthippe of zôo bai de weg, maar voor hallefzes thuis vanzellef. Vendaag hoeft ze niet nei skôol, maar toch moet der taks of. Ze het 'r deuze keer niet veul zin an, ze hoest almaar, zien.... „en 'k bin zôo aardig van binnen," klaagt ze teugen grópmoeder.

„Ja, ik docht ók al, je loike vendaag wel niet erreg gauw, zus," vindt grópmoeder, „wat hoest je toch, je loike wel vol óp je bórst, je hewwe zeker een koud te pakken, maar 't is aars niks gien weer voor een verkouwenis, in moin zin."

Toch leit Antje maar wat Ierske mos trekke en veneivend moet Liezebetje een greeuw pepier mit keersevet óp der bórst, den zelle ze murregen veerder zien.

Die nacht hoest Liezebetje temet an ien stik deur. Antje kin der niet van sleipe en staat altemet eres an der bed, om der wat drinke te leiten. Bai 't kloine nachtlampie mient ze te zien, dat zus verlegen rôod ziet en wat is ze heit, zeker koors. Wat moet dat wórre? As 't hoesten efkes bedaart, zel Antje maar weer te bed gaan. Vroeg, geloik mit Siewert, staat ze óp en as 't melleken dein is, zel ze thee zette en stikke snaie.

Deer roept zus: „Ik bin zôo benauwd, ik kin temet gien asem kroige," en ja oor, Antje ziet 't: Liezebetje hoigt, der bórsie gaat óp en neer, der mond staat open, der ouge puile uit, ze doet 'r arreme om de hougte, dat geeft zeker verlichting. Maar wat drommel, Antje kin die ziekte, ze het zellef ók zuk had.... 't is kroep. Heerik, heerik, 't moidje van de mosterdventer was in drie dage toid dôod, maar der is reid voor, zellef is ze der toch ók van beterd. Ze weet nou iniens wat 'r te doen staat. „Grópmoeder zel je beter make, oor," roept ze teugen Liezebetje, „nag efkes geduld."

Ze vliegt, zôo hard as 't kin van der klapperende muiltjes, nei buiten toe. Alleman te melleken vanzellef, maar Hannes staat wat te koetelen bai de boet.

„Hannes!," skreeuwt ze. Hai verskiet er van, hai het toch niks dein.... „Ja, vrouw," zoit ie en hai koikt benauwd, hai dinkt an toe, jare leden, toe ze ók zôo skreeuwde.

„Hellep m'n gauw!," zoit ze.

„Der is zeker haast bai," dinkt Hannes.

„Haal deres gauw de leer uit de boet en pak den 't swaluwnessie, deer om de hougte vendaan."

„'t Swaluwnessie?" Het ie 't goed verstaan? Hai staat 'r an te gapen mit z'n mond wagenwoid open. „'t Nessie van die veugeltjes van Ôos Lieve Heer?," vraagt ie den.

„Leg niet te kalegezichten, jôon, doen wat ik je vraag en sebiet, 't is voor Liezebetje."

Dat hellept en dalek zet ie de leer, al is 't niet zonder moeite, óp de goeie plaas. Nag altoid kin ie der niet bai mit z'n verstand. 't Nessie is wel leeg, deer niet van, maar vroeger was Antje der toch zôo óp teugen om swaluwe kwaad te doen. En hulle nessie weghale, dat is toch ók erreg. „Gauw, gauw!," roept de stem van beneden.

„Zou de vrouw wel goed wois weze?," gaat 't deur Hannes hene, maar hai zel toch der zin maar doen. „Ik hew 't," roept ie nei de vrouw, die trappelt van ongeduld.

Nou is ie beneden, de vrouw skeurt 'm 't nest temet uit z'n hande. Hannes skudt z'n houfd, net of ie een bezadigde ouwe man is. Hai begroipt er nag altoid gien harrel van.

„Koom mee, nei 't achterend, je kinne m'n hellepe; haal een skuttel uit de diggelekas. En geef de konkelpot eres an, der zit gelukkig kokend water in." Hannes doet 't en zellef haalt ze een skôone handdoek. Ze kreukt 'm óp, net of 't een breid verband is. Nou loit ze 't nessie, mit veertjes en smeerlapperai van de jonkies der nag in, óp de skuttel en den kokend water der over.

Hannes mient nag altoid, dat de vrouw niet goed bai der houfd is. Nou gaat de skuttel nag efkes óp 't vuur, wat stinkt dat.

„'t Moet deur en deur heit weze," verklaart de vrouw. En as 't zôo veer is, den wórdt de heite klai uitspraid óp de doek en vrouw Antje vliegt er gauw mee nei de weuning toe. Deer loit Liezebetje in de bestee nag altoid te happen nei asem. Hannes gaat mee, hai verskiet ....is 't den zôo erreg mit 'r, hai docht, dat ze enkeld maar verkouwen was.

De vrouw maakt 't ponje van Liezebetje los. Hannes moet de skuttel vasthouwe. „Koom wat dichter bai, m'n jôon," en Antje neemt de doek mit 't heite pappie en loit 't óp de keel van 't zieke moidje....

„Ja, 't is heit, zus, maar staan 't maar efkes uit, je zelle zien, strakkies kin je meer lucht kroige."

Is 't van de hette, is 't van de wasem, wie zel 't zegge.... maar verlichting komt er, al is 't nag maar efkes.

„Zien je 't, Hannes, ze kin al beter aseme." En as de doek te koud wórren is, gane ze samen weer nei 't achterend. Vol bewondering koikt Hannes nou nei de vrouw. Voor de tweide keer doet 't swaluwnessie wondere. Maar den is Liezebetje louf en deimee sleipt ze mit

'r mondje temet dicht, 't bórsie gaat niet meer zôo slim óp en neer.

„Bring de hille boel maar nei 't achterend, m'n knecht en je wórre bedankt, oor." Dat is meziek in Hanneses ore, ók omdat 't nou efkes beter wórdt mit die arreme Liezebetje. Murregen wil de vrouw 't nag eres doen mit dat nessie, der is toch zeker wat hoiligs an.

Maar wat doet vrouw Antje deer? Knielt ze voor de bestee, ze is toch niet Rooms.... 't kwam zôo maar, ze knielde, voordat ze 't zellef wist. „Dank, dank," prevelt ze en ze vouwt 'r hande.... den hoort ze wat, ze staat iniens óp, gelukkig, dat gien mins 't zien het. 't Is Siewert. „Hoe gaat 't nou mit zus, vrouw? Maar wat hè'je uithaald, wat stinkt 't hier."

Antje vertelt: „..... en koik nou eres, man, sleipt ze niet gerust?"

Nou skudt Siewert mit z'n houfd: „Dat je nag zôo baigelouvig binne, Antje."

„Nou ja," zoit ze, „ik weet wel, dat de meiste minse zuk niet meer gelouve, maar je moete rekene, ik hew 't zellef bai óndervinding had. Maar meskien is 't God wel, die m'n gebed verhoord het."

„'t Kin weze," zoit Siewert, maar hai haalt z'n skouwers efkes óp.

As Siewert en Antje die eivend te bed legge en ze hore de rustige ademhaling van de ienigst, die ze hewwe, den is er geluk en dankbaarhoid in derle harte.

Gelukkig, Liezebetje betert zienderouge, de rooie plekkies óp der keeltje binne de neiweeë nag van 't wonderdoende swaluwnessie, maar zoete olie verzacht puur. Toch moet ze der nag wat in bloive van grópmoeder al mag ze welderes overend zitte, mit een kussen in der reg. Vendaag mag Hannes een toidje bai der en den houdt ie der handje vast en hai vertelt van 't nessie van die hoilige beisies.

„Hoe kin 't!," zoit Liezebetje.

„'t Is een wonder," vindt Hannes ók. „Maar der binne meer wondere — lest, mit die swel in m'n duim, dat was slim, maar je grópmoeder wist al weer reid: ze het 't binnenst van een uien der óp loid en toe trók de poin der hillegaar uit. Later is de nagel der ofgaan en toe kwam der een nuwe óp, je kinne der nou niks meer van zien, koik maar."

„En mit moin arrem den, die verbrand weest het deur de wasem uit de tuut van de konkelpot," weet Liezebetje te vertellen, „toe het grópmoeder woikeblade zocht, ze het ze nat maakt en toe óp de zere plek.... 't was temet dalek beter, de brand trók 'r derekt uit."

„Ja, dat weet ik nag wel," zoit Hannes, „je grópmoeder weet een houp van zuk of."

„Zie zôo, vader, dat hewwe we weer had," zoit Antje bloid, as Liezebetje hillegaar beter is en weer nei skóol toe gaat.

De mezele, de rooie hond en de kinkhoest, die het ze allegaar al had, geloik mit Hannes; d'ien het 'aar toe zeker anstoken, want zuk is vanzellef besmettelijk.

„We zelle hope," vervollegt Siewert, „dat ze tot een struise moid ópgroeie zel en den later, as ze te man is, trouwe an een flinke boerezeun, niet zonder cente vanzellef.... en den wai in een renteniershuisie, moeder, al zel 't m'n nag wel aan m'n hart gaan, om ofstand te doen van m'n mooie spul."

„Nou, Siewert, wat loup jij de toid veruit. Gelukkig binne we deer nag lang niet an toe. Zus moet maar niet voor der twintigste trouwe, in moin zin; dat is toch nag puur jóng, as je 't moin vrage. Maar koom vader, gien zurrege voor de toid.... ik moet an de veert en jij hewwe ók genóg te doen."

Den vervollege ze baiegaar derle dagtaak.

Die swere dagtaak kin deimee, wat Antjes werrek anbelangt, toch wel efkes verlicht wórre, want der is een verandering óp til in de werrekzaamheden óp de boerderai, zien. In de Biemster, deer weunt een boer, die 'm puur bezig houdt mit alderhande verbeteringe in 't boerebedroif. De meiste boere hewwe deer niks mee óp.... „'t Het toch altoid goed gaan," miene ze, „weervoor zou 't aars moete?" en ze skudde hulle woize houfde, „hai kin ôos nag meer vertelle." Ze lache 'm uit mit z'n nuwe fronte. Óp brullefte en langs de weg wórre der skimpversies óp die boer zongen, die woizer weze wil as een aar.

„En toch, gerust, der zit wat in," dinkt Siewert. Al is ie een man van de ouwe stumpel, hai is niet ofkerig van datgene, wat z'n bedroif beter make kin en deerdeur rendabeler.

„Gnap en skôon óp alles," zoit die Biemster boer, „dat is je winder." Nou, net wat Siewert zellef ók altoid zoid het, hai het toch altoid al ien van de gnapste boere weest.... en de bate, die binne der: de hougste marrekt, temet altoid, ei. Hai het een hille steun an Antje, die is der, om maar deres wat te noemen, altoid as de kippe bai, dat Jan of Hannes de mellek nooit over 't oornagel uit de emmer in de keistomment giete, want hoe skôon je ók binne, deer bloift nag welderes wat smeerlapperai zitten, al zien je 't gieniens mit 't blôote oug.... en deer kome den de knoipers deur, zien. Toch komt er de leste toid meer bederref in de keis as ooit te voren. Siewert skaamt 'm, zuk most niet beure kinne.

„Slôotwater is de pest," het die Biemster boer ók zoid. Ja, zôo net, deer zit 'm de kneep en z'n pomp vertrouwt Siewert ók gien meer. Der zel een goeie nuwe Nortonpomp kome moete. 't Kost puur, maar de kost gaat voor de baat uit. Hai zel niet zôo dom weze, óm teugen beter weten en tot z'n oigen skade en skande, maar deur te madderen en z'n goeie naam kwoit te raken.

Maar wat het dat alles te maken mit de verlichting van Antjes werrek? Ja, vanzellef, maar dat zel ik nou vertelle: der zel in 't vervolleg maar ien keer óp een dag keisd wórre, ók óp anreiden van die geleerde boer. De eivendmellek wórdt voortaan te romen zet in grôote vloke skuttels, in de zeumer allegaar óp de koestalle, weer 't nag al koel is. In de vroege óchend gaat Antje der mit een houten nappie óp of, om der verzichtig de dikke laag room of te halen en dat alles gaat bai mekaar in 'n gaarvat. En den? Nou, dat is voor de butter vanzellef en die zel hil wat lekkerder weze as de waibutter, die ze tot óp heden maakte, enkeld voor oigen gebruik. Maar deuze goeie butter wórdt niet óp hulle oigen stikke smeerd, dat zou te bót weze. Nei, oor, die moet nei de Hoornse marrekt, een voordeeltje vanzellef, want dat bringt puur wat óp.

Koik maar deres óp marrektdag. De stadse juffers verdringe mekaar bai de buttertoine, deer stane de goud-gele koppe in mit mooie feguurtjes bewerrekt, naast mekaar in 't gelid. Maar hoe wete ze nou, wat de beste butter is? Ô, makkelijk genóg, efkes mit de nagel van de duim der in en den in de mond. „Deze is te zout," zoit den soms een juffrouw. Nou, den maar weer proeve uit een are toin en zôo wórdt óp slot de keus bepaald. Die juffers moste eigelijk eres bai die Biemster boer in de leer, zou'k miene.

Wat beurt 'r nou mit die licht ofroomde mellek? Koik, en dut is nou 't grôotere gemak voor Antje en Baafie.... die gaat bai de volle óchendmellek en zôo kinne ze mit ien keer keizen óp ien dag volstaan. Maar je hewwe 't al begrepen, ei, 't raast meer as 't wint, want de butterberoiding is der toch weer baikomen en 't skôomaken van al die skuttels. En toch, 't haalt nag wel efkes werrek uit, zôodat Antje nou welderes een keertje om de thee gaat, of zellef theegaste vrage kin. Ja, ja, maar nou Aafie weg is, hewwe de twei vrouwe 't toch nag te bedroivig. Al neemt Hannes ók 't ien en 't aar uit de weg, een jong moidje konne ze der toch nag best bai hewwe. Tot Vrouwendag toch maar wachte, den is der meer keus, omdat er den altoid boeremoide binne, die van dienst verandere wille. En zôo komt óp twei febrewari een nieuw moidje ópperdan. 't Is Duw, die al een paar jaar bai een boer diend het. Ze is zestien en al puur wat mans, niks gien petieterig moidje, oor. Baafie is bloid, want ze is oftig louf. Ze het mit Jan al deres over een verandering praat. Alle dage dat gejakker, dat gaat je niet in je kouwe klere zitten. Ze wou weer, net as vroeger, enkeld een paar dage in de week kome te werreken en te wasken en Jan vindt dat best. Maar dat beurt niet óp slag.... eerst moet Duw efkes wenne en mit alles vertrouwd rake, vanzellef.

't Is weer puur zeumer, de manjes binne drok an 't hooiraien. Ven-

daag, vroideg wórdt 't leste zôotje thuishaald. Dat is echt, niet alliendig voor grófader en z'n werrekvollek, maar voor Liezebet ók, want, zien, ze het net zôo lang an grófaders ore lold, dat ie op lest zoi: „Nou, veruit den maar, omdat jij 't binne."

En nou zel 't murregen beure: hoera, lessieversjouw!

Murregenóchend bai skôol het ze een bôoskip an Betje en Teuntje, an Evert en an Klaas en an al die are, wel zestien skôolloupertjes, zôowat van heur oudte en allegaar zegge ze mit een gland gezicht: „Nou, vanzellef, echt!"

's Middes óm twei uur binne ze allegaar present óp de wurref van Siewert Klomp. De hooiwagen staat al klaar, Bruin is al inspand, die arreme Bruin: alle dage hooireden en nou mit zestien van die lolmakers an de reed, ja, want klucht zelle ze hewwe. Hannes zel ók mee, hai het 'r ók moed óp, al is ie den ók al veertien jaar. Ja, maar der is verskil, hai zit kuin óp 't kret, zoid-an de baas en hai het vanzellef mee de loiding over 't reurige troepie deer achter 'm.

Zie zôo, deer raie ze de dam al uit. Vrouw Antje, vader Jan en moeder Baafie koike hulle lachend nei: „Goed zinge, jôos," roept Jan. En den kome de kele los, de vlaggies swaaie:

„Lessieversjouw, dat hewwe we nou,
Voor deuze keer, van 't jaar niet meer."

En erregens in een kloin huisie zit een rimpelig ôotje mit 'r braikous voor de glaze en as je der bai wazze, zou je een skorre echo hore:

„Die wumpel, die stumpel,
Kerremis, kerremis overal."

„Wat doen jij malabelig," gromt bup in 't are hoekie. Hai het zôo drok doende weest mit z'n poiperôoder, dat ie gieniense 't gerai en geros bai de weg hoord het en hai is ók efkes daaps, moet je rekene. Maar ôotje trekt der oigen niks an van dat gemeutel, ze zingt maar deur:

„Koeie en peerde stane óp stal,
Vette verrekens legge óp 't hok."

Nou stopt ze: „Wat den ók, Herreke?"

„Weet ik 't," grommelt ie, maar nou weet ôotje 't zellef iniens:

„Bessie, pas óp je braipot...."

„Je doene 't verkeerd," zoit de ouwe man. „Ik hew vroeger altoid zongen:

„Moisie, pas óp je braipot,"

en nou kroigt ie zellef ók de smaak iniens te pakken en liert ie mit z'n oudje mee:

„Dat ie niet eres overkookt,
Haantje mit z'n linkerpoot
Het 't alles omgestoot,
Hansie mit z'n lekkere bek,
Het 't alles ópgevret.
Hooitoid, sweeltoid,
De boere, die rake der geld kwoit."

„Nei, oor," zoit ôotje, „ik moet efkes óp asem kome. Je wille zeker nag wel een bakkie thee, vader?"

Bai dat is de wagen mit de vrôolijke klantjes al an 't end van 't durrep komen; deer kere ze en gaat 't weer óp huis of.... en al de minse, die ze verbai gane, lache en swaaie, de jôos hewwe der klucht óm. Hannes koikt altemet eres nei Liezebetje.... wat het ze een skik.

Deer gane ze alweer verbai die bup en ôotje. Wat zouwe de jôos lache, as ze deres hore konne, dat die twei merakel ouwe minsies mit hullie meezonge van:

Mit een stok in de hand
En een poip in de brand.
Zôo gane de boere nei 't poepeland.
Ik kwam eres bai een poepekraam,
Deer zag ik zôo veul poepe staan.
Ik zoide, wat doene de poepe hier?
Die poepe drinke poepebier,
Die poepe drinke poepewoin,
Wat zelle die poepe vrôolijk zoin."

Hè, hè, bup en ôotje hewwe weer efkes jong weest, ze binne der van óplubberd, maar nou binne ze ók zôo louf as een maaier. Maar 't jonggoed is nag lang niet louf. Gelukkig, dat ze nag niet nei huis toe hoeve, ze magge gerust nag wat kluchthouwe, skuilhonkie doen of zuk.

Deer komt Siewertes vrouw mit een brandewoinskom en een trommeltje mit alderhandjes, dat wórdt smullen. Wat is dat voor goedje in die lepel, die van mond tot mond gaat? 't Smaakt nei een zuikerlessie uit een slókkiesglasie.... m'm, immes! Liezebet weet 't wel, ze het het zellef zien, dat Baafie 't klaarmaakt het. „Stroop zit er in," zoit ze, „mit water dun maakt en ók wat uit een fles, weer grófader altoid een bórreltje uit kroigt."

Uit 't trommeltje magge ze allegaar twei koekies neme, want óp ien bien kin je niet loupe.

Maar nou is 't feist ofloupen, want Antje zoit: „Julle moste nou maar nei huis toe gaan, want moeder zel 't hallefzessiestik wel klaar hewwe."

Gnappies geve ze Siewert en Antje een hand en "vrindelijk bedankt, oor.... dag Liezebet."

„Hè hè," zucht Liezebet, „wat een echte middeg!"

De toid gaat veerder. „Hoe gelukkig rolt 't leven eens gerusten landmans heen", zôo zoit de dichter 't en gerust oor, hier óp de boerderai is 't krek zôo. Gien skokkende gebeurtenisse dut jaar, of 't most weze voor Liezebetje, die nou al twalef is en van skôol of gaat. Ze voelt 'r al een beetje mins, maar een skokkende gebeurtenis is 't toch oigelijk niet. 't Is toch ommers echt om grópmoeder te hellepen mit 't doen van alderhande werrekies, vernamelijk mit skôomaken en mit skaken, den kroigt de glazekas in 't vores een ekstra beurt. Den moet ze verzichtig de porseloinen beeldjes ópgnappe en 't zullever poese van die kloine skepies en molentjes. Grópmoeder zoit, dat 't 'r best toevertrouwd is. „Je hewwe nag zukke lenige vingertjes," zoit ze, „je doene 't beter as ik."

En weet je wat ók een echt werrekie is? Nei 't skôomaken van 't koejes foin wit zand strooie óp de stalle en deer fegure in make en mooie randjes van skullepies. „Dat deid je moeder ók zôo graag," vertelt grópmoeder. Veerder het ze elleke dag een vaste taks: ofdrouge, de boel in de kas óppakke, stof van de richeltjes ofneme, braie en naaie ók vanzellef, 't bevalt 'r best. Later mag ze der vast wel bemoeie mit de keis en de butter.... nou mag ze alderes keisdouwe en over een jaar zel ze onder de koe.

Zôo leert ze van alles en nag wat. Maar wat ze nag niet beskiemanne kin, dat is 't veren bed skudde, sweer werrek, oor, dat doet grópmoeder altoid. Alliendig as ze skot in der reg het, moet grófader 't doen. Ók maakt grópmoeder zellef de bedde óp, ze doet den mit een stok de dekens óp der plaas. „Doene alle vrouwe dat?," vraagt Liezebet benuwd.

„Nei oor, dut is een beddestok van moin moeder nag. Toe mos je 'm wel gebruike, ómdat de bedde zôo houg wazze, dat 'r een onderkooi onder kon. Wai hewwe hier alliendig maar een hol onder de bestee, dat hier is 't niet zôo nôodig vanzellef. Maar ómdat ik nag al kloinig bin, is die stok voor moin toch een gemak.... weet je 't nou, nuwsgierig Aagie?"

Maar wat nou wel een skokkende gebeurtenis is, dat is 't foit, dat Liezebet over een toidje te brulleft zel, want oom Vok zel trouwe, zien. Die komt den óp de plaas van z'n vader. Ares en Loib kome in een renteniershuisie te weunen. Ze binne der gauwer bai as Siewert

en Antje. Nou ja, dat gaat Liezebet niet an, maar dat ze voor 't eerst mit een vraier te brulleft moet, dat is een grôote gebeurtenis in der jónge leven. Eerst wist ze nag gieniens, wie 't weze zou, maar vendaag het ze 't hoord: Piet Lôos.... Ajakkes, der lip hong óp 't derde knoupsgat, dat is nou net een jôon, die ze niet luchte kin. Óp skôol zat ie der altoid achternei en mit grofkoppen óp meisters verjaring wou ie heur altoid zoene, as ze zonge van: „en hij gaf er 't meisje óp elleke wang een zoen". Maar as den de fointjes an de beurt wazze, koos zai lekker een aar uit de kring. En nou moet ze mit 'm te brulleft, omdat z'n vader en moeder zôo grôot binne mit grófader Ares. Nou, 't is niet aars, de brulleft is ommers houfzaak, ze zel evegoed wel klucht hewwe en meskien houdt ie bai de grôote minse z'n fesoen wel.

Vleden jaar mit kerremis, wou ie mit 'r kerremishouwe in de bank, maar ze wou niet, ze was toch nag maar ellef en grópmoeder zoi ók: „je binne nag veuls te jong." Hai was toe vanzellef al dertien en toe het ie een aar moidje van dertien vroegen.

Vendaag is grópmoeder óp zólder an 't strunen in een ouwe kist en efkes dernei komt ze beneden mit skrifte en pepiere, 't binne verze en zegenwense voor brullefte en zôo. „'t Is allegaar van je vader, Liezebet," zoit ze, „we zelle der wat uitzoeke voor jou, om óp oom Vokkes brulleft óp te zeggen. We moete 't den wel efkes pas make vanzellef."

„Het vader dat allegaar maakt?," vraagt Liezebet verwonderd. „Hè, ik wou, dat ze alle twei nag leefde, wat zou dat echt weze; alleman het een vader en moeder, ik alliendig niet."

„Bin je veul te kórt komen, zus?" En moeder Antje veegt een traan weg. Maar dat kin Liezebet niet anzien. „Niet huile," zoit ze, „ik had dat niet zegge moeten, grópmoeder.... nei oor, ik bin niks te kórt komen, jullie hewwe altoid zôo goed voor m'n weest, net een echte vader en moeder," en ze geeft grópmoeder een dikke zoen óp der natte wang.

„Niks te kórt komen?," vraagt Antje der oigen of. „Ja, meskien toch wel, we wórre te oud voor zôo'n jong moidje, maar 't lot het 't ienmaal zôo beskikt, der is niks an te doen, we hewwe ôos best dein en dat doene we in 't vervolleg ók, 't was zôo maar deres een ópwelling van der, dink."

't Is nou de brullefsdag van Vok en Grietje. De bruid is een eppertje en vooral vendaag, mit kap en dek, is ze een lust voor 't oug. Wat staat dat kappie fieter, wat ruist de zai van der kleidje en de bruigem is nag nooit zôo gnap weest as vendaag. Luwe en Joris, de broer van de bruid, voele der oigen as speulnôot-houg en speulnôot-

leig mit de kórte broek, witte kouse en houge hoed persone van gewicht.

Voor Liezebet is 't ók een grôote dag. Der nuwe kleidje mocht efkes langer as der are jurreke, maar hillegaar in de lange rokke, deer is ze nag te jong voor. Nag een paar jaartjes, den pas hoort ze bai de grôote moide. Nei, 'n hultje, zôo-as der moeder vroeger, hoeft ze gien meer óp, die hoort nou enkeld bai de ouwe vrouwe. Moeder zellef had 'm ommers al ofskaft. Enkelde Roomse moidjes zien je der nag mee. Maar moeders kap kroigt ze wel óp, mit 't annemen. Dat duurt nag zôo lang, deerover nou maar niet prakkezere. Deuze dag is er voor skik en klucht, maar niet om te moimeren. En as je ók nag maar twalef binne, den hè'je zuk nag niet in je bestaan en hillegaar niet óp de brulleft van der oom en der nuwe peet. Niks oor, den eet je en drink je, den lach je en zing je, den dans je en spring je en zoen je ók, al geef je deer niet om. Toch is er nag efkes een traan ók, as ze prate over der vader en moeder, die hier ók weze zouwe, as ze niet zôo vroegtoidig heengaan wazze.

De brulleft is verbai en de tweide zundeg dernei gaat elleke brullefsvraier nei z'n moidje te kóffie-óphalen. Den prate ze óp 't staltje of weer ók, mit z'n tweien nag eres nei over die echte brulleft van Vok en Grietje. Liezebet en Piet ók? Welnei, zus is deervoor nag veuls te kloin, die moet maar wachte, tot ze te man is.

Bin je al te man, as je voiftien telle? Niks oor, je hore nag altoid bai 't skitteljacht. En deervan zoit grópmoeder teugen Liezebet: „Nei oor, zus, Piet mag niet kome te kóffie-óphalen, al hè'je nou ok óp kerremis mit 'm uitweest."

Ja, dat zit zôo: 't het kerremis weest en Piet het Liezebet vroegen te kerremis-houwen. Ónder de skosse wals vroeg ie 't overstil an der oor. Ze wier zôo rôod as een biet en bedeisd zoi ze: „Ik zel 't an grópmoeder vrage," want zuk had ze nag niet bai de hand had. En grópmoeder zoi: „Nou goed, je magge mit 'm in de bank en hai mag je thuisbringe tot an de deur, meer veerder niet, oor.... je moete mit zuk nag maar wat wachte." Toe zoi ze der nag bai: „Wil je graag mit 'm uit, zus?" En ze antwoordde: „Oigelijk niet, grópmoeder, je wete toch wel, dat ik mit Piet niet zôo veul óp hew."

„Ja, maar je kinne mit skik niet bedanke, zus. Z'n vader en moeder binne goeie vrinde van grófader Ares en van ôos ók. 'Nei' zegge, dat zou weze, of je 'm klap voor z'n kop gavve. Pietes vader is ien van de roikste boere en een gezien man, dat je moete 't den maar doen, je zelle der niet van bederreve, oor."

Zôo het Liezebet den voor 't eerst kerremis houwen mit Piet. De jôos trakteerde óp woin, de moidjes óp koek uit de kraam. Ze hewwe veul klucht had en 't zoenen was niet zôo akelig as toe, mit 'r twalefde óp de brulleft. „As je maar wete," zoi Piet, ónder 't thuisbringen, dat 'k over veertien dage koom te kóffie-óphalen."

Deervan nou die vraag an grópmoeder.

Voor de veertien dage om binne, gaat grópmoeder om de thee bai Pietes moeder. Wat deer bekokstoofd is, kin je wel dinke. Ja, de ouwers hewwe nag wel wat te kerdiezen.... dat Piet gaat vanzellef niet te kóffie-óphalen, wel gaat ie mit een beloorde kop nei de herreberreg.... ja zeker, hai is al zeuventien, hai leit 'm niet hillegaar de wet voorskroive. Die zundeg stelt ie 'm skadelôos mit een moidje van zoin oudte.

Liezebet hoort 't later, maar ze is hillegaar niet jeloers, wat maalt zai om die Piet.... en heur toid is ommers nag niet komen.

Die komt pas, nou ze zestien is. 't Is nou ók toid voor de lange rokke. „Net Lointje," dinkt Antje, as zus voor 't eerst in der lange kleidje onwennig voor grópmoeder verskoint. Ze loupt heen en weer te draaien as zôo'n kakmedam uit de stad. „Hoe staat 't, grópmoeder?"

„Nou, verlegen grôot, ei, ik moet er aars nag wel an wenne."

„Efkes zien leite an Hannes," en Liezebet draaft mit 'r lange rokke, slierend langs der biene, nei de boet, deer is Hannes an 't zagen.

„Hoe vind je m'n?," vraagt ze benuwd.

„Nou, je binne kant," proist Hannes, „je loike veul grôoter der mee." Maar weerom voelt ie 'm van binnen nou zôo aardig. Hai koikt, nei, hai staart strak voor 'm uit.

„Wat bin jij errenstig, je loike Domenie óp de preekstoel wel," zoit Liezebet lachend. „Nou, dag oor, ik gaan efkes nei grófader toe, die het m'n ók nag niet in de lange rokke zien," en den leit ze Hannes alliendig mit z'n swere gedachte.

Weet ie 't oigelijk zellef wel, weerom ie nou zôo bedrukt is? Zou 't meskien dut weze, dat, hoe langer Liezebettes rokke wórre, hoe veerder ze van 'm of komt te staan? Toch zit 't 'm niet alliendig in de langte van de rokke, weet ie. De ofstand het 'r altoid al weest, alliendig, toe ie nag een snotbriebel was, voeld'ie dat hillegaar niet, maar hai wist 't al gauw: Liezebet hoort tot een are wereld, een wereld, weer 't geld 't geld zoekt. Zellef weet ze dat gieniens meskien, maar Antje en Siewert zôo veuls te beter.... want weerom aars altoid die Piet Lôos, weer Liezebet zellef altoid een hekel an had? Deer zitte de baas en vrouw achter vanzellef.

't Is zundegeivend teugen negenen. Ze zitte alle drie óp 't staltje:

grófader, grópmoeder en Liezebet. Zus haakt een nachtmus voor grópmoeder, ze is doende mit de star voor de bol.

„Kin je 't goed rooie, moidje?," vraagt grópmoeder, „aars zel ik de lamp nag efkes ópdraaie, as 't soms hil wórdt voor je ouge."

„Nei, dat hoeft niet, oor, want deuze hanglamp geeft pittig licht en as je 'm houger brande leite, begint ie aans meskien te loeven."

„Deer hè'je geloik in, Liezebet.... maar wat hoor ik deer, vollek an de achterdeur zeker.... 't zel Hannes weze."

Ja, Hannes, as knecht van negentien jaar, hoort nou hillegaar bai de boerderai. Sund vleden jaar sleipt ie in 't koejes, weer vader Jan vroeger ók legen het.

„Moet je nag een bakkie kóffie, Hannes?," vraagt Antje, zonder óp te koiken. Maar 't antwoord komt uit een are mónd as ze verwacht het. „Merakel graag," zoit Piet Lôos, „as Liezebet teminste voor m'n intapt," want dat is den ommers een teiken, dat ie veneivend bai der te vraien kome mag.

Liezebet verskiet er van, 't is de eerste keer, moet je rekene. Grópmoeder geeft er een wink. „Toen den, zus," zoit ze, as een gebaar niet hellept, „geef Piet een stoel."

Ja, Liezebet is nag een nuwbakken vraistertje, ze weet nag niet persies hoe 't hoort. 't Komt ók niet bai der óp, dat ze 'm blauw geve kin, as ze dat wil. Ze het maar te zeggen: „As je moin miene, den kin je je gang wel gaan," maar deer het ze nou 't lef nag niet toe.

Piet slurrept z'n kóffie en maakt z'n praatje. Hai het 't mit Siewert over 't weer en de koeie. Je zouwe zôo zegge, dat ie al puur zôo'n man van ondervinding is. Liezebetje lacht in der oigen om die woize praat. Maar deimee is ze toch wel efkes benauwd, as grófader en grópmoeder anstalte make om te bed te gaan.

„Nou, wai gane maar," zegge ze en ze leite de jongelui den alliendig óp 't staltje achter.

Piet neemt z'n matje óp en gaat naast Liezebet zitten. Den staat ie weer óp, om de lamp leiger te draaien en den uit te bleizen. „As jij 't niet doene den doen ik 't," zoit ie lachend, „want licht hewwe we niet van nôoden, ei?"

En deer zitte den weer twei jongelui óp 't staltje, net as vroeger Lointje mit d'ien of d'are vraier.... 't zellefde blauwe skot, 't zellefde driftige klokkie, dezellefde soort belevenisse.

Onderwoil komt Hannes thuis, hai gaat in 't koejes te bed. Hai hoort wat gestommel en gesmoes óp 't staltje en hai begroipt 'r alles van. „Wie zou 't weze? Ô, as 't toch die Piet is, den bin'k in staat, om 'm de deur uit te trappen," dinkt ie. Mit wellek recht? Mag Liezebet den gien vraier? Ja, vanzellef, ze het 'r de leeftoid al voor.... maar den een gnappe en niet die hurrek, die altoid achter de moidjes an zit. Der gane lilleke praatjes over 'm onder de jongelui; hai lust ók veuls

te graag een slókkie. Nei, Piet is niet de jôon, die Hannes naast Liezebet zien wou in de tilburrie voor 't ringsteken of nei de harddraverai en per slot nei 't Reidhuis. Ja, maar hai is een roike boerezeun en z'n vader en moeder binne van 't goeie soort, wat dat angaat, past ie wel bai Liezebet. En toch, as mins doogt ie niet. Maar wat zanikt Hannes toch, hai weet gieniense, of 't Piet wel is.

Daags teran weet ie dat wel en hai is der beloord van. De hille dag weegt 't as lôod óp z'n hart. Baafie ziet wat an 'm.... een moeder het zuks gauw in de kiere, moet je rekene. Vroeger las ze de leugens óp z'n voorhoufd, nou leest ze de atlast óp z'n gezicht en as ze efkes mit 'm alliendig is, vraagt ze: „Wat is er mit jou an de hand, Hannes. Je loupe mit een gezicht van ouwe lappe, bekeer je wat, of is 't somwoilen om Liezebet en Piet?"

Hannes wórdt zôo rôod as een biet: „Jij begroipe ók dalek alles, moeder," zoit ie, „ja, net, deer zit 'm de kneep, ik loup der over te urremen."

„Je binne toch niet jeloers zeker? Den moet 'k je toch efkes waarskouwe, m'n jôon.... 't is je soort niet, groip niet te houg, dat zou je danig ópbreke."

„Nou hè'je 't toch hillegaar bai 't verkeerde end, moeder, 't is hil aars. Dat 't m'n soort niet is, dat weet ik al lang, maar jij kinne wete, dat 'k altooid veul mit Liezebet óp had hew, van jongs of an. Ik wou der vroeger altoid al beskerreme, ók teugen Piet en dat wil ik nag. Ze moet gelukkig wórre, ze verdient 't, maar as dat mit Piet Lôos deurgaat, den wórdt 't vast een misse boel. En nou zit ik maar te prakkezeren, hoe ik deer een stokkie voor steke kin."

„Nou," zoit Baafie, „je tille in moin zin wel wat al te sweer, Liezebet is nag zôo jong, ze het dalek nag gien verkering mit Piet en der binne nag are jôos van heur soort zat. Ze zel ók best zellef de goeie van de kwaaie wete te onderskaien. Maak je nou maar gien kopzurreg over Liezebet en bai dat, ze het ók grópmoeder om der te reiden. Maar nou zel'k je nag eres wat zegge: je binne veuls te veul óp jet oigen, je zitte in je vraie toid maar in je ientje te lezen, je hewwe gien kammeraad, je hewwe gien moidje, weer je der es mee omgane.... dat is niet goed voor zôo'n jongkirrel, de minse zegge nou al, dat je wat snókkerig binne. Dat is toch niet nôodig. Zonder je niet zôo of, gaan deres uit vraien, maar zoek der ientje van je oigen soort, een mins moet niet veerder springe wille, as z'n pols lang is."

Veerder prate ze niet, want ze moete alle twei an de veert. Baafie moet 't goed van de loin hale en Hannes moet skeipe en lammere telle óp 't land. „Kies, kies, kies," roept ie en deer kome ze allegaar nei 'm toe en zôo, te midden van de beisten, vergeet ie voor 'n toidje de moeielijke reisels, die 't leven 'm ópgeeft.

En Liezebet? Is ze tevreed over der eerste vraierai? Deer praat

ze niet over, oor.... ze is hil aars as Lointje indertoid, die altoid alles an der moeder vertelde, maar Liezebet antwoordt niet óp Antjes vrage, ze houdt alles voor der.... wat weet zôo'n ouwe vrouw ók van vraiers of? In der hart is Piet der niet ofvallen, al is ie wel efkes van Grôotebroek. Mocht ie verom kome, den zel ze 'm gien blauwtje loupe leite.

Hannes het oindelijk moeders zin dein, hai zou den vleden week uit vraien; eerst nei de herreberreg vanzellef, dat hoort. Deer hewwe de are jôos van 't durrep 'm in de maling nomen. „Bin je niet verdwaald m'n zeun?," vroege ze meesmuilend, „en mocht je zôo maar van moeder?" Hai most ók vertelle, nei wellek moidje die gaan wou, want dat most strouke mit de planne van de are vraiers. En zôo kwam ie bai de moid van Gert de Vries te land, een zuster van Aafie, Siewertes vroegere boeremoid. Jantje liet 'm gien blauwtje loupe, ze vond 'm een gnappe jôon. En nei een bakkie kóffie en een praatje mit Gert mochte ze in 't achterend ópzitte.

Dalek begon Hannes over 't leste boek, dat ie lezen had en hai vertelde, dat ie iedere zundeg een nuw haalde van de boekeruiling. Het ze de Camera obscura ók lezen en weet ze van de Pasterie van Mastland?

„Je loike wel een Domenie of een skôolmeister mit die boeke," zoi Jantje.... „nei, van zuk weet ik niks of, deer hew ik gien toid voor, jij den wel?"

„Sundes," zoid-'ie, „'t is wel echt, oor."

Maar Jantje had gien gevoel voor boeke en 's maandes wist temet 't hille durrep, dat Hannes een kouwe vraier weest had. En Hannes, óp zoin beurt, het iens en voor altoid genóg van de moidjes, niks an vongen.

„'t Is niet geweun," klaagt Baafie teugen Jan, „zôo'n gnappe jongkirrel." Maar Jan geeft 'r gien geloik. „Zuk beurt meer," zoit ie, „ik hew ók zôo weest ommers, hai is der zeker nag niet an toe. Leit 'm maar doen, weer ie plezier in het, moid.... hai het zin in z'n werrek en dat is 't vernaamst."

Ja, zinnigoid an je dagelijks werrek, dat is een goed ding. 't Maakt niet uit, wat je doen moete.... misse of móddere, melleke of voere, hooiraie of stekelepikke, 't is allegaar nôodig óp z'n toid; 't het zin, 't maakt Hannes bloid en 't jaagt die ieperekónderigoid voor een toidje vórt. Hai houdt toch zôo veul van deuze ouwe boerderai mit al z'n hewwen en houwen. Mit de baas en vrouw kin ie 't altoid goed rooie en mit vader Jan is ie de beste maatjes.

Nou moet ie de kallevere weer voere. Hai neemt de emmer mit mellek en gaat 't land óp. „Kaaaalle, kalle, kalle," roept ie mit een

houg geluid en hai rammelt geloik mit 't hangsel van de zinken emmer. En koik deer, wat loupe ze, ze hewwe zeker honger. „Nou, nou," zoit Hannes, „douw me niet omveer, ellekien óp z'n beurt, oor. Vórt jij, hokkel ôp! Jij hewwe pas je gerak had."

Zôo praat Hannes mit de beiste, die 'm toevertrouwd binne. Ja, hai het een roik leven en wat maakt 't uit of die beiste van hum binne of niet, over zuk dinkt ie gieniens, hai mag ze verzurrege en dat geeft een bloid gevoel.... 't verdringt ók 't zeer, dat binnen in 'm zit.

Oftig neemt ie z'n oigen onderhande, vernamelijk as ie 's eivens in 't koejes loit en de sleip maar niet kome wil. „Weer komt dat hartzeer vendaan?," vraagt ie 'm of. „Mient ie nou, dat Liezebet 'm ooit nader kome zel? Hai loikt wel niet wois, om zuk ók maar in z'n gedachte te hewwen. Liezebet het ommers nooit voor hum 't moidje weest om mee te dansen, te kerremishouwen of te ringsteken en 't alderminst óm mee te vraien en te trouwen. Deervoor is de ofstand veuls te grôot, zuk beurt nooit.... stand bai stand, geld bai geld, dat is een wet in 't boereleven, weer niks an valt te veranderen."

Je moete aars niet dinke, dat Liezebet grôosk is, niks oor. In en om de boerderai binne zai en Hannes de beste kammerade. Wat dat anbelangt is er niet veul veranderd in de loup van de jare. Hannes is en bloift der toevlucht, mit drokte of voor 't ien of 't are klussie, of as ze somwoilen reid van nôoden het. Staat Liezebet in de braipot te roeren, den zingt ze 't hougste lied uit en as Hannes den in de buurt is, fluit of zingt ie mee en 't jubelt in z'n hart. Zou Liezebet dat ók voele? In taie van rust zitte ze te praten over de boeke, die ze alle twei lezen hewwe. Den voelt Hannes, dat ze puur dicht bai mekaar kome te staan. Maar sundeseivens den is die breie klouf der opnuw. Wat voor vraier het ze deuze keer nou weer, Piet toch niet, is te wensen. Ô, Hannes hoopt toch zôo, dat 't mit Piet nooit mienes wórre zel. 't Leste jaar het Liezebet gelegenhoid genóg had om alderhande jôos kenne te leren, ze is in trek vanzellef en mienig boerezeun zou 'm gelukkig proize om mit zôo'n roik en pittig moidje nei 't Reidhuis te gaan. Óp heden valt Klaas Wonder nag al bai der in de flank, al mag ze Krelis Appel ók wel. Klaas is wat stillig, dat is waar, maar aars een fesoendelijke jôon, oor. 't Leste kin ze niet hillegaar van Piet zegge, somwoilen is ie veuls te vrai, dat mag toch niet.

Grófader en grópmoeder loike aars nag al wat mit Piet óp te hewwen. Hai het toch zukke beste ouwers, vinde ze, 't zou zôo mooi weze, as ie later hier óp de plaas kwam, want z'n ouste broer kómt vanzellef óp de boerderai van de ouwelui. Mit Klaas Wonder is 't aars, die zel óp z'n vaders spul kome, omdat hai de ouste is. „Den zou moin mooie spul later onder de hamer kome," zucht grófader, „nei oor, dat kin niet, dat zou te bót weze." En ók Liezebet is van die gedachte. Maar, zien, ze hoort zôo veul verkeerde praatjes over Piet,

as dat nou allegaar deres waar is? Maar nei oor, zuk wil ze niet gelouve, je kinne al dat gekles niet anneme.

„'t Is waar," zoit grópmoeder ók, „hai het welderes een slókkie te veul óp en hai het wat wilde here, maar dat zel van lieverlei wel overgaan, as zeun van zukke gnappe ouwers. In derle trouwen wórre zukke wildebrasse oftig nag degelijke minse."

Maar mit dat al, weet Liezebet niet, wat ze wil. „Prakkezeer nag maar niet te veul," reidt grópmoeder, „je binne nag zôo jong, nag gien achttien. Je moete eerst nag annomen wórre. Ik hew der nou al moed óp, om je mit je moeders kap te zien, wat zel je den een kante moid weze."

En dat bloikt ók, as ze mit 'r swart-zaien kleidje in de kerrek zit voor 't annemen. De are ankomelinge binne ók allegaar in 't swart, dat hoort zôo. Maar gienientje het 'r zôo'n mooie jewelen voorneeld as Liezebetje.

Grófader en grópmoeder binne wat grôosk óp der en Hannes bewondert 'r meer as ooit, maar hai voelt tegeloik, hoe veer ze van 'm ofstaat mit al dat goud, zullever, jeweel en echte kant.... gien spekkie voor zoin bekkie.

't Is wonderlijk mit Hannes, der binne maar drie vrollie, die 'm wat angane: moeder, de vrouw en Liezebet vanzellef. Al die are leite 'm zôo koud as wat. „Ik trouw nooit," dinkt ie bai z'n oigen. „Ik bloif altoid knecht óp de boerderai van Siewert. En as Liezebet den trouwt? Nou, den ók, as 't mag vanzellef. En as 't den Piet Lôos is? Ja, verdorie, den het ze moin miskien nag harder nôodig, of Piet most puur verandere." Den stompt Hannes z'n oigen mit z'n vuist voor z'n kop. „Gek, die ik bin!"

Dut jaar binne Siewert en Antje veertig jaar trouwd, ze zelle een grôote brulleft geve. Liezebet is deer merakel óp steld. 't Zulleveren feist is indertoid in stilte herdocht, want toe wazze Lointje en Toimen ommers nag maar kórt leden sturreven. Liezebet wil Klaas Wonder te brulleft vrage, maar die het nou iniens verkering kregen mit Sientje Klaver. Dat valt 'r bar of, maar grófader en grópmoeder binne der bloid om. „Die is van de baan," zegge ze teugen mekaar, „nou bloift Piet nag over," miene ze, „want over een aar praat zus nooit, of 't most Krelis Appel weze, maar die z'n vader is maar een arreme huurboer, dat is toch zeker niks."

En zôo zel Liezebet den weer mit Piet te brulleft.... „'t Is, of 't zôo weze moet," zucht ze. Der is een spreekwoord, dat zoit: je gane mit je spot te bed, of: weer je wat van zegge, deer koom je bai te legge. Nou, zôo veer is 't nag niet en al zegge ze ók: van brullefte komt brullefte.... ók dut gooit Liezebet veer weg. Der binne toch zeker nag are jôos as Piet.

De brulleft verloupt as are brullefte: der wórdt eten en dronken, zongen en klonken, de biene gane van de vloer, 't is klucht tot d'are óchend toe en over veertien dage komt Piet weer ópperdan te kóffieóphalen en hai verdoet 't nag mienig keertje.

Toch zet Liezebet der zinne niet óp deuze vraier, ze is zelles nou en den bang voor 'm, dat rooit toch nei niks. En toch, de leste toid is der wat in der, dat verlangst nei 'm het.... zôo het ze vroeger nooit weest. Ze moet deer mit alle macht teugenin gaan en deervan geeft ze 'm de are zundeg blauw. Misproizend gane de winkbrauwe van grófader en grópmoeder omhoug. „Wat nou?," zegge ze alle twei, as Piet vórt is. Maar Liezebetje zoit niks, ze snóft en ze gaat dalek te bed.

„Begroip je der wat van?," zoit grófader.

„Moidjesfronte, dink," antwoordt grópmoeder, „'t zel wel weer overgaan." Maar ze zel zus toch eres onderhande neme.

„Weerom hè'je Piet nou blauw geven?," vraagt ze daags teran an Liezebet.

„Och grópmoeder, ik mag 'm toch niet zôo erreg."

„Zôo, maar je moete deres goed begroipe, wat je ofslavere.... z'n vader roist voor gien tien ton óp en de taie wórre minder. Ik zou 'm maar weer houwe, as ie soms verom komt, maar 't kin ók nag best weze, dat ie jou skiete leit, as je zôo raar doene."

Liezebet zoit deer niet veul óp, ze huilt alweer.

Maar Piet leit 'r niet loupe, hai skroift een brief. 't Is de eerste, die Liezebet ontvangt; ze stopt 'm gauw onder der jakkie, grópmoeder het 'r niks van murreken, gelukkig. Deimee, as ze alliendig is, zel ze 'm leze. 't Is een nuwe belevenis: een brief van een vraier.

Mooi zôo, grópmoeder stuurt 'r nei de boet om de wasskamel, gelukkig, nou is ze efkes onder grópmoeders ouge vendaan en ze leest: „Waarde Liezebet," dat is gnap, zôo-as 't hoort, niks gien neskigoid of zôo. Veerder leest ze, dat ie de pen ópneemt om der een lettertje te skroiven. Voorts het ie 't over berouw en dat ie aars weze zel en dat ze toch zôo'n snókker moidje is, weer ie zôo verlegen grôot van houdt en.... wil Liezebet nou mit 'm te ringsteken ankomde week en over een toidje nei de harddraverai? Óp slot: de groetenis van Piet Lôos.

Zel ze 'm terug skroive? Deer moet ze der nag eres errenstig óp bereide. 't Zou aars toch wel echt weze, om samen mit een sjees nei Hoorn te gaan voor 't ringsteken, mit moeders kap óp. Wat kin 't skele, Piet of een aar? En de harddraverai te Medemblik, deer het ze ók wel spikkel óp. 't Zou er toch nôoze, om die uitjes loupe te leiten. Liezebet houdt van de reuring, net as der moeder vroeger en ze het nag niet veul van zuks beleefd.

Deer roept grópmoeder: „Weer bloif je toch, zus?" Den gauw de

brief maar wegmóffeld en mit de skamel nei 't achterend toe. Baafie staat al klaar, om 't wasgoed in de tomment te doen.

Die hille dag is Liezebet stil, ze zingt niet en ze praat woinig. Grópmoeder koikt 'r nou en den bezurregd an. „Dat moidje is niet te deurgronden," dinkt ze bai der oigen.

Maar as 't zundegeivend teugen negenen is, is Antje weer in der sas. Piet is deer net komen, Liezebet geeft 'm een stoel en tapt de kóffie voor 'm in. Grópmoeder knipougt teugen der grópmoeders-zeggertje, maar Liezebet doet net, of ze deer gien erreg in het.

't Is den weer an mit heur en Piet, deer óp 't staltje. Hai skeelt nou toch gerust zôo veul niet, hai praat honderd uit en voordat ie vórt gaat, spreke ze dag en uur of voor 't ringsteken in de stad.

En as die dag den deer is, koike Siewert en Antje 't kuine stel mit grôoskigoid nei, net zôolang tot ze uit 't zicht binne. Maar wie koikt er zôo beloord deur 't stalraampie en wie balt er zôo krampachtig z'n vuist?

Ja, Hannes, 't is hard, maar je moete der an wenne, dat Liezebet óp rut gaat. „Goed," zoit ie in z'n oigen, „ik gun der de beste, de roikste vraier, die der bestaat, maar verdorie gien Piet Lôos, die gnieperd."

En toch skoint 't Piet weze te moeten, want Liezebet geeft 'm gien meer blauw. Zou ze den nou wel van 'm houwe? Ze weet 't niet, de liefde het 'r hart nag niet anraakt en grófader en grópmoeder prate aldeur maar mit lof over Pietes ouwelui en gerust, je zelle zien, Piet wórdt nag een degelijke boer, as ie maar ienmaal trouwd is.

Wie kin deer óp den duur teugen? Ze het den óp slot maar ‚ja' zoid, ze is nou al lang achttien, niks te vroeg om vaste verkering te hewwen. De kammeraadjes, van skôol, later van de lering en 't zingen, binne die niet jeloers, dat Liezebet nou een vaste vraier het? Nei, oor, de meiste kinne Pietes streke en ze beklage der dan ók meer as dat ze der benoide. „'t Is te hopen, dat 't maar gauw weer ofraakt," zegge ze onder mekaar.

Maar grópmoeder is bloid, al vindt ze wel, dat ze nag een paar jaartjes wachte moete mit trouwen. „Jullie binne nag zôo jong," zoit ze, „jullie kinne nou nag volóp geniete van je jonge jare."

Ja, zôo net, maar Piet is er gienientje, die 'm de wet voorskroive leit. Hai het al lang genóg wacht.

Statters dinke meskien, dat 't mit die sundese vraierai niet altoid bai rechtuit is, maar den wete ze der gien harrel van, oor. 't Beurt zelden, dat 'r in deuze contraie 'n moetje van komt. Zelle Liezebet en Piet deer nou een uitzondering óp make? Ik bin bang van al, want weerom piept Liezebet zôo nei Pietes leste bezoek? 't Is of der hart breekt.... „was dat liefde?," gaat 't deur der heen.... „en moet je den altoid zôo huile?"

Daags teran is ze der nag beloord van, zôo erreg, dat grôpmoeder 't an der ziet. Maar ze vraagt niks, Liezebet is óp heden welderes meer uit 'r hum, iepkes meskien en 't koind kin ok welderes niet goed weze.

Maar Liezebettes gezicht bloift benepen en nei een paar maande moet grópmoeder der toch eres wat vrage: „Bin je wel goed, zus?" Moet Liezebet deer nou zôo om janke? 't Houge woord komt er uit....

„Ô, ô, 't is een skande," en grópmoeder begint ók te snotteren.... „de krôon is van m'n houfd," jammert ze, „dat zuk jou nou net beure moet. Der is nou maar ien ding, Liezebet: dalek trouwe vanzellef, dat begroip je zeker wel, ei, wat zel grófader wel zegge?"

Liezebet vliegt de weuning uit, ze zou der ópskuile wille, erregens veer weg van grófvader en grópmoeder en van al de minse van 't durrep. 't Bed 's eivens is der beste toevlucht en ze roept de sleip te hulp om te vergeten.

Ien van de vóllegende dagen weet Hannes 't ók. In 't koejes smoort ie z'n snikken onder de dekens. „M'n arreme Liezebetje," gaat 't deur 'm heen. - Ha, ha!, wie lacht deer zôo skadelijk? - 't Is 't kloine duveltje, dat stansverskil hiet.

In september, zôo gauw as de wet 't toeleit, zel der weer een grôote groene brulleft geven wórre óp 't durrep, voor gezamelijke rekening van de roikste twei boere van de gemiente: Siewert Klomp en Roindert Lôos.

„Een rare toid," zegge de minste, „'t kon zeker gien wachten laie tot mai." Sommige gnuive en spotte, are hale der skouwers óp en mienige vrouw en moidje zucht: „Och'eer, die Liezebet". Maar een roike brulleft moet er toch weze, dat bringt de stand mee, ei.

De trouwstoet begint niet mit ruiters te peerd en speulnôot-houg en spelnôot-leig deer zien je ók niks van. En de prónkdeur bloift deuze keer potdicht; zuk hoort er gien meer bai, te ouwerwis, ei.... dat vinde de jongelui vanzellef en Siewert het 'r dutmaal ók gien zinnigoid meer an.

't Bruispaar gaat vooróp in de tilburrie, de are raituige vollege. Bles het vollegens geweunte, weer een kleurige pluim óp z'n kop.... nei, nei, 't is niet de Bles van vroeger, die is al lang vórt. Liezebet het 'r toe een hille nacht niet van sleipe kinnen.... die goeie Bles nei de krengeslager en ze docht toe an dat sprokie van grófader. Wat binne de minse toch hard, maar ja, zuk is nou ienmaal 't lot van ouwe peerde, weer je niks gien perfoit meer van hewwe. Gaat 't zôo ók welderes niet met ouwe minse en ze dinkt an Dirrek en Troin in 't arremehuis.... ze binne baiegaar nou al dóod.

Snókkere gedachte voor een bruid, die kuin, mit 'r wollen bruiskleidje in tere kleur en een kaphoedje óp mit kleurige bloemruikertjes tussen zai en tuul, luchtig vaststrikt mit de lange kelebande van glimmend lint, naast 'r bruigom óp weg is, om as man en vrouw inskreven te wórren. Dut huwelijk is een dekmantel voor de skande, weet ze. 't Het mee der oigen skuld weest, ze moet er nou maar van make, wat ervan te maken is. Deuze dag zel as een roes verbai gaan en den zel ze wel veerder zien.

Van 's óchens totdat de are dag 't zontje weer ópkomt is 't ien feist al feist, ien klucht al klucht. Maar is, as 't óp een ofsnaier loupt, 't bruidje niet wat al te wit om der feistneus en het de bruigem mit z'n pepieren mus, niet wat meer óp, as fesoendelijk is? En hoe is dat mit grópmoeder Antje.... hewwe de rimpels in der voorhoufd al eerder zôo diep weest? 't Jonggoed het skik, 't is toch brulleft en deer viert de klucht hougtai.

't Jonge paar trekt bai de ouwe minse in, Siewert het 't mit Roindert allegaar besproken. „Hai kin baas wórre," zoi Siewert, „zôodrei ik, nei verloup van toid, zien, dat ie 't weerd is. Wai wórre zoetjesan ouwer, de jonge krachte moete 't werrek van de ouwe overneme, dat vloit wel, maar Piet moet eerst tôone, dat ie hart voor de plaas het."

„Nou, hai kin bai de rulle goed werreke, oor, as ie 't óp z'n heupe het," was Roindertes antwoord. Dat zinde Siewert maar slecht.... „Bai de rulle?," docht ie, „hai moet verdikkeme altoid voor z'n werrek staan. Nou we zelle zien en ondervinde."

Piet doet de komende maande z'n best, je kinne niet aars zegge. Hai is mit alle boerewerrek vertrouwd, dat is een goed begin. Hai het 'm ók voornomen, om te tôonen, dat ie een goeie boer is, zôoveuls te gauwer binne Siewert en Antje an 't rentenieren toe. Twei baze óp ien spul, dat is 'm oigelijk niks nei 't zin en grófader, dat weet ie al lang, leit 'm niet ópzai douwe.... dat hai is, voor zôo veer ie 't nag bekoike kin, niet veul aars as knecht naast Hannes, die dooie diender ....harrejakkes, die kon ie wel wegkoike. Maar dat zel niet zôo reid zitte, ze loike hier allegaar merakel óp 'm steld.... 't Is Hannes voor en nei, ja, bai Liezebet ók, 't is om te lachen. Maar, let eres óp, der komt nag welderes een toid, dat ie 'm de laan uitstuurt. En den die Jan, die skiet ók al puur wat of. Nuwe krachte moete der kome, ze binne hier allegaar veuls te veul vastroest. Wacht maar, as ie oigen baas is, den kin ie doen en leite, wat ie zellef wil en hoeft ie 'm van gien mins wat an te trekken. Vooreerst is 't nou nag: ópzitte en pôotjes geve.... zuks is oigelijk teugen z'n netuur in. Hai het 't ommers nooit in z'n bestaan had, om gedwei te doen, wat een aar 'm voorskroift. Deervan wazze bai 'm thuis de reipe ók oftig gaar.

Z'n ouwers hewwe den ók veul atlast had om deuze jôon. „Weer het ie die balstuterigoid toch van?," het moeder Pietertje der oftig ofvroegen, „van moin het ie 't niet en van jou ók niet, Roindert."

„Kin 't weze, dat ie óp m'n vader rooit?," gaat 't deur Roindert heen, maar zegge doet ie 't niet, hai dinkt mit teugenzin an de treurige dage van vroeger. Maar nou is Piet gelukkig goed trouwd, een gnap spul zel z'n deel wórre en een pittig woifke naast 'm. Wat wil ie nag meer? Hai zel 'm voortaan wel gnap houwe, z'n tuul raakt toch ienmaal welderes uittuuld, hai wordt wellicht een degelijk mins en een goeie boer, deer binne ze gerust óp, later zelle ze grôosk óp 'm weze. Ja, ze moete 't beste der maar van hope.

Nou moet je niet dinke, dat er bai Piet zellef ók niks omgaat, want bai alle minder goeie keraktertrekke, het ie ók betere en hai het ók een geweten. Dat geweten het 'm genóg plaagd, want om z'n goeie voornemens uit te voeren, is een wil nôodig en die bekeert bai Piet welderes. Hai leit 'm ô zôo gauw meeslepe deur verkeerde kammerade, den drinkt ie, tot ie gien meer weet, wat ie doet. Ja, hai is een slapdarrem, die hille Piet, te bót voor Liezebet.... of zou zai 'm nou in 't goeie spoor bringe, zuk is toch welderes meer beurd. Zeker, maar den moet de liefde van baie kante meewerreke, want dat are, óp 'm zellef, Liezebet weet 't nou, dat is gien liefde, al hoort 't 'r wel bai.

Het Piet nou al deres vroegen, hoe 't mit Liezebet gaat? Hai zel toch welderes zien hewwe, hoe miezerabel ze oftig weest het? En het ie al deres over 't pópke sproken en is ie der welderes bezurregd over, of ze 't ók te drok het? Nei ommers. Maar an grópmoeder het ze deuze toid een hille steun en Hannes let ók meer as ooit óp der doen en leiten. Stiltjes neemt ie 't swere werrek uit der hande.... „leit moin maar," zoit ie den. Liezebet ondervindt overal om der heen zurreg en liefde.... soms voelt ze een brok in der keel, want verdient ze zuk wel? Alliendig van de kant weer ze in de eerste plaas die zurreg verwachte mag, komt ie niet.... Piet loikt wel niet te voelen, wat een jonge vrouw, die een kind van 'm ter wereld bringe zel, van 'm verlangt, al houdt ie 'm wel gnap, zôo lang as ie trouwd is. „Maar," dinkt Liezebet, „je magge toch zeker wel wat meer van je man verwachte, den dat je enkeld zegge kinne: hai drinkt óp heden niet. Wel toont ie 'm een goeie werreker, al is 't oftig mit een bókkig gezicht, omdat ie almaar nag nei grófaders poipe danse moet en as ie in de buurt van Hannes kómt, kin ie niet leite, om 'm te narren. „Hoeveul skeipe hè'je nou en hoeveul van je koeie binne der kallef?," vraagt ie den meesmuilend, maar den troeft Hannes 'm: „Nou m'n zeun, je binne nag niet veul veerder komen as je achste jaar, in moin zin."

Nei, die twei kinne 't slecht mit mekaar rooie en 't is zaak, om uit mekaars buurt te bloiven, voordat 'r ongelukke beure. Hannes

het 'm aars hoilig voornomen, 'm zôo woinig mogelijk in de weg te leggen, allegaar om Liezebet vanzellef. Hai het al gauw in de smieze had, dat dut huwelijk heur niet gelukkig make kin, of Piet zou puur aars wórre moete. As der man vórt is, loikt ze wel hillekendal óplucht, den wórdt ze weer 't moidje van vroeger, den zingt ze, den lacht ze.... maar as ie verom komt, koikt ze weer zôo zuur as appelepent.

„Dat mag niet, Liezebet," zoit een stem in der binnenste, maar ja, zôo net, ze kin der niks an doen. En Hannes, die kin der ók niks an verandere. 't Ienigst is, herrie tussen hum en Piet uit de weg te gaan. Hai slikt mienige sneer, loupt vórt en dinkt maar: „Hai is niet woizer."

Siewert loikt Piet nag al te maggen, al vindt ie 'm soms een bóbbekop, maar ópskiete, dat kin ie en zuk is een vernaam ding in de boer z'n ouge. „Ja, d'ien het dut en d'aar het dat, ei," dinkt ie bai z'n oigen. „Toimen was een snókkere prater, maar werreke, ho maar! Deuze meutelt oftig in z'n oigen, ja, somtois stuift ie óp, z'n ore loike nag al don an z'n houfd te staan, maar hai bezeeuwt weer, as ik 't bien maar stoif houw en dat doen ik, want nag het die jôon hier niks te kerdiezen."

Antje ziet ók wel, dat Piet z'n hande roere kin, maar aars.... 't span loikt toch wel niet bai mekaar te passen. Nou, nesk of malabelig weze, dat hoeft vanzellef niet, maar ze had toch graag, dat Liezebettes gezicht wat glunderder was en dat Piet nou en den een hartelijk woordje teugen z'n jonge vrouw zoi. 't Loikt verdikkie wel, of ze vreemd voor mekaar binne, ze zegge boe nach bah. Lointje en Toimen wazze vroeger veul aars. Maar meskien wórdt 't later allegaar beterder, as 't pópke der ienmaal is. Dat zel gieniense zôo lang meer dure.

Deuze week moet Siewert mit keis of. Piet wil graag mee, 't is weer deres aars as aars.

„Stap maar óp, m'n knecht," en de ouwe baas neemt de loiste en gaat an de reed, mit naast 'm degene, die 'm ópvollege zel nei minselijke berekening. Onderweeg wil Siewert 'm toch erres an de tand voele: „Hoe vind je oigelijk je toekomstig spul, m'n jôon, je wete nou al zôo 't ien en 't aar, ei.... hè'je der wat toetoid óp?"

„Wat zel ik deer van zegge," antwoordt Piet, „'t is oud, ei."

„Ja, maar goed onderhouwen, 't kin nag lang mee."

„Dat zel wel, maar een nuwe plaas zou m'n toch meer anstaan; meskien dat 't er óp den duur nag eres van kome kin."

Nou verskiet Siewert. „'n Nuwe plaas? Maar hè'je den gien oug voor die solide bouw, voor dat prónkstik van een voordeur en voor die verlegen mooie tegelskoorstien?"

„Och," en Piet haalt z'n skouwers óp, „zôo ouwerwis, ei."

„As je maar wete, dat een nuw bouwe bai moin leven nooit beure zel." En Siewert geeft 't peerd zôo maar een klap mit de swuup. Weerom? Nou, deerom, omdat ie wat doen moet, zien. „Zôo'n snotjôon," bromt ie in z'n oigen en veerder zoit ie gien stom woord meer.

't Wórdt vendaag gien goeie dag voor Siewert Klomp: venóchend dat gepraat mit Piet, den voor de keis alweer minder, al het ie den nag de hougste marrekt.... de bigge, die lest verkocht binne, brochte ók maar een futje óp, ze betaalde der voer gieniense. De toid wórdt al maar slechter: as 't zôo deurgaat, zel ie gien duit verdiene. Gelukkig kin ie een stôotje vele. Zat are, die duur land kocht hewwe, mit een zulleveren dak óp 't huis ók nag, zitte óp houge laste. Hai hoort deer niet bai, hai kin 't uitzinge en Piet kin ók z'n deel inbringe. Hullie rooie 't wel mit mekaar en den maar wachte, tot de toid beter wórdt. 't Is aars nôoselijk oor: je best doen, hard werreke en gien cent ópzai legge kinne, 't is broeklappen en geren toegeven. Dat is mit recht boereverdriet.

Maar deer komt vendaag nag meer gedonder. Mit de ofrekening binne ze nei de herreberreg gaan. Siewert neemt een bakkie kóffie, maar Piet het al gauw een paar kammerade in de kiere en weldrei het ie al een paar bórrels óp. Grófader had nag wat te bepraten, dat Piet kin mit z'n vrinde nag wel een kaartje legge. Ópiens weet Siewert, dat ie Antje beloofd het om een nuwe zaien pet te koupen, dat het ie glad vergeten. „Ik gaan efkes om een bôoskip, Piet," zoit ie, „ik koom gauw verom en den as de weerlim óp huis of."

„Je doene maar," zoit Piet.... hai is al lang lekker met z'n vrinde.

't Duurt nag puur zôo'n toidje, eer grófader verom komt, óp marrektdag is 't drok in de winkels, moet je rekene. Maar oindelijk komt ie weer ópperdan en den ziet ie óp slag, dat Piet 'm staan het, net as de are jôos. Ze binne nou zôo veer, dat ze, mit de arreme om mekaars nek, eeuwige trouw swere. „Wai binne gesworen kammerade, wai zelle mekander nooit verrade...." Wat een dronkemansgelal. Siewert skaamt z'n ouge uit z'n houfd. Mit een strak gezicht loupt ie óp 't tafeltje van Piet en z'n vrinde of en strabant komt 't er bai 'm uit: „Zou je niet eres meegaan nei huis toe!" en hai trekt Piet mitien an z'n arrem mee nei de deur.

„Zoet meegaan, m'n knecht," lalt 'r ien en een aar leit een spottend gefluit hore. „Verdorie, ik bin toch gien kind," praat Piet teugen en hai wil 'm losskeure uit grófaders vaste greep, maar dat zit niet reid.... Siewert leit niet los, voor Piet goed en wel naast 'm óp 't kret van de bakwagen zit. Noem 't maar goed en wel.... as een zoutzak zit ie deer, hallef teugen de ouwe man an, die mit een verbeten trek om z'n mond Bles anzet, zôo gauw mogelijk óp huis of.

„Piet onderhande neme?," dinkt Siewert, „maar dat geeft ommers gien harrel, welleke zatlap is voor rede vatbaar?"

Oindelijk thuis.... nooit het een rit van Hoorn of Siewert zôo lang duurd. Antje staat al bai de dam uit te koiken, of ze nag niet ópperdan kome. 't Is al puur laat wórren en ze is benuwd nei de prois voor de keis. „Hoeveul?," wil ze vrage, maar de woorde besterreve óp der lippe. „Wat skeelt Piet?," kómt er beduusd bai der uit. Maar ze het 't al in de smieze, ze het welderes meer een dronken man zien.

„Watte?," wauwelt Piet, „moet 'k er weer of, ik zat net zôo loeker."

Antje wil hellepe, maar Siewert zoit: „Leit maar vrouw, Hannes komt deer al, dut is manne-werrek."

„Hokkel óp!," moppert Piet, as Hannes 'm steunt, maar verzette kin ie 'm gieniens. En zôo loit ie deimee te bed en snurrekt ie weldrei as een os, je kinne 't hil in 't koejes hore. Hannes skudt z'n houfd: „Die arreme Liezebet."

's Eivens het Jan 't er mit Baafie over.

„Ik hew der aldeur bang voor weest," zoit Baafie, „Piet is in moin zin een zuinige kirrel en 't zel bai deuze iene keer niet bloive, vreis ik. Hai het 'm al te lang goedhouwen, dink, hai was vroeger ommers al een barrel. Maar ja, de baas en de vrouw hewwe enkeld maar nei stand en geld keken, ei. Ze dochte vanzellef: as ie trouwd is, komt 't allegaar wel terecht. Gelouf maar gerust, dat Hannes der hartzeer over het, hai het altoid een gevoelige jôon weest. Wil je wel gelouve, Jan, dat 't m'n merakel spoit, dat ie niet eres nei 'n moidje omkoikt, den zou ie die sweermoedigoid deres hillekendal kwoit rake. Ô, hai zoit niks, maar ik zien an 'm, dat z'n gedachte aldeur bai Liezebet binne."

„'t Begrôot moin ók merakel, maar wai kinne der niks an verhellepe," zoit Jan.

Jan geeft Baafie geloik, Hannes tobt. 's Eivens in bed loit ie te dinken over Liezebet. As kloine purrek het ze z'n houge toren van blokke omveer haald en z'n randjes van skullepies deur de war skopt.... nou ze grôot is, het ze z'n hoop óp der levensgeluk de glaze ingooid. Weerom is ze toch mit die Piet trouwd? Niet uit liefde, dat weet ie deksels goed. Bai Siewert en Antje het 't de boeretros weest en 't geld vanzellef, en Liezebet is deervoor swicht. Altoid het ie der beskerreme willen, hai wil 't nag, hai zel over der wake, zôoveul as 't in z'n vermogen loit, maar wat kin een knecht doen....? — een bitter beetje.

En Liezebet zellef? Gelukkig was ze net efkes an de loup, nei de bure, toe ze Piet te bed stoeteld hewwe. As ze 't later hoort, wórdt ze zôo wit as kerremellek. Die nacht sleipt ze in de are bestee.

Wie trekt 'r 's óchens teran zôo an Pietes arrem....? „Toid!," roept een harde stem, zôo luid of der ien 'brand' roept.... „melleke!"

Ô, 't is grófader. Je hewwe 't hart niet in je loif, om deer gien gevolleg an te geven, dat Piet slingert z'n biene mitien over de beddeplank. Maar weer is Liezebet, hai het toch zeker een woif? Razend staat ie deer, mit z'n sokke in z'n hande. Wat een kinderachtige smaak in z'n mond en wat is ie don in z'n houfd. Z'n ópgnappersgoed van guster is vórt, zeker óppakt deur een goeie geist. Die zellefde geist het z'n mellekersgoed zeker óp de stoel neerlegen.... ofmake den maar, want alweer dondert die stem: „Koom je?" Hai het verachtig gien toid, om 'm onder de pomp te wassen, want in 't koejes douwt Siewert 'm derekt onder de koe. Prs, prs, stroelt 't weldrei in de emmer. Gien woord hoor je en as deimee 't melleken dein is en ze allegaar in de weuning om tafel zitte, den koike ze strak en stoif óp hulle stikkebordje en slurrepe ze swoigend een bakkie thee.

Liezebet ziet bleik, zôo benepen, of der een grôot onrecht andein is en zôo voelt ze 't ók, want dut van der man, kin dat niet 't begin weze van een houp ellende?

Piet houdt 't temet niet uit.... is dut allegaar om hum, is dut allegaar om guster? Verdikkie: het grófader vroeger nooit eres dronken weest, ze make ók van een skeet een donderslag. Maar mit dat al, hai het vanzellef verkeerd dein, dat voelt ie wel. Hai kroigt weer last van z'n geweten, gerust, hai het efkes neiweet, 't zel niet meer beure, hai zel 'm voortaan gnap houwe.... „Hoe lang?"

't Gaat weer een toidje goed. Alleman draait weer bai, zelles Liezebet is minder stoif. Maar ze het 't niet best, ze loupt óp alle dage, zien.

En den óp een dag, den is 't wonder weer beurd: een nuw minsie komt skreeuwend de wereld in, een moid is 't.

„Ik had hoopt óp een knecht," zoit Piet, „wat hè'je, as vader, an 'n moid?"

„Dat moet je niet zegge," vindt grópmoeder, „óp een boerderai binne vrouwehande geld weerd, dat weet je drommels goed."

„Nou ja, maar dat bloift zôo niet, je wete toch, dat de keismakerai van Wullem de Jong puur ópneemt. Ik zien 't ankomen, datte wai deer ienmaal de mellek ók bringe."

Antje trekt der winkbrauwe óp; 't keizen en 't karrenen, dat het altoid een deel van der leven weest, ze kin der 't boerebedroif niet voorstelle zonder dat, maar ja, Piet het geloik, drok is 't, deur de weeks en sundes, altoid in touw. Wat dat anbelangt, hewwe de vrouwe 't nag bedroiviger as de manne en deervan kin je ók zôo slecht een boeremoid kroige óp heden. Tot nag toe het ze 't aldeur tróffen mit

Guurtje, mit Baafie, mit Aafie en de leste jare ók met Duw, maar ze houdt 'r hart vast, as die aans ók weer trouwen gaat. Meskien, dat ze een Urreker moid kroige kinne, der binne der een paar óp 't durrep. Sachs het d'ien of d'aar een zuster, die hier ók wel diene wil. Zôo'n nuw moidje moet den weer van alles lere, nou, dat is een kriem, oor. Nei, 't is nag niet zôo gek, om 't keizen en 't karrenen aan een aar over te leiten. Ze kin 't den later best of mit Liezebet, as Baafie den een paar dage te werrek komt. Ze zel toch eres mit Siewert prate, zai wórdt toch ók een daggie ouwer. Die Piet het 't toch nag niet zôo mis, hai dinkt wel degelijk over 't bedroif nei.

Maar Liezebet is 't niet nei 't zin, dat Piet enkeld en alliendig over 't pópke praat in verband met 't voordeel, dat ze der al of niet van hewwe kinne. Voelt ie den niet 't wonder van zôo'n nuw leven, vindt ie dat alles maar dôodgeweun, voelt ie 'm den gien vader? Wat is die Hannes den toch hil aars. Die kreeg de trane in z'n ouge, toe ie kloine Pietertje voor 't eerst in der wieg zag.... nei, niet die skommelwieg, die in een hoekie óp zólder staat en weer ze zellef nag in legen het. „Nei oor, grópmoeder," het ze zoid, „dat ouwe ding het ofdein, 't moet nou een oizeren ledekantje weze mit zôo'n stang, weer een mooi glimmend wiegekleid van ofhangt, van dat nuwerwisse goed, satinet noeme ze 't, 't loikt net zai.... en den 't wiegie an de binnenkant voerd mit datzellefde spul."

„Maar hoe moet je den skompele?," vroeg grópmoeder.

„Nou, dat doene ze gien meer, dat het hillegaar niet nôodig."

„Deer!," zoit Antje, „weer haal je al die woishoid vendaan?"

„Ja, grópmoeder, ik hew al deres uitkeken en óplet, hoe of dat bai are jonge stelle gaat.... en dink nou ók maar niet, dat de vuurmand nag óp de proppe komt en ze bakere de kindere ók niet meer zôo stoif in as vroeger en ze gebruike ók gien bakerspelde meer, maar van die are dinge, die nooit pikke kinne."

„Hoeke binne dat den?," vraagt grópmoeder weer.

„Nou, voiligoidsspelde vanzellef."

„Jij wete 't moidje, je hewwe moin reid hillegaar gien meer nôodig, hoor ik wel."

„Toch wel, grópmoeder, der bloift nag genóg over, weer je m'n mee hellepe kinne."

Pietertje groeit óp zonder dot, maar mit een stiekie in de zuiker doupt. Ze kroigt, tot Antjes verwóndering, gien verrekensvangertjes, zôo krom as een hoepel en mit 't jaar loupt ze al as een kieft. Alleman, die der ziet, zoit: „Wat een pittig dinkie" en gien mins dinkt 'r meer an, dat ze vroeger zoid hewwe: „Nou, nou, dat kin gien rekening veule...." Och, zuk vergeet je maar weer, ei.

Ja, 't kón allegaar goed weze, as Piet 'm maar niet zôo nou en den

te buiten gong. Vleden week zat ie weer deres dronken óp de bakwagen. Hai was alliendig mit keis ofweest, omdat grópvader die dag niet al te gauw was. De bure hewwe 'm thuis zien komen, hai zat mit z'n houfd om de leigte, de loiste hinge hillegaar slap, maar die trouwe Bles wist z'n weg en draaide pittig de dam in zonder ongelukke. Toe kwam Hannes de wurref óp. Hai wist 'm van 't kret of te kroigen en toe greep ie 'm stoif van achteren bai z'n kraag vast en douwde 'm toe mit z'n slappe biene voor 'm uit, de deur in. Wat 'r veerder in huis beurd is, wete ze vanzellef niet, maar begroipe doene ze 't wel; huile, zuchte en vloeke vanzellef. 't Is te bót voor Liezebet en voor Siewert en Antje ók, al hewwe die der zellef skuld an, maar ja, ze dochte indertoid: 't zel allegaar wel terecht kome.

Maar 't komt niet terecht. Nou Siewert an 't labberend is en Piet altoid alliendig te marrekten gaat, het die vanzellef vrai spul.

't Best is der of mit de ouwe baas. Van een dokter wil ie niet wete. „Die make je dôod," zoit ie en Antje, hoe veul ze ók weet van alderhande perbate middeltjes, voor zoin kwaal het ze niks. „Broede maar," zoit ze en ze dweept met Haarlemmer olie, dat is ommers goed voor alles. Maar Siewert is koppig, „'t geeft allegaar niks," en te bed wil ie ók niet almaar.... „óp bed sterreve de meiste minse," zoit ie grommelig, „en ik wil nag niet dôod, m'n taak is nag niet of." Hai moet ommers 't oug houwe óp alles.... niet dat ie Jan en Hannes niet vertrouwe kin, niks oor, dat binne minse, die niet mit goud te betalen binne, nei, die hoeft ie niet achter de vódde te zitten, die hewwe evenveul hart voor de boerderai as hai zellef; maar 't is Piet, die die in de gate houwe moet. 't Loikt soms wel, of die jôon z'n best doet, om Jan en Hannes zôo te narren, dat ze óp slot nag ópdrosse zelle. Dat zel niet beure en deervan moet ie der bai, want den houdt Piet 'm jakes.

't Is woenesdeg. Piet is óp 't land an 't grippelen. Murregen zel ie weer mit keis of. Hai mag dat wel, al binne de proize puur leig, maar deer hewwe grófader en grópmoeder nag de meiste atlast over. Houfzaak voor hum is de omgang mit de kammerade in de herreberreg: een kaartje legge, een bórrel, gien gezanik van grófader.... je voele je zôo vrai as God in Frankroik. Zôo is ie in gedachte verdiept, dat ie grófader gieniens hoord het. Die staat nou vlak bai 'm, mit een gezicht van zeuven dage slecht weer.... wat zel die te kerdiezen hewwe?

„We moete deres prate, Piet," zoit Siewert errenstig, „je moete murregen weer nei Hoorn toe, maar de donder haalt je, as je weer lavelôos verom kome. 't Is een skande zôo-as je óp heden doene. Bin jij een kirrel, bin jij een vrouw as Liezebet weerd, bin jij een vader

en moet jij óp moin goeie spul baas wórre.... 't rooit nei niks, je binne een barrel, een hufter, een kirrel van prut."

„Nou, nou," zoit Piet, „nou is 't mooi genóg. Is dat nou zôo erreg, dat je deres een slókkie drinke?"

„Nei," zoit Siewert, „dat doen ik ók óp z'n toid, maar ik houw maat en dat doen jij niet, 't moet aars wórre, verdubbe."

Den draait grófader 'm om en gaat ie mit langzame stape weer óp huis of. Hai is een ouwe man, gerust, je ziene 't an z'n loup, hai slurreft hillegaar.

Liezebet ziet ók weer teugen de dag van murregen óp en ze vraagt an Piet, voordat ie daags teran vórt gaat: „Zel je nou niet te veul drinke?"

„Wat legge julle toch te donderjagen, bin ik een kind, weer je almaar teugen zegge: zoet weze oor....! Bah!, 't hangt m'n de keel uit," en zonder gendag te zeggen, loupt Piet de deur uit.

Liezebet huilt, zel 't der hille leven zôo bloive moete? Ja, trouwen is houwen, moidje. Je hadde indertoid woizer weze moeten, maar dat het weest, ze moet er maar trôoste mit 'r pittige Pietertje. Dat kloine ding wórdt toch zôo lief, ze zoit al: „da-da". En den moet je Hannes mit 'r zien dollen. Hai loikt verempeld de vader wel, as ie der óp z'n kniese raie leit van: hop, peerdje, hop! Doet Piet zuks ooit? Onwillekeurig maakt ze een vergeloiking. „Was Piet maar zôo-as Hannes...." Malle gedachte, die ze weer dalek los leit.

Deuze dag komt Piet verempeld bekwaam thuis, ze binne allegaar bloid, al het de keis ók een bitter beetje ópbrocht. Zou ie 'm betere? 't Is te wensen. Den wórdt 't later meskien allegaar nag redelijk goed.

't Is nou al zôo veer in de toid, dat de maaiers kome moete, die Duise poepe zeker weer? Welnei, die binne al jare leden wegbleven. Ze gavve nou in hulle oigen land hougere lôone, dat ze konne Holland misse vanzellef. Nou kome der al jare maaiers uit Drente, van die kloine, arreme boertjes, ók gnappe manjes, oor, ze binne der niks mee achteruit gaan, goeie werrekezels ók. Ze hewwe dezellefde geweuntes as die are, ze zurrege ók voor der oigen potje en ze ete dikke pille poepestoet van de bakker, niet zuinig met spek belegen en ze binne ók 's nachts mit een plaassie in de boet tevreed. Den komt de hooitoid en het Siewertes vollek 't merakel drok. Hai zellef loupt de kantjes of, hai is niet veul meer weerd, hai moet om z'n oigen dinke. Ze moete der wat vollek bai neme, aars kome ze der niet deur, ze hewwe gien toid om 'pap' te zeggen. Piet werrekt ók as een peerd. Vanzellef moete ze welderes uitbleize, as de moid komt mit de kóffiepot en een konkelstik. Ók kroige ze nou en dan wat uit een kruik, die 's óchens vol is en 's eivens leeg verom komt. Ja, dat vloit wel, ei, aars houwe ze 't zôo'n hille dag niet uit.

Maar vendaag beurt er wat mit die kruik. Ze binne allegaar drok an de gang mit harreken, mit keren, mit rouke zetten en zôo. Maar weerom gaat Piet altemet efkes vórt, achter die hooirouk? Nou ja, een mins moet 'm welderes efkes verwoidere, ei.

Deer komt Siewert, hai is baas over de kruik, hai zel z'n vollek weer deres wat ópkikkere.... maar wat duvel, wat voelt die kruik licht, der is vast de halleft al uit. „Wie het deer an weest?," en z'n ouge skiete vonke. „Jan doet zuk niet," gaat 't deur 'm heen, „Hannes ok niet, die losse werreklui den? Och, hai hoeft oigelijk niet te vragen, der is hier maar ientje, die deer toe in staat is...." en hai koikt Piet strak an. Die begint nag teugen te praten, maar de ouwe baas snoert 'm de mond: „zeg maar niks, je kinne 't toch niet omkrombiene. En den, ik zien 't an je rooie kop en an je gnieperige ouge, om van je slappe biene maar niet te praten."

Mit een verknepen mond tapt Siewert den een glasie in voor Jan en den ien voor Hannes, den ók voor de are. Zellef neemt ie der gienientje, 't is vast niet goed voor z'n gestel. „Jij kroige ók niks," zoit ie teugen Piet, „je hewwe al zat óp en ik neem de kruik voortaan onder m'n beheer." Hai skaamt 'm voor z'n vollek en Jan en Hannes hewwe mit de baas te doen.

De baas het z'n hiele nag niet licht, of Piet loit achter een hooirouk z'n roes uit te sleipen. De losse werreklui hewwe klucht, ze hewwe veneivend weer wat te praten, bai moeder de vrouw en bai de bure.

Thuis zoit Siewert maar niks, de vrouwe hewwe al narigoid genóg had. Hai neemt kloine Pietertje óp skôot; die het puur skik, as ze trekt an grófaders groize sikkebeerdje. Medelijk koikt ie der an: „Stakkerd," dinkt ie, „mit zôo'n vader." Maar 't onderwerrep van z'n medeloiden het deer nag gien last van, dat zel later wel kome.

„Raie, raie," zoit de purrek. Begroipt grófader dat? Nou, en of, want hoor maar:

„Raie, raie, raie mit je wagentje,
En as je den niet raie wil,
Den draag ik je."

zingt ie.

Den weer:

„Draai 't wieltje nag eres om,
Klap eres in je handjes...."

Is 't kloine Lointje, of is 't Liezebetje, die zôo kraait? Welnei, 't is ommers Pietertje.... „wat wór ik oud," dinkt grófader Siewert.

De toid gaat veerder, alweer koemarrekt. Siewert kin der niet heen, al wou ie nag zôo graag, hai is immers veuls te belabberd. Hannes zel de koeie droive en Piet gaat alliendig mit peerd en kar.

Hai doet goeie zake óp de marrekt, nei de slechte toid rekend den en mit z'n buul vol, zit ie deimee te swessen in de volle herreberreg, deer kin je de rouk wel snaie. Hier, onder z'n kammerade voelt ie 'm pas thuis. Hier is der gienientje, die lillek nei 'm koikt, alleman is vrôolijk, alleman het klucht, een reurige boel. Hier gien geherreketek van grófader of gemeutel van vader en moeder, hier ók gien verwoitende ouge van Liezebet, of gedonderjaag mit Jan en Hannes, ók gien gedrans van de kloine póp.... ja, ja, hier leef je. Hai tilt z'n lege glasie om de hougte: „Anneme!" Hoe veul kere het ie dat al zoid? Je rake óp lest de tel kwoit, maar wat geeft dat, de kasteloin onthoudt 't wel en cente het ie zat, deer niet van. Enkelde van z'n vrinde hewwe 'm al staan, hai nag niet, oor, hai lalt nag niet en hai kin nag rechtóp loupe. „Geef m'n der nag ientje, kasteloin!"

Z'n vrind Krelis het pas verkering, deer moet vanzellef óp dronken wórre en die is niet zôo goed, of hai moet een rondje geve. De klucht gaat nag een toidje deur, 't swessen wórdt zingen.... wat zeg ik.... is dat zingen? Je zouwe der om huile kinne. Nou, trane zien je hier ók wel.... Joris wórdt altoid wat mankeliek, as ie te diep in 't glasie keken het, de dronkemanstrane loupe over z'n wange. „'t Is niet goed," zoit ie, „'t most aars."

Ja, Piet, mit jou most 't ók aars, je plakke hier veuls te lang. Hannes is al lang vórt, meereden mit Vok van Ares, want Hannes, dicht naast Piet in de kar, dat kon welderes ongelukke geve, ze hewwe ommers de pik óp mekaar.

Hoe lang is Hannes nou al niet thuis en nag altoid gien Piet. 't Wórdt al tweilichtig. „As der maar niks beurd is," dinkt Liezebet. Ofskôon der huwelijk mit Piet niet over rôooze gaat, ze wenst 'm toch gien ongeluk toe, hai is ommers de vader van Pietertje en van 't kind, dat 'm weer anmeld het. Maar nou 't al zôo laat wórdt, moet ze wel an wat erregs dinke, och'eer, hai zel wel weer te veul óp hewwe. Pietertje is al lang te bed, 't is nou temet eet-en-drinkerstoid, maar gien mins taalt deer nei, ze binne veuls te ongerust. Liezebet houdt 't niet langer uit, der moet wat dein wórre.

„Hannes, zou je 'm niet efkes in 't gemoet loupe wille, ik bin zôo roerig in m'n loif." Het Liezebet een voorgevoel?

„'t Het niet veul zin," mient Hannes, maar hai zel 't toch maar doen, om heur gerust te stellen.

't Is al puur donker, dat hai neemt 't lanterentje maar mee. 't Is stil bai de weg, hai komt gien mins teugen, ja, toch.... een lichie

danst in de veerte óp en neer, zeker ók ien mit een lanteren. 't Komt dichter bai. „Geneivend," zoit er ien, 't is buurman verempeld en Hannes zoit vanzellef: „Ók geneivend."

Nag een kertiertje loupt ie, den komt ie bai een skerrepe bocht in de weg en voelt ie iniens: 't is hier niet hillekendal pluis, want deer, in de wal, deer hoort ie gestèn, net as van een beist in dôosnôod en hai ziet vaag een donker gevaarte an de kant van de weg. Hai der óp of. Heerik, heerik.... ! 't is Bles, hai loit mit kar en al ondersteboven, hai kin niet roize; 't aldereerst 't arreme dier den maar verlosse. Een paar hale mit z'n skerrepe mes en de stringe binne los, 't beist komt overend, maar hai trilt over z'n hille loif. Maar weer is Piet? Och'eer, deer loit ie, een end veerder mit z'n houfd zeker teugen een boom sloegen.... dôod? 't Kin weze, hai beweegt 'm teminste niet, je hore 'm ók niet aseme, maar meskien is ie enkeld maar buiten westen.

Wat moet Hannes doen? Alliendig kin ie niks beginne. Nou komt er een verskrikkelijke gedachte bai 'm óp: hai hoopt voor Liezebet.... Nei, nei, veerder wil ie niet dinke. Maar koom, hai moet handele. As de drommel terug óp huis an, hai neemt die arreme Bles mee. Strakkies zel ie 'm te drinken geve en wat voer en z'n besweite huid goed ofdrouge. Maar eerst zurrege voor een mins.

„Dalek dokter hale," reide ze thuis. Gelukkig komt die sebiet en mit z'n drieën, want Jan gaat vanzellef ók mee, nei de plaas van 't ongeluk. De leer neme ze mee. Dokter neemt kennis van 't ongeval, hai kin niet aars verklare, as dat Piet dôod is.

Thuis wachte ze mit angst en beven, ze binne óp 't erregste voorberoid. In Liezebettes houfd spoukt van alles deur mekaar. Dat er een ongeluk beurd is, deer is ze zeker van, ze het 't an Hannes zien. De oorzaak kin ze wel reide. Maar wat het ze oigelijk dein, om 'm te hellepen? Het ze 't mit der stoive gezicht, oftig zôo stoup as skóppenpoep, zôo-as Piet welderes zoi, niet slimmer maakt? Ô, meskien leeft ie nag, den zel ze aars weze, wis en zeker.

Siewert voelt 'm ók niet hillegaar zonder skuld. Hai het te veul óp 'm foeterd, wat het ie niet oftig ópspeuld as de rouk, hai het 'm ók te kórt houwen, deer kon ie niet teugen. Maar hai hoeft nag niet dôod te wezen, hai zel 'm in 't vervolleg meer in alles moeie en gnap mit 'm prate en een beetje deur de vingers zien, dat geherreketek moet maar deres uit weze.

Antje, al zoit ze 't niet, het ók zukke gedachte. Ze zelle allegaar derle best doen, om een jong mins in 't rechte spoor te kroigen.

Maar al die goeie bedoelinge legge 't of teugen de werrekelijkhoid, want deer kome Jan en Hannes mit Piet óp de leer. Dokter deelt z'n bevindinge mee: „De jongeman is waarschijnlijk op slag gedood, geleden heeft hij niet."

Dat is teminste een geluk.

„Leit Hannes nou dalek Roindert en Pietertje waarskouwe," zoit Antje.

't Is een hille ópgaaf voor 'm, om die minse, die nag van niks of wete, 't ongeluk mee te delen. Hannes voelt dut nou zellef ók as een droevig geval.

't Is een grôote slag voor Pietes ouwelui. Ze hadde zôo hoopt, dat 't huwelijk goed gaan zou. Dat 't een misse boel wier, dat hewwe ze vernomen, maar dat 't een hopelôos geval was, deer wouwe ze nag niet an; ienmaal zou 't goed gaan, deer vertrouwde ze óp. Nou is iniens alle hoop vervlogen. „En toch," zoit Pietertje, „hai was niet slecht, enkeld merakel swak van wil, hai gaf te veul toe an z'n begeerte."

Zôo is de dôod weer in Siewertes huis beland. 't Loik staat in de pronkkamer. Liezebet is verlegen in de war, ze het puur neiweet. „As 'k dat maar dein had, as 'k dat maar niet zoid had," zukke gedachte make der hillegaar van streek. „Vergeef m'n," snikt ze, „ik had je meer tegemoet kome moeten." Maar gedane zake neme gien keer.

Óp de dag van de begrafenis doet de loikdeur ópnuw en zôo onverdochs dienst.

„Ik had verwacht," zoit Siewert teugen Antje, „dat 't moin beurt weze zou, maar 't lot het aars beskikt."

Der zel weer een jaar en zes weke rouwd wórre, net as bai Roindert en Pietertje. De uiterlijke kenteikens binne der: swarte klere en krale en rouwhulle van effen tuul, maar ok in de harte is weimoed om 't sterreven van zôo'n jong mins, die, al was der veul óp 'm te zeggen, meskien deur 't leven toch nag veul lere kinnen had. Nou is de pas 'm ofsneden, 't het zeker zôo weze moeten.

Hoe zou 't ongeluk oigelijk komen weze? Deuze vraag roist niet alliendig óp Siewertes spul, maar ók óp 't hille durrep, totdat er ientje licht bringt in de zaak. 't Is maar een arreme kassieskirrel, die zien het, dat Piet, lang niet brandskôon, mit peerd en kar zôo verskrikkelijk hard reed, of de duvel óp z'n hiele zat. En zuk slaan mit de swuup, 't was over 't zeerdoen heen. Bles vloog as de weerlicht en zeker is toe in die gevaarlijke bocht 't hille zakie omkieperd, maar dat het die man niet zien. Ja, zôo zel 't wel weest hewwe, dinke ze allegaar.

Kórt nei de begrafenis wórdt Liezebet ziek, zôo maar iniens. De jonge dokter moet kome en hil gauw begroipt ie, wat er an de hand is.

„Arreme jonge vrouw," dinkt ie, „pas je man gestorven, nu ook 't kindje weg, maar zelf wordt ze wel weer gezond."

„En dat is 't vernaamst," zoit grópmoeder.

De winter is er weer, de koeie stane vanzellef al lang óp stal. Der

valt nou niet veul te verhapstikken, te meer omdat ze, toe Liezebet zôo ziek wier, de knoup maar deurhakt hewwe: de mellek gaat de deur uit nei de nuwe keisfebriek en karrene voor de marrekt doene ze ók gien meer, alliendig wat voor oigen gebruik. 't Is aars wel te bót van al dat mooie boeregoed, dat nou ongebruikt bloift.

„'t Best is, nei een boeles," mient Siewert, „maar de pars, die mag niet vórt, die geve we seumers een plaassie te pronk óp stal en in de winter kin ie óp de dars, naast de sjees en de speulwagen. Later kin al dat spul den wel nei een museum toe, maar voorloupig kin'k er nag gien ofstand van doen," en zôo dinkt Antje der ók over.

De moid zel nag bloive tot Vrouwendag en den neme ze gien aar meer. De vrouwe wete nou aars niet, hoe ze 't hewwe. Ze kinne nou wel deres meer om de thee. Liezebet zel vemiddeg maar deres nei Pietes moeder gaan, ze zel zussie meeneme. Grópmoeder Pietertje is gek óp der, een kind van der overleden zeun, moet je rekene.

Ze is er nag niet overheen, ze het veul van Piet houwen, al kon ze z'n gebreke wel, och ja, dat gaat zôo mit een moeder, ei. 't Purrekie wórdt gnap verwend deur deuze grópmoeder.... welja, nag een seletje, nag een peperementje en taai-taai mee nei huis toe, want 't het weer Zunderklaas weest.

As ze verom gane, den krokkelt 't buiten, nou dat is niks oor, Pietertje zit voilig óp moeders arrem, lekker inhokkeld in een grôote wóllen doek, die is nag van moeder Lointje. Zellef het Liezebet een mantel, die omslagdoeke binne hillegaar uit de mode, zien, al houwe de ouwe vrouwe der nag an vast, grópmoeder Antje vanzellef ók. Ja, de toid verandert: wat lang geweunte weest het, verdwoint, om nooit meer terug te komen. Deer hè'je nou ók weer de kap: der binne toch moidjes, die 'm gien meer drege wille. Mit annemen 't leste voorjaar, toe wazze der al een paar boeredochters, die in 't heer gonge.... oigelijk speurde ze lillek of teugen de are ankomelinge. Nei oor, zai doet de kap niet weg, die mooie kap van moeder, 't zou te bót weze. Toch is ze bang, dat Pietertje 'm later niet hewwe wil, want as 'r erregens de klad in komt, den is 't niet teugen te houwen. De minse binne net as de skeipe: as der ien over de dam is, den vollege der meer. Dat hè'je ók mit de hul zien, al houwe de ouwe vrouwe 'm nag in ere, wellicht tot derle dôod toe. Ze zou grópmoeder Antje ók niet graag aars zien, 't hoort bai der vrindelijk, rimpelig toetje.

't Gaat deur mit sneijagen, grôote vlokke kome der nou, wat een proest bai de weg zel dat wórre, of der most een beetje vórst kome, den bloift 't wel leggen. As 't de moeite weerd is, den zou de nar weer deres óp de proppe kome kinne.

En ja, oor, een paar dage nag, en 't kin gerust best, wat de dikte van de snei angaat. Liezebettes hart popelt, ze is ommers nag zôo jong en 't komt niet elleke winter voor, dat je der mit de nar óp

uit trekke kinne. Mit grôfader, dat zel niet gaan vanzellef. Den mit Hannes meskien? Die zel 't best wille. Ze praat er mit grópmoeder over, maar die trekt een zuinig gezicht: „Nei oor zus, dat moet je niet doen in jouw omstandigheden, de minse prate zoo gauw. Voor de klucht uitgaan in de rouwtoid, nei oor.... je doene m'n een grôot genoegen, as je dat maar uit je houfd zette."

Liezebet gelouft wel, dat grópmoeder geloik het, maar nôoselijk is 't wel en zuchtend pakt ze de kous maar weer óp: nag twei neidjes den is ze an de hiel.

't Gaat deur mit vriezen, 't is al teugen de Karst. Liezebet ziet ze deur de glaze, langs de weg: vrôolijke jongelui mit skaasse. „Hè, grópmoeder," zoi ze, „ik kroig 't wild in de biene. Ik most ók maar gaan, ik hew der zôo'n merakele zin an," en as ze den weer die bezurregde trek om Antjes mónd ziet, voegt ze der an toe: „Is dat nou zôo erreg.... of je nou loupe of skaasseraie, geeft dat nag verskil?"

„Nou, nei," antwoordt de ouwe vrouw, „maar je moete zôo óppasse, zus, ik deid 't maar niet, al geef ik toe, dat 't een onskuldig vermaak is."

Liezebet zucht, der zit den niks aars óp, as der in de rouwtoid gnappies te houwen an de wette, die nerregens te boek stane, maar weer je je toch an diene te houwen, wil je niet over de tong gaan. Dat, dut jaar ók niet te rederoiken, en niet te kerremis, wel te kerrek vanzellef. En ze kin ók wel hier en deer om de thee gaan en ze het nou ók toid zat om te lezen. Deuze winter maakt ze den ók een dankbaar gebruik van de boekeruiling en ze het Hannes, om samen over de boeke te praten. En den, Pietertje is er toch. Meer as vroeger wórdt er mit de kloine moid dold, 't is een merakel, zôo veul vaders en moeders dat snókkere dinkie het; as dat den maar niet bekaaid ofkomt, dat ze later zôo balstuterig wórdt, dat er gien huis mee te houwen is, deer mag ze, as moeder, gerust wel voor óppasse.

Wat kin die Hannes aars mit zussie stoeie. Hoor, nou veneivend ók weer, nou ze bai 'm óp skôot zit:

Deer komt een luis, deer komt een vlo,
Deer komt een manje mit haverstro,
Deer komt een manje óp krekke,
Die zel je neusie oftrekke.

en z'n grovve vingers loupe over Pietertjes arrem, over der skouwertje zôo nei der neusie toe. Ô, koik deer nou, der neusie is hillekendal weg, 't zit in die grôote hand van Hannes. „Vórt neusie," zoit ie en hai trekt een zuinig gezicht. Maar zussie kraait en voelt, dat 't 'r gerust nag wel zit.

Maar den moet ze te bed, 't is meer as toid. Huile? „Gien gedrans, oor en zeg maar gauw wel te rusten."

Liezebet vindt 't echt, dat 'r moidje zôo'n hartelijke speulkammeraad het en ze dinkt 'r an, hoe ze zellef vroeger ók zukke goeie maatjes mit Hannes weest het. Ô, ô, wat is dat lang leden en wat is 'r veul beurd. Wat zou die Hannes aars een echte vader weze.... dat ie nou ók nooit eres trouwt.

De winter gaat verbai, 't voorjaar komt, de lammertjes loupe al weer in 't land. Te bót, dat er ien skeip dôod gaan is, neidat ie een pittig lampie kregen had. Dat beisie zel nou ópfokt wórre moete mit de zuigfles. Dat is net een werrekie voor Liezebet. Toe ze nag een moidje van een jaar of veertien was, het ze 't ôk eres doen maggen, Pietertje mag koike, hoe ze 't potlampie voert.... „koik, zussie, hai doet zuige, zien. En dut lampie is nou voor jou, moidje." En as 't lampie genóg het, gane ze samen nei de kloine biggies in de toeteboet.

Zôo roept Liezebet 't gevoel voor beiste en 't bezit er van, al vroeg bai der purrekie wakker.

Deimee de koeie weer nei 't land, want 't is al weer mai en den oist de skôomaak weer alle krachte óp; skróbbe en voile, soppe en vroive, zôo'n hille dag maar deur, ze vliege temet bai de weig óp. Maar Siewert zoit: „Ik koik 't maar deres of." Antje is nag bai de pinke en gaat niet voor een jonkie ópzai, al skiet ze ók al puur wat of. Ja, as 't nipt en weernipt, kin ze der nag beter teugen as Liezebet, want die het nag alderes houfpain. „Houw maar een plak reeuwe eerappel teugen je houfd an," zoit ze den, „dat verlicht."

Die grópmoeder weet ók altoid reid.

't Is Sint Jan, de maaiers binne alweer an de veert, net as are jare. Maar hoeveul kere nag? Want, zien, der hangt wat in de lucht. Die Biemster boer is der maar aldeur óp uit, om 't boerewerrek te verbeteren en te verlichten. Hai woist óp 't voordeel, dat een mesien geve kin. Der binne der, die maaie kinne - hoe is 't in de wereld mogelijk - en der binne der ók, die 't hooi kere, hooiskudders noeme ze die. Siewert het 'r al eerder over hoord en der al wat van zien ók. Dut jaar het ie de maaiers nag annomen, maar ankomde jaar zel ie zellef zôo'n maaimesien koupe, bai leven en welzoin, vanzellef. Pietes broer Jan het 'r al ien en hai voldoet merakel. Siewert het 'r zellef bai staan, 't was een wónder. De hooiskudder het ie ók in werking zien bai Vok van Ares. Ja, die jongelui wage der omteven wat gauwer

an wat nuws, as zôo'n ouwe knar, as hai is. Toch wil ie niet hillekendal achteran kome en deervan zel je murregen wat beleve: den komt de nuwe hooiskudder thuis.

De hooiskudder komt en een man is derbai, om zien te leiten, hoe je 'm bediene moete. Jan en Hannes zelle 't diene te leren.

„Azze julle meer verzichtig binne," zoit de vrouw benauwd, „ik hew nou al poin in 't loif, as 'k er an dink, dat julle hande of biene erregens tussen kome kinne." Maar ze lache wat om die vrouwe-angst, „'t zel best losloupe vrouw," stelle ze Antje gerust.

Zôo komt er nuw leven in de brouwerai. „'t Is een hille plok, zôo'n mesien," vind Siewert, „maar de kost gaat voor de baat uit." Je zelle al gauw 't voordeel in je buul voele: gien dure maaiers meer, gien ekstra werrekvollek in de hooitoid en eerder mit alles reid. De zake zelle koeverere.

De zeumer gaat verbai. 't Het nag al mooi weer weest en Liezebet gong oftig mit Pietertje an 't handje an de kuier.... den nei grópmoeder Loib, den weer deres nei oom Vok en peet Grietje. Deer hewwe ze een stik of wat jôos, de lest is net zôo oud as Pietertje, later meskien een echt kammeraadje voor der.

Nou is 't herrest, appele- en peretoid. Hannes is al bezig mit een lange leer, een grôote mand hangt mit een haak onder z'n beroik. Liezebet komt eres koiken mit Pietertje, of de plok nag al meevalt en den dinkt ze iniens an vroeger, hoe Hannes as kloine pummel ók altoid al óp de leer wou en ze moet wel lache, nou ze die sterreke breie knecht zôo rustig an de gang ziet.

„Weet je 't nag van vroeger?," zoit ze, „van die mooie grôote appel, die je in m'n boezeltje gooide?"

Den draait ie een glunder gezicht nei der toe: „En of," zoit ie lachend, „koike of 'k 't nag kin, hou je bontje maar óp," ....floep! en net as vroeger zoit ie: „Wat een mooike, ei?"

Zonder skokkende gebeurtenissen gaat ók de herrest verbai, 't ienigste bezondere is de koemarrekt. Siewert, mit z'n slepende ziekte, het weer gedwongen rust, maar gelukkig, dat Jan en Hannes 't best rooie zelle, ze kinne de knepe en ze binne vertrouwd as de beste.

Ure, dage, maande, jare vliede as een skaduw heen. Dut is de stemming óp de leite eivend van 't ouwejaar in de weuning van Siewert Klomp en Antje Boeder. Vleden jaar hewwe ze 't niet vierd, gienien had er zin an, maar deuze keer zelle ze 't ouwe jaar uitzitte mit z'n zessen, want Jan, Baafie en Hannes, al hore ze bai 't werrekvollek, ze hore ók bai de herdenking van lief en leid, weer ze altoid

zôo hartelijk in deeld hewwe. 't Het Siewertes wens weest, om deuze eivend mit allegaar samen te vieren. „'t Is meskien m'n leste Ouwejaarseivend," het ie venóchend teugen z'n vrouw zoid, „maar ik hoop dut jaar toch nag te beleven, dat Liezebet weer trouwt en den beter." En gerust, hai het 'r al ien óp 't oug ók.

„Dorus Wit, die iemeslesten weduwnaar wórren is, wat dink je deer van, vrouw?"

„'t Kon wel wat weze," miende Antje ók, „hai is een gnap óppassend persôon, een degelijke boer en lang niet zonder middele, nei, dat kon wel slechter, al is ie wat ouwer as zus. Vooreerst zelle we der toch maar niet teugen heur over prate, mit mai is de rouwtoid pas om."

Deuze eivend hewwe ze eerst nei de kerrek weest vanzellef, behalleve Siewert en Liezebet het 'm gezelskip houwen, ze wou ók de smeerbolle bakt hewwe, eer 't kerrekvollek weer thuis kome zou.

Ze smaakte weer echt, oor. Toe een kompie sukkelamellek.... ze hewwe teugenwoordig van die vierkante brokke - sukkela-koekies hiete ze - je doene ze maar in de kokende mellek, mit wat zuiker der bai en klaar is Kees. Daags dernei, as er wat overskoten is, droive de krale vet der óp.

Nou binne ze an een slókkie toe, 't is kwart voor twaleven, ze binne allegaar stil, net of ze wachte óp 't nuwe jaar.

Ure, dage, maande, jare vliede as een skaduw heen....

Ja, wat is het al weer lang leden mit Piet. Toch is dut rouwjaar nag gauw verbai gaan, dinkt Liezebet en zonder ergernis, kallem en rustig. Maar as je braaf twintig binne, kin 't ók al te rustig weze, ze verwacht nag wat van 't leven, ze zel nag welderes trouwe, maar niet zonder dat de echte liefde deer bai te pas komt en grófader en grópmoeder kinne nou veerder zegge, wat ze wille, ze zel nou zellef uit der doppe koike en der oigen zin doen. Altoid weduwvrouw bloive, deer voelt ze niks voor en bai dat, Pietertje moet ók een vader hewwe, al mist ze die nou nag vast niet.... 't kind is ommers gek óp Hannes.

Hannes is ók stil, hai koikt nei Liezebettes poinzend gezicht. „Wat zou der in dat houfie omgaan?," vraagt ie 'm of. Maar recht om dat te weten, het ie niet, hai, de stille nederige knecht. De leste maande voelt ie 'm aars oftig dicht bai der. Wat kinne ze pittig mit mekaar prate over een boek, wat kinne ze samen echt speule mit Pietertje en as der ien van tweien zingt, vollegt weldrei de aar ók. 't Is soms, of ze weer kloine kindere binne en 't loikt bai taie, of de ellende mit Piet der nooit weest het, 't loikt óp een nachtmerrie, die verbai gaan is.

Deer slaat de steertklok twalef slage, ze gane allegaar overend, 't glas in de hand, ze klinke, ze drinke, hande skudde hande. Maar houdt Hannes niet al te lang Liezebettes hand in z'n stevige knuist, is dat wel nei behoren voor een knecht? Nou ja, 't gong vanzellef en

Liezebet loikt 't niet erreg te vinden. „Dankie, Hannes," zoit ze, „jij ók veul geluk in 't nuwe jaar, oor."

De stemming is nou iniens weer hil aars. Een last, de last van 't ouwe jaar zeker, valt van je of. 't Nuwe komt, maar je wete nag niet, wat dat geve zel.... 't kin goed weze, 't kin ók kwaad weze, meskien baiegaar.

„As dut jaar Siewert maar niet....," dinkt Antje.

„As Liezebet nou dut jaar maar deres....," dinkt Siewert.

„'t Zel allegaar wel kome zôo-as 't kome moet," dinkt Baafie en ze koikt Hannes van ópzai an.

Wat een echt wintertje wórdt 't deuze keer. 't Ois loit in de slôote, de skôolloupertjes perbere weer, of ze der ók deurzakke kinne, maar nei een paar dage is deer al gien sprake meer van. As de molens nou maar niet male, want den gaat dat mooie ois weer stik. Maar nei, oor, 't komt goed of, deuze keer en wat ók een meevaldertje is, grópmoeder het 'r vendaag niks óp teugen, dat Liezebet óp skaasse gaat. Ze is nou in de lichte rouw, 't kin der mee deur.

Mit 'r wollen kaper óp en der groize mantel an, loupt ze mit 'r skaasse onder der arrem, deur 't durrep, glunder as een jonge moid. De frisse kou loit rôoze óp der wange. Meskien zel ze deimee óp 't ois nag wel een kammeraadje teugenkome.

Zie zôo, hier, an de kant van de grôote vaart vast maar ópbinde. Twei jaar leden het ze hier mit Piet skaassereden, dinkt ze. Hai kon 't puur goed. Nou is ze alliendig, enkeld wat skôolloupertjes wukele om der hene.

Deer ziet ze een jongkirrel in de veerte, dichterbai merrekt ze dat 't verrempeld Hannes is. Gort, ze wist gieniens, dat ie ók óp skaasse was. „Kin je m'n ók efkes óp dreef hellepe," vraagt ze, „ik staan te trillen óp m'n biene."

Vanzellef wil ie dat. „'t Zel deimee wel overgaan," zoit ie. En den raie ze samen, hai vooróp, eerst lienigan, den mit meer veert - kris, kras-kris, kras - ze swiere, ze sweve, 't geeft een bloid gevoel, net of alle narigoid van je ofvalt. Dat doet 't ois, zien, dat is een wonder ding, dat maakt alle minse vrôolijk, behalleve een enkelde stoetel an de kant, die an z'n skaasse maddert, maar veerder loikt 't net, of alleman grôot houdt van alleman. 't Is: „hù!" of „daag!" of „mooi ois, ei!" Hannes houdt Liezebettes hand stoif vast. „'t Is lang leden," dinkt ie, „dat 'k der hand voelde, 't lest, toe ze voor 't eerst nei skôol toe gong." Maar dat is mis, Hannes, want dink je den gien meer an 't Ouwejaar?

't Is snókker, maar altoid nag, net as vroeger, het ie 't gevoel, dat ie der beskerreme moet. Prate doet ie niet, hai dinkt ommers almaar.

En Liezebet? Die ondervindt ók welderes, dat de hand van een mins wat zegge kin, zonder woorde, of verbeeldt ze der oigen maar wat? Deuze van Hannes, deer vergist ze der vast niet in.... dut is een goeie hand, al is ie eeltig, 't is een trouwe hand, een hand as van een vader of van een goeie vrind.

„Ô, ô, m'n skaas gaat los," roept Liezebet iniens, „koik deer nou, hai zit óp zai van m'n bien, de riem is hillekendal stikkend, zien."

Ja, Hannes ziet 't, „den zel ik 'm make moete," zoit ie, „leite we den maar an de kant gaan."

„Hè'je gien touwtje in je diesek, Hannes?"

„Heeft er iemand ook een touwtje,
't IJzer is me los gegaan,
Vroeg een aardig weduwvrouwtje
....."

't Komt er zôo maar bai Hannes uit, hai skiet wel uit z'n slof.

„Nou, nou, Hannes, jij binne ók een mooie," zoit Liezebet.... maar ze lacht en Hannes lacht mee.

Zie zoô, die skaas zit weer, 't feist kin overnuw beginne. Ze raie maar deur, 't gaat ók zôo echt, ze wete van gien óphouwen. Ja, toch, efkes in de tent uitbleize.

„Nou, hè'je welderes zukke slappe sukkelamellek had en nag zangerig ók, 't loikt wel kladdig water uit de boit," zoit Liezebet.

„Zôo nauw moet je 't maar niet mikke, moid," mient Hannes.

Efkes ruste doet toch goed, zôo'n eerste dag wór je altoid gauw louf en zôo stoif as een hórt en deervan is 't zaak, om nou maar weer óp huis of te gaan en 't wórdt al puur skemerig ók.... grópmoeder zel aars maar ongerust wórre.

Deuze middeg wazze der ouge zat, die Liezebet en Hannes samen óp skaasse zien hewwe. Nou, 't oordeel was mild, oor, de rouwtoid is ommers temet verbai. En ja oor, ze het grôot geloik, dat ze mit Hannes gaat.... mit een aar, dat zou meskien praatjes geve, maar mit Hannes, dat is niet zôo erreg, hai is ommers gien pertai. Want, wat is Hannes oigelijk....? Nou, Hannes is niks vanzellef, ei.

Maar mit die jôon, die niks het en niks is, het 't vemiddeg óp de skaas toch echt genoegelijk weest, vindt Liezebet. En Hannes het ók z'n draai, een merakel goeie dag.

En der kome nag verskaiene van zukke middege. 't Is weer net as hil vroeger, hand an hand, hoe bestaat 't. Te bót, dat de dooi invalt, maar de goeie verstandhouding bloift. 't Is Hannes voor en nei, nag meer as voordien. Grópmoeder begroipt zuk wel: jong trekt nei jong, ei.... „we wórre alle twei ók van die ouwe knarre," zoit ze lachend teugen Siewert, „'t is nag al glad, dat ze jong is mit de

jonkies.... ze wil ók weer nei de zangvereniging, as de lichte rouw verbai is. Deer is ók niks óp teugen in moin zin."

„Meskien doet ze deer een man óp," mient grófader, „ofskôon, ik houw 't voorloupig nag altoid óp die weduwnaar, die Doris Wit. Zoin plaas is hil wat minder as moines, dat hai zel best óp dut spul kome wille."

„We zelle zien en ondervinde, man.... zuk valt niet te dwingen."

„Zôo is 't, Antje, maar ik wór lienigan minder, moet je rekene en 'k wou nag graag beleve, dat m'n boerderai in goeie hande kwam. Ik kin niet rustig hene gaan, voor ik dat weet.... dat begroip je toch zeker wel, ei?"

„Ja, vanzellef, oor, ik zel der mit zus over prate, zôo gauw de toid deer is."

„As 't den maar niet te laat is," zucht de ouwe baas en hai doet z'n ouge dicht, hai is toch zôo verlegen louf.

Toch houdt Siewert 't nag puur zôo'n toidje uit. 't Is nou al hallef mai en zundeg.... Liezebet zel te kerrek. Ze het een nuw kerrekkleidje, 't donker-groize gaat in de kas, ze is nou in 't zeigroen, een soort prinsessejurrek mit ferwieltjes, hillegaar uit ien stik, wat een verskil bai moeder Lointjes dracht vroeger, mit jak en rok. Ze wil ók gien drie of vier onderrokke meer an, twei is zat genóg. Ze bekoikt der oigen in de damspiegel mit moeders kap en 't nuwe kaphoedje óp en ze is over der uiterlijk tevreed, fieter-de-fointjes oor. Grófader en grópmoeder dinke ók: een kuin vrouwspersôon, een eppertje oor, deer komt wel wat goes óp of, mit zôo'n mooi spul achter de hand.... die heur kroigt, is bon-of. Ze moete der maar gien gras over groeie leite.... „zou je der vemiddeg niet eres over prate, vrouw?"

Nou, Antje vindt ók van al.

En 's middes, nei 't bordewassen, den zel de butter geld gelde.

Liezebet zingt onder 't óppakken van het diggelegoed. Ze is bloid, de rouwtoid is verbai, 't nuwe leven loit weer voor der open.

Grófader is nei 't eten dalek te bed gaan en Pietertje doet ók der middegsleipie. Maar as de thee zet is, zit Siewert weer bai tafel, der zel nou een errenstig woordje sproken wórre mit zus.

„Koom je, Liezebet?," roept grópmoeder, „den tap ik vast een koppie in."

Hannes is vórt, nei z'n vader en moeder toe, zeker.... dat ze hewwe mit z'n drieën het roik alliendig. Grófader skraapt z'n keel en zet een gezicht of ie óp de vergaring van de Kerrekereid zit en hil wat óp z'n lever het. Nou, hai het ók hil wat óp z'n hart: een hille boereplaas mit Dorus Wit inkluis.... „Dat, nou weet je, Liezebet,

hoe wai der over dinke.... je hoeve nag dalek gien ja te zeggen, ik moet vanzellef eerst ók nag mit Dorus prate, maar ik hew hoop, dat ie wel toehappe zel en je moete ók eres dinke, hoe bloid je je ouwe grófader make, as je der in toestemme, want Dorus is een bovenst beste boer."

Liezebet is der hillegaar van onderste boven, ze is zôo wit as een doek en der mond trekt samen.... nei, der gezicht woist niet uit, dat ze óp alles ja en amen zegge zel. Ze bremt ók, net as grófader deer net, want ze weet, dat, wat ze nou zegge wil, grófader bar en bar ofvalle zel.

„Ien ding, grófader," zoit ze met trillende lippe, „je moete dinke: ik bin nou gien meer 't moidje van vroeger. Ik hew in m'n trouwen bar veul leerd, mit skade en mit skande; ik voel der niks voor, om voor de tweide keer as koupwaar te dienen. Van Piet hew'k nooit genóg houwen, dat wete jullie wel en toe is 't skeef gaan vanzellef. Deervan wil ik voor de tweide keer mit m'n hart te reide gaan en niet koike nei geld of goed."

Grófader is verskoten, z'n hande trille, wie had zuk nou docht; beloord koikt ie Antje an, maar die weet ók niet, wat ze zegge moet. Trouwens der valt niks meer te praten, want Liezebet is van beloordigoid de weuning al uitloupen.

Ze is nou óp de wurref en deer ziet ze Hannes ók. Zeker moet ie de verrekens nag voere, of meskien, dat ie enkeld maar deres nei de bigge koike wil, hai gaat teminste nei de toeteboet. Ze gaat 'r ók hene, 't is toch zôo'n koddig gezicht, want hoe lillek een zeug ók is, die kloine biggies binne toch merakel pittig. Iniens stane ze baiegaar te koiken nei die gelukkige moer mit z'n gruizige jonkies.... en nag wel hand an hand, hoe is dat nou weer komen? Wie het 'r 't eerst de aar bai de hand nomen? Ze wete 't gien van baien, 't gong zôo maar.

Den zoit Liezebet ópiens: „Ik moet je wat vertelle, Hannes". An der gezicht kin je zien, dat 't puur wat te beteikenen het. Den valt ze mitien maar mit de deur in huis: „Grófader wil m'n weer an de man hewwe, hai het er al ien voor m'n uitzocht ók."

Hannes verskiet, hai leit 'r hand los, hai wil wat vrage, maar z'n tong woigert.

„Je zegge hillekendal niks, Hannes."

„Wat zou'k zegge?," komt 'r mit moeite bai 'm uit.

„Nou," zoit ze, „of je 't deermee iens binne, of zôo."

„Bin jij dat den niet?"

„Nei, ik leit m'n niet weer verkoupe, ik wil nou m'n oigen zin doen. Ik wil, net as grófader vanzellef, een man, die dut mooie spul weerd is, maar bovenal moet de echte liefde der an te pas kome. Mit Piet was dat niet zôo, ik was toe vast nag te veul kind en ik praatte grófa-

der en grópmoeder maar nei, dat 't later allegaar wel terecht kome zou. Nou moet 't aars, ik zel m'n geluk in oigen hande neme, zonder reid van grófader en grópmoeder. En nou kin'k er ientje, weer ik grôot van houw, ik gelouf, al van jongs of an.... alliendig wist ik 't niet, totdat grófader m'n weer an een aar koppele wou."

Vragend koikt Hannes der an, maar hai zoit nag niks. Den skudt ze z'n arrem mit geweld heen en weer: „Domme jôon, moet 'k nou nag meer zegge?"

Den gane z'n ouge open: „Je bedoele toch niet...."

„Ja, dat bedoel ik wel."

Hai is der beduusd van.... Kin 't waar weze: zoin Liezebetje, werrekelijk zoin Liezebet, alle dage, alle jare, z'n hille leven lang?

Den doene ze, wat ze, zôowel bai boere as bai statters altoid doene, as ze 't merakel mit mekaar iens binne.... en ze luchte gieniens de stank van 't verrekenskot.

Maar ópiens, of 't niet bai rechtuit is, zoit Hannes: „Maar de baas en vrouw....?, ze zelle 't nooit goedkeure."

„Ik dink van al," antwoordt Liezebet geruststellend, „want grófader kroigt nou z'n zin: een boer óp z'n plaas, die deer net zôoveul hart voor het, as hai zellef en bovendien maakt die z'n ienigste grófaderszeggertje zôo gelukkig as ze nag nooit weest het."

Liezebet het deer strakkies twei beloorde ouwe minse in de weuning achterleiten. Siewert is dalek weer te bed kropen en deer loit ie nou te urremen, hoe 't moidje nou ópiens zôo balstuterig weze kin.... hai wil toch alles voor der bestwil doen. Is dat waar, Siewert Klomp? Wil jij niet in de eerste plaas een waardig ópvolleger voor je bedroif, ien van je oigen soort, mit nag puur wat duite ók, dat jij den rustig sterreve kinne? Vanzellef, dat is je goed recht, man. Maar hè'je nou hillegaar niet docht an 't jonge hart van je grófaderszeggertje, dat nag wat aars verlangt, as enkeld huis en hof en cente zat? Ô, komt dat allegaar terecht.... man, man, hè'je den niks leerd mit Piet? Dat 't mit jou en Antje zôo merakel goed weest het, altoid, dat het ók maar toeval weest, want binne jullie niet óp dezellefde menier an mekaar komen, hewwe de ouwers van weerskante dat ók niet bekokstoofd? 't Had net zôo goed verkeerd weze kinnen, zuk beurt meer, ruzie van 's óchens tot 's eivens en de man per slot an de drank.

Maar je loupe te hard van stapel, Siewert, leit 't nou maar an zus over, die het toch zeker ók nag wel zôoveul as boeretros?

„Ja, ja," vindt Antje ók, „leit heur maar loupe, die het 'r weetje."

Zeg dat wel, zus het 'r weetje, ze zelle 't deimee ondervinde. Ze koike teminste raar óp, as Liezebet deer ópiens mit een gland gezicht de weuning binnenkomt.

„Goed nuws, grófader en grópmoeder, ik hew de rechte boer

vonden voor ôos goeie spul.... je kinne gerust weze, grófader, en wat nag meer zoit: ik houw zôo merakel grôot van 'm."

Hè'je welderes zukke verskrikte ouge zien?

„Deer," zoit grópmoeder, „hoe kin dat? Je gane toch mit gienien jongkirrel om, je verbeelde je zeker zôo maar wat."

„Nei, grópmoeder, ik weet 't sekuur, binne julle niet benuwd?"

„Ja, vanzellef," zoit grófader, „maar ik bin ók efkes bunzig.... je wete toch goed, dat je een roike boeredochter binne en dat je deer nei handele moete?"

„Ja, grófader en deer bin'k ók grôosk óp, maar toch het die boeretros m'n ongeluk weest. Al hewwe jullie 't goed bedoeld, ik hew toe te veul door julle bril keken; 't ienigst leek toe wel te wezen: 'n roike boerezeun. Nag eres zuk beleve, as in m'n trouwen, niks oor, deer kroige jullie m'n gien meer toe. Die Doris Wit kin merakel best weze, maar ik kin 'm gieniense. En nou hew'k er zellef ien vonden.... een goeie boer zel ie vast weze, ofskôon ie gien geld het, maar wat 't vernaamst is: hai is een goed mins en m'n geluk is van hum ofhankelijk. Nou, jullie koike m'n zôo aardig an, dat ik zel 't den maar dalek zegge: 't is Hannes."

„Bin je bedonderd moid.... m'n knecht, de zeun van m'n werrekman....!" Kin der zôoveul geluid kome uit een zieke man?

„Je vergisse je, grófader.... ja, knecht is ie, maar wat voor een knecht.... van kind of an het ie een trouwe hullep weest óp de boerderai en voor ôos allegaar."

„Hai had goed voer en een warreme stal," onderbreekt grópmoeder en grófader voegt er an toe: „en hai wier der voor betaald."

„Bah!," gooit Liezebet er uit, „jullie valle m'n bar of, maar wat jullie ók zegge, 't is Hannes en 't bloift Hannes."

Den loupt ze óp grófader toe.... doet ze dat mit een erregie? Ze neemt z'n hand: „Wat zel je dat een rust geve, grófader, as Hannes hier de boel ienmaal bementenere zel, voorloupig mit z'n vader as steun in de reg. Je hewwe Jan en Hannes zellef alles baibrocht, 't zel veerder alles óp 't oud of gaan, ze hewwe hart voort de beiste en hart voor de hille bedoening. Gien geld, zeg je....? Hewwe wai 't zôo hard nôodig, grófader, in deuze slechte toid, of is 't enkeld maar, dat 't geld geld zoekt?"

„Nou, nei, we hewwe derekt gien hullep nôodig, we kinne gelukkig van ôos oigen wel roize, wai zelle 't wel klaarspeule, deer niet van oor, en deerbai: deuze taie hewwe weer taie. Maar der is een grôote ofstand, zien, tussen de boer en de knecht, dat weet je toch deksels goed en deervan val je m'n nou zôo bar of. Vroeger docht je deer toch aars over, Liezebet. Hè'je ooit mit Hannes danst, hè'je ooit mit 'm uit weest? Je dochte der ommers niet over, hai was toch gien pertai."

„Net, grófader, ik was vanzellef in julle geist ópvoed, die de geist is van alle boere. Maar nou is 't aars, ik hew leergeld betaald, ik voel m'n nou een vrouw, die in de eerste plaas 't geluk groipe wil.... dat geluk kin ik bai Hannes vinde. Maar wat bin je louf, grófader, ik zien 't an je, gaan nou maar gauw leggen," en zurregzaam dekt ze 'm toe en mit een zoen óp z'n voorhoufd, zoit ze: „Sleip der maar deres over, ik wed, dat je an moin kant kome."

Grópmoeder, die óp lest maar niks meer zoid het, die moet ze toch ók nag eres wat vertelle: „Weet je 't nag, van toe?," zoit ze, „van dat 'pinkie-pinkie óp en neer', vroeger mit Hannes, wat je toe zoid hewwe?"

Ja, dat weet Antje nag goed.

„Nou, dat kon den welderes beure. As alles nei moin zin gaat, den wórdt Hannes ók van jou."

„Doerakkie!," zoit grópmoeder den enkeld en Liezebet voelt: 't is al temet voor mekaar.

Den wil grófader nag wat zegge: „Koom eres hier, zus, vertel m'n nag ien ding: het hai jou vroegen?"

„Nei, grófader, deer is ie te beskaien voor," en ze kroigt een kleur as een boei.

„Den weet ik genóg," en Siewert draait 'm om nei de weig toe, hai wil nou sleipe.

Ondertussen het Hannes mit grôote stape de wurref ofloupen. As kloine jôon gong ie altoid óp een draffie óp huis of, as ie nôodig wat vertelle most an vader of moeder. Nou is ie een man en loupt ie as een man, alliendig binne z'n stape wat langer as aars. Hai gaat de dam deur en de weg óp nei 't kloine werrekmanshuisie, zoidan. De klink van de deur gaat harder, as ie bedoeld het, moeder Baafie in der hoekie, verskiet er van. Hannes valt zôo goed as mit de deur in huis, want 't kloine klompehossie kin je haast niet meerekene. Hai stróffelt temet over vaders geel-vurrefde sundese klompe, die voor de weuningdeur stane.... en den, mit een glunder gezicht, zoit ie: „Gendag."

Baafie ziet dalek wat bezonders an 'm. „Wat is 't?," vraagt ze, „je koike zôo plat, hè'je een skat vonden?"

Den doet Hannes, wat ie in gien taie dein het: hai geeft moeder óp elleke wang zôo maar een dikke zoen.

„Nou, nou, wat doen jij nesk," zoit vader Jan, „zuks binne we niet van je wend."

„Nei vader, maar 'k bin ók zôo boordevol, ik moet m'n efkes uite."

„Nou, toe den," zoit Baafie, „vertel deres óp, wat hè'je allegaar?"

Ze gane der alle twei voor zitten, vader en moeder, want 't moet

wel wat bezonders weze, dat Hannes zôo uit z'n geweune doen is.

„Nou den," begint Hannes, „een skat, zoi je, ei moeder.... ja, een skat, die hew'k vonden.... ik hew verkering."

Baafie skudt mit 'r houfd: „ik kin 't meist niet gelouve, je gane ommers nooit te vraien."

En vader Jan zoit: „Je zegge maar wat, Hannes, je houwe ôos voor de gek.... je binne toch zeker niet dronken, want zôo kin ik je niet."

Den vertelt Hannes 't grôote nuwtje....

Grôote grut, kin je deer nou bai.... moeder snóft.... „Ik docht, dat je bloid wazze," zoit Hannes verwonderd, „is dut nou om te huilen?," en bai z'n oigen dinkt ie: die vrollie ók, die hewwe altoid wat aars.

„Voor een deel binne 't trane van vreugde, maar voor een aar deel ók van bezurrigdhoid, m'n jôon," verklaart Baafie, „je zelle niet ongestraft die stap nei de hougte doen. Ze zelle je der óp ankoike, de boere. Hannes, de knecht van Siewert en de zeun van Jan en Baafie, dat kin der mee deur: een gnappe stille jôon, een goeie werrekezel, der valt niet 'dat' óp 'm te zeggen. Maar as ze hore, dat je mit Liezebet trouwe zelle, den zel je wat aars beleve. Ik hoor 't al zeggen: ‚nou, nou, wat verbeeldt die z'n oigen wel en kin Liezebet niks beters kroige as zôo'n kale neet?'. Ze zelle je niet ópneme in derle midden, je zelle ópzai staan bloive, as een ienling, want je hore den ók gien meer bai je oigen soort, die sluite je ók uit. Maar ik begroip ók in de wereld niet, dat de baas en vrouw 't zôo maar goed vinde, weet je 't wel zeker, dat ze der in toestemme?

„Ja, Liezebet gelouft vast van al, ik zel 't wel gauw an de weet kome. Jullie vergete aars ien ding, vader en moeder, en dat is 't vernaamst: we houwe zôo merakel veul van mekaar."

„Van jou hew'k 't altoid weten," zoit moeder, „maar dat Liezebet óp zôo'n menier ók grôot hield van jou, dat wist ik niet."

„Nei, ze wist 't althans van derzellef niet, toe ze mit Piet trouwde, maar nou ze der voor de tweide keer an de man bringe wille, nou weet ze 't iniens wel en ók, dat 't altoid al diep in der zeten het. Kinne jullie 't nou begroipe, dat ik dat grôote geluk mit baie hande anpak, al voel ik ók wel, dat de boere m'n mit skele ouge ankoike zelle. Maar ik hoef ók niet dalek in de Gemientereid, ei."

Deuze zundeg bloift Hannes thuis mit 't hallefzessie en mit eet-en-drinken ók, dat doet ie wel meer, Liezebet weet er van.

's Nachs sleipt ie vanzellef weer in 't koejes. Sleipe....? Nou, deer komt voorloupig niks van. Wie kin der nou sleipe mit een hart, dat overloupt van geluk? 't Het allegaar zôo weze moeten, dinkt ie. As dat mit Piet der niet weest had en Liezebet was trouwd an een gnappe boerezeun en alles had den redelijk gaan, den wazze wai nooit tot mekaar komen. Een grôote dankbaarhoid jegens 't lot vervult 'm.

't Loikt óp een gebed, dat geloidelijk overgaat in een diepe sleip.

Daags teran is ie al weer vroeg nei 't land en as 't melleken dein is, zit ie weer voor 't óchendstik óp 't staltje mit de vrouw, Liezebet en vader Jan.

„De baas is niet al te goedig," zoit de vrouw bedrukt, „hai kin nag niet van bed of, maar strakkies, as ie 'm ankleid het, moete we deres prate, Hannes," en ze koikt 'm mit stille ouge an.

„Goed, vrouw," en Hannes wórdt zôo rôod as een biet, tot in z'n lichte heer toe.

Ze binne allegaar stil, ellekien het z'n oigen gedachte, maar altemet eres koikt Liezebet nei Hannes mit een geruststellend knipougie.... dat geeft de burger moed. En den, nei 't koppie, weer an 't werrek vanzellef.

Maar nou is 't zôo veer, Hannes wórdt roepen, hai moet voor de baas en vrouw verskoine, nou komt de noiper óp de steert.

Siewert zit in z'n rieten leuningstoel, in 't hoekie bai de glaze, Antje mit 'r eeuwige braikous an de are kant.

„Deer komt ie," zoit de vrouw en ja oor, Hannes komt deer zachies óp sokke anloupen over de beun en den stapt ie óp 't staltje. Stokstoif bloift ie staan, 't is of ie bai wildvreemde minse voor 't eerst óp bezoek komt.

„Neem een matje, Hannes," zoit Antje.

Dat doet ie en den gaat ie bai tafel zitten.

„De baas wórdt puur oud," dinkt ie bai z'n oigen en 't is, of Siewert dat hoord het, want die zoit: „Ik wór oud, m'n jôon, 't best is der of, maar dat weet je vanzellef wel. 't Zel niet zôo lang meer dure, of ik leg der onder. Maar voordat ik heen gaan, hoop ik nag ien ding, dat 'k vast weet, dat m'n ópvolleger hart voor m'n spul het. Ik hew prakkezeerd en nag eres prakkezeerd en toe kreeg 'k der ien in m'n gedachte.... wie....? nou, dat is moin zaak. Maar ik docht toe alliendig an m'n oigen belange en neem 't een boer deres kwalek, as ie dinkt, zôo-as boere omteven dinke, nou en honderd jaar leden ók: soort bai soort en geld bai geld. Maar ien ding had 'k vergeten, dat Liezebet ók een stem in 't kepittel had en die stem wees jou an.... een jôon, zôo goed as de weg, maar zonder ien duit óp zak. Potverdorie!, ik wier proentje, meskien kin je dat begroipe? Niet omdat ik wat óp jouw persôon teugen hew, niks oor, deer niet van.... as werreker acht ik je houg en as mins valt er niks óp je te zeggen en Liezebet loikt iniens wel gek óp je te wezen, ze kin óp gien are menier gelukkig wórre, mient ze. Nou, m'n jôon, ik houw merakel grôot van dat moidje, 't is 't ienigst wat we hewwe, ei, en nou kin je zellef de rekening wel ópmake. Ze kroigt d'r zin, ik zel

gien meer anstaan óp stand en geld, maar den verwacht ik ók, dat jij alles goed bementenere zelle en dat je Liezebet gelukkig make."

Nou staat de baas óp en Hannes doet eveliens.... twei manne geve mekaar een stevige hand en Hannes, mit een brok in z'n keel zoit: „Dankie, ik hoop 't waar te maken, baas."

En Antje? Mit trane in der ouge loupt ze óp de trouwe knecht toe, ze geeft 'm een hartelijke zoen en ze zoit: „Vroeger hew'k welderes docht: ik wou, dat die Hannes moin zeun was en verempeld, nou wór je zôo goed as m'n grópmoederszegger. Eerst hew'k er ók óp teugen weest vanzellef, maar nou gien meer oor, Liezebet het ôos de ouge opend."

Tot antwoord geeft Hannes z'n anstaande grópmoeder een zoen terug.... zegge kin ie gien woord meer.

Hai gaat nou nei Liezebet toe, ze is in 't achterend en deer begroipe ze mekaar in een taal zonder woorde. Pietertje in de ton steekt der handjes uit nei Hannes. „Kloine purrek," zoi ie, „jij hore der ók bai, oor."

Die eivend wórre Jan en Baafie bai de baas en vrouw nôod, om de verkering van Hannes en Liezebet te vieren mit een slókkie en een alderhandje. En wat doene den de vrouw en moeder Baafie bai de begroeting 't aldereerst? Ze geve mekaar een zoen, dat 't klapt.... is dat vroeger ooit beurd? En 'grôote Griet', der komt nag een zaddoek bai te pas ók. Siewert gloimt efkes en Hannes vertrekt ók z'n mond, ze koike mekaar an en al zegge ze niks, ze dinke vast alle twei: Deer moet je nou vrouw voor weze. Maar toch doet 't Hannes goed. Der wórdt drók praat over alles en nag wat, maar onder 't gesprek deur mit de baas over 't nuwe maaimesien, dat weldrei kome zel, hoort ie de vrouw teugen moeder zeggen: „Dat, as ik je goed begroip, Baafie, was je der ók niet hillegaar voor, je hewwe den ók een offer bringe moeten."

„Zôo is 't maar net," hoort ie moeders antwoord.

„'t Is goed," dinkt Hannes, „dat die twei maar deres klare woin skinke."

't Wórdt een rustige nacht voor Siewert Klomp, hai is mit z'n oigen ommers in 't roine komen. Ze moete den maar zôo gauw mogelijk trouwe, den zel ie nag een toidje getuige weze kinne van 't nuwe geluk in dut huis en hai wil ók nag zien, hoe 't mit 't nuwe mesien gaat.

Alweer brulleft óp 't durrep. Brulleft? Nou ja, een gastdag enkeld maar, oor. Gien van baie pertaie wou der zôo'n óphef van make, ók om Siewertes gestel, vanzellef.

„'t Kin nou zeker niet laie," zôo luidt de klespraat óp 't durrep. Maar wat kin dat 't vollek óp de boereplaas van Siewert Klomp verskele?

De dage verstroike, d'ien nei d'aar, alles gaat óp 't oud of. Toch is er wel verskil, een jong geluk het weer z'n intrek nomen in de boerderai en de ouwe boer mag dat nag een toidje meemake. Hai ziet dat geluk in de weuning, 't is bai 't werrek en rondom de tafel, 't maakt ók de harte van de vier oudjes licht en warrem.

Drie maande al het ie nou zien kinnen, hoe alles roilt en zoilt en hai is tevreed. Venóchend is Liezebet bai z'n bed komen en ze het overzacht wat in z'n oor zoid.

„Nou, moid," het ie enkeld maar zoid en een kleur kwam óp z'n bleike wange. En zus gong veerder: „Ja, grófader, en as 't een knechie is, komt ie later óp deuze plaas."

Zôo-as een grôote slag een mins vernietige kin, zôo kin ók een grôot geluk te veul weze voor een oud en swak hart. Siewert kin 't temet niet óp. Alderhande beelde trekke langs 'm heen: hai ziet kloine purreke óp de wurref, 't binne allegaar Liezebettes jôos, 't ouste knechie zel hier later boer wórre.... deer een zeun van zel die z'n ópvolleger weer weze.... zôo gaat 't deur tot in lengte van dage. 't Huis is oud, maar 't is goed bouwd en goed onderhouwen ók, zôo zel 't nag lang mee kinne.

Den sleipt ie weer in, maar de tevreden trek om z'n mond bloift. Antje ziet 'm gaandeweg minder wórren. Een skaduw sluipt rond, bai dag en bai nacht en zet een domper óp een al te blaie lach, een te vrôolijk lied of een te malabelig gestoei.... 't is de skaduw van de dôod.

Zôo lang al het die om een hoekie van de bestee loerd, maar aldeur was der een kracht, die sterreker was as de macht van de man mit de zoin. De ouwe boer was aldeur nag niet klaar, hai most wete, sekuur wete, dat z'n spul in goeie hande kome zou. Nou weet ie 't: Hannes is een best en z'n Liezebet is gelukkig. Liefde is grôoter as stand en geld, weet ie nou. „'t Is goed zôo," prevelt ie in z'n oigen, „ik bin beroid, al begrôot 't m'n om moeder."

„Nag altoid gien dokter, vader?," vraagt Antje bezurregd, „die kin je toch wat verlichting geve."

„Nei," zoit ie, „ik wil m'n oigen dôod sterreve...."

„Maar moet ik Domenie nou niet waarskouwe, Siewert?"

„Wat moet'k mit deuze nuwe, zôo'n jong broekie nag.... as de ouwe nou nag leefde, deer was'k mee vertrouwd." En deermee slaveert Siewert 't bezoek van de nuwe Domenie ók of.

Die nacht slaat de dôod toe, ô, hai doet 't zachies, hai kin ók

barremhartig weze. Antje, die aars toch zôo licht sleipt, het 'm gieniense hoord, al was ze 'm ók wachtende. 's Óchends ternei weet ze 't: Siewert is zacht en kallem henegaan.

Z'n dôod wórdt betreurd deur fermilie en vrinde, ja, deur 't hille durrep. Hai is meskien de lest in deuze kontraie, die deur de loikdeur van z'n steê nei z'n leste rustplaas droegen is. Hai was een man van de ouwe stumpel, die 't weerdevolle van vroeger behouwe wou, maar die deernaast opensting voor de goeie dinge van de nuwe toid. Hai leefde óp de drumpel van oud en nuw. Hai keek de iende keer achterom en den weer voor 'm uit.... een boer was ie in hart en niere, ók behept mit de zucht tot vermeerdering van geld en goed, maar tevens een mins mit een goed hart in z'n loif.

Zeist, december 1960.

WOORDENLIJST

aans – aanstonds, straks
aardig – eigenaardig, zelden: aardig
achterend – soort keuken in 't achterhuis
achterkret – achterschot van een boerenwagen
affie – uitroep van spijt
afterdocht, je hewwe gien — – je denkt niet na
akkefietje – karweitje
al, van — – wel
al an – telkens
altemet – zo nu en dan
andreger – aandrager, opperman
anhangerig – mistig, kil
anhoud – gezelligheid
ankomeling – aannemeling
annemen, van — zijn – bereid iets te leren
anskiete – aandringen, aanhouden
anvalle – meevallen; bevallen
anverdan gaan – weggaan
appelekantje – hullekantje van Brusselse kant met appelmotiefjes
astrant – brutaal
atlast – hartlast, zorg

bagge – oorbellen
baisleipie – iemand, die in 't zelfde bed slaapt
baispul – groente
bakerspeld – grote speld met dikke knop, waarmee de luier werd gesloten
bakkie – kopje, kommetje, ook schoteltje onder 't kopje
bakwagen – wagen met platte bodem en loodrecht staande wanden
balstuterig – onhandelbaar
banjer – opschepper
bar – erg
barrel – vod; iemand, die doorgaans te veel drinkt
an barrele – kapot
bedare, erregens — – terechtkomen
begaafte – omvang
begrôote – spijten
begrôotelijk – jammer
bekenne – herkennen
bekere – mankeren
beloord – ontdaan, in de war
beloordigoid – ontdaanheid
bementenere – besturen
bemiereke – door inspannend turen klaar krijgen
benepen – bedrukt
benuwd – nieuwsgierig
beradde – op dreef komen
berake – bereiken
bere – brommend verbieden
berzie – rommel, smeerboel
besbordje – houten plank boven 't hoofdeinde van de bedstee
beskiemanne – voor elkaar brengen
besmoezele – vuil maken
besseltje – oprijgje in vrouwenkleding
bestee – bedstee
bestelle – verzorgen
bestrukke – bedisselen
bestrukkie – iemand, die alles goed verzorgt
besvat – feest door een nieuwe kastelein gegeven aan de jongelui van 't dorp
beun – losse houten vloer
bezeeuwe – tot bedaren komen
biene – voeten
biest – eerste melk van een koe na 't kalven
gewelde — – biest, verwarmd tot bijna aan 't kookpunt
bikkele – meisjesspel, met bikkels (kootbeentjes uit de hiel van een schapepoot)
bikkelebave – schelpjes van een uitheems schelpdiertje
blakstien, de — – bastaardvloek
blauw geve – wegsturen (van een vrijer)
bloed in je ore hewwe – zelfrespect hebben
bóbbekop – stijfkop, dwarskop
bóbberig – stijfhoofdig, dwars
bóchthippe – touwtje springen
boeles – boelhuis, publieke verkoping
boenstoep – stoepje bij 't water, waar men emmers enz. kan boenen
boerehoedje – boerinnenhoedje, vroeger gedragen op kap en hul, later alleen op de hul
boet – schuur
boezel – schort
bogerd – boomgaard
bol – wittebrood
de beste bolle voor 't venster – vol in 't gezicht, maar verder nogal mager
bombakkes – mombakkes
bommer – iets, dat groot is in zijn soort
bon – gedeelte van het land, waar de koeien gemolken worden
bon-of – goed af
bonk – bult, puist

bonkie – brokje, stukje
bontje – bont schort
bôodje – boodschap
boom – bodem
bôotje – gouden of juwelen sluiting voor kralenketting
bot, te — – jammer
bouw – bouwland
bovenrok – bovenste van de onderrokken
braaf twintig – ruim twintig
brandskôon – nuchter
breist, 't breist komt achteran – het zwaarste komt achteraan
brief – ook: papieren zak
brullefstikke – boterhammen, zoals ze op een bruiloft gegeten worden
buk – buik
bul – stier
bullebak – de geest, die naar men de kinderen vertelt, in 't water huist en die ze erin zal trekken, als ze te dicht bij 't water komen
bunzig – bang
bup – grootvader; oude man
butterdiggel, glimme as 'n — – erg glimmen
buttere – boteren, vlotten
buul – zak, buidel

daaps – hardhorig
dam – 't hek, dat toegang geeft tot 't erf van een boerderij
dampig – vochtig
damspiegel – smalle spiegel tussen twee ramen
dangele – slenteren, ook: luieren
dars – dorsvloer
darsdeur – deur, die toegang geeft naar de dorsvloer
deer! – uitroep van verwondering
deimee – straks
dek – mooiste kleren, alleen gebruikt in de uitdrukking: kap en — – netjes aangekleed met de kap op
deuntje, eerste — – eerste dans van de eerste kermisdag
deurhaalder – doorhaler, werktuig door de kaasmaker gebruikt om de wrongel te verdelen
diesek – dijzak, zak
diggelegoed – steengoed
diggelekas – kast voor steengoed
dis, van de — nei de mis – direct na tafel naar de W.C.
doedel – dikke bobbel
doenig – druk, meestal van kinderen
dóf, dóffig – vochtig
doge – verdragen
dol – malle meid, ook: klein meisje, dat te groot geacht wordt om te spelen
dolle – stoeien
don – stijf, gespannen
de ore stane — an z'n houfd – hij is gauw kwaad
don in 't houfd – hoofdpijn
dot – rozijn in linnen lapje voor de zuigeling
dranze – drenzen, huilen
dranzerig – op huilende toon
drem – muf, vochtig
dreutel – dreumes
droel – onhandig iemand
dundas – smal persoon

echt – fijn
eet-en-drinken – avondbroodmaaltijd (omstreeks 8 uur)
endje – stukje
enkeld – teer, slank
eppertje – keurig gekleed meisje
erreg, niet zonder — – niet onnadenkend
erregie – bedoeling
esser – kant van een bikkel, die een s-vorm heeft
etgroen – tweede grasgewas, dat opschiet na 't maaien van het eerste
eveliens – eveneens

ferwiel – fluweel
fiedel – viool
fieter – mooi, netjes
fieter de fointjes – keurig
flank, in de — valle – in de smaak vallen
flapperd – klapzoen
fleeuw – flauw, ook: een flauwe smaak in de mond hebbend
flens – klap, draai om zijn oren
flentere – slenteren
foetere – mopperen
fórten, niks te — hewwe – niets in te brengen hebben
frikkedil – gehakt van nuchter kalfsvlees
fronte – kuren
futje – kleinigheid

gaarvat – vat, waarin de wei wordt verzameld bij 't kaasmaken
garrelemente, an — – kapot
gasten – te gast gaan, 't mooi is van 't — of – de aardigheid is er af
gasterstafel – de tafel, als er gasten zijn
gauw, niet — – niet lekker, niet helemaal gezond
gedol – gestoei

gehcrreketek – geredder, hinderlijke bemoeizucht
gelammenteer – gezeur, geklaag
gemadder – getob
gemeister – het raadplegen van de dokter
gemeutel – gemopper
gemoet, in 't —— – tegemoet
geneiven – naast, tegenover
gepeeuw – geklaag, gezeur
gepriegel – fijn werk
gerak – toekomend deel, portie
gerzoin – rozijn
geskinster – geschitter
gesten – gesteun
gesteur – koken
gestrouk – gestreel
gieniense – niet eens
gland – glunder
glaze – ruiten
glazekleidje – los kleedje of gordijntje om 's avonds te sluiten
glisse – glijden
gloim – glimlach
gloime – glimlachen
glouwe – gluren
gnap – knap; netjes
gnókke – verlangend kijken naar eten of drinken
gnórte – knorren van een varken; knorren van de maag
goedig – goedmoedig
goeie-me-goeie – goeierd, iets sullig
goeskôomake – vaatwassen
gortig – wordt gezegd van een kind van twaalf jaar, dat met St. Nicolaas alleen maar 'n zakje gort krijgt
graaf – spa
greep – mestvork
greeuw – grauw
griffermeerd – gereformeerd
grille – rillingen
grippele – greppels graven
groep – goot achter de koeien
grofkoppe – oud gezelschapsspel bij feesten
grommele – mopperen
grommelig – mopperig
grôosk – trots
grópmoederszegger – kleinkind
gruizig – gretig, met smaak etend
grut, klein —— – kleine kinderen
grutte – zweren

haald wórre – sterven
haam – juk om de hals van trekpaarden
in alle hame pas – in staat allerlei werk te doen
hakke-tôone – soort dans, waarbij beurtelings de hak en de teen van de schoen op de dansvloer worden geplaatst
hallefellefie, benauwd —— – benauwd ogenblik
hallefzessie – maaltijd om half zes bestaande uit 'n boterham met thee of koffie
hallefzessiestik – boterham, gegeten bij 't hallefzessie
halsie – soort befje onder de jurk
handsnap – nap om de room af te scheppen
hare – scherpen van de zeis
harrel, gien —— – geen steek
hebbedinkie – dingetje
heerhoed – hoed, die door de vrouwen op het haar wordt gedragen (dus niet op kap of hul)
heerik! – uitroep van schrik
hele, 't —— kinne – het eens kunnen worden
herreketekke, niks te —— – niets in te brengen
hes – jongenskiel
hessig – warm, b.v. van het lopen
hiepekonderig – zwaarmoedig
hieps, kop —— – 't hoofd omhoog
hil – heel
hoeke – wat voor
hokkele – hokken, samendringen bij
hol – ruimte onder de bedstee
hooioizer – ijzeren staaf om 't hooi op broeiing te onderzoeken
hooiponder – houten boom gelegd op een voer hooi om dit op de wagen te bevestigen
hop of drop – van 't ene uiterste in 't andere
hort – soort eg
hos, hossie – klein portaaltje, waar meestal de klompen staan
houtje óp de klink – stukje hout, waarmede de klink werd vastgezet
hufter – slecht mens, onzindelijk mens, vies beest
hufterig – huiverig; kil
huisie – geheim gemak
hul – kanten boerinnenmuts (daagse dracht)
hullebrief – zeiltje, waarin benodigdheden voor 't herstellen van de hul bewaard worden; ook: gekleurd papier, waarop (gespeld) nieuwe hullen verkocht worden
hullefte – klompen
hulleplooier – vrouw, die hulle wast en plooit

hurrek – slecht mens
Iefke en Aafke, van —— – van alles en nog wat
iemeslesten – laatst
ien-gare-goedje – één pot nat
iepekonderig – zie: hiepekonderig
iepkes – kuren
ierkar – kar, waarin de gier vervoerd wordt naar 't land
ierwagen – ierkar
ierwik – gierkuil
immes – best, lekker
intappe – inschenken
interessieke, in 't —— – in wezen

jachtwagen – vierwielige wagen met kap, waarmede men uitging
jakes houwe, 'm —— – doen, alsof men van niets weet
jôon – jongen
jôos – jongens; kinderen

kakbôoskip – boodschap, die eigenlijk alleen maar een voorwendsel is, of niet veel om 't lijf heeft
kakkelollig – zonderling, vreemd
kalegezichten, leg niet te —— zeur niet
kammenet – kabinet, soort kast
kant – netjes gekleed
kap en dek, mit —— – netjes aangekleed met de kap op
kappedôos – doos voor het kappegoed en sieraden
kappetoris – omslag van een schrift of boek
kar – tweewielig rijtuig om uit te gaan
karren, in de poepse —— – in angst
kasteloines – de vrouw van de kastelein
katjeskerremis – najaarskermis, die één dag duurde
keisdouwe – het aandrukken van de kaas in de koppen
keiskop – vorm, waarin de wrongel werd gedaan
kerdiezen, niks te —— hewwe – niets in te brengen hebben
ketting, op de —— springe – heftig te kennen geven, dat iets niet naar de zin is
kettingblik – bliksemschicht
keunen – gekend
kewan – kom aan!
kieft – kieviet
kiere, in de —— hewwe – in de gaten hebben
kiezele – kietelen
kikkerig – kouwelijk
kladde – morsen
kladde, bij de —— pakke – stevig vastpakken
kladdig – vuil
klamme – kibbelen
kloskoord – smal koordje, dat aan de zoom van onderrokken werd gezet tegen slijtage
klucht – pret
klucht houwe – buiten spelletjes doen van kinderen
kluis – woning
klussie – karweitje
knar – iets wat oud is
knecht – knecht; jongen (vooral als aanspraak, evenals: knechie)
kneert – iemand, die door de neus praat – iemand die gierig is
kneerterig – door de neus pratend – gierig
kniese – knieën
knip – portemonnaie
knoert – onrijpe appel of peer
knóffelig – stijf van de kou
knoke – botten
koedele – soort knikkerspel
koegang – gangpad in de koestal
koegel – kogel
loupe as 'n —— uit 'n stuk – hard lopen, als een kogel uit een kanon
koerazie – moed
koes – bed
koetele – langzaam bezig zijn met gering werk
koetelig – onhandig
koeverere – vooruitgaan
kóffie óphale – zondagavondbezoek van de jongen aan 't meisje, waarmee hij veertien dagen tevoren is uit geweest
kokkinne – stroopballen
kolderig – onhandelbaar, dwaas
kollefbaan – zaal voor het kolven
kolleve – spel voor mannen met bal en een soort van stok, gespeeld in een kolfbaan
kompie – kopje, kommetje
konkel, konkele – koffiedrinken 's morgens ongeveer 10 uur, met een boterham
konkelpot – waterketel
konkelstik – boterham, gegeten bij 't konkelen
konkeltoid – tijd, waarop men 'konkelt'
kouke – walgen, neiging hebben om te braken
kreb – houten bak, in de vorm van een krib, boven 't voeteinde van de bedstede, slaapplaats voor een klein kind

krek – precies
kret, voor —– – zitplaats van de voerman op een boerenwagen
Zie: achterkret
krewwe – kreb
kriel – kleine aardappelen, uitschot
kriem – ellende
kriewelen – kriebelen
krimmenelig – armoedig, zuinig (met eten en drinken enz.)
kroes – parmantig
kroite – krijsen
krokkele– fijn sneeuwen
krol – bonten muts
kui – vrouwelijk kalf
kuin – netjes, fier
kukel – klein soort kip; ook: klein kind
kwikkeldraffie – sukkeldrafje
kwispeldoor – spuwpotje

labberend, an 't —– – ziek
lag er niet bai, 't —– – het had geen haast
laite – luwte
lanings – houten onderleggers in de bedstede
ledebrekerswerrek – lichamelijk zwaar werk
leer – ladder
leig – laag
lering – catechisatie
lessieversjouw – hooioogstfeest, na 't binnenbrengen van 't laatste voer hooi, voor de werklui, in later tijd voor de kinderen
lesten – laatst
letter, de lange —– óp de reg – lui
leugenneid – met open werk versierde naad
liemerig – slijmerig, kleverig
lienigan, lienigies an – langzaam aan, geleidelijk
liere – zingen als liedjeszanger
lingere – verlangend blijven omhangen
lodderig – slaperig
lodderoindôosie – zilveren doosje, waarin een sponsje met reukgoed
loeker – gezellig; warm
loere – slapen van kleine kinderen
loerissie – troetelnaam
loeve – walmen van petroleumlamp
loikdeur – voordeur van een boerderij, alleen gebruikt bij plechtige gelegenheden als huwelijk en begrafenis, ook 'pronkdeur'
loimerig – lijzig
loiste – leidsels
lok – kom
lôode loupe leite; van de —– – zich misdragen
look – wervel van de deur
louf – vermoeid
loufte – vermoeidheid
louvig – vermoeid
louwt, 't —– – 't luwt weer; het wordt minder erg
luchgoed – eau de cologne
luchte – ruiken; geuren
luifel – deel van 't boerenhoedje, uitstekende rand aan de voorzijde
luur – luier

maddere – tobben
malabelig – erg mal
maltenterig – overdreven bezorgd
man, te —– – huwbaar
mangele – amandelen
mangelwortel – soort voederbiet
manje – mannetje
mankeliek – melancholiek
mansvelder – flinke vrouw
marrektreid – klaar om naar de markt gebracht te worden
matje – stoel met matten zitting
medelijk – medelijdend
memme – moeder
merreklap – doek, waarop de meisjes leerden borduren, meestal met de kruissteek
meuke – zachtjes stoven
meutele – mopperen
mier – hekel
mieskerd – gluiperd
mieters – ondeugend
miezerig – vochtig (van 't weer)
mig – mug; vlieg
mikke, 't nauw —– – 't nauw nemen
misdaier – kind of dier, dat niet goed groeit
miskrôod – kruiwagen voor mest
miskruien – mest vervoeren met een kruiwagen
misraien – mest rijden
misse – mest opbrengen
mitteweun – metterwoon
moed óp iets hewwe – zin in iets hebben
moer – moederdier
mór – goede voeding
mórtel of, mórtel an – zo is 't stof er af, zo is 't er weer op
mórtje – vuile vrouw
mout – ondiepe houten bak, waarin de boter gekneed wordt
mulder – middendeur tussen koegang en woonkamer

nar – arreslee
narre – met de arreslee rijden; sarren
narrig – knorrig
neiweet – berouw
nesk – kinderachtig, mal
neutje – borrel
nipt en weer nipt, as 't —— – als 't er op aankomt
noiper óp de steert – nu komt 't er op aan
noite – stoten met horens
nôoden, van —— – nodig
nôoselijk – jammer
nôoze – spijten
noppiesrand – gehaakt met nopjes
nuwelijk – nieuwsgierig

ofgaan – hooggaande ruzie hebben
ofmake – voortmaken
ofskiete – ouder worden
ofslavere – afwijzen
ofsnaier, óp 'n —— – op een eind
ofspeure – afsteken bij iets
ofstieme – warmte afgeven
oftig – dikwijls, vaak
oisdreumel – koeken met gleuven, in de ijstentjes (lijken wel op Amsterdamse korstjes)
om de thee – op de thee
omkrombiene – ontkennen
omteven – gewoonlijk
omwoid – uit elkaar
onderkooi – bed onder bedstee
ongnap – onknap
onnôozel – bleu, verlegen
onnôozelhoid – verlegenheid
onverdochs – onverwachts
ôone – lammeren werpen
oornagel – verbinding van emmer met hengsel
ôos – ons
ópdiggele – erg netjes maken
ópdrosse – weggaan
ópgnappe – netjes maken
ópgnapper, ópgnappertje – kleren, netter dan 't werkgoed, maar minder dan de zondagse
ópgnappersgoed – zie: ópgnapper
óphokkele – opduvelen
ópkreuke – opvouwen
óplubbere – opkwikken
óppakke – opbergen
ópperdan kome – aankomen
óprode – opruimen
óproize – opstaan
ópskuile – verstoppen
ópsteke – onderweg een herberg binnen gaan om iets te gebruiken
ópstoepe – aanzetten tot kwaad
oud, 'n —— – oud mens
oud, op 't —— of – op de oude manier
oudte – leeftijd
ouskig – beschimmeld, muf
overspruitelijk – overerfelijk
overstil – zachtjes
overwinst – kind gewonnen in 't huwelijk
overzacht – zachtjes

pankoek – pannekoek
pars – kaaspers
peet – tante
pent – vla, moes
peperementstaal – pepermuntstok
piek, stinke as 'n —— in de wind – erg stinken
piepe – huilen
piepzak – rubber zakje, dat kan worden opgeblazen en dan piept
pikt en dreven – geheel gereed
pittig – lief, aardig
plaas – boerderij
plaatkoek – gebak, uitgestreken op een bakplaat en in zijn geheel verkocht
plat koike – vriendelijk kijken
plat, 't kerwai is —— – 't werk is klaar
plezier hewwe – gezegd van 'n meisje: veel vrijers krijgen
plure – met half dichtgeknepen ogen kijken
pluustertje – pluisje
poep – maaier uit Duitsland
poering en windzak – praatjesmaker
poese – poetsen ,
poestig – driftig
poeteltje – arm of been van een klein kind
poipebroek – broek met borduursel, die onder de rok uitkomt (kind)
poiperôoder – pijpschoonmaker
pols – polsstok
ponje – nachtponnetje
pópke – baby
póppelois – lappen pop
portel – vocht, dat bij 't kaaspersen vrij komt
portelbukkie – dik buikje; gezette man
pósken – beslag voor pannekoek
potlampie – potlammetje
proentje – kwaad
proest – vuile boel
prol – pap van meel en melk
pronkdeur – zie: loikdeur
prut – modder
prutlip – pruillip

pulle – kuikens
punnike – breien op een klosje met vier spijkertjes
purrckie – klein kind
putter – kant van een bikkel, waarin een kuiltje is
puur – versterking van het woord, waar het bij staat: nog al erg

raast, 't — meer as 't wint – 't lijkt meer als 't is
ragge – ongedurig heen en weer bewegen, b.v. op een stoel
ram – mannetjeskonijn; mannelijk schaap
rechtuit, bai — – toelaatbaar
reddig – zich goed kunnende redden
reed, an de — – op reis met de wagen of kar
reeuw – rauw
reg – rug
regknokkel – deel van een geslacht varken,
twei regknokkels uit ien verreken wille – het onmogelijke willen
reid – gereed,
't zit niet reid – 't gaat niet zo gemakkelijk;
reid en kleid – gereed en gekleed
reipe, de — binne gaar – hij wordt kwaad
reisel – raadsel
reurig – levendig, bedrijvig
reuring – pret, vrolijkheid, drukte
reutel, over de — gaan – failliet gaan
riebel, an de — gaan – er vandoor gaan
riebels – rillingen
rietskôot – rand van riet in het water langs de oever
roerig – zenuwachtig
roeze – schatten
róffelig – ruw van oppervlakte, rimpelig
roinedor – soort renet
roize, we kinne van ôos zelf wel — – we hebben geen geldelijke hulp nodig
rókkie – rukje, duwtje
rokus – wilde rakker
rooi op erregens hewwe – ergens slag van hebben
rooie – 1. kunnen zien, de richting nog kunnen bepalen; 2. gelijken op; 3. klaarspelen;
't mit mekaar rooie kinne – het met elkaar kunnen vinden
rot – rat
rottig, je binne ók niet —, al beurs je wat – je bent niet met een klein beetje tevreden
rouk, hooirouk – stapel hooi op het land
rugger – kant van de bikkel, die wat bol is
rulle, bai de — – zo nu en dan
rut, óp — gaan – uitgaan
ruttele – rammelen (van centen in de zak)

sachs – wellicht
sas, in z'n — – in zijn schik
seletjes – soort ulevellen, wit en rood
serreme – kreunen (kermen) van een baby
sikkeneurig – chagrijnig
singenet – zilveren hanger aan een herenhorlogeketting (signet)
sjees – tweewielig licht hoog rijtuig met kap (chaise)
skake – schoonmaken in 't najaar
skeipe – meervoud van skeip (schaap)
skik – pleizier
mit — – met goed fatsoen
skitteljacht – opgeschoten jeugd
skofte – rusten en eten tijdens 't werk
skoftoid – tijd voor rusten en eten tijdens het werk
skok – turf van mest en stro
skompel – schommel
skompele – schommelen
skôolbord – houten kistje met schuifdeksel om boeken en prenten te bewaren, ('t hing aan de wand)
skôotje – wit brood, bestaande uit acht gemakkelijk los te trekken laagjes
skôotjesbol – laagje van een schootje
skóppenpoep – schoppenboer
skosse – 't dansen van de Schotse drie, een oude dans
skosse-drie – de dans, genaamd Schotse-drie
skot in de reg – spit in de rug
skotje, d'r een — voor skiete – verhinderen
skottere – een jaar overslaan met kalven (van een koe); ook wel gebruikt van mensen
skriebel – mager
skriebelig – mager
skril – griezelig
skróbber – bezem
skróbbering – standje, uitbrander
skroei – honger
skrot – afval, uitschot van appelen en peren

skuilhonkie – verstoppertje
skullepie – schelpje
skuttel – schotel, schaal
slapdarrem – slappeling naar lichaam of geest
slim – erg
slóbbe – vuil maken met schoenen of klompen
slóbber – iemand, die met vuile schoenen binnenkomt
slóffigoid – slordigheid, nalatigheid
slót, op — – uiteindelijk
slurreve – sloffend lopen
sluuf – sluik, slank, mager
smakeivend – de avond, waarop het smakken plaats heeft
smakke, koek — – dobbelen om koek bij de bakker (op Sinterklaas)
smeerbolle – oliebollen
smieze, in de — – in de gaten
smikkele – snoepen, lekker eten
smoorvód – doek over een pan, die op 't vuur staat
snakkerigoidje – hartig hapje
sneer – hatelijke opmerking
snei – sneeuw
sneijage – sneeuwen
snóbbe – snoepen
snóbberai – snoeperij
snóffe – huilen
snókker – aardig; eigenaardig
snókkerig – eigenaardig, vreemd (niet gunstig)
snotbriebel – snotneus
snuiterig – snakerig
speulnoot – die de bruidegom met alles ter zijde staat (Eng.: bestman)
speulwagen – mooie boerenwagen met lofwerk versierd, alleen om mee uit te gaan
spiegel – spiegel; achterkant van een wagen
spikkel erregens óp hewwe – zin in iets hebben
spoin – hoekkastje, ook wel kastje naast de schoorsteen
spouke – leven maken
spouwer – kermisgebak met anijszaad in de vorm van een beschuitbolder; (de spouwer is niet bros als een beschuit, maar heeft de vorm van een eenmaal gebakken beschuit, voordat deze is doorgesneden)
sprage – lui, languit geheel ontspannen liggen in de warmte
spul – ook: boerderij, boerenbedrijf
staal – steel
staan, 'm — hewwe – dronken zijn
staander – kant van de bikkel, die recht is
staltje – zomerwoning op beschoten koestal aan het einde van de ~~koe~~koegang
stape – stappen, zelfst. nw.
star – ster; middenstuk van rond haakwerk
statter – iemand uit de stad, stadsbewoner
steek – driehoekige stroopbal
steertklok – hangklok met lang onderstuk, waarvoor de gewichten hangen
steertmolen – staartmolen, molen met grote vleugelvormige staart, waarmede deze zichzelf op de wind richt
stekelepikke – distels uit de grond halen
stenne – steunen
steure – kokkerellen
stiek – karwei, ook: reis en verder een rubber zuigspeen
stik – stuk, brok; boterham
stik-eten – brood eten
stikkebordje – boterhambordje
stikkend, 't bien is — – er is ruzie
stikkenig – kapot
stódje – ongerechtigheid in de melk
stoeltje zette – neerzetten van een stoel bij de schoorsteen door kinderen op Sinterklaasavond voor presentjes
stoetele – onhandig doen, tobben, bewegen en daardoor geluid maken, met moeite naar bed brengen, onzeker lopen
stok en stien vrieze – hard vriezen
stoup – stuurs
strabant – streng
string – touwen van het paardentuig (strengen)
stringel – vlecht
stroele – stralen (van de melk in de emmer bij 't melken)
stróffele – struikelen
strooie – verliezen
strouke – strelen
strune – ergens in rommelen
stuif, mit 'n — de deur uitvliege – met een vaart de deur uitrennen
sund – sinds
swad – de hoeveelheid gras, die de maaier met één slag van de zeis afmaait; de rechte rij, waarop het afgemaaide gras komt te liggen
sweelt – het bij elkaar geharkte gras (bijna droog), dat op roken gezet wordt

swel – gezwel
swele – het op 't land liggende hooi met de hark bijeen halen
swelle – zweren
swiet slaan – opzien baren door iets moois
swuup – zweep

tafelbroertjes, tafelzusjes – kinderen in een gezin, die niet in den bloede verwant zijn, geen pleegkinderen
taks – portie
temes – melkzeef
temet – bijna
ternei – daarna
tettere – geluidjes maken tegen baby's
teutkous – zeurkoos
tientôone en ellefribbe – boeman voor kleine kinderen
tiet, kladdige — – vuile vrouw
tilburrie – tweewielig rijtuig op veren met één paard (Eng.: tilbury)
tille, sweer — – zwaar opnemen
tódje – vodje, doekje
toet – varken
toeteboet – schuur met varkenshok
toetoid, 'k hew er gien — óp – geen zin in
toin, buttertoin – lage kuip met twee oren en los deksel, waarin de koppen boter naar de markt werden gebracht
tómment – tobbe
toog – slede, hoog aan de achterkant
tôontjes – teentjes
treeft – rooster
triem – stoelsport
trut – langzaam iemand
trutte – treuzelen
trutterig – treuzelend
tuul, je — uittule – je uitleven
tuut – tuit
tuutjesmellek – melk, waarin haverdegortjes gekookt zijn
tuutlampie – tuitlampje
tweilichtig – schemerig

uien – ui (bolgewas)
uiten – uitgaan
uitmisse – uitmesten, schoonmaken
uitpoese – uitvlakken
uittered – buitengewoon
uitverdan – uit
urreme – moeizaam peinzen, tobben
urt, óp 'n — – precies

vange, geld — – ontvangen
vare koe – vaars
veers – vaars (éénjarige koe)
veert, an de — – aan de gang
venant, nei — – naar verhouding
verbeure – aflossen
verboefd – opgeblazen en rood
verdaid – verdijd (bastaardvloek)
verdoen – overdoen
verdól, mit alle — – met alle geweld
verdubbe – bastaardvloek
vereize – overeten, te veel eten
verempeld – waarachtig, werkelijk
verenen, van — – van verre
verhapstikken, te — – te doen
verkouwenis – verkoudheid
verlangst – verlangen
verlegen – versterking van 't woord waarbij 't hoort
verskele, niet — – onverschillig laten
verskiete – schrikken
versterref – erfdeel
verstouwe – eten
verweer – tijdverdrijf
verwere, 'm — – zich inspannen
vet – ontijdig uit een dienst ontslagen, vóór de gebruikelijke datum
vetlókkie, douplókkie – kommetje met vet in 't midden van de schaal aardappels, waarin ieder zijn aardappel, aan de vork geprikt, doopte
veule – verdragen
vloit, dat — wel – dat moet wel
vlook – ondiep
vlosse – vuil uit de sloot op de kant halen
voester – vrouwelijk konijn
voet, op gien goeie — – daar steekt iets achter
voil – dweil
voile – dweilen
volleger – deksel van de kaaskop
vongen, niks an — – er is niets aan
voorneeld – sieraad, gedragen op 't voorhoofd en bevestigd aan de kap
voorspeen, loit an 't — – heeft de beste kans
vores – voorhuis, mooie kamer
vroete – woelen in bed
vrongel – wrongel, kaasstof
Vrouwe-Nut – Nutsavond ook voor vrouwen
vurreljaars – kwartaal
vuurpokessie – koperen vuurtestje voor 't aansteken van de pijp
vuurpot – ijzeren pot met vuur, waarover een treeft om op te koken

warskip, te — – uit logeren
warskipper – logé
warskippersbed – logeerbed

wasskamel – driepoot, waarop de wastobbe werd gezet
weerlim, as de —— – als de drommel, als de weerlicht
weerlimse – donderse, drommelse
weerskoen, de —— – bastaardvloek
weerwerrekie – bezigheidje
weig – wand
weuning – woonkamer
wiedes, nag al —— – 't spreekt vanzelf
wild, 't —— in de biene – ongedurig worden
winder, dat is je —— – dat is vast gewonnen
windje, zuk is net z'n —— – daar houdt hij van
wit, een —— peerdje – een vrouw, die veel geld aan kan, zoals een wit paard veel stro nodig heeft
witteleskwast – witkwast
woikeblade – bladeren van de breedbladerige weegbree
wude – wieden
wukele – met de armen zwaaien, b.v. bij het schaatsenrijden
wurref – erf van de boerderij

zeer – pijn, verdriet
't was over 't —— doen heen – het was pijnlijk om aan te zien
zeerte – pijn, verdriet
zeunes – varkenstrog
zien – als interjectie: zie je
zinnigoid – zin, trek, lust
zoetjes – langzaam, voorzichtig
zoid-an – naast
zoin – zeis
zoot – hoeveelheid
zuikerlessie – restje suiker in drankglaasje
zuinig – spaarzaam
zuinige kirrel – minne vent
'n zuinig gezicht – bedenkelijk gezicht
zukke – zuigen; zulke
zuurwai – zure wei (zuur geworden vloeistof, die overblijft na het kaasmaken)
zuurwaien zuipen – pap van zure wei met gruttemeel